

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GRAHAM GREENE

SATILMIS
ADAM

roman

GRAHAM GREENE

SATILMIŞ ADAM

(A GUN FOR SALE)

roman

Çeviren:

FİLİZ KARABEY

VARLIK YAYINEVİ
Ankara Caddesi, İstanbul

VARLIK BÜYÜK CEP KİTAPLARI: 6

**Varlık Yayınları Sayı: 360
İstanbulda Ekin Basımevi'nde basılmıştır
Temmuz, 1955**

BİRİNCİ BÖLÜM

1

Raven adam öldürmeği pek mühimsemezdi. Adam öldürmek demek olsa olsa yeni bir iş demektir. Bu iş için de kafanı kullanman gerekir. Nefret veya kin yüzünden de değildi. Bakanı topu topu bir defa görmüştü; adamcağız yeni açılmış halkevlerinden doğru alacakaranlık Noel ağaçlarının arasından dönerken Raven'e gösterilmişti; yaşlı, oldukça kılıksız bir adamdı, insanları sevdiği söylenirdi.

Geniş Continental caddesinde buz gibi rüzgâr suratını kamçılıyordu. Rüzgâr, paltosunun yakasını kaldırıp ağzına kadar çekebilmesi için iyi bir bahaneydi. Onun mesleğinde dişleklik fena bir mahzurdu, çocukluğunda dudağı çok kötü dikilmişti, onun için şimdi üst dudağı eğri büğrüydü, çizikti. İnsan suratında böyle bir damga taşırса, çaresiz hareketlerinde de gözü pek olur. Daha ilk günden Raven hiç bir ipucu bırakmamağa gözünü açmak zorunda kalmıştı.

Elinde bir evrak çantası vardı. İşinden çıkıp evine dönen herhangi bir gençten farkı yoktu, koyu renk paltosunda memurları hatırlatan bir hal vardı. Kendine benzeyen yüzlerce insanın arasında rahat, düzgün bir yürüyüşle ilerliyordu. Yanından bir tramvay geçti, akşamın alaca karanlığında ışıklarını yakmıştı, Raven binmedi. Tutumlu bir genç derdiniz, odunu ocağını düşünüp parasını sokağa atmıyor. Belki de yolda sevgilisi ile buluşacaktır.

Ama Raven'in hiç sevgilisi olmamıştı. Yırtık du-

dağı önlemişti bunu. Daha çok gençken bunun ne kadar iğrenç olduğunu öğrenmişti. Yüksek, kurşun evlerden birine girdi, merdivenleri çıktı, içi buruk, dünyaya küskün, eciş bücüş bir adamdı.

Üst katın kapısının dışında çantasını yere bıraktı, eldivenlerini giydi. Cebinden bir kerpeten çıkarıp, kapının üstünden asansöre uzanan telefon telini kes-ti. Sonra kapının zilini çaldı.

İnşallah Bakan yalnızdır diye dua ediyordu. Bu çatı katı sosyalist Bakanın eviydi; adamcağız karınca kararınca yapayalnız kanaatkâr bir hayat sürer-miş, Raven'e sekreterinin saat altı buçukta gittiğini söylemişlerdi; Bakan yanında çalışanların halinden pek anlar-mış. Ama Raven gereğinden bir dakika erken davranmış, Bakan da yarım saat geç kalmıştı. Kapıyı bir kadın açtı, yaşlı bir kadındı, burnundan sıkma çerçevesiz bir gözlüğü ve bir alay altın dişi vardı. Tam kapıdan çıkmak üzere olduğundan, gider ayak alakondugu için kadının keyfi kaçtı, fena halde öfkelen-di. Raven'in ağzını çamasına meydan vermeden, hemen terslercesine Almanca, "Bakan meşgul" dedi.

Raven kadın yakayı kurtarsın istiyordu, öldür-meği umursadığından değil de, hizmetinde çalıştığı kimseler belki söz dışı harekete kızarlar diye. Ses çıkarmadan elindeki tanıtma mektubunu kadına uzat-tı; kadın Raven'in yabancı telâffuzunu duymadıkça ve yarık dudaklarını görmedikçe başı derde girmezdi. Kadın hemen mektubu aldı, burundan sıkma gözlüğü-ne yaklaştırdı, Raven, iyi, diye düşündü, miyopmuğ. Kadın. "Burada dur," dedi, koridorda gerisin geriye döndü, sonra tekrar göründü, "Bakan sizi görecektir. Arkamdan gelin lûtfen." dedi. Raven bu yabancı dili anlamıyordu, ama kadının tavrından ne demek istediğini çıkarmıştı.

Raven'in gözleri minicik, saklı bir fotoğraf

makinesi gibi derhal odanın fotoğrafını kafasına yerleştirdi: Yazı masası, koltuk, duvardaki harita, arkadaki yatak odasına açılan kapı, pırıl pırıl, soğuk Noel ağacının üstündeki geniş pencere. Odayı sadece küçük bir gaz sobası ısıtıyordu. Bakan da şu anda bu sobayı bir tencere su kaynatmak için kullanmaktaydı.. Yazı masasının üstündeki çalar mutfak saati yediyi gösteriyordu. Bir ses, “Emma, tencereye bir yumurta daha koy.” dedi. Bakan yatak odasından çıktı. Kendine çeki düzen vermeğe çalışmıştı ama pantolonundaki sigara küllerini unutmuştu. Yaşlıydı, ufak tefekti, oldukça pisti. Sekreter yazı masasının çekmelerinin birinden bir yumurta çıkardı: “Tuzu da. Tuzu da unutma.” dedi Bakan. Ağır ağır İngilizce izah etti: “Kabuğun çatlamasını önler. Oturun, dostum. Rahatınıza bakın. Emma, gidebilirsin artık.”

Raven oturdu, gözlerini Bakanın göğsüne dikti. Düşündü: Şu çalar saate göre kadına çıkıp gitmesi için üç dakika vakit bırakacağım; Gözleri Bakanın göğsüne dikilmişti; tam şuraya ateş edeceğim. Paltosunun yakasını indirdi; yırtık dudağını görünce ihtiyarın nasıl başını öteye çevirdiğini hırsıyla, öfkeyle farkettiler.

Bakan, “Ondan haber almıyalı yıllar oldu.” dedi. “Ama hiç unutmadım onu, hiç unutmadım. Öbür odada bir fotoğrafı var, göstereyim size. Eski bir dostunu hatırlaması çok iyi. Üstelik kendi öyle varlıklı, öyle nüfuzlu bir adam ki, Dönünce kendisine sorun bakalım, hatırlıyor mu?..” Bir zil, var kuvvetiyle çalmağa başladı.

Raven düşündü: Telefon olmalı. Teli kesmiştim. Sinirleri bozuldu. Halbuki çalan, masanın üstündeki gümbürtülü çalar saattir. Bakan saati susturdu. “Yumurtanın biri pişti,” dedi ve tencereye eğildi. Raven evrak çantasını açtı: sessiz, otomatik tabancasını

çantının kapağına yerleştirmişti. Bakan: “Zil sizi ürküttüğü için üzuldüm,” dedi. “Yumurtalarım tam dört dakika pişsin isterim.”

Koridorda koşan ayak sesleri duyuldu. Kapı açıldı. Raven hışım ile yerinde döndü, yırtık dudağı kıpkırmızı, çiğ et gibi görünüyordu. Gelen sekreterdi. Hey Allahım, dedi içinden, ne insanlar bunlar. İnsana doğru dürüst iş gördürmüyorlar. Dudağını unutmuştu, öfkelenmişti, siniri bozulmuştu. Pırıl pırıl altın dişleri işgüzar, becerikli haliyle kadın içeri girdi. “Tam çıkıyordum, telefonu duydum,” dedi. Konuşurken hafifçe ürkerek başını öteye çevirdi. Raven’in sakat dudağından nazik sinirleri bozulmuştu; Raven’in de gözünden kaçmamıştı bu. Bu hareketi kadını ölüme mahkûm etmişti bile. Çantadan tabancasını çekip çıkardı. Bakanın sırtına iki defa ateş etti.

Bakan gaz sobasının üstüne düştü; tencere devrildi, içindeki iki yumurta yere yuvarlanıp kırıldı. Raven, emin olmak için masanın üstünden eğilip Bakan başından bir defa daha vurdu, kurşunu kafatasının dibine sertçe sıkışmış, porselen bebek gibi kafayı parçalamıştı. Sonra sekretere döndü, kadın Raven’e bakıp inledi; kelime çıkmıyordu ağzından; kadının ihtiyar ağzı salyasını tutamıyordu. Raven merhamet diliyor olmalı diye düşündü. Gene tetiği çekti, kadın sağrısından tekmelenmiş bir hayvan gibi sendeledi. Ama Raven yanlış hesaplamıştı. Kadının eski moda elbisesi, vücudunu örten kat kat lüzumsuz kumaş yığını Raven’in aklını karıştırmış olmalı. Üstelik dayanıklıydı kadın, öyle dayanıklıydı ki, Raven gözlerine inanamadı. Bir daha ateş etmesine meydan kalmadan, kadın kapıdan çıkıp gitmiş, kapıyı küt diye arkasından kapamıştı.

Ama kilitliyemedi kapıyı; kilit Raven’in tarafındaydı. Tokmağı çevirdi, itti; ihtiyar kadının inanıl-

mıyacak bir kuvveti vardı. Avazı çıktığı kadar bir kelime haykırıyordu.

Kaybedecek vakit yoktu. Raven kapıdan uzaklaştı, iki defa kapının arkasından ateş etti. Kadının gözlüğünün yere yuvarlanıp kırıldığını duydu. Ses gene haykırdı, sonra sustu; dışardan, hıçkırığa benzer bir ses duyuluyordu. Yaralarının arasından güç belâ çıkan nefesinin sesiydi. Raven'in içi rahatlamıştı. Gene Bakan'a döndü.

Bırakmasını tembih ettikleri bir ipucu, bırakmaması gereken bir ipucu daha vardı. Takdim mektubu masanın üstündeydi. Mektubu cebine yerleştirdi, Bakanın kaskatı kesilmiş parmaklarının arasına da başka bir kâğıt soktu. Raven hiç de meraklı değildi; takdim mektubuna sadece şöyle bir göz gezdirmişti, altındaki kısıcak, arkadaş arasında takılmış uydurma isim de hiç bir şey ifade etmemişti; Raven tam güvenilecek bir adamdı. Şimdi de durmuş, unuttuğu bir ip ucu var mı diye ufacak, çıplak odayı gözden geçiriyordu. Evrak çantası ile otomatik tabancayı burada bırakması gerekiyordu. O kadar basitti ki iş.

Yatak odasının kapısını açtı; gözleri gene görüklerinin fotoğrafını kafasına yerleştirdi; oda, tek kişilik yatak, tahta iskemle, tozlu konsol, çenesine de sanki sopayla vurulmuş gibi bir yara izi olan genç bir Yahudinin resmi, üstünde J.K. markası ile bir çift tahta saç fırçası, ve her yerde sigara külleri: Yaşlı, dağınık bir adamın evi: Harb Bakanının eviydi burası.

Kapının dışından hafif, alçak sesle bir çağırış, yalvarış açıkça duyuldu. Raven gene otomatik tabancasını eline aldı: Yaşlı bir kadının bu kadar güç ölebileceği kimin aklına gelirdi? Saatin zili nasıl sinirine bozduysa bu ses de biraz sinirlendirdi Raven'i; tıpkı bir hayalet, çalışan bir insanın işine engel oluyormuş gibi. Yazı odasının kapısını açtı; kadının cesedi

dayandığından kapıyı iyice itmesi gerekiyordu. Tamamıyla cansızdı bu vücut, ama Raven tabancasıyla bir defa daha denedi, ucunu neredeyse kadının gözlerine değdirmişti.

Artık gitme vakti gelmişti. Tabancayı yanına aldı.

2

Akşamın alacakaranlığı bastırırken yanyana oturmuşlar, soğuktan ürperiyorlardı: Ufacık, aydınlık, dumanlı kafesin tepesinde yollanıyorlardı: Otobüs sallana sallana Hammersmith'e doğru ilerliyordu. Dükkânların vitrinleri buzu andırırcasına ısıldıyordu: Kadın, "Bak" dedi, "Kar yağıyor." Tam köprüyü aşarken bir kaç iri kar tanesi havada yüzercesine yanlarından geçti gitti, kapkara Taymis'e kâğıt parçaları gibi indi, düştü.

Adam, "Otobüs yolculuğu devam ettikçe ben memnunum," dedi.

"Yarın birbirimizi göreceğiz... Jimmy." Adamın ismini söylemeden önce hep böyle duraklardı. Böyle iri yarı, cüsseli bir adam için hayli saçma bir isimdi. "Bana asıl dokunan geceler oluyor."

Kadın güldü, "Firaklı olacak," ama hemen birden ciddileşti: "Ben de memnunum halimden." Saa-det konusunda hep ciddileşirdi; üzgün olduğu vakitler gülmeği, hafiften almayı tercih ederdi. Önem verdiği şeylerde ciddileşmeden edemezdi, saadet de, engel olabilecek bütün sebepler birden aklına geldiğin-

den, hep ciddileştirirdi onu. "Harb çıksa ne feci olur." dedi.

"Harb olmayacak."

"Son harb bir cinayetle başlamıştı."

"O Arşidük'tü. Bu sadece yaşlı bir politika adamı."

Kadın, Dikkat et. Plâğı kıracaksın... Jimmy." dedi.

"Plâğın canı cehenneme."

Satın aldığı plâğın şarkısını mırıldanmağa başladı: "Sence belki sadece Kew'dur"; kocaman kar taneleri pencereyi aşip gidiyor, kaldırıma düşüyordu: "Adamın birinin Grönland'dan getirdiği kar çiçeği."

Adam, "Saçma bir şarkı," dedi.

"Nefis bir şarkı.... Jimmy. Sana kat'iiyen Jimmy diyemiyorum. Jimmy olamazsın sen. Çok irisin. Komiser muavini Mather. Senin gibileri yüzünden polislerin cüsseleri ile alay ediliyor ya."

"Peki, "şekerim" kelimesinin ne kusuru var?"

"Şekerim, şekerim" al böğürtlen gibi canlı bir kırmızıyla boyanmış dudaklarının arasından kelimeleri denedi. "Yok, hayır," diye karar kıldı. "On yıllık evli olduğumuz zaman sana şekerim derim."

"Paki... ya, sevgilim?"

"Sevgilim. Beğenmedim. Sanki seni çok, çok uzun bir zamandan beri tanıyormuşum gibi oluyor." Otobüs yokuş yukarı çıktı, balıkçı-sakatçı dükkânlarını geçti: Bir ışık parıldadı, kebab kestane kokusu burunlarına geldi. Yolculuk hemen hemen bitmek üzereydi, iki sokak daha vardı, sonra sola sapıp kiliseyi geçeceklerdir, kilise görünüyordu bile, kıvrımlı kulesi evlerin arasında upuzun bir buz parçası gibi sivriliyordu; eve yaklaştıkça kadının keyfi daha fazla kaçıyor, eve yaklaştıkça daha deli dolu konuşmağa başladı. Bir yığın şeyi kafasından çıkarmağa, düşünce-

lerinden atmağa çabalıyordu: Yırtık pırtık duvar kâğıdını, odasına çıkan kat kat merdivenleri, Mrs. Brewer ile başbaşa soğuk akşam yemeğini, ertesi gün yürüyerek iş bulma komisyoncusuna yollanacağını, ve belki de gene sevgilisinden uzakta, civar kasabaların birinde bulacağı bir işi...

Mather, ağır, durgun bir sesle, "Benim seni sevdiğim gibi sen beni sevmiyorsun. Seni bir daha görünceye kadar en az yirmi dört saat geçecek," dedi.

"İş bulursam daha da geç olacak."

"Sevmiyorsun. Sevmiyorsun işte."

Adamın kolunu sıkı sıkı tuttu. "Bak. Bak şu afişe." Ama adam buğulu camdan bakıp görünceye kadar afiş geçti gitti. "Avrupada Seferberlik" kelime - leri kurşun gibi içine oturmıştu.

"Neydi?"

"Gene o cinayet canım."

"Cinayet iyice kafana yer etmiş. Bir hafta oldu artık. Bizimle bir ilgisi yok."

"Ya, yokmuş ha?"

"Cinayet burada işlenmiş olsaydı, katili şimdiye kadar çoktan ele geçirmiştik."

"Acaba ne diye yaptı dersin?"

"Siyaset, Vatanseverlik."

"Eh. Geldik işte. İnmek iyi olacak. Böyle üzgün durma canım. Hani halinden memnun olduğunu söylemiştin?"

"O beş dakika evveldi."

Hem şen hem kasvetli içinden gelerek kadın, "Ya" dedi, "bugünlerde insanlar çok hızlı yaşıyor." Lambanın altında öpüştüler; adama yetişebilmesi için parmaklarının ucunda yükselmesi gerekiyordu; kocaman bir köpek gibi insanın içini rahat ettiren bir hal vardı adamda, hattâ asık suratlı, kalın kafalı olduğu zamanlarda bile; üstelik insan köpeği karanlık,

kapkara gecede bir başına savıp göndermez.

“Anne,” dedi, “evleneceğiz değil mi, Noelden sonra?”

“Meteliğimiz yok, biliyorsun ya. Meteliğimiz yok.Jimmy.”

“Zam alacağım.”

“İşine gecikeceksin.”

“Yerin dibine, sevmiyorsun sen beni.”

Adama takıldı, “Hem de hiç mi hiç, şekerim,” dedi, sonra sokakta 54 No. ya doğru uzaklaştı, bir yandan içinden dua ediyordu. Allahım ne olur biraz para bulayım hemen, ne olur **bu defaki devam etsin**. Bir türlü kendine güvenemiyordu. Yolda yanından bir adam geçti; siyah paltosuyla geçip giderken üşümüş, büzülmüş bir hali vardı; dudağı yırtıktı, dişlek dudaklıydı. Kadın, zavalılık diye düşündü, sonra 54 numaranın kapısını açarken adamı unuttu, kat kat merdivenleri çıkıp üst kata geldi, merdivendeki halı ilk katta bitiyordu; yeni plâğı çaldı, saçma, mânâsız sözleri ağır uyuşuk şarkısı tâ içine sindi:

**“Burası sadece Kew
Senin için,
Ama bana sorarsan,
Cennettir,
Bunlar sadece mavi
Petunyalar senin için,
Ama bana sorarsan,
Gözlerindir.”**

Yırtık dudaklı adam sokakta geri dönmüştü; hızlı yürümek de ısıtmamıştı adamı; **Pamuk Prenses**’deki Kay gibi soğuğu içinde taşıyordu. Kar taneleri hâlâ yağıyor, kaldırımında eriyip, kardan çamur oluyordu, eski aşınmış bir iğnenin cızırtısını andırırcası-

na üçüncü kattaki ışıklı odadan şarkının kelimeleri sokağa dökülüyordu.

**“Bunun kar çiçeği olduğunu söylerler,
Adamın biri Grönlend’den getirmiş,
“Bana sorarsan hafifliği, serinliği, beyazlığıdır,
Senin elinin,”**

Adam durmadı bile; hızlı hızlı yürüyerek sokağı geçti gitti; göğsündeki donmuş karlar canını yakmıyordu.

3

Köşe Hanında, Raven mermer bir sütunun yanı başındaki boş masaya oturdu. Yüzünü buruşturarak tatlı buzlu içkilerin, **Parfait**’lerin, şuruplu dondurmaların, **Coupe**’ların, şerbetlerin uzun listesine baktı. Yanındaki masada biri kara ekmek ve tereyağ yiyor, Horlick içiyordu. Raven’in bakışlarından keyfi kaçtı, gazeteyi yüzüne kaldırdı. En üst satırda bir tek kelime, “Ültimeatom” başlığı boydan boya uzanıyordu.

Şişmandı, zümrüt bir yüzüğü vardı. Geniş dört köşe suratı kat kat etle boynuna oturmıştu. Tıpkı bir emlak komisyoncusunu, yahut kadın kemerleri satarak iyi para yapmış bir tüccarı andırıyordu. Raven’in masasına oturdu, “İyi akşamlar,” dedi.

Raven, “Ben de bir türlü gelmiyeceksiniz sandım. Mr, Chol-mon-deley,” dedi, İsmin her hecesini tek tek söylemişti,

Mr. Cholmondeley, "Chumley, ahbap, Chumley," diye düzeltti.

"Nasıl söylendiği mühim değil. Nasıl olsa kendi isminiz değil herhalde."

Mr. Cholmondeley, "Ne de olsa kendim seçtim ya," dedi. Listenin sayfalarını çevirirken, zümrüt yüzüğü kocaman, tepetaklak çanak biçimindeki lâmbaların ışığı altında parılıyordu, "Bir **Parfait** iç."

"Bu havada dondurma yemek çok tuhaf. Fazla ısınınca dışarı çıkmak yeter. Vakit kaybetmek istemiyorum. Mr. Chol-mon-deley. Parayı getirdiniz mi? Meteliksizim."

Mr. Cholmondeley, "Kız Rüyasını pek güzel yaparlar burada," dedi. "Hele Alp Işıltısına diyecek yok. Yahut Eski Felemenkli Zaferi."

"Calais'den beri beş para almadım."

Mr. Cholmondeley, "Mektubu versene bana," dedi. "Teşekkür ederim." Garson kıza döndü: "Bana bir Alp Işıltısı verin üstünde de bir kadeh kümmel olsun."

"Raven, "Parayı," dedi.

"Burada, çantada."

"Hepsi beşlik mi?"

"İki yüz kâğıt da bozuklukla ödenemez ya. Sonra benim bir dahlim yok bu işte. Ben sadece vasıtam." Yan masadaki Ağaççileği dondurmasına gözü ilişince bakışları tatlılaştı. Keyifle Raven'e itiraf etti: "Tatlıya dayanamam."

Raven, "Anlatmamı istemez misiniz?" dedi, "İhtiyar kadın.."

Mr. Cholmondeley, "Rica ederim rica ederim" dedi. "Hiç bir şey dinlemek istemiyorum. Ben vasıtayım sadece. Hiç bir mesuliyet almam. Müşterilerim..."

Raven hırs ve alayla yırtık dudaklarını büzdü. “İyi ad vermişsiniz onlara.”

Mr. Cholmondeley, “Garson kız **Parfait**’imi ama da geç getiriyor,” diye sızlandı. “Müşterilerim bulunmaz insanlardır. Bu şiddet hareketlerini... harb addederler.”

Raven, “Ben ve ihtiyar adam da...” dedi.

“Sizler ön siperdесiniz.” Kendi şakasına kendi hafifçe gülüyordu; kocaman geniş surati, üstüne gölgeyle şekiller yapabileceğın bir perdeyi andırıyordu: Bir tavşan, boynuzlu bir adam... Uzun cam bir bardakta kendine doğru getirilen dondurmayı görünce kılıçlılık gözleri zevkle parladı. “İşini çok güzel yaptın, temiz iş yaptın,” dedi. “Çok memnunlar senden. Şimdi uzun bir tatil yapabilirsin artık.” Şişmandı, kabaydı, sahtekârdı, ama orada ağzından dondurma damlıyarak otururken büyük bir kudret ifade ediyordu.

Varlığın ta kendisiydi bu adam, varlığı olanlardandı, ama Raven’in hiç bir şeyi yoktu, sadece para çantasının içindekiler, sırtındaki elbise, yırtık dudak, ve cinayet yerinde bırakmış olması gereken otomatik tabancası vardı, “Gideyim artık,” dedi.

Mr. Cholmondeley kamışı emerek, “Güle güle dostum, güle güle,” dedi.

Raven ayağa kalktı, gitti. Kapkaraydı, incecikti, yıkma öldürme için yaratılmıştı, ufacık masaların, pırıl pırıl meyvalı içkilerin arasında yerini yadırgıyordu. Sirke çıktı, Shaftesbury caddesini geçti. Vitrinler parlak tellerle, kırmızı Noel çiçekleriyle doluydu. Bütün bunların ifade ettiği şey Raven’i çileden çıkardı. Cebinde yumruklarını sıktı. Bir elbisecinin vitrinine suratını yaklaştırdı, sessizce camdan içeriyi gözledi. Muntazam hatlı vücudu ile bir Yahudi kızı mankene eğilmişti. Raven dudak büküncesine gözlerini kızın

bacaklarına, kalçasına dıktı; Noel vitrininde satılık ne çok et var, diye düşündü.

Tuhaf, derinden derine bir kötülük hissi Raven'i dükkâna sürükledi. Ancak resim galerisini makineli tüfek ateşine tutmakla duyabileceği bir haz içinde yırtık dudağını, kendisine doğru yaklaşan kıza iyice gösterdi. "Şu vitrindeki elbise" dedi, "kaçadır?"

Kız, "Beş lira," dedi. "Efendim" demiyordu Raven'e. Dudağı, seviye armasıydı. Çocuklarını iyi bir operatöre götürememiş fakir bir ana baba çıkarıyordu ortaya.

Raven "Güzel elbise, değil mi?" dedi.

Kız, büyük bir zerafetle, peltek peltek konuşarak, "Çok beğeniliyor," dedi.

"Yumuşak. İnce. Böyle bir elbise iyi bakım ister, ha? Güzel ve paralı birine yaraşır."

Kız pervasız attı, "Modeldir." Kadını elbise nedir biliyordu, ufacık dükkânın ne kadar adı olduğunu da biliyordu.

"Elbisenin asaleti var ha?"

Gözü vitrinin dışında mor elbiseli bir İtalyana ilişti. "Asaleti var."

Raven, "Pekâlâ," dedi, "Beş lira vereyim sana şu elbise için." Mr. Cholmondeley'in para cüzdanından bir para çıkardı.

"Sarayım mı?"

"Hayır. Kız kendi alır." Çiğ dudağı ile kıza bakıp sırtıttı. "Onun da asaleti var da. En iyi elbiseniz bu mu?" Kız başını sallayıp parayı alınca: "Öyleyse Alice'e tam uygun," dedi.

Alayının, hırsının bir kısmını boşaltınca, Caddeye çıktı, oradan Frith sokağına geçti, köşeyi dönüp, bir odasında kiracı olarak oturduğu Alman kahvesine girdi. Orada da bir gariplik, acıplık hayret bekliyordu onu; tahta bir teknenin içinde ufacık bir çam

ağacı, üstünde sırcasüsler, bir de beşik. “Buna inanıyor musunuz siz? Bu süprüntülere?”

İhtiyar adam, “Gene harb olacak mı?” diye sordu. “İnsan feci şeyler okuyor.”

“Ya, şu, handa yer bulamama işi. Eskiden erikli görek verirlerdi bize. Kayser August’ten kalma âdet Görüyorsun ya ben de biliyorum bu teraneleri, mektep gördüm ben. Yılda bir defa okurlardı bize.”

“Ben bir harb gördüm.”

“Nefret ederim harb hakkındaki hislerden.”

İhtiyar, “Ne yapalım,” dedi. “İş bakımından faydalıdır.”

Raven Bambino’yu (1) eline aldı. Beşik de beraber kalktı, tek parçaydı, alçıdan yapılmış adı bir şeydi. “Tam yerine koymuşlar ha? Görüyorsunuz ya hikâyeyi baştan aşağı biliyorum. Okumuş adamım ben.”

Yukarı kendi odasına çıktı. Odaya hiç bakılmamıştı: Yalakta hâlâ pis su vardı, ibrik boştu. Şişman adamın, zümrüt yüzüğünü parıldata parıldata, “Chumley, dostum, Chumley, Chumley diye telâffuz edilir,” deyişini hatırladı. Hırsıyla merdivenlerin tepesinden, “Alice” diye seslendi.

Alice bitişik odadan çıktı, pasaklıydı, bir omuzu daha yüksekti, suratında tutam tutam boyalı sarı saç vardı. “Bağırmana lüzum yoktu,” dedi.

“Ahır gibi burası.. Ben kaldırmam böyle şeyleri. Gir de temizle bakalım.” Kadının kafasının yanına vurdu, kadın da kaçınıp çekildi, bir şey söyleyemedi, ancak, “Kendini ne zannediyorsun?” diyebilirdi.

“Haydi bakalım.” dedi Raven, “Kambur orospu seni.” Kadın yatağın üstüne eğilince, Raven gülmeğe başladı, “Sana Noel için bir elbise aldım. Alice, Al,

(1) İtalyanca çocuk demek. İsâ’yı temsil eden bir bebek.

makbuzunu. Git al elbiseyi. Nefis bir elbise. Yakışır sana.”

“Sen de komiklik yapıyorum sanıyorsun değil mi?”

“Bu şakaya bir beşlik ödedim. Çabuk ol Alice, yoksa dükkân kapanacak.” Ama kadın merdivenlerin dibinde dönüp karşılığını yetiştirivermişti: “Senin yırtık dudaklı halinden daha çirkin olmam ya.” Binanın içinde herkes duymuştu, kahvedeki ihtiyar, ihtiyarın oturma odasındaki karısı, tezgâhtaki müşteriler. “Haydi be Alice, amma çirkin bir çiftsiniz.” Bundan hiç bir acı duymuyordu: Zehiri damla damla çocukluğundan beri almıştı; artık farkına bile varmıyordu.

Pencereye yaklaştı, açtı, kenarını tıkırdattı. Su borusunun üstünde kısacık atlamalar sıçramalarla kedi yavrusu yaklaştı, sinsi sinsi eline atıldı. “Seni piç kurusu seni,” dedi, “seni piç kurusu seni.” Cebinden yüz paralık bir paket krem süt çıkardı, sabun kabında parçaladı, Kedi oynamaktan cayıp, minicik bir miyav sesiyle üstüne atıldı. Raven kediye ensesinden yakaladı, konsolun üstüne, sütün yanına koydu. Elinden kurtuldu, yetimhanede beslediği fareden pek büyük değildi, ama daha yumuşaktı. Kulağının arkasını kaşıdı, kedi meğul bir tavırla, elini itikledi. Sütün üstünde dili titriyordu.

Raven kendi kendine yemek vakti dedi. Bu parayla dilediği yere gidebilirdi. Simpson’un lokantasında iş adamlarıyla beraber ahım şahım bir yemek yiyebilirdi, şöyle iyi tarafından ve dilediği kadar.

Merdivenlerin dibindeki karanlık kuytu yerde umumî telefon kutusuna vardığı vakit kendi adı kulağına geldi, “Raven”. İhtiyar adam: “Hep burada kalır. Bir müddet gitmişti.” diyordu.

Forma: 2

Yabancı bir ses, “Sen” dedi, “nedir adın.. Alice... odasını göster bana, Saunders, kapıya göz kulak ol.”

Telefon kabininin içinde Raven diz çöktü. Kapıyı aralık bıraktı, çünkü bir yere kapanmaktan hoşlanmazdı. Dışarıyı göremiyordu, ama sesin sahibini tanıması için görmesi gerekmiyordu: Polisti, sivil polis, Yard şivesi ile.. Adam o kadar yakınındaydı ki, adımından telefon kabininin döşemesi titriyordu. Sonra gene aşağı indi. “Orada kimse yok. Paltosunu, şapkasını almış. Dışarı çıkmış olmalı.”

İhtiyar, “Olabilir,” dedi, “Sessiz sedasız yürür.”

Yabancı, sorguya çekmeğe başladı. “Ne biçim bir adamdır?”

İhtiyar kız bir solukta cevap verdiler: “Yarık dudaklıdır.”

Polis hafiyesi, “Bak bu elverişli,” dedi. “Olası-na dokunmayın. Birini gönderip parmak izlerini al-dıracağım. Ne biçim bir adamdır bu?”

Raven her kelimeyi duyuyordu. Ne maksatla araştırdıklarını bir türlü çıkaramıyordu. Hiç bir ipucu bırakmadığını biliyordu; kat’iyyen kendini hayale kaptırmayan bir adamdı; biliyordu. O kadın, odanın resmini, sanki fotoğrafını çekmiş gibi, kafasına yerleştirmişti. İsbat edecek hiç bir şey olamazdı. Tabanca-yı saklaması talimat dışıydı ama, şimdi koltuğunun altında tabanca güven hissi veriyordu. Sonra, bir ipucu bulmuş olsalardı Dover’de durdururlardı kendisini. Donuk, sâkin bir öfkeyle sesleri dinledi; yemek yemek istiyordu; yirmi dört saattir doğru dürüst bir yemek yememişti; şimdi cebindeki yüz İngiliz lirası ile istediğini, gönlünün dilediğini yiyebilir-di.

İhtiyar adam, “Ne olsa inanabilirim,” dedi. “ya-

hu daha bu gece zavallı karımın Noel beşiği ile alay etti.”

Kız, “Pis musibet,” dedi. “Delige tıkarsanız vallahi kılım kıpırdamıyacak.”

Raven kendi kendine hayretle söylendi: Benden nefret ediyorlar.

Kız, “Korkunç derecede çirkindir,” dedi. “O dudağı yok mu! İnsanın tüyleri ürperir.”

“Hem de ne çirkin müşteridir ya!”

İhtiyar, “Dünyada tutmazdım burada,” dedi. “Ama parasını öder. Borcuna sadık müşteri de kovulmaz ya. Hele bugünlerde.”

“Eşi dostu var mıdır?”

Alice, “Güldürmeyin beni,” dedi. “Eşi dostu. Eşi dostu ne yapacak o?”

Ufacık, karanlık kabinin dibinde Raven kendikendine gülmeğe başladı: Benden bahsediyorlar bunlar, benden: Eli tabancasında, kabinin cam penceresine bakıyordu.

“Pek hınçlı konuşuyorsun? Ne yaptı adam sana? Üstelik bir de elbise hediye edecekti sana öyle değil mi?”

“Pis bir şakaydı, işte o kadar.”

“Alacaktın ama.”

“Hiç de almayıcaaktım işte. Ondan hediye kabul eder miyim sanıyorsun? Elbiseyi geri verecek, parayı da ona gösterecektim, ne de gülecektim!”

Gene acı, buruk bir ilgiyle düşünmeğe başladı; Benden nefret ediyorlar. Kapıyı açacak olurlarsa hepsini kurşuna dizerim.

“O yırtık dudağını bir elime geçirsem. Ne gülerim. Vallah billah ne gülerim hani.”

Yabancı ses, “Karşı kaldırıma bir adam diyeceğini”, dedi. “Herif geldiği vakit bizim adama bir işaret çakın”. Kahvenin kapısı kapandı.

İhtiyar, "Ah," dedi, "Keşke karım burada ol-
saydı. Bu olanları görmeği on şiline değışmezdi."

Alice, "Bir telefon edeyim," dedi. "Mason'da lâ-
fa dalmıştır. Hemen gelir, belki Mrs. Mason'u da ge-
tirir. Hep beraber eğlenelim. Daha geçen hafta Mrs.
Mason bu herifin bet suratını bir daha dükkânımda
görmek istemiyorum demişti."

"Haydi Alice göster kendini. Bir telefon ediver."

Raven elini kaldırdı, ampulu yerinden çıkardı;
ayağa kalktı, kabinin duvarına sımsıkı yapıştı. Ali-
ce kapıyı açtı, ikisi birden içeri kapandılar. Daha
bağırmasına vakit kalmadan Raven eliyle kızın ağ-
zını kapattı. "Kutuya para atayım deme," dedi. Yok-
sa vururum. Bağırırsan da vururum. Ne diyorsam
onu yap." Kulagina fısıldadı. Sanki aynı yatakta ya-
tıyormuş kadar birbirlerine yakındılar. Raven, omu-
zuna yaslandığı yerde kızın omuzunun çarpıklığını
hissediyordu. "Kulaklığı kaldır." dedi. "İhtiyar ka-
dınla konuşuyormuş gibi yap. Haydi. Seni vursam u-
murumda olmaz. Alo Frau Groener de."

"Alo, Frau Groener."

"Şimdi anlat olanları."

"Raven'i arıyorlar."

"Neden?"

"O beş lira yüzünden. Dükkânda bekliyorlar-
mış."

"Ne demek istiyorsun?"

"Numarasını almışlar. Çalınmış paraymış."

Demek kazıklanmıştı. Kafası, hesap makinesinin
mekanik şaşmazlığı ile çalışıyordu. İçine rakkamları
koydun mu doğru cevabı alırsın. İçini derin, kapka-
ra bir hırs, bir öfke bürüdü. Mr. Cholmondeley ku-
tuda yanında olsaydı, hemen vururdu: Kılı kıpırdı-
mazdı.

"Nereden çalınmış?"

"Bunu senin bilmen lâzım."

“Bırak şimdi numarayı. Nereden?”

Cholmondeley’in patronlarının kim olduklarını bile bilmiyordu. Olanlar gayet açıktı: Raven’e güvenememişlerdi. Ortadan kaldırılması için bu dolabı çevirmişlerdi. Dışarda “Ultimatom, Ultimatom,” diye bağıra bağıra bir gazeteci geçti. Bu kelime kafasına girdi, işte o kadar: Sanki kendisiyle hiç bir ilişkisi yoktu. Gene sordu: “Nereden çalınmış?”

“Bilmiyorum. Hatırlamıyrum.”

Otomatik tabancayı kızın arkasına dayamıştı, kandırmağa çalışarak, “Hatırla, olmaz mı? Çok mühim. Ben çalmadım.” dedi.

Kız konuşmayan telefona acı acı: “Çalmadın ha.” dedi.

“Bir fırsat ver bana. Tek istediğim hatırlaman.”

“Ölsem hatırlamam.”

“Elbise hediye etmedim mi ben sana?”

“Elbet etmedin. Paranı bir yere sokmak istiyordun, o kadar. Numaraları şehirde her dükkâna bildirdiklerini bilmiyordun. Bizim kahvede bile var numaralar.”

“Ben çalmışsam, paraların nerden geldiğini neden bilmek istiyeyim?”

“Kendi suçun olmyan bir işten enselenirsen daha da komik olur.”

Kahveden ihtiyar seslendi, “Alice, geliyor mu?”

“On lira veririm sana.”

“Sahte para. Hayır teşekkür ederim. Sayın Bay cömert.”

İhtiyar gene, “Alice,” diye seslendi, koridorda yaklaştığını duyuyuculardı.

Tabancayla kızın kaburga kemiklerinin arasını dürtükliyerek acı bir sesle, “Adalet,” dedi.

“Adalet’in adını ağzına alma sen. Sanki hapis teymiş gibi tartaklayıp durdun beni. Canın istediği vakit dövdün. Yerlere kül silkerdin. Senin pislüğün -

den bıktım artık. Sabun kabına süt dökerdin. Adaletin adını ağzına alma sen.”

Ufacık karanlık kutunun içinde kız sanki birden canlanıvermişti. Raven öylesine şaştı ki, kutunun kapısını açınca kadar ihtiyarı unuttu. Karanlıktan heyecanla seslendi: “Bir tek kelime söyliyeyim deme yoksa gebertirim.” İkisini de önüsıra kabinden çıkardı. “Şunu kafanıza sokun. Beni ele geçirmeyecekler. Hapise girmeyeceğim. İkinizden birini öldürecek olsam bile umurumda değil. Asılsam da umurumda değil. Babam asılmıştı.... O asıldıktan sonra bana göre hava hoş.. Önümsıra odama çıkın bakalım.. Biri belâsını bulacak bu işte.”

İkisini de odaya sokunca kapıyı kilitledi. Müşterinin biri durmadan kahvenin zilini çalıyordu. Adamla kıza döndü: “İçimden sizi gebertmek geliyor. Bir de yırtık dudağımı söylediniz. Ne diye insanca hareket etmezsiniz?” Pencereye yaklaştı; buradan aşağıya kolaylıkla inilebilirdi; onun için bu odayı seçmişti. Gözü kediye ilişti; kafesinde gezinen oyuncak bir kaplana benziyor, konsolun kenarında dolanıp duruyor, atlamağa korkuyordu. Kaldırdı, yatağının üstüne attı; elindeyken kedi parmağını ısırmağa çabaladı; sonra Raven kaçma yoluna koyuldu. Bulutlar ayın önünde birikiyordu, dünya da sanki bulutlarla beraber ilerliyordu, buz gibi boş, yavan dünya, uçsuz bucaksız karanlığın içinde ilerliyordu.

4

Kliçüçük odasında, sırtında kalın tvid ceketıyla Anne Crowder beş aşağı beş yukarı dolaşıyordu; gaz

saatinde bir şilin israf etmek istemiyordu, çünkü sabaha kadar bir şilinlik gaz nasıl olsa yakamazdı. Kendi kendine, iyi ki iş buldum dedi. İşe girdiğim için seviyorum dedi, ama kendini inandıramadı. Saat şimdi sekizdi, gece yarısına kadar dört saat beraber olabilirdi. Beş treni ile değil de dokuz treni ile gideceğini söyleyip adamı aldatması gerekiyordu, yoksa erkenden yatmağa gönderirdi. Hep böyleydi zaten. Romantik olmağa yanaşmazdı. İçi tatlı bir ılıklıkla doldu, parmaklarına üfledi.

Evin alt katındaki telefon çalmağa başladı. Kapının zili zannetti, elbise dolabının aynasına koştı. Odanın kör kandil lambasının ışığı, yüzündeki boyaların Astoria Dans Salonunun parlak ışıklarında iyi durup durmayacağını görmesine yetmiyordu. Yeni den yüzünün boyalarını tazeledi; yüzü solgun olursa sevgilisi erken getirirdi eve.

Ev sahibesi kafasını kapıdan uzatarak: "Senin bey. Telefonda," dedi.

"Telefonda mı?"

"Evet." Kadın çene çalmak için yanaştı. "Pek telaşlı bir hali vardı. Sabırsız da diyebilirim. İyi akşamlar diyecek oldum, âdetâ lâfı ağızıma tıkayacaktı."

Genç kadın üzgün, çaresiz bir sesle, "Yok canım," dedi, "hep öyledir. Kusuruna bakmayın."

Ev sahibesi, "Bu akşam gezmeğe gitmekten cayacak herhalde," dedi. "Sizler, şehir şehir dolaşan kızlar, doğru dürüst birine çatmazsınız. Dick Whittington demiştin değil mi?"

"Hayır, Aladdin."

Koşa koşa merdivenlerden indi. Telaşlandığını kim görürse görsün, umurunda değildi. "Sen misin sevgilim?" dedi. Telefon konuşmaları bir türlü yolunda gitmezdi. Adamın sesi kulağında öyle uğulduyordu ki, neredeyse tanımiyacaktı sesini. "Ne kadar geciktin. Umumî telefon burası. Son kuruşları-

mu da attım. Dinle, Anne, bu akşam seninle buluşamayacağım. Affedersin. İş yüzünden. Sana anlattığım kasa hırsızının izindeyiz. Bütün gece iş başında olacağım. Paralardan birini bulduk.” Adamın sesindeki heyecanı seziyordu.

“Zıyanı yok sevgilim. Biliyorum sen de istiyordun...” Ama fazla devam edemedi, “Jimmy,” dedi. “Seni bir daha göremiyeceğim. Haftalarca göremiyeceğim.”

“Güç biliyorum. Ben de düşünüyordum.. Dinle beni. O erken trenle gitme, ne lüzum var? Dokuzda tren yok. Baktım tarife.”

“Biliyorum. Sadece demiştim ki..”

“Daha iyisi bu gece git. Provadan önce dinlebilirsin. Euston’dan gece yarısı kalkıyor.”

“Ama daha bavulumu toplamadım.”

Aldırmadı bile. Program hazırlamak, karar vermek en hoşlandığı şeydi. “İstasyonun yakınındaysam, bir bakarım....”

“İki dakikanız bitti.”

“Hay Allah kahretsin, bozukluğum yok. Sevgilim, seni seviyorum.”

Genç kadın, cevap vermeğe çalıştı ama adamın ismi mâni oldu, diline takıldı. Duraklamadan bir türlü söyleyemezdi adını, “Ji...” Hat kesildi. Acı acı düşündü: Cebinde bozuk parası olmadan çıkmamalı. Emniyet memurunun telefon hattını böyle kesmek doğru değil diye düşündü. Sonra döndü, merdivenlerden çıktı; ağlamıyordu; sanki biri ölmüştü, ölmüş de onu yalnız, bir başına bırakmıştı, yapayalnız korkuyordu sanki, yeni yeni suratlardan, yeni işinden, kaba saba taşralı şakalarından, çiğ insanlar - dan korkuyordu, kendinden korkuyordu; sevilmenin ne güzel, ne tatlı bir şey olduğunu açıkça, iyice hatırlıyamıyacağından korkuyordu.

Ev sahibesi: “Ben de böyle tahmin etmişim,”

dedi. “Haydi gel aşağı bir çay içelim, biraz çene çalarız. Konuşmak iyi gelir insana. Pek iyi gelir. Bir defasında, doktorun biri konuşmak ciğerleri temizler demişti. Makul de yâni, değil mi? İnsanın elinde değil, içinde bin türlü şey birikiyor, konuşursan içini boşaltırsın. Boş ver bavul toplamağa şimdi. Daha saatler var. Benim herif de daha çok konuşsaydı dünyada ölmezdi. Makul değil mi ama? Adamcağız genç yaşında boğazındaki zehirli bir nesneden öldü gitti. Daha fazla konuşsaydı, boğazındaki o şeyi defederdi. Tükürmekten de yidir.”

5

Adliye muhabiri bir türlü sesini işittiremiyordu. Boyuna, baş muhabire: “Şu kasa hırsızlığı meselesine dair bir şeyler topladım” demeye çabalıyordu. Baş muhabir içkiyi fazla kaçırmıştı. Hepsi fazla kaçırmışlardı. Baş muhabir: “Haydi eve git de **Roma İmparatorluğunun Cöküşü’nü** oku.” dedi.

Adliye muhabiri genç, açık göz bir çocuktı, ne sigara ne de içki içerdi; Telefon kabinlerinden birinin içinde adamın biri kusup sızınca hayretler içinde kaldı. Avazı çıktığı kadar bağırdı: “Çalınan paralardan birini bulmuşlar.”

Baş muhabir: “Yaz evlât yaz,” dedi. “Sonra da yazdıklarını iç.”

Açıkgöz genç: “Adam kaçmış — kızın birine silâh çekmiş — nefis bir haber” dedi. Oxford şivesiyle konuşuyordu; bu yüzden adliye muhabiri yapmışlardı; Yazı işleri müdürünün şakaçı bir buluşuydu bu.

“Eve git de Gibbon’u oku.”

Açıkgöz genç birinin koluna yapıştı. “Ne oluyor Allahaşkına? Hepiniz aklınızı mı kaçırdınız? Gazete çıkmıyacak mı yoksa?”

Biri ona doğru haykırdı, “Kırk sekiz saate kadar harb çıkacak.”

“Ama çok güzel bir haber yakaladım ben. Bir kızla ihtiyar bir adama silâh çekmiş, pencereden kaçmış...”

“Git işine. Gazetede yer yok bu habere.”

“Kensington Kirten Kulübünün yıllık raporunu da yok ettiler.”

“Dükkânları Dolaşırken’e de yer yok.”

“Kireçhane yangınına kısa haberlere soktular.”

“Eve git de Gibbon’u oku.”

“Polis ön kapıyı gözlerken adam sessiz sedasız kaçmış. Araştırma Polisleri işe koyulmuş. Adam silâhlıymış. Polisler tabanca alıyorlarmış yanlarına. Nefis bir haber bu.”

Baş muhabir: “Silâhlı ha!” dedi. “Git de kafanı sütle ıslat. Bir iki güne kadar hepimiz silâhlanacağız. Ellerindeki ipuçlarını, delilleri yayınlamışlar. Herifi bir Sırbın vurduğu gün gibi aşıkâr. Ultimatomu İtalya destekliyor. Kırksekiz saat içinde girerler aşağılara. Silâh tahvilâtı almak istersen çabuk davran. servet yaparsın.”

Biri, “Haftaya bugün askere alınacaksın,” dedi.

Genç çocuk, “Yok,” dedi, “yok bu olamaz. Ben sulh severim.”

Telefon kabininde kusan adam, “Ben eve gidiyorum,” dedi. İngiltere Bankası uçurulsa bile gazete de yer kalmadı artık.”

İncecik cırlak bir ses lâfa karıştı: “Benim haber girecek.”

“Sana yer kalmadı dedik ya.”

“Benimki için yer bulunur. Herkes gaz maskesi

takacak. Nüfusu elli bini geçen her şehirde siviller için özel uçak hücumları kursları açılacak.”

“İşin garip tarafı şu ki... şu ki...” Ama kimse ne olduğunu anlıyamadı: Bir çocuk kapıyı açtı, elindekileri ortaya fırlattı: Islak gri bir kâğıt üzerinde ıslak harfler; başlıklar insanın eline bulaşıyordu: “Yugoslavya Mühlet İstiyor. Adriyatik Filosu Harb Mevkilerinde. Paris Nümayişçileri İtalya Sefaretine Hücum etti.” Birden bir uçak gelip geçti, herkes çıtı çıkmadan durdu; sanki uçak karanlıkta alçaklardan uçmuş, güneye doğrulmuş, kırmızı kuyruk ışığı, soluk şeffaf kanatları ile ay ışığında geçip gitmişti. Kocaman, cam tavandan uçağı seyrettiler, ansızın hepsinin içinden içki içmek arzusu kayboluverdi.

Baş muhabir: “Yorgunum,” dedi. “Yatmağa gidiyorum.”

Adliye muhabiri sordu: “Aldığım haberi takib edeyim :ni?”

“Peki istiyorsan et, ama bundan sonra tek haber **Bu.**”

Cam tavana, aya, boş göğe baka kaldılar.

6

İstasyonun saatine göre gece yarısına üç dakika vardı. Parmaklıkta bilet toplayan memur: “Önde boş yer var,” dedi.

Anne Cowder, “Bir arkadaşım beni geçirmeğe gelecek.” dedi. “Buradan binip de, kalktığımız vakit ön tarafa geçsem olmaz mı?”

“Kapıları kilitlediler.”

Ne yapacağını bilemez bir halde biletçinin arka

tarafına baktı. Büfenin ışıklarını kapatıyorlardı, artık buradan kalkacak başka tren yoktu.

Acele etmeniz lâzım küçük hanım.”

Bir akşam gazetesinin afişine gözü takıldı, ikide bir dönüp arkasına bakarak trenin ön tarafına koşarken, bir daha buluştukları vakit çoktan harb çıkmış olabileceğini düşünmekten kendini alamadı. Sinirli sinirli kendi kendine söylendi, muhakkak harbe katılır, herkes ne yaparsa o da daima yapar; ama asıl bu güvenilir halini sevdiğini de biliyordu. Tuhaf. acaip olsaydı, her şey hakkında kendine mahsus değişik fikirleri olsaydı, sevemezdi bu adamı; köşede bucakta kalmış sözde-dahiler, kendilerini ziyan olmuş birer sahne yıldızı sayan ikinci sınıf turne tiyatrocularıyla öyle içli dışlı olmuştu ki, bu çeşit acaiplikler, başkalarına uymazlık gözünde yoktu. Kendi erkeğinin alelâde bir insan olmasını, onun ne söylebileceğini önceden tahmin edebilmek isterdi.

Lamba ışığında aydınlanmış bir dizi surat yanı sıra geçti; tren doluydu, hem de öyle doluydu ki, derin yumuşak koltuklarda diken üstünde oturan, biletlecinin kendilerini oradan kovacağından korkan ürkek, çekingen insanlar görölüyordu. Üçüncü mevki vagon aramaktan artık caydı, bir kapı açtı, tek boş yere **Kadın ve Güzellik** dergisini bıraktı, güçlkle, bir alay bacak, ve oradan buradan çıkan bavulların arasından, pencereye döndü. Lokomotif istim topluyordu, duman gerisin geriye istasyonu kaplıyordu, parmaklığın civarını görebilmek çok güçtü.

Bir el, kolunu çekti, şişman bir adam, “Affedersiniz,” dedi, “pencerede işiniz bitiyse, biraz çikolata almak stiyorum.”

Genç kadın: “Bir dakika lûtfen. Beni geçirmeğe biri gelecek.” dedi.

“Gelmedi ki. Zaten çok geç. Pencereyi böyle hisar altına alamazsınız. Hem çikolata almalıyım.”

Kadını bir tarafa itti, ışığın altında zümrüt yüzüklü elini salladı. Kadın, adamın omuzunun üstünden, parmaklığa doğru bakmağa çalıştı, ama adam pencereyi hemen hemen tamamiyle kaplamıştı. Adam: “Ne cins çikolatanız var?” diye sordu. “Yok, Motorist istemem, Mexican da istemem. Tatlı bir şey olsun.”

Birden, ufacık bir aralıktan genç kadın, Mather’i gördü. Parmaklığı geçmişti. Anne’i arıyarak tren boyunca ilerliyor, bütün üçüncü mevki vagonlara bakıyor, birincilerin yanından bakmadan koşarak geçiyordu. Anne şişman adama yalvardı: “Rica ederim, müsaade edin de ben de bakayım. Arkadaşımı gördüm.”

“Bir dakika. Bir dakika. Nestle var mı? Bana bir Şilin’lik bir paket verin.”

“Ne olur müsaade edin.”

Çocuk, “On şilin’den ufak paranız yok mu?” diye sordu.

Birinci mevkinin yanı sıra koşarak Mather geçti, gitti. Anne pencereye vurdu ama düdüklerin, tekerlek vuruşlarının, furgona son yüklenen sandıkların yuvarlanışının arasında Mather duyamadı. Kapılar vuruldu, bir düdük öttü, tren hareket etti.

“Rica ederim. Çok rica ederim.”

Şişman adam, “Paramın üstünü almalıyım.” dedi. Çocuk, adamın avucuna şilin’leri sayarken trenin yanı sıra koşuyordu. Anne pencereye gelip de dışarı sarktığı vakit artık istasyondan çıkmışlardı, ancak incecik bir asfalt parçası üstünde, ufacık bir insan gördü, o da kendisini göremiyordu. Yaşlı bir kadın: “Böyle sarkmayın,” dedi “Tehlikelidir.”

Yerine dönerken, kompartmandakilerin ayaklarına bastı, kendine karşı bir öfke kabardığını hissediyordu, herkes içinden şöyle geçiriyordu: “Bu vagon da olmamalı bu kız. Madem böyle, ne diye birinci mevki parası ödüyoruz...” Ama ağlamıyacaktı; bü-

tün beylik sözler aklına geldi, döktülmüş süt için ağlamak boştur ,elli yıl sonra herşey aynı olacak. Ama gene de adamın gideceği yeri bavulundan sallanan etikette okuyunca bir tiksinti duydu, canı sıkınlı, adam da onun gideceği yere, Nottwich'e gidiyordu. Adam tam karşısında oturuyordu, kucığında Geçit, Akşam Haberleri, Maliye Gazetesi, sütlü çikolata yiyordu.

İKİNCİ BÖLÜM

1

Raven mendilini dudağına kapatmış. Soho Meydanını, Oxford Sokağını geçmiş, Charlotte sokağı boyunca ilerliyordu. Bu tehlikeli bir hareketti, ama hiç olmazsa dudağını göstermek kadar tehlikeli değildi. Sola saptı, sonra sağı sapıp daracık bir sokağı girdi, sokakta iri göğüslü, önlüklü kadınlar karşıdan karşıya birbirlerine sesleniyorlar, bir kaç asık suratlı, çocuk hendeklerde dolaşıyordu. Pirinç tabelalı bir kapının önünde durdu, ikinci katta Dr. Alfred Yogel, birinci katta da Amerikan Diřçilik şirketi vardı. Yukarı çıktı, zili çaldı. Aşağından sebze kokuları geliyordu, biri de duvara kurşun kalemle başsız, kolsuz, ayaksız, çıplak bir insan gövdesi çizmişti.

Hemşire üniformalı bir kadın kapıyı açtı, aksi, derin hatlı bir yüzü, dağınık, pasaklı ağıarmış saçları vardı. Üniforması yıkanmak istiyordu, yağ lekeleri bir de, ya kan yahut da tentürdiyot olabilecek bir takım lekeler vardı üstünde. Kadının üstünde sert bir ilâç ve dezenfektan kokusu vardı. Raven'in mendilini yüzüne kapamış olduğunu görünce, "Diřçi yukarda," dedi.

"Ben Dr. Yogel'i görmek istiyorum."

Kadın Raven'in koyu renk paltosuna bir aşağı bir yukarı, iyice dikkatle, şüpheyle baktı. "Meşgul."
"Beklerim."

Kadının arkasında, karanlık, pis koridorda tek bir çıplak ampul yanıyordu.

"Hiç böyle geç saate gelir mi?"

Raven “Verdiğim rahatsızlığı parayla öderim.” dedi. Dolambaçlı bir barın kapıcısının ölçüp biçen bakışıyla kadın Raven’i gözde geçirdi. “Girebilirsin.” dedi. Raven, kadının arkasından bekleme odasına girdi: Aynı çıplak ampul, bir iskemle, koyu renk boyalı yuvarlak meşe bir masa. Kadın kapıyı kapayıp gitti. Raven, öbür odada sesini duyuyordu. O odadaki tek dergiyi aldı, onsekiz ay evveline ait **Ev Bakımı** dergisiydi, düşünmeden okumağa başladı: “Çıplak duvar bugün çok tatbik edilen bir döşeme usulüdür, renk vermek için bir tek resim asılabilir..”

Hemşire kapıyı açtı, elini salladı. “Görecek sizi.” Uzun sarı masası ve döner iskemlesinin arkasında, duvara yapışık bir muslukta Dr. Yogel ellerini yıkıyordu. Odada bir mutfak iskemlesi, bir dolab ve uzun bir divandan başka eşya yoktu. Adamın saçları kuzgunî siyahtı, sanki boyanmış gibiydi, pek de seyrekti, kafasının üstüne incecik tutamlar halinde yapıştırılmıştı. Döndüğü vakit ortaya tombul, tatlı bir surat, kalın dudaklar çıktı. “Arzunuz nedir?” diye sordu. Sanki, erkeklerden çok, kadınlara alışıkmiş gibi bir hali vardı. Hemşire sert bir tavırla arkada durmuş bekliyordu.

Raven mendilini indirdi. “Bu dudağımı derhal voluna koyabilir misiniz?”

Dr. Yogel yaklaştı, tombul şahadet parmağı ile dudağı yokladı. “Ben operatör değilim.”

Raven: “Veririm parasını,” dedi.

Dr. Yogel: “Operatör işi bu. Benim branşım hiç değil,” dedi.

Raven, “Biliyorum,” dedi. Hemşire ile Dr. Yogel arasındaki anı bakışmayı yakaladı. Dr. Yogel dudağın iki tarafını kaldırdı, tırnakları pek temiz değildi. Dikkatle Raven’i süzdü: “Yarın saat onda gelirseniz...” Nefesi hafifçe konyak kokuyordu.

Raven: “Hayır.” dedi. “Şimdi yapılısın istiyorum.”

Dr. Yogel hemen, “On lira.” dedi.

“Pekâlâ.”

“Peşin.”

“Para yanımda.”

Dr. Yogel masasına oturdu. “Şimdi lûtfen isminizi verin...”

“İsmimi bilmesen de olur.”

Dr. Yogel, nazik bir sesle: “Ne isim olursa olsun,” dedi.

“Chumley, öyle ise.”

“CHOLMO....”

“Hayır. Saece Chumley diye yazın.”

Dr. Yogel bir kâğıt doldurdu, hemşireye verdi. Kadın dışarı çıktı, kapıyı arkasından kapadı. Dr. Yogel dolaba gitti, bir tepsi bıçak çıkardı. Raven, “Işık zayıf,” dedi.

Dr. Yogel, “Alışığım,” dedi. “Gözlerim iyidir.” Ama ışığa doğru bir bıçak uzatırken eli hafifçe titrediydi. Hafif bir sesle, “Divana yat bakalım dostum,” dedi.

Raven yattı. “Size gelen bir kız tanıyorum. Adı Page'di. Onun işini pek güzel halletmişsiniz, öyle dedi.”

Dr. Yogel: “Bahsetmemesi lâzımdı,” dedi.

Raven: “Yok canım,” dedi. “Bana güvenebilirsiniz. Bana iyilik edene kazık atmam.” Dr. Yogel dolabından portatif gramofona benzer bir kutu çıkardı divana yaklaştırdı. Uzun bir tüp ve bir maske çıkardı. Tatlı tatlı güldü, “Burada anestezi kullanmayız dostum.”

Raven: “Dur,” dedi. “narkoz koyacak değilsin bana.”

Forma : 3

Dr. Yogel maskeyle yaklaşarak, “Yoksa çok acıdır, dostum,” dedi. “Cehennem azabı olur.”

Raven doğruldu, maskeyi itti, “Hayır istemem,” dedi. “Narkoz istemem. Hiç kullanmadım narkoz. Şimdiye kadar da kendimden geçmedim. Ne yapıldığını bilmek isterim.”

Dr. Yogel tatlı tatlı güldü, alaycı bir tavırla Raven’in dudaklarını çekti. “Şimdiden alış daha iyi, dostum,” dedi. “Hepimiz bir iki güne kadar kendimizden geçip göçeceğiz.”

“Ne demek istiyorsun?”

Dr. Yogel, “Eh, harb çıkacağına benzer, öyle değil mi?” dedi. Çabuk çabuk konuşuyor, biraz daha tüp çözüyor, hafif, titrek, pervasız bir tavırla vidaları çeviriyordu. “Sırlar tutup bir Harb Bakanını vurup, ondan sonra işin içinden ellerini kollarını sallıya sallıya çıkacak degiller ya. İtalya harbe girmeye hazır. Fransızlar da fikri benimsiyorlar. Bir haftaya kalmaz biz de işin içine gireriz.”

Raven: “Bütün bunlar bir ihtiyarın...” diye başladı. Sonra izah etti: “Gazeteleri okumadım.”

Dr. Yogel lâf etme bahanesiyle, “Keşke daha önceden bilseydim,” dedi, “Cephane tahvilâtiyle servet yaptım. Fiatları ateş pahası olmuş dostum. Şimdi dayan arkana. Bir dakika sürmez.” Gene maskeyle yaklaştı. “Sadece derin bir nefes al, dostum.”

Raven: “Sana dedim narkoz istemem diye. İyi anla dediğimi. İstedğin gibi kes biç beni, ama narkoz istemem.”

Dr. Yogel, “Çok saçma be dostum,” dedi. “Canın yanacak.” Tekrar dolaba gitti, bir bıçak aldı, eli daha da fazla titriyordu. Birşeyden korkuyordu. Tam o sırada Raven dışardan, telefonun kulaklığı kaldırdığı vakit işitilen ufacık çınlama sesini duydu. Divandan fırladı, hava buz gibi soğuktu, ama Dr. Yogel terliyordu; Dolabın yanında, elinde bıçakla duru-

yor, ağzından tek kelime çıkamıyordu. Raven: “Sesini çıkarma. Ağzını açma,” dedi. Birden kapıyı itip açtı, dışarda hemşire karanlık sofada, telefon kulağında göründü. Her ikisi de göz önünde tutabilmek için Raven yan durdu. “Telefonu bırak,” dedi. Kadın telefonu bıraktı, ufacık, hain, duygusuz gözleriyle baktı. Raven öfkeyle: “Sizi pis kancıklar sizi..” dedi. “İkinizi birden vurmak isterdim.”

Dr. Yogel, “Dostum,” dedi. “Dostum. Yanlış anladın,” ama hemşire bir şey demedi. Bu ortaklığın asıl cesur olanı da o idi, uzun yıllar kanun dışı görülen işleri, bir hayli ölüm vak’ası sonunda gözü pek olmuştu. Raven: “Çekil telefonun başından,” dedi. Bıçağı Dr. Yogel’in elinden aldı, telefon telini kazıdı, kesti. Daha önce hiç duymadığı bir his belirmişti içinde: Dilinin ucuna kadar gelen bir haksızlık, aldatılmış olmak hissi belirdi. Bu insanlar kendi cinsinden-di, kanun hudutları içinde değildi, bunlar; aynı günde ikinci defa olarak kanun dışı insanlar tarafından aldatılıyordu. Her zaman yapayalnızdı am hiç bu kadar yalnız, bir başına kaldığı olmamıştı. Telefon teli koptu. Öfkesi ağır basar da ateş eder korkusuyla bir kelime daha söylemedi. Şimdi ateş etmenin sırası değildi. Yüzü mendiliyle kapalı, kasvetli bir gariplik hissiyle aşağı indi; köşebaşındaki radyo dükkânından sesler geliyordu: “Şu haberi almış bulunuyoruz...” Aynı ses, ufacık fakir evlerden yükseliyor, Raven’i takib ediyordu, aynı ifadesiz ses her evden duyuluyordu: “New Scotland Yard. Aranıyor. James Raven. Yirmisekiz yaşlarında. Yırtık dişlek dudağından kolayca tanınabilir. Orta boydan biraz uzundur. Son görüldüğünde üstünde koyu renk bir palto siyah fötr bir şapka vardı. Tevkifi hakkında herhangi bir malûmat...” Raven sesden uzaklaştı. Oxford sokağının otomobilleri, otobüsleri arasına daldı, güneye doğru yollandı.

Anlamadığı pek çok şey vardı: Dillerine dolaıkları şu harb, sonra aldatılmış olması. Cholmondeley'i bulmak istiyordu: Cholmondeley'in hiç bir önemi yoktu, emir altında iş görüyordu, ama Cholmondeley'i bir eline geçirse işi bitikti. Peşine adamlar düşmüştü, garpti, haksızlığa uğramıştı, küskündü, tuhaf bir gurur vardı içinde. Charing Cross yolunu aşarken, notacı dükkânlarını, lâstikçileri geçerken, bu his içinde gitgide kabardı: Öyle ya harbe başlamak için işte böyle bir adam gerekti.

Cholmondeley'in nerede oturduğu hakkında hiç bir fikri yoktu, tek ip ucu mektup adresiydi. Cholmondeley'in mektuplarının gönderildiği küçük dükkânı gözleyecek olursa belki adamı görebilirim diye düşündü: Çok zayıf bir ihtimaldi, ama henüz ele geçmemiş olması ümitlerini kuvvetlendiriyordu. Haber şimdiden radyoyla veriliyordu, akşam gazetelerine de geçecekti. Cholmondeley belki bir müddet uzaklaşmağı düşünürdü, belki de gitmeden önce uğrayıp mektuplarına bir bakardı. Ama bu da, Raven'inkilerden başka mektuplar için de bu adresi kullanmış olmasına bağlıydı. Cholmondeley ancak tam bir budala olmadıkça binde bir bile ümit olmadığını düşündü. Bunu anlamak için de adamı saatler saati görmeğe lüzum yoktu.

Dükkân arka sokaklardan birinde, bir tiyatrunun karşısındaydı. Ufacık, tek odalı bir dükkândı, içinde Sinema Şakaları ve Hafif Hikâyeler'den yüksek bir şey satıldığı yoktu. Mühürlü zarflarda Paris kart postalları vardı. Amerikan ve Fransız dergileri, kâğıt kaplı kavga döğüş kitapları satılırdı, sivilceli genç yahut kızkardeşi, veya dükkânda bulunan herhangi biri bu kitaplar için yirmi şilin alırdı, kitabı geri getirirsen onbeşini iade ederdi.

Kolay kolay gözlenecek bir dükkân değildi. Köşede bir kadın polis sokaktaki kopukları gözetliyor-

du, tam karşıda da topu topu tiyatronun uzun, bomboş duvarı ve galeri kapısı vardı. Trafik ışığı yeşil yanıp da yol verinceye kadar beklerken düşündü, şayet tiyatrodaki gösterilen oyun çok tutunmuş bir oyun değilse, burada beklerken duvar kâğıdına yapışmış bir sinek kadar göze batardı insan.

Oyun, tutunmuş bir oyundu. Daha bir saat kapılar açılmıyacaktı ama galeri kapısının önünde uzun bir kuyruk meydana gelmişti. Hemen hemen son meteliği ile Raven bir iskemle kiraladı, oturdu. Dükkân tam karşıdaydı. Çocuk değil de kızkardeşi iş başındaydı. Kapının hemen gerisinde oturuyordu. Üstündeki yeşil elbise sanki kapı komşu salonların birindeki bilârdö masalarından soyulmuş gibiydi. Hiç bir zaman genç bir yüz hissini veremiyen dört köşe bir suratı vardı, şaşılığını kalın, maden çerçeveli gözlükleri bile örtemiyordu. Yirmi ile kırk arası herhangi bir yaşta olabilirdi, tam bir kadın bozuntusuydu, pâsti, pasaklıydı, fotoğrafçı modellerinin nefis vücutları, ifadesiz, bomboş son derece güzel suratlarının altında iki büklüm oturuyordu.

Raven gözlüyordu: Mendili ağzına, galeri kapısındaki altmış kişilik kuyruğun arasında gözlüyordu. Bir gencin kaçamak bir bakışla **Plaisirs de Paris**'ye bakıp acele acele uzaklaştığını gördü; bir ihtiyarın dükkâna girip, kahverengi kâğıda sarılmış bir paketle tekrar çıktığını gördü. Kuyruktan biri karşıya geçti, sigara aldı.

Burundan sıkma gözlüklü ihtiyar bir kadın yanına oturdu. Kadın omuzunun üstünden "Ben de işte bunun için Galsworthy'den (1) hoşlanırım," dedi. "Efendi adamdı. İnsan zırvaların okunmıyacağını bilir, bilmez anladın mı ne demek istediğimi."

"Nedense hep Balkanlarda oluyor bu işler."

(1) Büyük İngiliz romancısı.

“Ben **Sadakat**’i beğenirim.”

“Öyle insan bir adamdı ki.”

Raven ile dükkânın arasında bir adam durmuş ağzına dört köşe küçük bir kâğıt tutmuştu. Kâğıdı ağzına koydu, başka bir kâğıt çıkardı. Yolun öbür tarafından bir kopuk sallana sallana ilerledi, dükkân-daki kıza bir şeyler söyledi. Adam ikinci kâğıdı ağzına koydu.

“Dediklerine göre filo...”

“Adam, insanı düşünüdrüyor, benim hoşuma giden de bu...”

Raven düşündü: Kuyruk içeri girmeğe başlayınca kadar gelmezse gitmem gerek.

“Gazetelerde bir şey var mı?”

“Yeni bir şey yok. ”

Sökaktaki adam kâğıtları ağzından çıkardı, yırtmağa, katlamağa, gene yırtmağa bağladı. Sonra kâğıtları açtı, kâğıttan bir St. George Hacı çıktı ortaya, hafifçe, titriyerek soğuk rüzgârda sallanıyordu.

“Hayvanlar Üzerinde Tıbbî Tecrübeyle Mücadele Derneğine yüklü miktarda teberruda bulunmuş. Mrs. Milbanke söyledi bana. İmzalı çeklerinden birini gösterdi.”

“Gerçekten pek insan bir adamdı.”

“Hem de **gerçekten** büyük bir yazar.”

Mes’ut tavırlı bir kızla bir çocuk kâğıt bayraklı adamı alkışladılar, o da şapkasını çıkardı, para topluyarak kuyruk boyunca ilerledi. Sokağın dibinde bir taksi durdu, içinden bir adam çıktı. Gelen Cholmondeleydi. Dükkâna girdi, kız da yerinden kalkıp arkasından gitti. Raven parasını saydı. İki buçuk şilini bir de hiç işine yaramıyan, çalınmış yüz doksan beş lirası vardı. Yüzünü mendilinin altında daha fazla saklıyarak, birden hastalanmış bir adam haliyle yerinden fırladı. Kâğıt gösterisini yapan adam yanına yaklaştı, şapkasını uzattı, Raven imrenerek bir düzine

den fazla kuruşa, altı kuruşa, üç kuruşa baktı. Bu şapkanın içindekiler için yüz lirasını verebilirdi. Sertçe adamı itti, yürüyerek uzaklaştı.

Yolun öbür ucunda bir taksi durağı vardı. Cholmondeley dükkândan çıkıncaya kadar, duvara dayalı, hasta bir adam haliyle bekledi.

“Şu taksiyi takib edin,” dedi, rahat bir nefes alıp arkasına yaslandı. Charing Cross Yolunu, Tottenham Court Yolunu geçtiler. Euston Yolunu da geçtiler, burada gece için bütün bisikletler içeri alınıyordu, kullanılmış otomobil satıcıları da ,eski mektep kravatlarını takıp, yorgun bezgin güler yüzleriyle evlerine dönmeden önce çarçabuk işlerini topluyorlardı. Raven takib edilmeğe alışık değildi, bu daha iyiydi: Kendi takib ediyordu birini.

Taksi saati da tam yolunda gidiyordu. Tam son şilini hesapladığı anda, Mr. Cholmondeley Euston harb anıtına saptı, dumanlı giriş kapısına yollandı. Raven hırsla parayı şoföre verdi, hırsla verdi çünkü önünde uzun bir bekleme devresi ve bir sandviç alabilmek için topu topu yüz doksan beş lirası vardı. Arkasında iki hamalla Mr. Cholmondeley soldaki Emanet gişesine gitti, üç bavul, bir portatif daktilo makinesi, bir kutu golf değneği, küçük bir evrak çantası ve bir şapka kutusu bıraktı. Raven adamın gece yarısı treninin hangi perondan kalkacağını sorduğunu duydu.

Raven, Stephenson “Roket” inin modelinin yanında, büyük bekleme salonunda oturdu. Düşünmesi gerekiyordu. Gece yarısı kalkan bir tek tren vardı. Cholmondeley durumu bildirecekse, patronları kuzeyde, dumanlı, isli endüstri şehirlerinden birindeydi; çünkü Nottwich’den önce durak yoktu. Ama gene karşısına varlıklı yoksulluğu çıktı; banknotların numaraları her yere dağıtılmıştı; gişe memurları numaraları muhakkak bilirlerdi. Düşünce dizisi sanki

bir an 3 numaralı Peronun parmaklığında durdu kaldı.

Ama, “Roket” in altında denklerin, sandviç yiyenlerin döktüğü kırıntıların arasında otururken, Raven’in kafasında ağır ağır bir plân belirdi. Bir ümidi olabilirdi, trende bilet kesenlere belki de paraların numaraları verilmemişti. Resmî makamların unutabileceği ufacak noktalardan biriydi bu. Yalnız bunun da bir mahzuru vardı: Eninde sonunda para, Raven’in kuzeyde olduğunu meydana çıkarabilirdi. Yolculuğun son noktasına kadar bir bilet alması gerekiyordu, ondan sonra da gittiği şehirde izini bulmak gene kolaydı. Takib edenler yetişip bulacaklardı kendisini, ama belki de yarım günlük bir zaman kazanabilir, bu yarım günde de belki kendi avına yaklaşabilirdi. Raven’in aklı bir türlü bütün öbür insanlara eremezdi ;onlar sanki kendi yaşadığı şekilde yaşamıyorlardı; Mr. Cholmondeley’e bir düşmanlığı yoktu, ama yeteri kadar nefret ediyordu, öldürebilirdi de, Mr. Cholmondeley’in kendi korkularını, maksadını bir türlü aklı almıyordu. Raven av köpeğiydi, Mr. Cholmondeley de tek makineli tavşandı; ama bu avda av köpeği başka bir makineli tavşan tarafından kovalanıyordu.

Açtı, ama paralarından birini bozdurmak tehlikesini göze alamıyordu; tuvalete girmek için tek bozukluğu bile yoktu. Biraz sonra kalktı, ısınmak için donmuş kurumların, buz gibi soğuk patırtının arasına dolaşmağa başladı. Onbir buçukta, kakao makinesinin arkasından gözetlerken Mr. Cholmondeley’in eşyasını emanetten aldığını gördü, parmaklıktan geçip de ışıklı tren boyunca ilerleyinceye kadar biraz uzaktan takib etti. Noel kalabalığı toplanmağa başlamıştı; bunlar her zamanki kalabalıktan başka türlüydü, evlerine dönen insanlar hali vardı bunlarda. Raven bir saatin gölgesine sığındı, kalabalığın gülüş-

lerini, seslenişlerini duydu, kocaman lambaların altında gülen yüzlerini gördü; istasyonun sütunları, kocaman galetalar biçiminde süslenmişti. Bavullar hediye doluydu, bir kızın paltosunun altında incecik bir dal Noel defnesi vardı, tepede damın altında, lambalarla aydınlatılmış kocaman bir ökseotu dalı asılıydı. Raven yürürken kolunun altında tabancanın sürtünüşünü hissediyordu.

On ikiye iki kala Raven koşarak öne doğru ilerledi. Lokomotifin dumanı geriye doğru uzanıyordu, kapılar vuruluyordu. Parmaklıkta bilet memuruna: "Bilet almağa vaktim yok. Trende alırım," dedi.

İlk vagonları denedi. Hepsi dolu ve kilitliydi. Hamalın biri ön tarafa gitmesini bağırarak söyledi, Raven koşmağa devam etti. Tam vaktinde yetişmişti. Oturacak yer bulamadı, koridorda ayakta durdu, yırtık dudaklarını saklamak için yüzünü pencerenin çerçevesine yapıştırdı, Londra'nın gitgide uzaklaşmasını seyretti: Işıklı bir işaret kutusu, içerde ocak üstünde bir tas kakao, yeşil yanan bir işaret, soğuk-yıldızlı gök yüzüne karşı dimdik, kaskatı duran bir dizi kapkara ev; seyrediyordu, çünkü yırtık dudaklarını saklayabilmek için yapacağı başka bir şey yoktu, ama sanki çok sevdiği bir şeyin uzaklaştığını, artık ona erişemeyeceğini hisseden bir insanın bakışıyla seyrediyordu.

2

Mather peronda geriye döndü, Anne'ı göremediği için üzgündü, ama pek öyle önemi yoktu bunun. Bir kaç hafta sonra nasıl olsa gene görürdü, Mat-

her'in sevgisi daha az değildi, sadece kafası daha sağlam bir dayanağa demir atmıştı. Üstüne bir iş almıştı; bunun altından kalkarsa, belki terfi ederdi; evlenirlerdi. Fazla bir güçlük çekmeden Anne'i hemen kafasından çıkardı.

Saunders parmaklığın öbür tarafında bekliyordu. Mather "Yola koyulacağız," dedi.

"Şimdi nereye?"

"Charlie'nin dükkânına."

Otomobilin arka kanepesinde oturdular, istasyonun arkasındaki daracık pis sokaklara daldılar. Bir orospu dilini çıkardı. Saunders: "Ya J-J-J-J-Joe'nun dükkânı?" dedi.

"Ummam ama bir deneriz."

Otomobil, bir balıkçı lokantasından iki kapı ötede durdu. Şoförün yanında oturan biri indi, emir bekledi. Mather, "Arka tarafa gidin, Frost," dedi. İki dakika bekledi, sonra balıkçı lokantasının kapısını vurdu. İçerde ışık yandı, Mather pencereden upuzun tezgâhı, eski gazete yığını, sönük ızgarayı görebiliyordu. Kapı aralandı. Mather ayağını aralğa soktu, kapıyı itti. "İyi akşamlar, Charlie," dedi. Etrafına bakıyordu.

Charlie, "Mr. Mather," dedi. Doğulu hadımlar gibi tostoparlak, şişkoydu, yürürken sokak kadınları gibi kalçaları sallanıyordu.

Mather, "Seninle konuşmak istiyorum," dedi.

Charlie: "Aman, pek memnun oldum" dedi. "Şöyle buyurunuz Mr. Mather. Ben de neredeyse yatmağa gidiyordum."

Mather: "Tahmin ederim ya" dedi. "Aşağısı çok kalabalık mı bu gece?"

"Aman, Mr. Mather. Ne kadar şakacısınız. Bir iki Oxford'lu genç var, o kadar."

"Bana bak. Yırtık dudaklı bir herif arıyorum. Yirmisekiz yaşlarında var."

"Burada yok."

"Koyu renk palto, siyah şapka."

"Tanımıyorum. Mr. Mather."

"Senin bodruma bir göz atmak isterim."

"Tabii. Mr. Mather, buyurun. Bir kaç tane Oxford'lu genç var. Ben önden insem bir mahzuru var mı? Sadece sizi tanıtmak için Mr. Mather." Taş merdivenlerden inerek yolu gösterdi. "Daha emin olur."

Mather, "Ben kendi başımın çaresine bakabilirim" dedi. "Saunders, sen dükkânda kal."

Charlie bir kapı açtı. "Hey, çocuklar, korkmayın. Mr. Mather benim dostumdur." Odanın bir ucundan, kasvetli kapkaranlık bir dizi insan bakıyordu; Oxford'lu çocuklar; kırık burunları, dilim dilim kulaklariyle, kavga, döğüş, boks artıkları.

Mather: "İyi akşamlar," dedi. Masalardan içkiler oyun kâğıtları kaldırılmıştı. Son basamaktan inip, taş döşeli odaya girdi. Charlie, "Bakin çocuklar, korkacak bir şey yok," dedi.

Mather, "Kulübüne ne diye bir kaç da Cambridge'li almıyorsun?" dedi.

"Aman, ne de şakacısınız, Mr. Mather."

Odayı baştan başa geçerken, gözleriyle Mather'i takib ettiler; ama konuşmadılar; Mather, Düşmandı Charlie gibi diplomat olmaları gerekmiyordu, nefretlerini açıkça belli ediyorlardı. Her hareketini gözliyorlardı. Mather, "Bu dolapta ne saklıyorsunuz?" dedi. Dolap kapısına yaklaşıırken, gene gözleriyle Mather'i takib ediyorlardı.

Charlie, "Bırak biraz açık kapı şu çocuklara, Mr. Mather. Bir kötülük ettikleri yok. Burası en düzgün kulüplerden..." Mather dolabın kapısını açtı. Odaya dört kadın yuvarlandı. Parlak saçlariyle, sanki hepsi aynı oyuncak hamurundan yoğrulmuş gibiydi. Mather güldü. "Bu defa ben faka bastım. Senin kulüplerinden birinde kat'iyyen tahmin edemeyeceğim bir

şey bu, Charlie. Hepinize iyi geceler.” Kızlar yerden kalktılar, üstlerindeki tozu silkelediler. Adamların hiç biri konuşmuyordu.

Merdivenleri çıkarken, bir yandan yüzü kızarak, Charlie. “İlâhi, Mr. Mather,” dedi. “Keşke benim kulübümde böyle bir şey olmasaydı. Kimbilir ne düşüneceksiniz içinizden. Ama çocukların içinde bir kötülük yok. Bilirsiniz siz de. Kızkardeşleri yalnız kal-sın istemezler.”

Merdiven başından Saunders seslendi: “Neymiş o?”

“Ben de dedim ki, kız kardeşlerinizi, cici kızları getirin de, otursunlar....”

Saunders, “Neymiş neymiş?” diye sordu. “K-k-k-kızlar mı?”

Mather, “Unutma Charlie,” dedi. “Yırtık dudaklı bir herif. Buraya gelecek olursa bana haber versen iyi edersin. Kulübünün kapanmasını istemezsin tabii.”

“Mükâfat var mı?”

“Senin için olur, merak etme.”

Otomobile bindiler. “Haydi yollan Frost,” dedi Mather. “Şimdi Joe’nun dükkânına.” Defterini çıkardı, bir isim daha çizdi, “Joe’dan sonra altı yer daha var.”

Saunders, “Saat üçe kadar b-b-b-bitiremeyeceğiz,” dedi.

“Beylik iş. Şimdiye kadar şehirden çıkmıştır bile. Ama er geç paralarından birini daha bozduracaktır.”

“Parmak izi var mı?”

“Dolu. Sabun kabındaki parmak izleri bir albüm doldurmağa yeter. Temiz bir herifti anlaşılan. Hiç bir kaçamak yolu yok. Sadece vakit meselesi.”

Tottenham Court yolunun ışıkları yüzlerine çarptı. Büyük dükkânların vitrinleri hâlâ aydınlıktı. Mather: “Güzel bir yatak odası takımı şu,” dedi.

“Amma da p-p-p-patırırtı çıkardılar,” dedi. “Yani bir kaç para için demek istiyorum. Halbuki neredeyse h-h-h-h...”

Mather: “Oradaki herifler de bizim kadar becerikli olaydı harb çıkmazdı. Biz olsak katili şimdiye kadar çoktan ele geçirmiştik. O zaman bütün dünya anlardı Sırplar....” Tatlı, yumuşak renkleri, çelik parıltısı ile Heal’in dükkânı yanlarından geçip giderken, hayalini daha da derinlere genişleterek, hafifçe: “Ah,” dedi, “Böyle bir işte çalışmağı ne kadar isterdim. Bütün dünyanın heyecanla beklediğı bir katil.”

Saunders sızlanıyordu. “Topu topu bir kaç para için.”

Mather, “Yanıliyorsun,” dedi. “Asıl mühim olan bu beylik işlerdir. Bugün için beş lira. Bir dahaki sefere daha fazlası da olabilir. Ama asıl önemlisi bu beylik işlerdir bence. Bak, bana göre nasıl yürür bu iş...” Demir atmış dimağının ipini elinden geldiğı kadar gevşetti, bu arada St. Giles Sirkini dolaşıp Seven Dials’a doğru ilerliyorlar, hırsızın uğrıyabileceğı her deliğı birer birer kolaçan ediyorlardı. “Harb de çıksa bence fark etmez. Bittikten sonra gene bu işi yapmak isterim. Tam benim hoşlandığım bir teşkilât bu. Öbür tarafta bütün dahiler var tabii, ama bir yandan da pis numaracılar, kötülük, bencilik, gurur da var.”

Gurur hariç, Joe’nun dükkânında bütün öbür vasıflar vardı, adamlar bomboş çıplak masalarından başlarını kaldırdılar, Mather etrafı araştırsın diye beklediler, iskmbillerin fazla birlileri kollarında saklı, sulu ispiro şişeleri gizliydi, kaldırılmıştı, her biri kendine has kötülük, bencilik hisleriyle gözlerini dikmişler, Mather’e bakıyorlardı. Belki bir köşe bu-cakta gurur da gizliydi, kim bilir, belki bir kâğıt parçasına eğilmiş, kulüpte beraber oynamaya cesaret edeceğı bir kimse bulamadığı için kendi kendine ka-

lem oyunu yapan birinde gizliydi gurur.

Mather gene defterinden bir isim çizdi. Kennington'a doğru, güney batıya ilerledi. Londrada bir baştan bir başa başka arabalar da aynı işi yapıyorlardı: Mather bir teşkilâtın ancak bir parçasıydı. Hiç bir zaman hiçbir işte önder olmak istemezdi; hattâ Allahın kullarına bahsettiği bir öndere bağlanmak da istemezdi, belli bir sonuç için çabalıyan az çok birbirine eşit binlerce insandan biri olduğunu hissetmek isterdi, o kadar: Çabaladığı iş ne eşitlik, ne de halk hükûmeti, yahut en varlıklı veya en kudretli zümrenin idareciliği veya buna benzer bir şey olmalıydı: İş sadece suç ve cinayetin hakkından gelmekti: Suç ve cinayet de zaten şüphe ve güvensizlik demekti. Halbuki güvende olmak isterdi, günlerden bir gün er geç Anne Crowder ile evleneceğine güveni olsun isterdi.

Otomobilin oparlörü: "Polis arabaları, sıkı araştırma için King's Cross civarına ilerleyin. Saat yedi civarında Raven'in otomobille Euston İstasyonuna gittiği haber alınmıştır. Trenle gitmemiş olabilir." diyordu. Mather şoföre eğildi: "Dön, Euston'a çek." Vauxhall'a yakındılar. Başka bir polis arabası önlerine geçip, Vauxhall tüneline girdi. Mather elini kaldırdı. Arabayı takib ettiler, nehri aştılar. Shell-Mex binasının ışıklı saati bir buçuğu gösteriyordu. Westminster saat kulesinin ışıkları yanıyordu: Parlâmento gece toplantısındaydı, Muhalefet Seferberlik hususundaki itiraz tezini kaybediyordu.

Embankment'e dönerlerken saat sabahın altısına.." Baktı, Saunders uyuyordu, dizlerine bir örtü rüyordu: Artık kekelemiyordu; müstakil bir geliri vardı; bir kızla beraber şampanya içiyordu; her şey yolundaydı. Mather olanları defterine not etti; Saunders'e döndü: "Muhakkak trene binmiştir. İddiasına-" Baktı, Saunders uyuyordu, dizlerine bir örtü

örttü, tekrar düşünmeğe başladı. New Scotland Yard'ın kapısından girdiler.

Mather Baş Müfettişin odasında ışık görünce içeri girdi.

Kusack: "Mühim bir şey var mı?" diye sordu.

"Hiçbir şey yok. Bir trene binmiş olacak, efendim."

"Burada da daha görececek işlerimiz var? Raven Euston'a birinin peşinden gitmiş. Öndeki otomobilin şoförünü bulmağa çalışıyoruz. Bir şey daha var, du-dağını düzelttirmek için Yogel adında bir doktora gitmiş. O paralardan bir kaçını teklif etmiş. Hâlâ otomatik elinde. Geçmişini de öğrendik. Çocukken sanat mekteplerinden birine gönderilmiş. Şimdiye kadar yakayı bize vermemek açıkgozlüğünü göstermiş. Ne diye şimdi kozunu belli etti bilmem. Açıkgoz herif halbuki. Bir iz takib ediyor."

"Bu paralardan başka parası var mı?"

"Zannetmiyorum. Senin bir fikrin var mı, Mather?"

Şehrin üstünde, göz yüzü renkleniyordu. Kusack masa lambasını söndürdü, oda kurşunî bir renk aldı. "Ben de gidip yatayım bari."

Mather, "Bütün gişelerde paraların numaraları vardır herhalde."

"Hepsinde var."

Mather, "Bana kalırsa," dedi, "cebinde sahte para varsa, ve eksprese binmek istiyorsan.."

"Ekspres olduğunu nereden biliyorsun?"

"Ne diye böyle dedim bilmiyorum, efendim. Yahut da.. Londra civarında bir kaç istasyonda duran bir tren olsaydı, şimdiye kadar biri görüp haber vermiş olabilirdi---"

"Belki de haklısındır."

"Neyse, eksprese binmek istiyorsam, son daki-

kaya kadar bekler, bileti trende alırdım. Trendeki biletleçilerde paraların numarası yoktur herhalde.”

“Galiba haklısın. Yorgun musun Mather?”

“Hayır.”

“Ben yorgunum. Burada kalıp da Euston, King’s Cross, St. Pancras, ve bütün istasyonlara telefon eder misin? Yediden sonra kalkan bütün ekspreslerin bir listesini yap. Söyle onlara, hat boyunca bütün istasyonlara telefon etsinler, trene biletsiz binip, trende bilet almış kimse var mı öğrensinler. Nerede indiğini yakında öğreniriz. İyi geceler, Mather.”

“Günaydın, efendim.” Her işi doğru yapmağı se-verdi.

3

O gün Nottwich’de gün doğuşu olmadı. Sis, yıldızsız bir gecenin göğü gibi şehri kaplamıştı. Sokaklarda hava berraktı. Sadece gece olduğunu düşünmek yeterdi. İlk tramvay barınağından çıktı, pazar yerine doğru çelik yolunda ilerledi. Eski bir gazete uçtu, Royal Tiyatrosunun kapısına çarptı, düzlendi. Nottwich’in dış mahallelerinde, kömür ocaklarına yakın bir sokakta, ihtiyar bir adam elinde sopayla dolaşıyor, pencerelere vuruyordu. Hingh Street’de bir kırtasiye dükkânının vitrini Dua kitapları ve İncillerle doluydu: Bütün bu kitapların arasında. Mütareke gününün bir hatırası olarak bir tek kart kalmıştı, upkık Harb Anıtının dibindeki Haig gelinciklerinin kasvetli demetini andırıyordu: “Kaldır başını unutmuyacağım diye harb şehitlerinin ruhuna and iç.” Hat boyunca bir işaret lambası, karanlığın içinde yeşil

yeşil göz kırptı, ışıklı vagonlar ağır ağır şehre girip, mezarlığı, zamk fabrikasını geçti, nehrin geniş, düzgün, çimento köprüsünü aştı. Katolik Kilisesinden bir çan sesi duyuldu. Trenin düdüğü çaldı.

Tika basa dolu tren başka bir sabaha girdi: Her yolcunun yüzünde kurum vardı, herkes elbiseleriyle uyumuştı. Mr. Cholmondeley çok fazla tatlı yemişti, dişleri temizlenmek istiyordu; nefesi tatlı kokuyordu, pisti. Başını koridora uzattı, Raven hemen sırtını döndü, pencereden yan hattı, kömür yüklü kamyonları seyre koyuldu; tutkal fabrikasından kokmuş balık kokusu geliyordu. Mr. Cholmondeley, trenin hangi perona gireceğini anlamak için kompartmanın karşı tarafına geçti. Bir yandan oturanların ayağına basarken bir yandan da: "Affedersiniz" diyordu. Anne kendi kendine hafifçe güldü, adamın ayak bileğini tekmeledi. Mr. Cholmondeley ters ters bakınca; "Affedersiniz," dedi, ince kâğıtlar ve pudra ile yüzünü düzeltmeğe koyuldu, yüzüne çeki düzen vermeğe, bu suretle Royal Tiyatrosunu, küçücük kulis odalarını, gaz sobalarını, çekememezliği, rezaletleri biraz daha cesaretle düşünebilmeğe çabalıyordu.

Mr. Cholmondeley, "Müsaade eder misiniz?" dedi. "Burada iniyorum."

Raven, peccerenin camında ,adamın hayalinin trenden indiğini gördü. Ama hemen arkasından gitmeğe cesaret edemedi. Sanki nice nice sisli kilometreler ardında, av köpeklerinin kabarık tarlaları üzerinden, şehre sokulan irili ufaklı evlerle bezenmiş kasabaların ötesinden bir ses Raven'e sesleniyordu: "Biletsiz yolculuk yapan kimseler," elinde kondüktörün verdiği beyaz kâğıt parçasıyla Raven bunları düşünüyordu. Kapıyı açtı, yolcuların yanı sıra parmaklığa doğru geçişini seyretti. Vakıt gerekti, halbuki elindeki kâğıt parçası onu hemen ele verebilirdi. Va-

Forma : 4

kıt gerekti, halbuki bu gidişle on iki saat bile vakti olamıyacağını kestirdi. Nottwich'de her pansiyonu, her barınağı araştıracaklardı; bu şehirde kalabileceği tek yer yoktu.

Derken birden bire aklına birşey geldi. 2 No. lu giriş peronundaki para makinesi, Raven'i ansızın başka insanların hayatına katmış, içinde bir başına, garip garip dolaştığı kendi dünyasını bölüvermişti.

Yolcuların çoğu çıkıp gitmişti, yalnız, büfe kapısının yanında bir kız durmuş, hamallardan birinin dönmelerini bekliyordu. Raven kıza yaklaştı: "Bavullarınızı taşımanıza yardım edebilir miyim?" dedi.

Kız: "Aman ne iyi olur," dedi. Raven kız dudaklarını görmesin diye, başını biraz eğik tutuyordu.

"Bir sandviç yemek ister misiniz?" dedi. "Hayli çetin bir yolculuk geçirdik."

Kız, "Bu saatte açık olur mu?" diye sordu.

Raven kapıyı yokladı. "Evet, açık."

Kız: "Bu bir davet mi?" diye sordu. "Bana ikram mı edeceksiniz?"

Hafif bir hayretle kıza baktı: Hafif gülüşü, birbirinden hayli ayırık gözleriyle ufacık, muntazam yüzüne baktı; Raven daha çok orospuların dalgın, kayıtsız sözde ilgilerine alışıktı, bu tabii dostluğa, bu çaresiz, garip neşe hissine değil: "A, tabii. İkram benden," dedi. Bavulları içeriye taşıdı, tezgâha eliyle vurdu. "Ne istersin?" dedi. Elektrik ampulünün soluk ışığı altında kıza sırtı dönük duruyordu, şimdilik ürkmek istemiyordu.

Kız: "Seçecek hayli şey var," dedi. "Büyük çörek, küçük çörek, geçen seneden kalma bisküviler, jambonlu sandviç. Bir jambonlu sandviçle bir kahve isterim. Yoksa kesenizi boşaltır mı bu? O zaman kahveden vaz geçelim."

Tezgâhın arkasındaki kız gidinceye kadar bekledi, yanındaki kızın ağzı, istese de bağramıyacak

kadar sandviçle dolana kadar bekledi. Ondan sonra yüzünü döndü. Ama kız hiç bir tiksinti ifadesi göstermeyince şaşa kaldı. Sandviç dolu ağzıyla ne karcarcık güllümsiyebildiyse, o kadar güllümsedi. "Senin biletini istiyorum," dedi. "Polis peşir de. Biletini almak için ne istersen yaparım."

Kız ağzındaki ekmeği yuttu, öksürmeğe başladı: "İlahaşkına sırtıma vursana biraz." Neredeyse kızın emirlerine harfi harfine itaat edecekti; şaşkına çevirmişti kız onu; halbuki Raven normal hayata alışık değildi; siniri bozuldu. Çekngen bir sesle, "Tabanca var elimde," dedi. "Karşılık olarak sana şunu veririm." Kâğıdı tezgâhın üstüne bıraktı, kız, öksürük arasında merakla okudu: "Birinci mevki. Son istasyona kadar. Ayol, ben gişeden bu bilet karşılığı geri para alırım. İyi bir alış veriş, peki ama tabancaya ne lüzum var?"

"Bileti ver."

"Al."

"Şimdi istasyondan benimle beraber çıkacaksın. Tehlikeyi göze alacak değilim."

"Peki ama ne diye önce sandviçini yemiyorsun?"

"Sesini kes. Senin şakalarını dinliyecek zaman değil şimdi."

Kız, "Ben kabadayı erkekleri severim," dedi. "Benim adım nne. Seninki ne?" Dışarda trenin dli-düğü öтті, vagonlar ilerlemeğe başladı, uzun bir ışık dizisi tekrar sislerin arasına giriyor, duman peron boyunca yayılıyordu. Raven'in gözleri bir an için kızıdan ayrıldı; nne hemen fincanını kaldırdı, kaynar kahveyi Raven'in suratına fırlattı. Can havliyle Raven geri çekildi ellerini gözlerine kapadı; hayvan gibi inledi; işte acı buydu. İşte Harb Bakanının, kâtibesinin, ve altından tahta çekilip de ağırlık boynuna bindiği vakit kendi babasının duyduğu acı buydu. Sağ eli tabancasına gitti, sırtı kapıya dönüktü; insanlar

durmadan onu sürüklüyor, kendini kaybedip istemediği şeyler yapmağa zorluyordu. Kendine çeki düzen verdi, bir gayretle yanığın verdiği işkenceye, öldürmeğe sevkeden işkenceye hâkim oldu. "Elimden kaçamazsın. Al şu bavulları. Bu kâğıtla önüm sıra çık buradan."

Bavulların ağırlığı altında sendeliyerek kız itaat etti. Bilet toplayan memur: "Fikrinizi mi değiştirdiniz?" dedi. "Bu bilet sizi Edinburgh'a kadar götürürdü. Yolculuğu burada kesmek mi istiyorsunuz?"

"Evet," dedi. "Evet. Öyle." Adam bir kalem çıkardı, kâğıdın üstüne bir şeyler yazmağa başladı. Anne'nin aklına birşey geldi; adamın hem kendini hem de bileti hatırlamasını istedi. Belki tahkikat olurdu. "Hayır," dedi. "Biletten vaz geçiyorum. Devam edeceğimi sanmam. Galiba burada kalacağım." Parmaklıktan geçerken düşündü: Adamın bu lâfı unutacağını pek sanmam.

Uzun sokak, ufacak, pis evlerin arasında uzanıyordu. Köşede bir sütçü arabası döndü, gözden kayboldu. Kız: "Et, artık gidebilir miyim?" diye sordu.

Raven acı acı, "Sen beni aptal mı sandın?" dedi. "Yürümeğe devam et."

"Bu bavullardan birini alabilirsin hiç olmazsa." Bavulu yere bıraktı, yola devam etti; nasıl olsa bavulu alacaktı. Ağırdı, Raven bavulu sol elinde taşıyordu, sağ eli tabanca için boş olmalıydı.

Kız, "Bu yol bizi Nottwich'e götürmez. Köşeden sağa dönmemiz gerek," dedi.

"Nereye gittiğimi ben biliyorum."

"Keşke ben de bileydim."

Sisin altında, ufacak evler durmadan dizi dizi uzanıyordu. Vakıt çok erkendi. Bir kadın kapıyı açtı, sütü içeri aldı. Pencerenin birinden Anne bir adamın traş olduğunu gördü. Adama bağırarak istedi, ama kimbilir belki de adam o anda bambaşka bir âlem-

deydi; adamın aptal bakışı, işin içinde bir bityeniği olduğunu anlayıncaya kadar beyninin ağır ağır işlemesi birden aklına geliverdi. Yola devam ettiler. Raven bir adım arkadaydı. Acaba palavra mı atıyor diye merak etti; eğer gerçekten ateş edebilecekse, çok mühim bir suç için aranıyordu herhalde.

Düşüncelerini yüksek sesle tekrarladı: "Cinayet mi?" ve kızın sesindeki tabii rahatlığın kayboluşu, belli belirsiz sezilen korku ifadesi, Raven'a yakın, dostça bir his verdi. Bu korku tam yirmi yıldır onun içinde yaşıyordu. Hiç kılı kıpırdamadan: "Hayır cinayet için aramıyorlar beni," dedi.

Tehdid edercesine: "Öyleyse ateş etmeğe cesaret edemezsin," dedi. Ama Raven'in cevabı hemen hazırды, hem de, gerçek olduğu için, tam inandırıcı bir cevaptı: "Hapse girecek değilim. Asılmağı tercih ederim. Babam da asılmıştı."

Kız tekrar konuştu: "Nereye gidiyoruz." Bu arada hiç durmamacasına bir kaçamak arıyordu. Raven cevap vermedi.

"Burasını tanır mısın?" Ama Raven diyeceğini demişti, artık konuşmuyordu. Derken kaçamak fırsatı ortaya çıktı: Ufacık bir kırtasiyecî dükkânı vardı, sabah ilânları asılmıştı; adî kâğıtlar, kalemler, mürekkep şişeleriyle dolu vitrine, bir polis bakıyordu. Anne birden hissetti, Raven hemen arkasına gelmişti, öyle çabuk olmuştu ki bu, Anne'in düşünmeğe bile vakti kalmamıştı, polisi geçtiler, daracık, eğri, büğri sokakta ilerlediler. Artık bağırarak için çok geçti; polis yirmi adım kadar gerideydi; kurtarılmasına imkân yoktu; Anne hafif bir sesle: "Herhalde cinayet olmalı" dedi.

Bu kelimenin tekrarı Raven'in çenesini açtı. "Sen de lâıyğını bulmuş oluyorsun. Hep kötüye yorumluyorsun. Bir hırsızlık vak'asını bana yüklediler, halbuki çalınmış paraların nereden geldiğini bile bilmiyo-

rum.” Kahvenin birinden bir adam çıktı, ıslak bir bezle merdivenleri silmeğe başladı; kızarmış jambon kokusu geliyordu; bavullar kollarını ağrıtıyordu. Tabancayı bırakmaktan korktuğu için Raven bavulu bir elinden öbürüne geçiremiyordu. “İnsan çirkin doğarsa, işi bitmiş demektir. Daha okulda başlar. Hattâ daha önce başlar.”

Anne acı bir alayla, “Nesi var yüzünün?” dedi. Adam konuştuğu ümit var demektir. Bir ilgin olan kimseyi öldürmek daha güç olmalı.

“Dudağım tabii.”

“Nesi var sanki dudağının?”

Raven hayretle, “Yani dikkat etmedin mi--” dedi.

Anne: “Ha,” dedi, “Yarık dudağınızı kastediyorsun herhalde. Ben daha feci neler gördüm.” Ufacık, pis evler arkalarında kalmıştı. Anne yeni saptıkları sokağın ismini okudu: Shakespeare Caddesi. Kıpkırmızı tuğlalar, Tudor tarzı çatılar, yarı ahşap kaplamalar, boyalı camlı kapılar, Destholme gibi isimler. Bu evler yoksulluğun acılığından, iç âleminin düşüklüğünden daha da kötü bir şey ifade ediyordu. Artık Nottwich’in tam kenarındaydılar, emlakçılar, kiralık, satılık evleri burada yaptırıyorlardı. Birden Anne’nin aklına geldi, adam kendisini buraya, evlerin arkasındaki yarık yarık tarlaya, killere karışmış otların, bir zamanlar orman olan yerdeki kesik ağaç kütüklerinin arasına bilhassa getirmişti, öldürmek için getirmişti. Yol boyunca ilerlerken kapısı açık bir evin önünden geçtiler, günün her saatinde dileyen bu eve girebilir, ufacık dört köşe oturma odasından, ufacık dört köşe yatak odasına, banyoya, sofanın ucundaki helâyâ girebilir, bakabilirdi. Kocaman bir tabelâda şunlar yazılıydı: “Girin ve rahat bir yuva görün. On lira peşin verdiniz mi ev sizindir.”

Anne, çaresizlik içinde, işi şakaya vurarak, “Ev mi satın alacaksın?” diye sordu.

Raven, “Cebimde yüz doksan beş lira var, bütün bu parayla bir kutu kibrit bile alamam. Kazık attılar bana. Bu paraları ben çalmadım ki. Pezevengin biri verdi bana.”

“Amma da cömertlik.”

“Kuş Yuvası”nın önünde durdu. Ev o kadar yeniydi ki, camlardaki boya daha silinmemişti. “Yaptığım bir hizmete karşılık verdiler. İş iyi yapmıştım. Doğru dürüst para vermesi lâzımdı. Ben de arkasından buraya geldim. Chol-mon-deley adında bir pezevenk.”

Anne’i önu sıra “Kuş Yuvası”nın bahçe kapısından itti, yapılmamış patikada ilerlediler, arka kapıya gittiler. Burada, sisin tam kenarındaydılar: San ki gece ile gündüz arasındaki hududa gelmişlerdi; sis, ince, uzun yollar halinde boz renkli kış göğüne karışıyordu. Omuzu ile arka kapıya yüklendi, ufacak uydurma kilit hemen açıldı, adî, çürük tahtadan çıkıverdi. Mutfakta duruyorlardı, ampulu takılmamış elektrik telleri, ocağı takılmamış havagazı boruları doluydu burası. “Duvara git dayan,” dedi, “Görebileyim seni.”

Elinde tabancayla yere oturdu, “Yorgunum,” dedi. “Bütün gece trende ayakta durdum. Doğru dürüst düşünemiyorum. Sana ne yapmam gerek bilemiyorum.”

Anne: “Burada bir iş buldum, bu işi kaçırırsam meteliksizim,” dedi. “Sana söz veriyorum, beni bırakırsan, ağzımı açıp kimseye bir şey söylemem.” Ümitsiz bir sesle ilâve etti, “Ama inanmazsın ki.”

Raven, “Kimse bana verdiği sözü tutmak zahmetine katlanmıyor,” dedi. Yalağın yanındaki kirli, tozlu köşesinde kara kara düşündü. “Sen de burada olduğun müddetçe burada güvendedim.” Elini yüzüne

götürdü. yanığın acısıyla yüzünü buruşturdu. Anne kıpırdadı. "Kıpırdıyayım deme. Kıpırdarsan ateş ederim."

"Oturabilir miyim? Ben de yorgunum. Bütün gün öğleden sonra ayakta duracağım." Ama daha bunları söylerken, bir dolaba tıkılmış, kanı ıslak ıslak akan haliyle kendi hayali gözünün önüne geldi: "Çinli kıyafetine gireceğim. Şarkı söyleyeceğim." Ama Raven kızı dinlemiyordu. Karanlıkta kendi plânlarını yapıyordu. Anne aklına ilk gelen şarkıyla cesaretini kaybetmemeğe çabaladı, mırıldanarak bu şarkıyı söylüyordu, çünkü ona Mather'i otobüsle eve dönüşlerini, "yarın görüşürüz" lâfını hatırlatıyordu.

**"Burası sadece Kew
Senin için,
Ama bana sorarsan,
Cennettir."**

Raven: "Bu şarkıyı duydum ben," dedi. Nerede duyduğunu hatırlıyamadı: Karanlık bir gece, soğuk bir rüzgâr, açlık ve bir iğne acısı hatırladı. Sanki keskin, buz gibi bir şey, büyük bir acı vererek, kalbine saplanıyordu. Oracıkta, yalağın altında, elinde tabanca otururken ağlamağa başladı. Hiç ses çıkarmıyordu, göz yaşları, kendi başına buyruk sinekler gibi, sanki göz pınarlarından çıkıp gidiyordu. Anne, şarkıyı mırıldanırken, bir zaman dikkat etmedi: "Bunun kar çiçeği olduğunu söylerler. Adamın biri Grönland'dan getirmiş." Sonra gördü: "Neyin var?" diye sordu.

Raven: "Duvara dayan, yoksa ateş ederim," dedi.

"Fena oturmuş içine."

"Sana ne?"

Anne: "Ne bileyim ben de insanım," dedi. "Bana daha bir kötülük yapmış değilsin ki."

"Bu hiç bir şey ifade etmez. Sadece yorgunum."

Bitmemiş mutfagın, çıplak, tozlu tahtalarına baktı. Düşüncelerini değiştirmek istedi. "Otellerde yaşamaktan bıktım. Bu mutfagı düzeltmek isterdim. Bir zamanlar elektrikçilik öğrenmiştim. Okumuş adamım ben." Sonra, "Kuş yuvası," dedi. "İnsan yorgun olunca, güzel bir isim bu, ama yuva ismini yanlış yazmışlar."

Anne: "Bırak gideyim," dedi. "Güvenebilirsin bana. Kimseye bir şey söylemem. Kim olduğunu bile bilmiyorum."

Raven acı acı güldü: "Güvenmek mi? Ne de güvenilir ya. Şehre girer girmez gazetelerde adımlı, giydiğim şeyleri, yaşımı okursun. Bu paraları ben çalmadım, ama aradığım adamın tarifini ilân edemem ki: Adı Chol-mon-deley, mesleği: Kancıklık, şişman, zümrüt bir yüzük takar..."

"A... galiba ben böyle bir adamla beraber yolculuk yaptım. Dünyada cesaret edip de böyle bir iş yapacağını..."

Raven: "Yok canım, o sadece vasıta," dedi. "Ama adamı bir elime geçirsem, söyletirim.."

"Ne diye teslim oluyorsun? Polise olanları anlat."

"Amma da güzel fikir ha. Gidip onlara söyleyeyim, Chelmondeley'in dostları bunak Çekoslovakyalıyı öldürdü diyeyim ha? Ne akıllı kızmışsın sen?"

"Bunak Çekoslovakyalı mı?" diye bağırdı Anne. Sis kooperatif evlerinden, yarıklı, çukurlu tarlalar dan yükselince, mutfaga biraz daha ışık girdi. Anne: "Yani gazetelerin yazdığı şeyi mi söylüyorsun?" dedi.

Raven, dalgın, dertli bir tavırla kabarak: "Evet, ta kendisi." dedi.

"Vuran adamı biliyor musun?"

"Kendimi bildiğim gibi."

"Cholmondeley'de bu işin içinde demek... Yani bu, herkes yanılıyor mu demek oluyor?"

“Gazetelerin bir şeyden haberi yok. Gereken yere hakkı veremiyorlar.”

“Bunu sen ve Cholmondeley biliyorsunuz demek. Sen Cholmondeley’i bulursan harb çıkmaz.”

“Harb olmuş olmamış umurumda değil. Ben sadece bana kazık atan kim onu bilmek istiyorum. Kozumu paylaşmak istiyorum.” Mutfağın karşı tarafına, kıza bakıyordu, eli ağzındaydı, dudaklarını saklıyordu; baktı, kız gençti, heyecanlı ve güzeldi, parmaklıkların ardında, bakımlı, yiyecek dolu çukurundan bakarken uyuşuk, miskin bir kurt insana ne kadar şahsî ilgi gösterirse, kııda da bundan fazla ilgi sezilmiyordu. “Harbden insana bir zarar gelmez,” dedi. “İnsanı hizaya getirir harb, kendi ettiklerini bulurlar. Ben biliyorum. Benim için zaten hep harp varmış gibidir.” Tabancaya dokundu. “Şimdi aklımı karıştıran tek şey, yirmi dört saat için senin ağzını nasıl kapatabileceğim.”

Anne nefes nefese: “Beni öldürmezsin değil mi?” diye sordu.

“Tek yol bu. Bırak düşüneyim biraz.”

Adamın kafasına atacak bir şey bulmak için sağı solu kollar, bir kaçamak yol ararken yalvardı: “Ama ben de senin tarafını tutarım.”

Raven: “Kimse benim tarafımı tutmaz,” dedi. “Bunu öğrendim artık. Hilebaz bir doktor bile... Görüyorsun ya--çirkinim.. Yakışıklı adam pozu takınmağa yentendiğim yok. Ama okumuş adamım ben. Bazı şeyleri düşünüp taşındım.” Sonra, çabucak ilâve etti: “Boşu boşuna vakit kaybediyorum, işe koyulmam gerek.”

Kız güçlkle ayağa kalkarak: “Ne yapacaksın?” diye sordu.

Raven üzgün bir sesle: “Aman,” dedi, “gene korktun işte. Korkmadığın vakit ne iyiydın.” Tabancayı kızın göğsüne nişan alarak mutfağın bir u-

cundan dik dik bakıyordu. Kıza yalvarmağa başladı: “Korkmana lüzum yok. Bu dudak...”

Anne perişan bir halde: “Dudağından bana ne,” dedi. “Hiç de çirkin değilsin. Bir sevgilin olmalı senin. O zaman dudağını dert edinmezsin.”

Raven başını salladı: “Korktuğun için böyle söylüyorsun. Böylelikle elimden kurtulamazsın. Ama, tutup da seni seçişim aksilik oldu işte. Ölümünden bu kadar korkmamalısın. Nasıl olsa hepimiz öleceğiz. Harb çıkacaksa, nasıl olsa öleceksin demektir. Hem aniden, çarçabuk olur: Hiç acıtmaz.” İhtiyarın dar-madağın kafatasını hatırlamıştı... Ölüm böyleydi işte: Yumurta kırmak kadar bile güçlüğü yoktu.

Anne fısıltı ile: “Beni vuracak mısın?” diye sordu.

Raven, kızı yatıştırmağa çalışarak: “Yok, yok, yok” dedi, “arkanı dön, şu kapıya doğru ilerle. Bir yer buluruz, seni bir kaç saat için oraya kapatırım.” Gözlerini kızın sırtına dikmişti: Temiz vurmak istiyordu: Kızın canını yakmamalıydı.

Anne: “Hiç de fena adam değilsin,” dedi. “Bu şekilde tanışmamış olaydık, pekâlâ dost olabilirdik. Burası kulis kapısı oldu meselâ. Hiç kulis kapılarında kızlarla buluşur musun?”

“Ben mi. Yok canım, benim suratıma bile bakmazlar.”

“Çirkin değilsin ki. Kendini kabadayı sanan heriflerin karnıbahar gibi dilim dilim kulaklarına senin dudağını tercih ederim. Şort giydikleri zaman kızlar deli divane olur onlara, ama elbise giyince pek şapşaldırlar.” Raven düşünüyordu: Şimdi burada vuracak olursam, biri pencereden görebilir; yukarda banyoda vurayım. “Haydi davran. Yürü.” dedi.

Anne: “Ne olur, akşam üstü gideyim. Ne olursun. Tiyatroda bulunmazsam, iş elimden kaçır,”

Boya kokan, parıltılı küçük sofaya çıktılar. Anne: "Sana temsil için bir bilet veririm," dedi.

"Haydi davran, çık yukarı."

"Görmeğe değer hem de, Dul Twankey rolünde Alfred Bleck var." Ufacık sofada topu topu üç kapı vardı, birine buzlu cam konmuştu. Raven: "Aç kapıyı," dedi. "Gir şuraya." Kız eşiği aşar aşmaz, sırtından vurmağa karar vermişti; ondan sonra da kapıyı kapadı mı kızı bir daha görmezdi artık. Kafasının içinde, kapalı kapı ardından seslenen bir ses duyuyordu. Eskiden hatıralar hiç aklını kurcalamazdı. Ölümüne pek aldırdığı yoktu. Bu çıplak, soğuk dünyada ölümden korkmak saçmaydı. Boğuk bir sesle: "Mes'ut musun? Yani, işinden memnun musun?" diye sordu.

"Yok, işten memnun değilim. Ama hep bu işi yapmıyacağım ya. Biri benimle evlenmez mi dersin? Ben hâlâ ümit ediyorum."

Raven fısıldadı: "Gir içeri. Şu pencereden dışarı bak." Parmağı tetikteydi. Kız itaatle ilerledi. Raven tabancayı kaldırdı, eli titremiyordu, kendi kendine kızın hiç bir şey duymıyacağını söyleyip durdu. Ölümden korkması yersizdi. Kız çantasını koltuğundan çıkarmıştı, Raven çantanın acaip şık biçimine dikkat etti; yan tarafından bükümlü camdan bir yuvarlak, bunun içinde de madenden A. C. harfleri vardı; yüzünün boyasını tazeliyecekti.

Bir kapı kapandı, bir ses: "Sizi bu kadar erken saatte buraya getirdiğim için kusuruma bakmayın, ama geç vakte kadar yazıhanede olmam lâzım da.." dedi.

"Zıyanı yok, zıyanı yok. Mr. Graves. Ne şipşirin bir ev değil mi?"

Raven tabancasını eğdi; Anne döndü. Nefes nefese adama seslendi: "Çabuk gir buraya." Raven kızın sözünü dinledi, anıyamıyordu, bağırarak olsa ateş etmeğe hazırды. Anne tabancayı görünce: "Kal-

dır şunu göz önünden. Başını derde sokacaksın," dedi.

Raven: "Bavulların mutfakta," dedi.

"Biliyorum. Ön kapıdan girdiler."

Ses devam ediyordu: "Havagazı ve elektrik de var. On lira peşin verip şu noktaların üstüne imzanızı attınız mı, hemen eşyanızı taşıyabilirsiniz."

Burundan sıkma gözlük, dik kolalı, yaka ve seyrek saç yaraşan bir ses cevap verdi: "Tabii, bir düşünmem lâzım."

"Gelin bir de yukarıya bakın Mr. Graves."

Sofada, merdivenlerde sesleri duyuluyordu, tellâl durmadan konuşuyordu. Raven: "Vururum ha, sakın..." derken, Anne:

"Tut çeneni," dedi. "Konuşma. Dinle beni. O paralar yanında mı? Ver bana iki tanesini." Adam tereddüt edince, telâşla, "Bir denememiz gerek," dedi. Tellâl ve Mr. Graves yatak odasındaydılar. Tellâl: "Düşünün bir, Mr. Graves," diyordu. "Çiçekli döşemeyle bir düşünün bu odayı."

"Duvarlar ses geçirmez ya?"

"Hususî tertibat alınmıştır. Kapatın kapıyı." Kapı kapandı, tellâlin sesi, incecik, ama açıkça duyuluyordu. "Koridorda çıtı duyulmaz. Bu evler bilhassa aileler için yapılmıştır."

Mr. Graves: "Şimdi de banyoyu görmek isterim." dedi.

Raven: "Kıpırdama." diye tehdit etti.

Anne: "Aman koy şu tabancayı cebine," dedi, "kendine gel bakalım." Banyonun kapısını arkasından kapadı, yatak odasının kapısına ilerledi. Kapı açıldı, tellâl, Nottwich'in bütün barlarında duyulan beylik kabadayı sesle: "Vay, vay, ne görüyorum burada?" dedi.

Anne: "Buradan geçiyordum," dedi, "kapının a-

çık olduğunu gördüm. Gelip sizi görecektim ama bu saatte daha kalkmamışsınızdır dedim.”

Tellâl: “Böyle genç hanımlara hizmete daima hazırım,” dedi.

“Bu evi satın almak istiyorum.”

Mr. Graves: “Bakın şimdi bana,” dedi. Siyah elbiseli bir ihtiyar-geñti, solgun suratı ve huysuz hali insana ufacık, pis odalarda yatırlan küçük çocukları, uykusuz geceleri hatırlatıyordu. “Yapamazsınız bunu. Evi ben geziyorum.”

“Kocam beni evi satın almağa gönderdi.”

“Ben daha önce geldim.”

“Satın aldınız mı?”

“Almadan önce evi gezmiyecek miyim yani?”

Anne iki tane beşlik göstererek: “Alın” dedi, “Şimdi yapacağım tek şey..”

Tellâl: “Şu noktalı çizginin üstüne imza atmak,” diye tamamladı.

Mr. Graves: “Biraz vakit bırakın bana,” dedi. “Evi beğendim.” Pencereye yaklaştı: “Manzarayı da beğendim.” Solgun suratı, soluk sisin altında, ufuk çizgisinin bitiminde cüruf yığınlarına kadar uzanan yarıklı, çukurlu tarlalara dikilmişti. “Pek güzel manzara,” dedi. Mr. Graves: “Hanım, için de küçükler için de iyi.”

Anne: “Affedersiniz,” dedi, “Ama görüyorsunuz ya parayı verip imzayı atmağa hazırım.”

Tellâl: “Ya kefil?” dedi.

“Bugün, öğleden sonra getiririm.”

“Size başka bir ev göstereyim, Mr. Graves.” Tellâl hafifçe geçirdi, özür diledi: “Kahvaltıdan önce iş görmeğe alışık değilim de.”

Mr. Graves: “Hayır,” dedi. “Ya bu evi alırım, yahut da hiç almam.” Solgun ve mahzun, Mr. Graves “Kuş Yuvasının” yatak odasına demir atmış, ka-

deri tehdit ediyordu; uzun yılların acı tecrübesiyle bu tehdidin de daima kabul edildiğini bilirdi.

Tellâl: "Ne yapalım," dedi, "bu evi alamıyacaksınız. Sona kalan dona kalır."

Mr. Graves: "Allahaismarladık," dedi, zavallı, garip, cılız gururuyla başbaşa aşağı indi; hiç olmazsa şunu söyleyebilirdi, istediği şeyler için her ne kadar daima geç kalmışsa da, istemediği şeyleri de kabullenmemişti.

Anne: "Sizinle beraber yazıhanenize geleyim," dedi, "Hemen şimdi," tellâlin koluna girdi, kara kuru adamın elinde tabancayla beklediği kapıya sırtını döndü, aşağı indi, soğuk, berbat gün ona yaz gibi tatlı gelmişti, çünkü artık güven duyuyordu.

4

"Alâeddin ne demişti Pekin'e geldiği vakit?"

Dizi dizi ,ayaklarını sürüyerek, yorgun bir sür' atle, itaatle, öne eğiliyorlar, dizlerine vuruyorlardı: "Chin Chin". Tam beş saattir prova yapıyorlardı.

"Olmadı. Canlılık yok. Yeniden alın lûtfen."

"Alâeddin ne demişti...."

Anne fısıltı ile: "Şimdiye kadar kaçınız bu yüzden öldünüz?" diye sordu.

"Yarım düzine kadar."

"İyi ki son dakikada gelmişim. Onbeş gün bu şekilde prova ha! Yok efendim."

Prodüktör emretti: "Biraz daha sanatkârane ya-

pamaz mısınız bu işi? Biraz gurur yok mu sizde? Bu adı bir temsil değil."

"Alaeddin ne demişti..."

Anne: "Senin halin pek bitik," dedi.

"Senin de benden kalır yerin yok ya."

"Burada herşey öyle çabuk oluyor ki..."

"Bir daha tekrarlayın kızlar, sonra Miss Maydew'nun sahnesine başlarız."

**"Alaeddin ne demişti
Pekin'e geldiği vakit?"**

"Hele bir hafta geçsin, aynı fikirde olmayacaksınız."

Miss Maydew ön sırada koltuğa yanlamasına oturmuş, ayaklarını yanındaki koltuğa uzatmıştı. Tvid elbise giymişti, golf-ve-açık hava hali vardı üzerinde. Asıl adı Binns idi, babası Lord Porhaven'di. İnsanın içine sinen tatlı, nazik bir sesle Alfred Bleek'e: "Böyle takdim edilmeyeceğimi söyledim," dedi.

Anne hafif bir sesle: "Koltukların arkasında duran adam kim?" diye sordu. Adamı sadece bir gölge şeklinde görüyordu.

"Bilmem. Daha önce hiç gelmemişti. Sermayedarlardan biri olsa gerek, herhalde bir göz atmak istiyordur." Adamı gözünün önüne getirebildiği şekilde taklid etmeğe başladı: "Mr. Collier, beni kızlarla tanıştırmıyacak mısınız?" Bu temsilin muvaffak olabilmesi için bu kadar çok çalıştıklarından ötürü teşekkür etmek isterim. Beraber bir yemek yesek nasıl olur küçük hanım?"

Mr. Collier: "Sesini kes de işine bak Ruby," dedi.

"Alâeddin ne demişti...."

Pekin'e geldiği vakit?"

"Pekâlâ. Bu kadar kâfi."

Ruby: "Müsaade ederseniz Mr. Collier," dedi, "Siz bir sual sorabilir miyim?"

“Haydi Miss Maydew, şimdi sizin Mr. Bleek’le beraber provanız var. Ne sormak istiyordun bakalım?”

“Alaeddin ne demişti?”

Mr. Collier: “Ben disiplin isterim,” dedi. “Ve disiplin kuracağım., Ufacık tefecik bir adamdı, sert bakışlı gözleri, saman rengi saçları ve basık bir çenesi vardı. Sanki arkasından biri çullanacakmış da korkuyormuş gibi durmadan omuzunun üstünden geriye bakardı. İyi bir prodüktör değildi; bu işe seçilmiş olması da, tahmin edemiyeceğiniz kadar çok dolap çevrilmesiyle olmuştu. Birinin bir başkasına borcu vardır, o başkasının bir yeğeni vardır. Ama yeğen Mr. Collier değildir. Sebep ve dolaplar hayli uzar gider, ondan sonra işin ucu Mr. Collier’e varır. Bu dolap dizisinde bir yere Miss Maydew’un da adı karışmıştır, bu dizi öylesine karışıktır ki, işin içinden çıkamazsınız. Sonunda, Mr. Collier kabiliyetinden ötürü bu işi almıştır kabilinden bir çaprasık fikre saplanırsınız. Miss Maydew böyle yapmacıklara yanaşmaz. Adi kadın gazetelerine boyuna: “Sahnedeki muvaffakiyetin esası çok çalışmaktır” gibi makaleler yazar. Yeniden bir sigara yaktı, sordu: “Bana mı söylediniz?” Smokin giymiş, boynuna kırmızı yün bir eşarp bağlamış olan Alfred Bleek’e döndü: “Bütün bunlardan uzaklaşmak istiyordum... asilzadeler arasında verilen davetlerden..”

Mr. Collier: “Kimse tiyatrodan ayrılmasın,” dedi. Sinirli sinirli döndü, omuzunun üstünden baktı, şişman adam, koltukların arkasındaki karanlık yerinden aydınlığa çıkmıştı, bu adam da Mr. Collier’i Nottwich’e mülhayan, sahne dibine, göz önüne diken, kimsenin kendisini dinlemeyeceği korkusunu içine sokan nice nice dolaplardan biriydi.

Şişman adam: “Beni kızlarla tanıştırmıyacak mı-

sınız Mr. Collier?" dedi. "Tabii işinizi bitirdinizse. Mani olmak istemem."

Mr. Collier: "Memnuniyetle." dedi. "Kızlar, bu bey Mr. Davenant'dır, mühim sermayedarlarımızdan."

Şişman adam: "Davenant değil, Davis," dedi. "Davenant'ın hissesini satın aldım." Elini salladı; küçük parmağındaki zümrüt yüzük parladı, parıltısı Anne'in gözüne ilişti: "Bu temsil devam ettikçe, sizleri birer birer yemeğe davet etmek isterim. Bu temsilin muvaffak olması için sarfettiğiniz gayretleri takdir ettiğimi göstermek için. Şimdi, kiminle başlayayım?" Zavallı bir neş'esi vardı. Hiç bir şey düşüncemiyen, ve düşüncesizlik boşluğunu doldurması gereken bir adam hali vardı.

Yarı isteksiz bir halle, sanki baş artisti çağırarak iyi niyetlerini göstermek istiyormuş gibi: "Miss Maydew," dedi.

Miss Maydew: "Affedersiniz," dedi. "Bleek'le beraber yemek yiyeceğiz."

Anne kızların arasından uzaklaştı; Davis'e ki-birlilik taslamak niyetinde değildi; ama adamı orada görmek tuhaf bir şaşkınlık vermişti. Kadere, Allaha, kötülüğe, iyiliğe, İsanın doğuşuna ve bütün Noel inançlarına birden inanıverdi; insanları karşılaştıran, hiç niyetleri olmıyan işlere sevkeden görülmez kuvvetlere inanıverdi; ama kararını vermişti, yardım etmiyecekti. Ne Allahın ne de Şeytanın tarafını tutacaktı; Raven'den yakayı kurtarmıştı, adamı ufacık boş evin banyosunda bırakmıştı, artık Raven'in işle-riyle hiç bir ilgisi yoktu. Adamı ele de vermiyecekti, henüz teşkilâtın, polisin tarafından da değildi; ama yardım da etmiyecekti. Soyunma odasından, tiyatro kapısından Nottwich'in caddesine uzanan yol, tarafsız, rahat bir yol olsun istiyordu.

Ama caddede gördüğü şey bir an düşüncelerini

durdurdu. Sokak kalabalıktı; insanlar Güney yönündeki kaldırımı doldurmuşlar, tiyatronun giriş kapısından, pazar yerine kadar uzanıyorlardı. Wallace'ın dükkânının tepesindeki elektrik ampullerini seyrediyorlar, ışıklarla yazılan son haberleri heceliyorlardı. Son seçimlerden beri böyle bir şey görülmemiştir, ama bu daha da başkaydı, çünkü alkış yoktu. Halk Avrupa'da taburların ilerleyişini, hava akınlarına karşı alınan tedbirleri okuyordu. Anne ilk harbin nasıl başladığını hatırlıyacak yaşta değildi; ama Sarayın dışında bekliyen halk bunların heyecanına, askerlik şubelerinin kapısında bekliyen insan dizilerine dair yazılar okumuştı, harbin böyle başlayacağını düşünmüştü. Harbden sadece kendi ve Mather hesabına korkardı. Alkışlar ve bayraklar arasında ancak şahsî bir facia olarak düşünmüştü harbi. Halbuki bu gördüğü bambaşkaydı: Bu sessiz kalabalık, taşkın değildi, neş'eli değildi; korkuyorlardı. Bembeyaz yüzler gökyüzüne çevrilmişti, dinle ilgisi olmayan bir niyaz, bir yalvarışla bakıyorlardı; bir Allaha yalvarmıyorlardı; sadece elektrik ampullerinin başka şeyler yazmasını istiyorlardı. Koltuklarında âlet edevat, yahut çantalarıyla işten dönerken burada kala kalmışlar, ampul dizisinin dibinde akıllarının ermediği çapraşık, anlaşılmaZ haberleri heceliyorlardı.

Anne düşündü: Acaba doğru mu, bu şişko budala ve... o yırtık dudaklı oğlan gerçekten biliyorlar mı.. Kendi kendine. Eh ne yapalım, dedi, kadere inanıyorum, şimdi elimi kolumu sallıya sallıya işin içinden çıkamam ya. Nasıl olsa burnumun ucuna kadar girdim bu işe. Keşke Jimmy burada olaydı. Ama, birden, üzülererek hatırladı, Raven karşı taraftandı; Mather, Raven'i takib edenlerin arasındaydı. Halbuki Raven'e, ilk önce kendi araştırmasını yapabilmesi için fırsat vermek gerekti. Tekrar tiyatroya girdi.

Mr. Davenant.. Davis.. Cholmondeley.. her ne ise,

bir hikâye anlatıyordu. Miss Maydew ile Alfred Bleek gitmişlerdi. Kızların çoğu da soyunma odalarına gitmişti. Mr. Collier sinirli sinirli etrafına bakıyor, dinliyordu; Mr. Davis'in kim olduğunu hatırlamağa çalışıyordu; Mr. Davenant tam yemlikti, Callitrope'un ahabıydı, Callitrope da Dreid'a borçlu olan adamın yeğenydi. Mr. Collier, Mr. Davenant'dan yana güvendeydi, ama bu Davis'e pak aklı yatmıyordu.... Bu temsil ilelebed sürmiyecekti ya, uygunsuz kimselerle işin içine **girmek** ne kadar tehlikeliyse, uvrun kimselerle işin içinden **çıkma** da o kadar tehlikeliydi, Belki Davis, Cohen'in kavga ettiği adamdı yahut o adamın amcasıydı. Bu kavganın yankıları, ikinci sınıf gezi tiyatrocularının gittiği, taşra şehirlerinde, tiyatro binalarının kulis koridorlarında hâlâ az çok duyulmaktaydı. Çok geçmeden bu dedikodular üçüncü sınıf tiyatrolara da varacak, bu tiyatrolara dahil insanlar ya bir sınıf daha yukarı çıkacaklar, yahut da bir derece daha aşağı ineceklerdi, daha fazla inemeyeceklerin işi de tabii duman demektir. Mr. Collier sinirli sinirli güldü, bu işten hem çıkmak hem de çıkmamak dileğiyle dertli dertli bakındı.

Anne: "Biri yemek lâfı ettiydi galiba," dedi. "Karnım aç."

Mr. Davis-Cholmondeley keyifli: "İlk davranan kazanır," dedi. "Kızlara söyleyin, gene görüşürüz. Nereye gidelim küçük hanım?"

"Anne."

Mr. Davis-Cholmondeley: "İyi," dedi. "Benim adım Willie."

Anne: "Herhalde bu şehri iyi tanırırsınız," dedi. "Ben daha yeni geldim." Sahne ışıklarına bilhassa yaklaştı, kendini göstermek istiyordu, acaba adam tanıdı mı diye merak ediyordu. Ama Mr. Davis hiç bir zaman insanların suratına bakmazdı. Sanki görmeden bakardı. Geniş, dört köşe suratına bakınca,

daha sıkı fıkı münasebete girmeden, bir çırpıda adamın ne kadar kuvvetli olduğunu anlıyabilirdin, kuvveti kalıbından belliydi; adama bakarken, tıpkı iri kıyım bir çoban köpeğine bakar gibi, içinden, bunu bu halde tutabilmek için acaba ne kadar yiyecek vermek gerek diye düşünürdün.

Mr. Davis, Mr. Collier'e göz kırptı, o da sadece dik dik baktı. "A, evet, bu şehri iyi tanırım. Hattâ bir bakıma bu şehri ben yaptım sayılır," dedi. "Pek fazla yer yok. Ya Grand ya da Metropole var. Metropole daha samimidir."

"Öyleyse Metropole'e gidelim."

"Nottwich'de şuruplu dondurma da nefistir."

Sokak artık kalabalık değildi; vitrinlere bakan, ağır ağır evlerine dönen, İmperial Sinemasına giden mahut insanlar vardı. Anne acaba Raven şimdi nerededir diye düşündü. Raven'i nasıl bulabilirim?

Mr. Davis: "Taksiye binmeğe değmez," dedi. "Metropole şu köşeyi döndün mü oradadır. Metropole'ü begeneceksin," diye tekrarladı. "Grand'dan daha samimidir." Ama hiç de samimi diye tarif edilebilecek bir otel değildir. Pazar yerinin bir yanında, hemen göze çarpıyordu, tren istasyonu kadar kocamandı, kırmızı ve sarı taştan yapılmıştı, ön tarafında bir saat kulesi vardı.

Mr. Davis: "Bir nevi Hotel de Ville ha?" dedi. Adamın konuşmasından Nottwich'le ne kadar iftihar ettiği anlaşılıyordu.

Her iki pencerenin arasında heykeller vardı: Robin Hood'dan tutun da 1864 yılındaki Nottwich Valisine kadar bütün tarihî değerler neo-Gotik tarzında taş kesilmişler, birer heykel oluvermişlerdi. Mr. Davis: "Tâ uzaklardan bunları görmeğe gelirler," dedi.

"Ya Grand? Grand nasıl bir yerdir?"

Mr. Davis: "Grand mı?" dedi. "Aman, Grand pek gösterişlidir."

Mr. Davis Anne'i öñü sıra yürüttü, döner kapıdan girdiler. Anne, kapıcının adamı tanıyışına dikkat etti. Nottwich'de Mr. Davis'in izini bulmak güç olmayacak diye düşündü, ama Raven'i nasıl bulmalı?

Lokantada, lüks bir yolcu gemisinin bütün yolcularını barındırabilecek kadar yer vardı; tavan, yaparak yeşili ve yaldızlı çizgilerle bezenmiş sütunların üstüne oturtulmuştu. Kubbe biçimi tavan maviydi, içine burçlarına göre dizilmiş altın yıldızlar oturtulmuştu. Mr. Davis: "Bu, Nottwich'de görülecek yerlerden biridir," dedi. "Ben hep Venüs'ün altında bir masa tutarım." Sinirli sinirli güldü, yerine yerleşti, Anne, Venüs'ün değil de Jüpiter'in altında oturduklarını gördü.

"Siz Ayı burcunun altında oturmalısınız." dedi.

"Ha, ha, iyi bu. Bunu unutmamalıyım." Şarap listesine doğru eğildi. "Siz hanımlar tatlı şaraplar seversiniz bilirim." Sonra itraf etti: "Ben de tatlıya dayanamam." Listeyi inceliyordu, başka hiçbir şeyle ilgisi kalmamıştı; Anne'i de unutmuştu, sadece bir tad dizisiyle ilgiliydi, bu dizi de ısmarladığı istakozla başlıyordu. Tam onun bayıldığı bir yerdi burası; Bu kocaman, boğuk yiyecek sarayı; tam onun fikrine göre samimi bir yerdi burası: İkiyüz masanın arasındaki bu tek masa..

Anne, adamın kendisini buraya flört etmek için getirdiğini düşündü. İşin içinden nasıl çıkabileceği meselesinden biraz ürkmekle beraber Anne, Mr. Davis'le kolay başa çıkabileceğini kestirdi. Taşra tiyatrolarında beş yıl çalıştıktan sonra, karşısındakinde başa çıkamayacağı bir heyecan yaratmadan ne kadar ileri gidebileceğini öğrenmişti. Kaçışları daima anî ve tehlikeli olurdu. İstakozun başında, Mather'i düşündü; güveni, bir tek erkeği sevmeyi düşündü. Sonra dizini uzattı. Mr. Davis'in dizine dokundu. Mr. Davis dikkat bile etmedi, istakoz bacaklarından birini kırıyordu.

Sanki yemekle başbaşa, yapayalnızdı. Bu derece ihmal edilmek Anne'in canını sıktı. Gene adamın dizine dokundu: "Bir şey mi düşünüyorsun Willie?"

Başını kaldırdı, gözleri deney camına dikilmiş kuvvetli bir mikroskopun adesesini andırıyordu: "Ne var? Bu istakoz iyiymiş, ha?" Anne'i görmeden kocaman, hayli boş lokantaya göz gezdirdi, bütün masalar Noel çiçekleriyle süslenmişti. Seslendi: "Garson, bir akşam gazetesi istiyorum." Tekrar istakoz bacağını çekiştirmeğe koyuldu. Gazete geince, ilk önce malî haberler sayfasına baktı. Memnun olduğu belliydi: okuduğu haberler baldan tatlıydı.

Anne: "Bir dakika müsaadeni rica edeceğim, Willie," dedi. Çantasından bozuk para çıkardı, tuvalete gitti. Musluğun üstündeki aynada kendine baktı; uygunsuz bir şey yoktu. Tuvaletteki ihtiyar kadına: "Nasıl duruyorum?" dedi.

Kadın sırttı: "Belki fazla dudak boyası sevmiyordur."

Anne: "Yok canım," dedi. "Tam dudak boyası sevecek tip. Ev hanımı tipinden ayrı olmalı. Gönül eğlendirme meselesi. Kimdir bu adam? Adı Davis'miş öyle diyor. Bu şehri o kurmuş gûya."

"Affedersin, yavrum, ama çorabın kaçmış."

"Merak etme o kaçırmadı. Kimdir bu adam?"

"Hiç adını duymadım yavrum. Kapıcıya sor."

"Öyle yaparım."

Ön kapıya çıktı: "Lokanta öyle sıcak ki," dedi. "Biraz hava almak istedim." Metropole'ün kapıcısı için sâkin bir zamandı bu. Ne gelen vardı ne giden. "Dışarısı oldukça serin," dedi. Tek bacaklı bir adam kaldırımında durmuş kibrit satıyordu; tramvaylar geçip gidiyordu, ufacık evler duman, sohbet, dostluk doluydu. Bir saat sekiz buçuğu vurdu, meydanın dış tarafındaki sokaklardan birinden bozuk seslerle çocuklar cırlak cırlak Noel şarkıları söylüyorlardı. Anne:

“Eh, dedi, “Mr. Davis’in yanına dönmeliyim.” Sonra sordu: “Kimdir bu Mr. Davis?”

“Hayli yüklüdür.”

“Bu şehri ben yaptım diyor.”

Kapıcı: “Palavra,” dedi. “Bu şehri Midland Çelik Fabrikası yaptı. Fabrikaların orada yazıhanelerini görürsün. Ama şimdi de şehrin sonu oluyorlar. Bir ara elli bin kişi işe aldılar. Şimdi on bin bile yok. Bir ara ben de orada kapıcıydım. Ama kapıcıları bile işten çıkardılar.”

Anne: “Pek insafsız bir iş bu.” dedi.

Kapıdan dışarı doğru, tek bacaklı adama başıyla işaret ederek: “Onun hali daha da feciydi,” dedi. “Tam yermi yıllık hizmeti vardı orada. Sonra bacağı-nı kaybetti, mahkemede bile bile ihmalden dediler, metelik alamadı. Evet, gerçi ihmaldendi; adam uyu-yakalıp düşmüştü, ama tam sekiz saat, bir makine-nin her saniye aynı hareketi yapışını seyredersen sen de uyuyakalırsın.”

“Ya Mr. Davis?”

“Ne bileyim, Mr. Davis hakkında bir şey bildi-ğim yok. Belki çizme fabrikasıyla bir ilişkisi vardır. Yahut belki de Wallace’deki müdürlerden biridir. On-ların da tonlarla parası var.” Bir Pekin köpeği ile bir kadın kapıdan girdi; üstünde kalın bir kürk manto vardı “Mr Alfred Piker geldi mi buraya?”

“Hayır hanımefendi.”

“Bak hele. Tıpkı amcasına çekmiş. Ortadan kay-boluveriyor.” dedi. “Şu köpeği tutun.” Meydanın kar-şı tarafına doğru ilerledi.

Kapıcı: “Valinin karısı,” dedi.

Anne içeri girdi. Ama bir şey olmuştı. Şarap şişesi hemen hemen boşalmıştı, gazete yerde, Mr. Davis’in ayaklarının dibindeydi. Masada iki tane şu-ruplu dondurma vardı ama Mr. Davis kendinininkine elini bile sürmemişti. Nezaketten ötürü değil tabii,

birşey adamın canını sıkmış olmalıydı. “Neredeydin?” diye çıktı. Anne adamın ne okuduğunu anlamaya çalıştı; açık olan malî sayfa değildi, ama ancak büyük başlıkları okuyabiliyordu: “Karar, Laddy...” isim çok karışık olduğundan baş aşağı okuyamadı: “Motosikletçiye ölüme sebebiyet hükmü”. Mr. Davis: “Bu lokantanın nesi var bilmiyorum. Dondurmalara tuz koymuşlar.” Boncuk boncuk terli suratını hissimla, yanından geçen garsona çevirdi: “Siz buna şuruplu dondurma mı diyorsunuz?”

“Başka bir tane getireyim efendim.”

“Lüzumu yok. Hesabı getirin.”

Anne: “Ne güzel bir gün geçirdik değil mi?” dedi.

Mr. Davis, korkuya benzer bir ifadeyle başını hesaptan kaldırdı: “Yok, yok,” dedi. “Bunu demek istemedim. Şimdi gidip de beni yüzüstü bırakacak değilsin ya?”

“E, ne yapalım, gazinolara mı gidelim?”

Mr. Davis: “Belki benimle beraber eve gelir, radyoda biraz müzik dinler, birşeyler içersin diye düşünmüştüm,” dedi. “Biraz ayak teperiz ha?” Konuşurken Anne’a bakmıyordu; ne söylediğinin bile pek farkında değildi. Anne, bu tiplere alışık olduğunu düşündü; bir iki öpücükle atlatabilirsin, ondan sonra da, iyice kafayı çektiler mi hazin bir hikâye anlatırsın, çok geçmez kendi kardeşleri yerine koyarlar seni olur biter. Bu son olacaktı artık; bundan sonra hep Mat-her’e ait olacaktı, emniyette olacaktı. Ama şimdilik Mr. Davis’in nerede oturduğunu öğrenecekti.

Meydana çıktıkları vakit Noel şarkısı söylöyen çocuklar karşlarına çıktı, bunlar, hangi ilâhiyi söylediklerinin bile pek farkına varmayan, altı çocuktü. Yün eldiven ve başlık giymişlerdi. Mr. Davis’in önüne çıktılar, Noel ilâhilerini söylemeğe başladılar: “Benim izimi iyi takib edesin...”

Kapıcı: "Taksi ister misiniz efendim?" diye sordu.

"Hayır," Mr. Davis Anne'a izah etti: "Tabakhanelerin orada, sıradan binersen daha ucuza gelir." Ama çocuklar önüne geçmişlerdi, para toplamak için şapkalarını uzatıyorlardı Mr. Davis: "Çekilin yolumdan," dedi. Çocuklar sağduyu ile, adamın huzursuzluğunu sezip, hemen kancayı taktılar, kaldırımında "Cesaretle takib edin," diye ilâhi söylye söylye ardı sıra geldiler. "Crown"un dışında oturanlar dönüp baktılar. Biri alkışladı. Mr. Davis birden bire dönüp en yakınındaki çocuğun saçına yapıştı; çekti, çocuk haykırdı; bir demet saç parmaklarının arasında kalıncaya kadar çekti. "Bu sana haddini bildirir," dedi, bir dakika sonra da Tabakhanelenin önündeki sıradan taksiye binip, rahatça arkasına dayandığı vakit memnun memnun: "Benimle şkalasamazlar," dedi. Ağzı açıktı, dudağı tükürükten ıslak ıslaktı; bu zaferini, ıstakoza takındığı aynı tavırla kafasından geçiriyordu; Anne adamı artık eskisi gibi tehlikesiz ve emin göremiyordu. Kendi kendine adamın sadece bir vasıta olduğunu hatırlattı. Raven, adamın katili tanıdığını söylemişti, yoksa cinayeti kendi işlemiş değildi.

Bir zamanlar deri işçilerinin derileri kuruttuğu, eski sokakta kocaman, camlı, kara cepmeli bir yapı görünce Anne sordu: "Nedir burası?"

Mr. Davis: "Midland Çelik fabrikası," dedi.

"Siz burada mı çalışıyorsunuz?"

Mr. Davis ilk defa Anne ile göz göze geldi: "Nereden aklına geldi bu?"

"Bilmem," Anne birden ürkerek Mr. Davis'in ancak kuşkulandığı vakit tehlikesiz olabileceğini düşündü.

Mr. Davis, parmaklariyle kızın dizini yokhyarak: "Benden hoşlanabilir misin acaba?" diye sordu.

"Hoşlanırım herhalde."

Taksi Tabakhaneden uzaklaştı. Tramvay raylarını aştı. İstasyon yoluna girdi. “Şehir dışında mı oturuyorsunuz?”

Mr. Davis: “Tam kenarında,” dedi.

“Buralara daha fazla ışık koymalılar.”

Mr. Davis: “Pek yaman bir kızmışsın,” dedi. “Pek açık göze benziyorsun.”

“Çıtkırıldımlarda iş yok zaten.” York’a giden tren yolunun geçtiği büyük çelik köprüünün altında ilerliyorlardı. İstasyona varan uzun, yokuşlu yolda topu topu iki lamba vardı. Yan hattaki vagonlar, yüklenmeğe hazır kömürler seçilebiliyordu. Ufacık, karanlık istasyon giriş yerinde eski bir taksi ve bir otobüs yolcu bekliyordu. 1860 da yapılmış olan bu istasyon, Nottwich’e yaraşır şekilde kendine çeki düzen vermemiştir.

Anne: “İşe giderken hayli yolunuz var,” dedi.

“Neredeyse geldik.”

Taksi sola döndü. Anne yolun ismini okudu: Hayber Yolu, üstünde apartman ismi yazılı bir dizi kasvetli ev uzanıyordu. Taksi yolun sonunda durdu. Anne: “Yani siz burada mı oturuyorsunuz sahiden?” diye sordu. Mr. Davis şoförün parasını veriyordu. “Altmış iki numara,” dedi. (Anne çerçeve ile kalın dantel perdenin arasında kart olmadığını gördü) Mr. Davis tatlı tatlı gülerek, “İçerisi oldukça güzeldir şekerim.” dedi. Kilide bir anahtar soktu, Anne’ı arkasından sıkıca içeri itti, içinde bir şapka asacağı bulunan loş bir sofaya girdiler. Mr. Davis şapkasını astı, parmaklarının ucunda yavaş yavaş merdivenlere ilerledi. Evde gaz ve sebze kokusu vardı. Mavi, ufacık bir ışık tozlu bir yeşilliği aydınlatıyordu.

Mr. Davis: “Radyoyu açar biraz müzik dinleriz.” dedi.

Sofada bir kapı açıldı, bir kadın sesi duyuldu. “Kim o?”

“Sadece Mr. Cholmondeley.”

“Gitmeden önce parayı vermediği unutmayın.”

Mr. Davis: “İlk kat,” dedi. “Tam karşına gelen kapı. Ben şimdi gelirim.” Anne geçinceye kadar merdivende bekledi. Elini cebine sokunca paralar şıkırıldı.

Odada gerçekten, mermer musluk taşının üstünde bir radyo vardı, ama dansedecek yer yoktu. İki kişilik kocaman karyola odayı doldurmuştu. Bu odada insan yaşadığını gösterecek tek şey yoktu: Elbise dolabının aynası tozluymuştu, oparlörün yanındaki ibrik kupkuruydu. Karyola demirlerinin arkasındaki pencereden baktı, ufacık, karanlık bir avlu gördü. Pencere çerçevesine dayalı eli titredi: Bu kadarını ummamıştı. Mr. Davis kapıyı açtı.

Anne fena halde korkmuştu. Derhal hücumla geçti. Ansızın: “Demek kendinize Mr. Cholmondeley adını takmışsınız?” dedi.

Mr. Davis kapıyı arkasından hafifçe kaparken gözlerini kırpıştıra kırpıştıra bakıyordu: “E, ne olacakmış?”

“Beni de gûya evinize getirecektiniz. Burası sizin eviniz değil.”

Mr. Davis karyolaya oturdu, pabuçlarını çıkardı. “Gürültü etmemeliyiz şekerim,” dedi. “İhtiyar hoşlanmaz.” Musluğun altındaki dolabı açtı karton bir kutu çıkardı. Anne’in yanına yaklaşıırken kutunun köşelerinden pudra şekeri yatağa, yerlere dökülüyordu. “Al bir lokum ye.”

Anne: “Burası sizin eviniz değil,” diye diretti.

Mr. Davis’in parmakları ağzına giderken yarı yolda durdu: “Elbette değil. Yoksa seni evime götüreceğimi mi sanmıştın. Bu kadar saf değilsin canım. Şerefimi düşünmeliyim.” Sonra, “Biraz müzik dinliyelim önce, değil mi?” dedi. Düğmeyi çevirirken radyodan cırlak, boğuk sesler çıkmaya başladı: “Çok parazit var,” dedi, düğmeleri çevirdi, aradı, sonunda derinden derine bir caz sesi cırlak parazitin ardında

baygın, ritmik bir dans müziği duyuldu; şarkı hayal meyal duyulabiliyordu: "Gece ışığı, Aşk ışığı"; Mr. Davis: "Bizim Nottwich programı bu," dedi. "Orta dalgada bundan iyi orkestra yoktur. Grand'dan almışlar müziği. Haydi gel biraz oynyalım." Kızın beline yapıştı, yatakla duvarın arasında aşağı yukarı sallanmağa başladılar.

Kendi ümitsiz şakacılığı ile cesaretini muhafaza etmeğe çabalarak Anne: "Bundan daha iyi pistlerde de dansettim," dedi. "ama böyle sıkışığını görmemiştim." Mr. Davis de: "İyi bu. Bunu hatırlamalıyım," dedi; sonra birden ağzının etrafındaki pudra şekerlerini üfliyerek savurdu, ansızın iştahlandı. Ducaıkları kızın ensesinde kilitlendi. Anne, adamı itti, aynı zamanda da güldü. Şaşırp bocalamaması gerekiyordu: "Şimdi anlıyorum kaya ne hissetmiştir," dedi. "deniz ama..denizana..aman neydi hayvanın adı."

Mr. Davis kızı yatağa itelerken, makine gibi düşünmeden: "Bu iyi," dedi.

Anne aklına ilk gelen şeyi çabuk çabuk söylemeğe başladı: "Acaba gaz maskesi talimi nasıl olacak. İhtiyar kadını gözünden ne feci vurmuşlar değil mi?"

Bu lâfı duyunca adamın elleri gevşedi, halbuki Anne bir şey kasdederek söylememişti. Mr. Davis: "Ne diye bu konuyu açtın?" diye sordu.

"Gazetelerde okuyordum da. Adam apartmanın altını üstüne getirmiş olmalı."

Mr. Davis yalvarırcasına: "Sus. Ne olur sus," dedi. Karyolanın demirine dayanarak, bitkin bir halde açıkladı: "Midem zayıftır. Böyle feci şeylere dayanamam."

Anne: "Ben heyecana bayılırım," dedi. "Geçen gün bir tane okumuştum..."

Mr. Davis: "Hayal kabiliyetim çok kuvvetlidir," dedi. "Hatırlarım, parmağımı kestiğim zaman..."

"Sus. Ne olur sus."

Muvaffak olunca, Anne'a birden cür'et gelmişti. "Benim de hayal kabiliyetim çok kuvvetlidir. Bu evi biri gözetliyor gibi gelmişti demin."

Mr. Davis: "Ne demek istiyorsun?" diye sordu. Korktuğu belliydi. Ama Anne çok ileri gitti: "Kara kuru bir adam kapıyı gözlüyordu. Dudağı yırtıktı."

Mr. Davis kapıya gidip kilitledi. Radyoyu kısıtı: "Yirmi metreye kadar hiç lamba yok buralarda. Adamın dudağını görmüş olamazsın."

"Sadece düşündüm..."

Mr. Davis: "Acaba sana ne kadarını söyledi," dedi. Yatağa oturdu, ellerine baktı. "Nerede oturduğumu anlamak istiyordun, çalıştığım yerin de..." Cümlesini yarıda kesti, başını kaldırıp dehşetle Anne'a baktı. Ama Anne, adamın halinden, artık kendisinden korkmadığını anlamıştı; onu korkutan başka bir şeydi: "Sana dünyada inanmazlar."

"Kim inanmaz?"

"Polisler. Zırva bir hikâye bu." Anne, adamın ellerini oğuştura oğuştura burnunu çekişini şaşırarak seyretti. "Bir çıkar yol olmalı. Sana kıymak istemem. Midem zayıftır benim."

Anne: "Benim bir şey bildiğim yok. Lûtfen kapıyı açın," dedi.

Mr. Davis öfkeli, boğuk bir sesle: "Kes sesini," dedi. "Kendin kaşındın."

Anne gene: "Bir şey bildiğim yok benim," dedi.

Mr. Davis: "Ben sadece vasıtayım," dedi. "Ben sorumlu değilim."

Oracıkta, çoraplı ayaklariyle yatağın üstüne oturmuş, kocaman egoist gözlerinde yaşlarla hafif hafif anlatmağa başladı. "Tehlikeye atılmamağı prensip ittihaz etmişizdir. Bu herifin yakayı kurtarmış olması benim suçum değil ki. Ben elimden geleni yaptım. Her zaman yaparım. Ama bir daha beni affetmiyecek."

“Kapıyı açmazsan bağırırım.”

“Bağır bağıracağın kadar. Çok çok kocakarıyı kızdırırsın.”

“Peki ne yapacaksın?”

“İşin ucunda yarım milyondan fazla var. Bu defa işi sağlama bağlamalıyım.” Ayağa kalktı, kollarını uzatıp Anne’a yaklaştı; kız bağırdı, kapıyı tartakladı, ama cevap çıkmayınca yatağın etrafında koşmağa başladı. Adam, koşsun diye bıraktı; ufacık, tika basa dolu odada zaten kaçacak bir yer yoktu. Mr. Davis durmuş kendi kendine söyleniyordu: “Feci. Feci.” Kusmak üzere olduğu belliydi, ama başka birinden korkusu gayret veriyordu.

Anne yalvardı: “Ne istersen yaparım.”

Mr. Davis başını salladı: “Beni dünyada affetmez.” Yatağa yatıp süründü, Anne’in bileğini yakaladı. Boğuk, donuk bir sesle: “Çırpınma sakın. Çırpınmazsan canını yakmam.” Yatakta kızı kendine doğru çekiyor, öbür eliyle yastığı arıyordu. O anda bile Anne kendi kendine söylendi: Bu ben değilim. Başka insanlar cinayete kurban gider. Ben değil. Yastık ağzına dayandığı an bile, bu anın herşeyin sonu, hayattan zevk alan hayatı seven ben’in sonu olacağına bir türlü inandırmayan yaşama gücü, hâlâ içindeydi; adamın kuvvetli, yumuşacık, şekerden yapış yapış elleriyle mücadele ederken bile bu his olanların fecaatini, korkunçluğunu hissettirmedi ona.

5

Weevil nehri üzerinde, doğudan rüzgâr esiyordu; kamçı gibi keskin gecede rüzgâr buz kesildi, asfalt kaldırımlara saplandı, tahta bankların boyasını ezdi-

Islak şoseyi andıran kalın muşambası ile bir polis geldi, lambasını sallıyarak, sokak fenerleri arasındaki karanlık köşeleri araştırdı. Bakmadan, Raven'e: "İyi geceler," dedi. Aralık ayında dolunun altında bile köşede bucakta çiftler, gizli kapaklı, garip, yoksul taşra sevişmesi bulacağını umuyordu.

Raven paltosunu boğazına kadar düğmelemiş, bir barınak arıyordu. Akli sadece Cholmondeley'e, onu Nottwich'de nasıl bulacağı meselesine saplı kalsın istiyordu. Halbuki hiç durmamacasına o sabah tehdit ettiği kızı düşünüyordu. Soho kahvesinde bırakıp geldiği kedi yavrusunu hatırladı. Bu yavruyu gerçekten severdi.

Çirkinliğinin de hiç ama hiç farkına varmamıştı: "Benim adım Anne." "Hiç de çirkin değilsin." Galiba kendisini öldürmek istediğini hiç anlıyamamıştı; bir zamanlar boğduğu bir kedi başına gelecekte nasıl habersizse, kız da öldürülmek istendiğinden habersizdi; sonra, kızın kendisini ele vermemiş olduğunu hayretle düşündü, halbuki polis tarafından takip edildiğini söylemişti de. Belki de söylediklerine inanmıştı.

Bu düşünceler, yağın doludan da daha soğuk, daha dayanılmazdı. Tanıdığı, alıştığı tad sadece acı taddı. Nefretle yoğrulmuştu, bu yoğruluş onu bugünkü haline getirmiş, yağmurun altında, garip, şaşkın, çirkin, canî bir yaratık yapmıştı. Anası onu, babası hapisteyken doğurmuştu, altı yıl sonra da, babası başka bir suçtan asıldığı vakit, anası mutfak bıçağı ile kendi boğazını kesmişti; ondan sonra ev bark diye birşey bilmemişti. Kimseye karşı en ufak bir sevgi, bir ilgi duyamamıştı: İşte böylece yoğrulmuş bir acaip nesne oluvermişti, sonunda da garip, görülmemiş bir gurur edinmişti; baştan yoğrulmak, değişmek istemiyordu. Eğer yakayı kurtaracaksa, her zamankinden çok şimdi eski halinde olması gerekti-

ğini ansızın aklı kesti. İnsanı tetikte tutan, sevgi ve şefkat, yumuşak kalplilik değildir.

Nehre karşı büyük evlerin birinde garaj kapısı açık bırakılmıştı; garaj olarak değil de, çocuk arabası, koymak için, çocuk oyun yeri olarak kullanıldığı, içinde bir iki tozlu bebek, bir kaç tuğla bulunduğu belliydi. Raven oraya sığındı; bütün ömrünce buz gibi kalmış bir tek yeri hariç, her tarafında soğuk iliklerine işlemişti. O tek, buzlu yeri, büyük bir acı vererek eriyordu. Garajın kapısını itip biraz daha açtı; biri nehir boyunca geçecek olursa, sanki kaçmak sığınmış gibi bir halde görünmek istemiyordu; bu fırtınada bir yabancıнын garajına kim olsa sığınabilir ve mazur görülebilirdi ama, yırtık dudaklı, polis tarafından aranan biri için iş başkaydı.

Evler birbirinden ancak yarım yamalak ayrıldı, garajlarıyla birleşmişti. Raven kırmızı tuğla duvarlarla iyice saklanmıştı. Her iki evde de radyonun çaldığı işitiliyordu. Evlerin birinde sinirli bir parmak düğmeyi çevirip dalgayı değiştirdikçe zaman zaman ya Berlinden akıcı bir konuşma ya Stokholm'dan bir opera müziği duyuluyordu. Öbür evde, Millî Program saatinde yaşlı bir eleştirmeci şiir okuyordu. Soğuk, buz gibi garajda, çocuk arabasının yanı başında durup, kara kara yağın doluyu seyrederken, Raven elinde olmadan şiiri dinledi:

“Önüm sıra bir gölge çırpınır,
Sen değil, ama sana yakın;
‘Aram, ne olurdu
Bir kısacık saat görebileydik
Sevdiklerimizin ruhunu,
Görebileydik de söyleselerdi,
Ne oldular, neredeler.”

Tırnaklarını avuçlarına batırdı, asılan babasını,

Forma: 6

bodrumdaki mutfakta kendini öldüren anasını, şimdiye kadar onu arkadan vurmuş nice nice insanları hatırladı. Yaşlı eleştirmecinin sesi devam ediyordu:

“Nefret ediyorum artık meydanlardan, sokaklardan,

**Karşıma çıkan binbir yüzden,
Bana sevgi taşımayan kalplerden...”**

Bekle hele biraz, dedi içinden, o da polise gidip haber verir. Kadın kısmında, işin sonu hep buna varır,

...“Bütün ruhumu sana yollasam”...

bir yandan da, o buz gibi parçasını, gene eskisi gibi dondurmak, bu katılığın, soğukluğun güvenine varmak için çabalıyordu.

“Lord Tennyson’un “Maud” adlı şiirinden seçme parçalar dinlediniz, okuyan Mr. Druce Winton, Millî Programımız sona ermiş bulunuyor. Hoşça kalın sevgili dinleyiciler.”

İKİNCİ BÖLÜM

1

Mather'in treni o gece onbirde geldi, Saunders'la beraber doğruca, hemen hemen bomboş sokaklardan geçip, polis merkezine gittiler. Nottwich'de uyku vakti erken basardı; sinemalar on buçukta dağılırdı, bir çeyrek saat sonra da herkes ya tramvay ya otobüsle Nottwich'in orta yerinden etrafa dağılırdı. Nottwich'in tek orospusu çarşı civarında dolaşıp duruyordu, soğuktan, şemsiyesinin altında masmavi kesilmişti, bir iki iş adamı da Metropole'ün salonunda son purolarını içiyorlardı. Otomobil buzlu yolda kaydı. Polis merkezine varmadan biraz önce, Mather Royal Tiyatrosunun dışında Aladdin'in afişlerini gördü. Saunders'e döndü: Benim kız da bu revüde." Koltukları kabarmıştı, mes'uttu.

Komiser, Mather'i karşılamak için polis merkezine gelmişti. Raven'in silâhlı ve amansız oluşu, bu takibe, gereğinden fazla bir önem ve ciddiyet havası vermişti. Komiser şişmandı, telâşlıydı. Ticarette hayli para yapmıştı, harb sırasında da komisyan almış, ayrıca mahallî askeri mahkemeye nezaret vazifesi verilmişti. Harb aleyhtarlarının ödünü patlattığından ötürü kabarır dururdu. Kendi ev hayatını, ve kendinden nefret eden karısını bu işler biraz telâfi ediyordu. Merkeze Mather'i karşılamaya da bu yüzden gelmişti, evde böbürlenmek için bir bahane olacaktı.

Mather: "Burada olduğundan emin değiliz efendim," dedi. "Ama o trende bulunduğu muhakkak, bileti de iade edilmiş. Bir kadın tarafından."

Komiser: "Demek bir de şeriki var ha?" dedi.

“Belki. Kadını bulursak, Raven’i bulmuş oluruz.”

Komiser elini ağzına kapatıp geçirdi. Evden çıkmadan önce bira içmişti, bira da hep böyle geçirtirdi. Polis müfettişi: “Yard’dan haber alır almaz paraların numaralarını bütün dükkânlara, otellere, pansiyonlara dağıttık,” dedi.

Mather: “Sizin karakolları gösteren harita mı bu?” diye sordu.

Duvara yaklaştılar, müfettiş kurşun kalemle Nottwich’in belli başlı yerlerini gösterdi: Tren istasyonu, nehir, polis merkezi.

Mather: “Royal Tiyatrosu da şurada olacak her halde,” dedi.

“Evet, tamamdır.”

Komiser: “Adam ne diye Nottwich’e gelmiş acaba?” diye sordu.

Mather: “Keşke bileydik,” dedi. “İstasyonun etrafındaki sokaklarda hiç otel var mı?”

“Bir kaç pansiyon var.” Müfettiş konuşurken dalgınlıkla komisere arkasını dönerek devam etti: “Ama işin kötü tarafı bu evlerin çoğu geçici müşteri de alır.”

“En iyisi, hepsine haberi dağıtın.”

“Bu evlerin çoğu polis emrine pek kulak asmazlar. Bir çeşit uğrak evleri, bilirsiniz ya. Şöyle bir kaç dakikalık bir şey, kapı her zaman açıktır size.”

Komiser: “Saçma,” dedi. “Nottwich’de böyle yer yoktur.”

“İşe karışmamı mazur görün efendim, ama bu çeşit yerlerin civarındaki karakollarda polis adedini iki misline çıkarsanız fena olmaz. En iyi memurlarınızı gönderin. Akşam gazetelerinde eşkalini okuyunuzdur herhalde. Pek yaman bir kasa hırsızına benziyor.”

Müfettiş: “Bu akşam yapılacak fazla bir şey

yok gibi," dedi. "Zavallı yatıp uyuyacak bir yer bulamazsa pek acıyacağım terese."

Komiser: "Burada viski bulunur mu Müfettiş bey?" diye sordu. "Birer tane içersek hepimize iyi gelir. Çok bira içmişim. Geğirtiyor. Viski daha iyi ama hanım kokusunu sevmiyce." İskemlesinde arkaya dayandı, tombul bacaklarını üst üste atmıştı, çocukça bir keyifle Müfettişi seyrediyordu; sanki içinden, gene çocuklarla beraber kafa çekmek ne tatlı cümbüş olacak dermiş gibi bir hali vardı. Halbuki kendinden daha aciz birine karşı ne çetin adam olduğunu bir tek Müfettiş biliyordu. Kadehinden başını kaldırarak: "Sadece bir yudumluk, Müfettiş bey," dedi. "Şu Baines teresini iyi ele geçirdiniz." Sonra Mather'e izah etti: "Sokak şamatacılığı. Aylardır karrın ağrısı olmuştu."

"Adam pekâlâ dürüst iş yaptı. İnsanları boşu boşuna hırpalamaktan hoşlanmam. Sırf Macpherson'un parasını aldı diye."

Komiser: "A," dedi. "ama kanunî bir hareket bu. Macpherson'un yazıhanesi ve telefonu var. Bir yığın masrafı var. İyi günlere çocuklar. Hanımların şerefine." Kadehini boşalttı. "İki parmacık daha koyuver, Müfettiş bey." Göğsünü şişirdi. "Biraz daha kömür atsak. Azıcık keyiflenelim. Bu gece yapacak bir şey yok."

Mather'in içi rahat değildi. Doğrusu, yapılacak bir şey yoktu, ama aylaklık canını sıkardı. Haritanın yanında kala kaldı. Zaten geniş bir yer değildi Nottwich, Raven'i bulmak uzun sürmese gerekti, ama burada yabancıydı. Hangi delikleri, hangi barları, gazinoları araştırması gerektiğini bilmiyordu. "Bizce, adam buraya birinin peşinden gelmiş. Sabahleyin bilet toplayan memuru gene sorguya çeksek bence iyi olur. Bakalım trenden Nottwich halkından kimler indi hatırlıyabilecek mi."

Komiser: “York Başpiskoposuna dair hi-kâyeyi biliyor musunuz?” diye sordu. “Peki, peki. Yaparız bu işi. Acelemiz yok. Biraz rahatla be dostum, biraz viski iç. Şimdi Orta Bölgedesin. Ağır aksak Orta Bölge; ne dersin ha, Müfettiş bey? Biz ağırdan alırız ama işin sonunu getiririz.”

Tabii adam haklıydı. Acele edecek bir şey yoktu, sonra bu saatte kimse bir şey yapamazdı, yapılacak bir şey yoktu, ama Mather haritanın yanı başında durup dururken sanki biri onu çağırıyor gibiydi. “Çabuk ol. Çabuk ol. Çabuk ol. Yoksa iş işten geçer.” Parmağıyla ana caddeleri takib etti; bu caddeleri Londra’nın göbeği gibi elifi elifine tanımak istiyordu. İşte şurada G.P.O. çarşı Metropole oteli, High Street: Ya şu neymiş? Tabakhaneler. “Tabakhane civarındaki şu kocaman bina nedir efendim?” diye sordu.

Müfettiş: “Midland Çelik Fabrikası,” dedi, sonra komisere dönerek sabırla: “Hayır efendim. Bunu duymamıştım. Güzelmiş bu,” dedi.

Komiser: “Vali anlatmıştı bunu bana,” dedi. “Şakacı adamdır şu Piker. En az kırkında dersin. Gaz maskesi tatbiki komitesini kurduğumuz vakit ne dedi biliyor musun? Dedi ki: “Bu suretle bir başkasının yatağına girmek için fırsat bulacağız.” Yani gaz maskesinin altında kadınlar kimseyi tanımayacaklar demek istedi. Anlıyorsun ya?”

“Pek yaman şakacıymış Mr. Piker.”

“Evet, müfettiş bey, ama ben de faka bastırdım onu. O gün ben de tam oradaydım. Ne dedim biliyor musun?”

“Hayır efendim.”

“Dedim ki: “Siz pek öyle kolay kolay yabancı bir yatağın yolunu bulamazdınız,” dedim. Anladın mı ne demek istedim. Antika heriftir şu Piker.”

Mather, parmağını Vali konağının üstüne koy-

muş, soruyordu: “Gaz maskesi tatbiki için ne hazırlık yaptınız efendim?”

“Halkın tanesi yirmibeşere gaz maskesi alacağını tabii bekliyemezsin, ama öbür gün, Hanlow hava alanından duman bombaları getirip atacğız, maskesiz sokakta dolaşanlar, hasta arabası ile Genel Hastaneye götürülecekler. Onun için evde kapalı kalamıyacaklar mecburî gaz maskesi satın alacaklar. Midland Çelik fabrikası bütün memurlarına, işçilerine gaz maskesi veriyor, onun için orada her zaman ki gibi çalışılacak.”

Müfettiş: “Bir nevi şantaj bu,” dedi. “Ya dört duvar arasında kapalı kal yahut gaz maskesi al demek bu. Nakliye şirketleri de gaz maskelerine hayli para dökmüşler.”

“Saat kaçta olacak efendim?”

“Bunu açıklamıyacağız tabii. Alarm çalacak. Anlıyorsun ya fikri. Bisikletli izciler çalacak. Onlara ödünç maske verildi. Tabii bütün bu işin öğleye kadar biteceğini biz biliyoruz.”

Mather tekrar haritaya baktı: “İstasyonun civarındaki şu kömür meydanları var ya, bunlara nöbetçi dikip araştırdınız ya?”

Müfettiş: “Göz altında bulunduruyoruz,” dedi. “Yard’dan telefon edilince ilk iş olarak bunu yaptım.”

Komiser son viski yudumunu yutarak: “Güzel iş, çocuklar, güzel iş,” dedi. “Ben artık eve yollanayım. Yarın hepimize çok iş var. Sabahleyin benimle görüşmek istersin herhalde, değil mi Müfettiş bey?”

“Bu kadar erken sizi rahatsız etmemize lüzum yok efendim.”

“Eh, danışmak isteyecek olursanız, telefonda her zaman emrinize âmâdeyim. Allah rahatlık versin çocuklar.”

“Allah rahatlık versin, efendim. Allah rahatlık versin.”

"Komiserin bir noktada hakkı var." Müfettiş viskiyi dolaba koydu. "Bu gece artık yapılacak bir şey yok."

Mather: "Size mâni olmıyayım efendim," dedi. "Boş yere iş karıştırdığımı sanmayın. Saunders, herkes gibi benim de yatıp rahat etmesini sevdiğimi size söyleyebilir, ama bu vak'a hakkında bir tek şey var.. Bir türlü kafamdan çıkaramıyorum. Garip bir vak'a bu. Şu haritaya bakıyordum, efendim, ve acaba ben olsam nerede saklanırdım diye düşünüyordum. Doğu yönündeki şu noktalı çizgiler nedir?"

"Yeni Kooperatif evleri."

"Yarı bitmiş evler mi?"

"Oraya fazladan iki nöbetçi diktim."

"Herşeyi çok iyi tertib etmişsiniz efendim. Doğrusu ya, bize hiç ihtiyacınız yokmuş."

"Komisere bakıp da bizim hakkımızda fikir edinmeyin."

"Kafamın içi hiç rahat değil. Buraya birinin peşinden gelmiş. Oldukça zeki, becerikli bir çocuk. Şimdiye kadar hiç yakayı ele vermemişti, halbuki son yirmi dört saattir durmadan yanlış işler yapıyor. Bizim şef, bir iz takib ediyor demişti, haklı da. Bana öyle geliyor ki, birini ele geçirmesi âdetâ bir ölüm dirim meselesi olmuş artık."

Müfettiş saate göz attı.

Mather: "Gidiyorum, efendim," dedi. "Sabahleyin görüşürüz. Allah rahatlık versin Saunders. Otele dönmeden önce ben biraz dolaşacağım. Şu yer iyice bir anlıyayım bakayım."

High Street'e yürüdü. Yağmur durmuştu, hendeklerde donuyordu. Kaldırımında ayağı kaydı, elini lamba direğine dayamak zorunda kaldı. Nottwich'de onbirden sonra lambaları hayli kısıyorlardı. İlerde, çarşıya doğru elli metre kadar ötede, Royal Tiyatrosunun ön kapısındaki sütunları görünüyordu. Hiç ı-

şık yoktu. Baktı, kendi kendine bir şarkı mırıldanıyor: "Ama benim için cennettir," düşündü: Sevmek iyi şey, sadece âşık olup da ne yapacağını bilmemek değil de, insanın bir dayanağı, bir güveni olarak sevmesi iyi şey... Bu işin de bir an önce bir düzene konmasını istiyordu: Sevgisinin pullanıp, mühürlenip, imzalanıp, cüzdan haline girmesini istiyordu. İç, fazla derine, düşünceye kaçmayan ılık, tatlı bir sevgiyle dolmuştu, bunu da ancak evlenmeyle ifade edebiliyordu. İyi bir âşık değildi, daha şimdiden evli bir adam gibiydi, ama yıllar yılı tattığı saadet ve itimada şükran duyan evli bir adam gibi.

Onu tanıdığından beri yaptığı en çılgınca hareketi yaptı: Gitti, kaldığı eve baktı. Adresi biliyordu. Telefonda söylemişti, zaten Azizler Sokağının yolunu bulmak için de tam yolu üzerindeydi burası. Giderken, etrafa göz kulak olup, epey şey de öğrenmişti, yani boşu boşuna vakit kaybetmiş olmuyordu. Meselâ burada çıkan gazetelerin adını ve adreslerini öğrendi. **Nottwich Journal** ve **Nottwich Guardian** adlı iki rakip gazete, Chatton caddesinde karşı karşıya bakıyorlardı, bir tanesi kocaman, şatafatlı bir sinemanın bitişiğindeydi. Afişlerinden gazetelerin okuyucularını bile anlıyabilmisti: **Journal** çok okunan bir gazeteydi, **Guardian** da daha "kaliteli" idi. Sonra, en iyi balıkçı lokantalarının ve işçilerin gittiği meyhanelerin yerlerini de öğrendi: bir de bir park keşfetti, kasvetli, eğik eğik ağaçlar, yeşillikler, çocuk arabaları için taş döşeli yolları vardı. Bu öğrendiklerinin her biri belki de faydalı olabilirdi, üstelik de Nottwich haritasını daha insanî bir hale kıymıştı, bu suretle Mather, iş başındayken Londrayı düşündüğü gibi, burasını da insanlarıyla, halkıyla, Charlie'leri, Joe'larıyla düşünebilecekti.

Azizler sokağının iki yanında birer dizi, ufak kiremitli, neo-Gotik tarzı ev vardı, bu evler de resmi

geçide çıkmış askerler gibi düzenle yan yana dizilmişti. 14 numaralı evin önünde durdu, acaba uyanık mıdır diye düşündü. Sabahleyin kimbilir ne şaşacaktı; Euston'dan bir kart atmış, "Crown" otelinde kalacağını haber vermişti. Alt katta ışık vardı; ev sahibesi daha uyumamıştı. Keşke karttan daha çabuk varabilecek bir haber göndermiş olaydım dedi; yeni, alışılmamış pansiyonların, kapkara çay içmek, yabancı suratlar görmek üzere pansiyona yürüye yürüye dönüşün acılığını bilirdi. Mather'e, sanki hayat bu kızı gereğince ağırlyamıyormuş gibi geldi.

Rüzgâr adamcağızı dondurmuştu, ama gene karşı kaldırımda ayak sürttü, acaba yatağında yeteği kadar battaniye var mı, gaz saatine atmak için bozukluğu yeter mi diye düşündü. Alt kattaki ışıktan cesaret alıp neredeyse kapıyı çalacak, ev sahibesine Anne'in bütün ihtiyaçlarının temin edilip edilmediğini soracaktı. Ama, kapıyı çalacağına döndü "Crown"un yolunu tuttu. Saçmalıyacak değildi ya, hattâ gidip, yattığı yeri seyrettiğini bile söylemeyecekti.

2

Kapı vurulunca uyandı. Saat daha yedi bile olmamıştı. Bir kadın sesi: "Telefondan istiyorlar," dedi, sonra merdivenden inerken kadının ayak sesini duydu, bir yandan da süpürgesinin sapını merdiven trabzanına vuruyordu. Güzel bir gün olacaktı bu.

Mather aşağı indi, boş salonda, tezgâhın arkasında duran telefona gitti. "Mather. Kim konuşuyor?" Polis merkezindeki memurun sesini duydu:

"Size verilecek haberimiz var. Dün gece Katolik Kilisesi St. Mark'da yatmış. Biri de, erkenden nehrin yakınında gördüğünü haber verdi."

Ama giyinip de merkeze gidene kadar daha da havadis toplanmıştı. Bir tellâl çalınan paraların haberini gazetede okumuş, ev satın almak için bir kızdan aldığı iki kâğıt parayı getirmişti. Zaten bu iş tuhafına gitmiş imiş, çünkü kız kâğıtları imzalamak için bir daha görünmemiş.

Müfettiş: "Bileti iade eden kız olsa gerek," dedi. "Bu işte beraberler."

Mather: "Ya Kilise?" dedi.

"Bir kadın, kiliseden çıktığını bu sabah erkenden görmüş. Eve döndüğü zaman (kiliseye duaya gidiyormuş) gazeteyi okumuş, noktadaki polise haber vermiş. Kiliseleri kilitlememiz gerekecek."

Mather: "Hayır, sadece göz hapsinde bulundurun," dedi. Demir sobada ellerini ısıttı. "Şu tellâlla bir de ben konuşayım."

Adam telâşla, fırtına gibi dış odadan geldi: "Adım Green, efendim," dedi.

"Kızın bir tarifini yapabilir misiniz, Mr. Green?"

Mr. Green: "Hoş, ufacık bir şeydi," dedi.

"Kısa boylu mu? Bir elli beşten aşağı mı?"

"Yok, pek diyemem."

"Ama ufak dediniz."

"Canım, şirinliğini kasedtim, anlarsınız ya. İyi huylu bir kızcağızıdı."

"Sarışın mı? Esmer mi?"

"Vallahi, bir şey diyemem. Saçlarına hiç bakmam ki. Güzel bacakları vardı."

"Halinde bir acailik var mıydı?"

"Yok, diyemem. Güzel konuşuyordu. Şakadan anlıyordu."

“Öyleyse gözlerinin rengine de dikkat etmediniz.”

“A, baktımdı işte. Daima kızların gözlerine bakarım. Hoşlanırlar. “Gözlerinle iç benim için,” biliyorsunuz ya. Birazcık şiir meselesi. Benim püf noktam da bu. Biraz ruh okşamak filân.”

“Peki ne renkti gözleri?”

“Yeşildi ,altın hareliydi.”

“Ne giyyordu? Buna dikkat ettiniz mi bari?”

“Elbette ettim.” Ellerini havada hareket ettirerek: “Koyu renk ve yumuşak bir şeydi. Anhıyorsunuz ya.”

“Ya çapkası? Hasır mıydı?”

“Hayır, hasır değildi,”

“Fötr müydü?”

“Bir çeşit fötr olabilir. O da koyu renkti. Buna dikkat ettim.”

“Bir daha görsen tanır mısın?”

Mr. Green: “Elbet tanırım,” dedi. “Hiç bir yüzü unutmam.”

Mather: “Pekâlâ,” dedi, “gidebilirsin. Kızı teşhis etmek için belki gene size ihtiyacımız olur. Bu paraları saklıyacağız.”

Mr. Green: “Ama,” dedi. “Bunlar iyi paralar, sonra şirkete ait.”

“Evi satılmamış addedebilirsiniz.”

Müfettiş: “Bilet memurunu getirttim buraya,” dedi, “tabii işe yarar bir tek şey hatırlamıyor. İnsan hikâyeye okur, herkes hikâyede muhakkak birşey hatırlar, ama hakikî hayatta, kızın sırtındaki elbise koyu renk bir şey ve açık renk bir şeydir.”

“Eve bakması için birini gönderdiniz mi? Demek adamın ifadesi bu. Tuhaf ama. İstasyondan doğrucu oraya gitmiş olmalı. Peki ama neden? Sonra ne

diye evi alacakmış gibi davranıp çalınmış paraları versin?"

"Sanki öbür adam almasın diye her ne bahasına olursa olsun mani olmak için. Sanki orada bir şey saklamış gibi."

"Sizin adamlarınız evi bir güzel araştırsınlar, efendim. Ama tabii ki fazla bir şey bulamayacaklar. Bulunacak bir şey olaydı, gidip kâğıtları imzalar." "

Müfettiş: "Hayır, korkardı," dedi. "paraların çalınmış olduğunu anlarılarsa diye korkardı."

Mather: "Size bir şey diyeyim mi," dedi, "ilk başta bu vak'ayla pek ilgilenmemiştim. Çok basit gelmişti. Avrupadaki budalalar bir katili ele geçiremediler diye harb koptu kopacakken, adi bir hırsız takib etmek basit gelmişti. Ama şimdi yaman geliyor. Bu işte bir tuhafılık var. Benim şefimin Raven hakkında dediğini size söylemiştim. Bir iz takib ediyor demişti. Şimdiye kadar bizden öndeydi. Biletçinin ifadesini görebilir miyim?"

"Bir şey yok ki."

Müfettiş masasının üstündeki dosyaların arasında ifadeyi ararken Mather: "Sizinle aynı fikirde değilim," dedi, "kitaplar doğrudur, insanlar bazen bir şey hatırlarlar. Hiç bir şey hatırlamasalar çok garip olur. Ancak hayaletler insan üzerinde tesir bırakmaz. Tellâl bile kızın gözlerinin rengini hatırladı."

Müfettiş: "Herhald , yanlış hatırlamıştır," dedi. "İşte burada. Tek hatırladığı şey kızın iki bavul taşıması. Bu da bir şey, ama fazla bir şey de değil."

Mather: "İnsan bu noktadan da tahminde bulunabilir," dedi. "Siz ne dersiniz?" Taşra polisinin yanında pek üstünlük taslamak istemiyordu, onların iş birliğine ihtiyacı vardı. "Uzun bir zaman kalmak üzere gelmiş olmalı (kadınlar bir bavula dünya kadar eşya doldurabilir), yahut da, adamın da bavulunu ta-

giyorsa, patron ada mdemektir. Kızı hor görüyor, bütün bedenî işleri ona gördürmekten hoşlanıyor. Bu da Raven'in karakterine uyar. Kıza gelince..."

Müfettiş: "Gangster hikâyelerinde buna pilic derler," dedi.

"Pekâlâ, bu pilice gelince, bu pilic horlanıp tırpalanmaktan hoşlanan kızlardan demek oluyor. Gözümün önüne getiriyorum, pısırik, yapışkan bir şey. Biraz daha mert olaydı, hiç olmazsa adama bavullardan birini taşıtır, yahut da adamı ele verirdi."

"Ben de bu Raven'in korkunç derecede çirkin olduğunu sanıyordum."

Mather: "Bu da uyuyor," dedi. "Belki kız çirkinden hoşlanıyordur. Belki bundan bir heyecan duyuyordur."

Müfettiş güldü. "Şu bavullardan amma da şey çıkardınız, yâni ifadeyi okuyunca kızın fotoğrafını vereceksiniz bana. Alın, buyurun. Ama kız hakkında hiç bir şey, hattâ ne giydiğini bile hatırlamıyor."

Mather ifadeyi okudu. Ağır ağır okudu. Hiç bir şey söylemedi. Ama halindeki hayret, inanmazlık müfettişin gözünden kaçmamıştı. "Ne oldu? İfadede bir şey yok ki?" diye sordu.

Mather: "Bana, kızın fotoğrafını verebileceğimi söylemişsiniz." dedi. Saatin arka tarafından bir gazete kâğıdı parçası çıkardı "İşte, buyurun efendim. Bu resmi şehirde bütün polis merkezlerine ve basına dağıtım."

Müfettiş: "Ama ifadede bir şey yok ki," dedi.

"Herkes bir şey hatırlar. Bu sizin anlıyabileceğiniz bir şey değildi. Bu vak'a ya dair hususî ve mahrem malûmatım var benim, ama bunun şimdiye kadar farkında değildim."

Müfettiş: "Adam bir şey hatırlamıyor ki, sadece bavulları hatırlıyor," dedi.

Mather: “Çok şükür bunları hatırlıyabilmiş,” dedi. “Yani demek oluyor ki.. Bakın, kızı hatırlamasının tek sebebi.. Buna hatırlamak diyor üstelik.. Nottwich’de trenden başka kadın inmemiş olması. Benim tanıdığım kız da bu trenle gelmişti. Buradaki tiyatroda 13 bulmuştu.”

Müfettiş birden sordu.. Adamın yediği darbenin derecesini anlıyamamıştı, “Peki bu da o tip kızlardan mıdır, yâni çirkinlerden mi hoşlanır?”

Mather, pencereden sabahın erken saatinde iş gidenlere, çalışmağa koyulan dünyaya bakarak cevap verdi, “Ben alelâde insanlardan hoşlanır sanırdım.”

“Şöyle pısırik, yapışkan bir şey mi?”

“Yok be, bırak Allah aşkına.”

“Ama biraz daha mert olaydı...” diye Müfettiş Mather’e takıldı; Mather’in tahminleri yanlış diye sinirlendiğini sanmıştı.

Mather: “Mertti, hem de nasıl mertti,” dedi. Pencereden döndü. Müfettişin şef makamında olduğunu, bu taşra polislerine karşı daha ölçülü hareket etmek gerektiğini unuttu: “Allah kahretsin, anlıyamıyor musun?” dedi, “Bavulları herif taşımıyordu, çünkü kızı tehdit ediyordu. Kooperatif evlerine, kızı zorla, tehditle yürüttü.” Durdu, sonra “Ben de oraya gitmeliyim,” dedi, “Herifin niyeti kızı öldürmekti.”

Müfettiş: “Yok, yok,” dedi. “Unutuyorsunuz: Kız Green’e parayı verip, Green’le beraber evden çıkmış. Evden birlikte çıkmışlar.”

Mather: “Ama yemin ederim ki, bu kız işin içinde değil,” dedi. “Çok saçma bu. Mânâ yok bunda.” Durdu, sonra. “Biz nişanlıydık,” dedi.

Müfettiş: “Vay canına,” dedi. Durakladı, yanmış bir kibrit aldı, tırnağını temizledi, sonra fotoğ-

rafı geri itti. "Kaldır şunu," dedi. "Bu işi başka türlü ele alacağız."

Mather: "Hayır," dedi. "Bu vak'ada ben de görevliyim. Bastırın. Resim fena çıkmış." Resme bakmıyordu. "Bu resimden daha güzeldir. Ama telgraf çeker, evden daha iyi bir resmini getiririm. Evde koca bir albüm var. Yüzü her yandan çekilmiş. Gazetede basmak için bundan iyisini bulamazdınız."

Müfettiş: "Çok müteessirim, Mather," dedi. "Yard'a bir danışsam daha iyi değil mi? Başka birini göndersinler."

Mather: "Bu iş için biçilmiş kaftanım ben," dedi. "Kızı çok iyi tanırım. Eğer bulunacaksa, ben bulurum. Şimdi eve gidiyorum. Sizin adamınız belki gözünden bir şey kaçırmıştır. Ben **tanıyorum** kızı."

Müfettiş: "Belki bir izah yolu vardır bunun," dedi.

Mather: "Anlamıyor musun," dedi, "bir izah yolu varsa, demek oluyor ki... demek oluyor ki kız tehlikede, hattâ belki de..."

"Öyle olsa, cesedini bulurduk."

"Biz canlı bir adamı bile bulamadık. Saunders'a lütfen söyleyin arkamdan gelsin. Adres nedir?" Adresi dikkatle yazdı; gerçek olayları daima kaydedirdi; aklına ancak fikir, tahmin, faraziye bakımından güvenirdi.

Kooperatif evlerine gitmek hayli vakit alıyordu. Bir çok imkânları aklından geçirip düşünmesi için yeter vakit vardı. Belki de trende uyuya kalmış tâ York'a kadar gitmiştir. Belki de trene binmemiştir... Ufacık, biçimsiz evde de bu düşüncelerinin aksini iddia edecek bir şey bulamadı. Bir gün evin misafir odası diye kullanılacak odada sivil bir polis memuru bekliyordu; odanın şatafatlı şöminesine, kahverengi resim asacağına, kaplamaların adı meşesine bakın-

ce, insanın göztütün önüne kullanırsanız, ağır eşyalar, karanlık perdeler ve cıvılcı tabak çanak geliyor-
du. Polis memuru: "Hiç bir şey yok," dedi, "hiç ama
hiç bir şey yok. Tabii buraya birinin geldiği belli, toz-
lar yer yer silinmiş. Ama ayak izi belli edecek kadar
da toz yokmuş. Burada bulunacak hiç bir şey yok."

Mather: "Daima bir şey vardır," dedi. "İzleri ne-
rede buldunuz? Bütün odalarda var mı?"

"Hayır, hepsinde yok. Ama bu da ip ucu sayıl-
maz. Bu odada hiç iz yoktu, ama zaten toz burada ö-
bür odalardaki kadar fazla değil. Belki evi yapanlar
burayı daha iyi temizlemişlerdir. Ama buraya kimse
girmemiş de diyemezsiniz."

"Peki nasıl girmiş içeri?"

"Arka kapının kilidi kırılmış."

"Bir kız yapabilir mi bu işi?"

"Kedi bile yapabilir. Niyet ederse?"

"Green ön kapıdan girdiğini söylüyor. Bu odanın
kapısını açmış, sonra adamı merdivenlerden çıkarıp,
büyük yatak odasına götürmüş. Evin geri kalan kız-
mını gezdireceği vakit kız yanlarına gelmiş. Sonra
hep beraber dışarı çıkmışlar, yalnız kız mutfığa uğ-
rayıp bavullarını almış. Adam ön kapıyı açık bıraktı-
ğı için, kız kendilerinden sonra oradan girmiş diye
düşünmüş."

"Kız muhakkak ki mutfığa ve banyoya girmiş."

"Nerede banyo?"

"Yukarda, sola dönünce."

İki adam, ikisi de iri yarı olduklarından, ufacık
banyo odasını hemen tamamiyle doldurmuştu. Polis
memuru: "Anlaşılan adamların geldiğini duyunca bu-
raya saklanmış," dedi.

"Peki ne diye yukarı çıkmış? Madem ki mutfak-
taydı, kapıdan çıkıp gidebilirdi." Mather ufacık ban-

yoda, banyo küvetiyle helâ küvetinin arasında durup düşündü: Dün buraya gelmiş. İnanılır şey değildi bu. Tanıdığı kızın hiç bir haline uymıyan bir hareketti. Altı aydır nişanlıydılar; kendini bu derece değişik gösterebilmiş olması imkânsızdı: O akşam Kew'dan dönerken otobüste bir şarkı mırıldanıyordu —neydi o— kar çiçeğine dair bir şey; sonra bir gece, bütün haftalığını harcaayıp kıza yemek yediremeyeceğinden ötürü, sinemaya gitmişler, iki seans oturmuşlardı.. Aynı makine-vâri sesler başlayınca, hiç sızlanmamış, hiç sesini çıkarmamıştı: “Kendini açıkgöz sanıyorsun ha?” “Cicim, ne de şekersin.” “Hey, otur bakalım ha?” “Teşekkür.”: Bütün bu konuşmalar onların şuurunun sanki dışındaydı. Dürüsttü, sadıktı, buna dair yemin bile edebilirdi; ama madalyonun ters tarafı, düşünmeğe bile cesaret edemediği bir tehlikeydi. Raven'in gözü dünyayı görmüyordu. Bir de baktı, hırsla, inanarak kendi kendine söyleniyor: “Raven buraya geldi. Tabancası tetikte kızı tehditle buraya getirdi. Onu buraya kapayacak, belki de vuracaktı. Sonra sesler duydu. Kıza parayı verdi, herifleri savmasını söyledi. Kurnazlık yapayım dese kızı vuracaktı. Yahu, gün gibi aşikâr değil mi bu be?” ama polis memuru, müfettişin söylediklerini harfi harfine tekrarladı: “Buradan Green'le beraber çıkıp gitti. Polis merkezine gidip haber vermemesi için hiç bir sebep yok.”

“Belki adam kızı uzaktan takib etmiştir.”

Polis hafiyesi: “Bana öyle geliyor ki, siz en olmiyacak teoriyi destekliyorsunuz.” Mather, adamın halinden Yard memurunun takındığı bu garip tavırdan ötürü şaşığını anlamıştı: Şu Londra'lılar ama da çapraşık fikirli oluyorlar: Kendi, makul, güvenilir taşra mantığına taraftardı. Bu, meslekî gururu bakımından Mather'i kızdırdı; hattâ, sevgisi yüzün-

den mantığı ve kararları sarsıldığından ötürü, kendini bu duruma soktuğu için Anne'a karşı bile hafifçe, boğuk, donuk bir nefret duydu. "Polise haber vermeğe gayret etmediğini kesin olarak bilemiyoruz ki," dedi, sonra kendi kendine şaşı: Kızı ölü ve masum olarak mı yoksa diri ve suçlu olarak mı bulmak istiyorum? Büyük bir dikkatle banyoyu araştırmağa başladı. Hattâ parmaklarıyla muslukları bile yokladı, kim bilir belki... İçinde delice bir his vardı, buraya gelen eğer gerçekten Anne ise, muhakkak bir haber bırakmak istemiştir. Sabırsızlıkla doğruldu, "Burada hiç bir şey yok." Bir deneme daha kaldığını hatırladı: Belki treni kaçırmıştır. "Telefon lâzım bana," dedi.

"Yolun sonunda, tellâln yazıhanesinde vardır."

Mather tiyatroya telefon etti. Bir hademeden başka kimse yoktu, o da provada kimsenin eksik olmadığını söyledi. Patron Mr. Collier, gelmeyenlerin ismini daima sahne kapısının iç tarafındaki tahtaya asarmış. Evet, yeni bir kızın geldiğini hatırlıyordu. Provadan sonra, yemek vakti tiyatrodan biriyle beraber çıktığını görmüştü, biraz temizlik yapmak için geldiği vakit kızı görmüş, "bak işte bu yeni biri," diye düşünmüştü. Adamın kim olduğunu bilmiyordu. Belki sermayedarlardan biri olabilirdi. Mather, "Durun biraz, durun biraz," dedi: Ne yapması gerektiğini düşünmeliydi: bu tellâla çalınmış paraları veren kızdı; bu kızın Anne olduğunu, Noelden önce evlenebilmelerini yana yakıla dilediğini, yeni işinin patirtısından kadın erkek kalabalığından nefret ettiğini, c gece Kew'dan otobüsle dönerken bütün zengin sermayedarlardan, kulis kapısında bekliyenlerden uzak duracağını vaadettiğini unutmaması gerekiyordu. "Mr. Collier mi? nerede bulabilirim kendisini?" diye sor-du.

"Bu akşam tiyatroya gelecek. Sekizde prova var."

"Ben hemen şimdi görüşmek istiyorum."

"Göremezsiniz, Mr. Bleek ile beraber York'a gitti."

"Provada bulunan kızlardan birini nerde bulabilirim?"

"Bilmem. Adres defteri yok bende. Bütün şehire dağılmışlardır."

"O gece orada bulunan biri olmalı.."

"Tabii Miss Maydew'u bulabilirsiniz."

"Nerede?"

"Nerede oturduğunu bilmiyorum. Ama menfaat satışının afişlerine baksanız olur."

"Menfaat satışı mı? Ne demek istiyorsun?"

"Saat ikide St. Luke'de satışı açacak."

Mather Pencereden, Saunders'in Kuş Yuvalarının arasındaki buzlu çamurlu yoldan doğru geldiğini gördü. Telefonu kapadı, hemen sordu: "Yeni bir haber var mı?"

"Evet." Müfettiş bütün olanları anlatmış, adam çok üzgündü. Mather'i severdi. Herşeyini Mather'e borçluydu; Polislik mesleğinde her terfiini Mather sayesinde kazanmıştı, Mather şeflerini, kekeme bir adamın bile polislik mevkiinde en işe yarar memurlardan biri olabileceğine ikna etmişti. Böyle olmasa bile Mather'i işine bağlılığından, inancından dolayı sevebilirdi.

"Eh, söyle bakalım."

"Senin k-k-kız hakkında. Ortadan kaybolmuş." Haberi çarçabuk, veriyor, bir nefeste bitirmeğe çalışıyordu. "Ev sahibesi polise telefon etmiş, kız gece hiç geimemiş."

"Haydi git be," dedi Mather.

Saunders: "İnanma sakın," dedi. "O trene bin-

mesini sen söylemiştin. Yoksa sabah trenine kalacaktı.”

Mather: “Haklısın,” dedi. “Bunu unutmuştum. Adamla karşılaşması tesadüf eseri olmalı. Ama çok hazin bir ihtimal bu Saunders. Belki de şimdiye kadar çoktan ölmüştür.”

“Ne diye öldürsün? Şimdiye kadar suçu sadece hırsızlık. Şimdi ne yapacaksın?”

“İstasyona döneceğim. Sonra saat ikide,” hazin hazin güldü, “menfaat satışına gideceğim.”

3

Papaz endişeliydi. Mather'in söyleyeceklerini dinliyecek halde değildi, kendi derdi kendine yeterdi. Londranın doğu bölgesindeki kiliseden gelen, yeni, zeki, açık fikirli papaz muavii menfaat satışın Miss Maydew tarafından açılmasını teklif etmişti. Piyango çekileceğini sanmıştı, Mather'i St. Luke Kilisesinin çam kaplamalı avlusunda ayak üstü bekleterek izah etmişti, zaten demişti, hep piyango çekilir. Elli kadar kadın, ellerinde sepetleriyle kuyruk yapmışlar kapının açılmasını bekliyorlardı: Miss Maydew'u görmeğe gelmemişlerdi, sadece pazarlık etmeğe gelmişlerdi. St. Luke menfaat satışları Nottwich'de pek meşhurdu.

Yakasına kame iğne takmış, kupkuru, karga burun bir kadın kafasını kapıdan uzattı. “Henry,” dedi. “komite gene eşyaları piyangoya koyuyor. Bir şeyler yapamaz mısın, satış başladığı vakit satılacak şey kalmıyacak.”

Papaz: "Mander nerede? Onun işi bu," dedi. "Mr. Mander tabii Miss Maydew'u buraya getirmekle meşgul." Karga burun kadın, burnunu çekti: "Constance, Constance!" diye bağırarak salona girip, ortadan kayboldu.

Papaz: "Elden birşey gelmez," dedi. "Her yıl olur bu. Bu iyi kalpli hanımlar vakitlerini istiyerek bu işe bağlarlar. Onlar olmasa Altar Derneğinin halli nice olurdu. Gönderilen eşyaların içinden alacaklarını ilk önce kendileri seçmek istiyorlar. Tabii fiatları da onlar kararlaştırıyorlar."

Karga burun kadın gene kapıda göründü: "Henry," dedi, "muhakkak bu işe göz kulak olmalısın. Lady Cundifer'in gönderdiği o cânım şapkaya Mrs. Penny onsekiz peni fiat biçip kendi satın aldı."

"Yavrum, ne diyebilirim? Yoksa bir daha dünyada gelip çalışmazlar. Unutma ki vakit ve emek harcadılar..." Ama kapalı kapıya doğru konuşuyordu. Mather'e "Beni asıl üzen nokta, bu genç hanım merasim ve alkış bekliyecek," dedi. "Satışı kimin açığının hiç önemi olmadığını bir türlü anlıyamıyacak. Londrada işler buradan çok başkadır."

Mather: "Gecikti," dedi.

Papaz, gitgide artan insan dizisine pencereden bakarak: "Kapıya hücum bile edebilirler," dedi. "Biraz ihmalcilik etti. Ama ne de olsa misafirimizdir. Vakit ve emek harcadı." Vakit ve emek harcamak papazın hiç gözünden kaçmıyan faziletlerdendi. Sadakadan daha bol, daha cömertçe veriliyordu. Devam etti: "Dışarda hiç genç erkekler gördünüz mü?"

Mather: "Sade kadın var," dedi.

"Eyvahlar olsun. Ben Bölük Şefi Lanze'a tembih etmiştim. Bir iki izci, sivil elbiseyle tabii, gelip de defterlerine imza etseler, Miss Maydew memnun olurdu, takdir ettiğimizi anlardı. Vakit ve emek." Üzgün

üzgün devam etti: “St. Luke bölümüne hiç bir zaman güven...”

Elinde keten çanta ile kır saçlı bir adam kafasını kapıdan uzattı: “Mr. Harris tuvalette bir bozukluk olduğunu söyledi.”

Papaz: “A, Mr. Bacon,” dedi, “çok nazıksınız. Lütfen sofaya çıkın, Mrs. Harris’i orada bulacaksınız. Galiba musluk tıkanmış.”

Mather saatine baktı. “Miss Maydew ile hemen konuşmalıyım..” Genç bir çocuk telâşla içeri girdi, Papaza: “Affedersiniz, Mr. Harris, Miss Maydew acaba konuşma yapacak mı?” diye sordu.

“Ümid ederim ki yapmaz. İnşallah yapmaz. Zaten ben duamı okuyup bitirinceye kadar bile hanımları eşyalardan uzak tutmak güç oluyor. Dua kitabım nerede? Dua kitabımı gören var mı?”

“Ben **Journal**’ın muhabiriyim de, konuşma yapmıyacaksa, gidebilirim..”

Mather Bana bakın demek istiyordu. Allahın cezası satışınızın beş paralık önemi yok. Benim sevgilim tehlikede. Belki de ölmüştür. İnsanlara bir şeyler yapmak istiyordu, ama oracıkta, ağır cüssesiyle, hareketsiz, sabırlı haliyle bekliyordu: Gördüğü talim ve terbiye kendi hislerini, korkularını da bastırmıştı: İnsan kendini öfkeye kaptırmazdı; olayları bir birine ekliyerek, mânâ çıkararak, sâkin sâkin ilerlemek gerekti, sevgilin ölse bile hiç olmazsa dünyanın en üstün polis kuvvetinin ölçülerine göre elinden geleni yaptığını bilerek için rahatlıyabilirdi. Papazın dua kitabını arayışını seyrederken, acaba bu his insanın içini rahatlandırabilir mi diye düşündü.

Mr. Bacon döndü: “Şimdi akar,” dedi, ve bir madden şıkırtısı ile çekip gitti. Patırtılı bir ses duyuldu: “Yukarı, Yukarı Miss Maydew” ve Papaz Vekili içeri girdi. Süet pabuçları, pırıl pırıl bir yüzü, iyice kafasına yapıştırılmış saçları, koltuğunda kriket sopa-

sı gibi taşıdığı bir şemsiyesi vardı: Oyun sahasından dönen, maçı kaybetmiş ve kayıbını gürültü patırtı ve neş'e ile hafiften alan iyi bir sporcuyu andırıyordu. "İşte benim C. O... Miss Maydew O. P. tarafından dır." Papaza döndü: "Miss Maydew'a bizim oyunları anlatıyordum."

Mather: "Sizinle hususî olarak bir dakika görüşebilir-miyim Miss Maydew?" dedi.

Ama papaz kadını itikleyerek: "Bir dakika, bir dakika, önce bizim küçük tören yapılsın," dedi. "Constance! Constance!" hemen hemen bir an içinde bekleme odası boşalivermiş, kala kala Mather ve masanın üstüne oturup bacaklarını sallıyan, tırnaklarını kemiren gazeteci kalmıştı. Bitişik odadan alelacele bir gürültü geliyordu: Tıpkı bir hayvan sürüsünün debelenmesini, önüne çıkan çitle durdurulan bir debelenmeyi andırıyordu: Anî sessizlik içinde papazın duayı çarçabuk bitirisi duyuluyordu, sonra Miss Maydew'un açık, toy, çocukça sesi işitildi: "Bu hayır satışının açılışını.." Sonra gene o debelenme sesi. Ama kelimelerini şaşırmıştı, annesinin hep tekrarladığı belli başlı önemli lâflardı bunlar; kimse kulak asmadı. Konuşma yapmadığı için herkesin içi rahatlamıştı. Mather kapıya gitti; yarım düzine çocuk ellerinde imza defterleriyle Miss Maydew'un önüne dizilmişlerdi. St. Luke bölümü demek ki ihmal etmemişti. Ufacık şapkalı, açığöz, sert tavırlı bir kadın Mather'e: "Bu satış sizi ilgilendirebilir," dedi. "Şuradakiler erkek eşyası." Mather dizi dizi, kasvetli kalem sileceklerine, pipo temizleyicilerine, el işlemeli tütün keselerine baktı. Hattâ biri tutup bir hayli eski pipo da hediye etmişti. Hemen attı: "Ben pipo kullanmam."

Açıkgöz kadın: "Buraya vicdanî vazife olarak para harcamak için gelmediniz mi? Hiç olmazsa işe yarar bir şey almalısınız. Öbür raflarda bir şey bul-

mazsınız.” Mather, kadının omuzlarının arasından Miss Maydew ile St. Luke izcilerinin hareketini göz-lüyordu, o arada işe yaramaz bir kaç vazo, meyvalık, bir yığın sararmış çocuk bezi gözüne ilişti. “Bir kaç da bilezik var. Belki bir çift bilezik alırsınız.”

Mather, kendi de hayret ederek, acı duyarak, farkına varmadan cevap verdi: “Belki de ölmüştür.”

Kadın: “Kim o ölen?” diye sordu, bir çift mor pantolon askısına doğru eğildi.

Mather: “Affedersiniz,” dedi. “Düşünmeden ko-nuşmuşum.” Kendine hâkim olamadığı için için deh-sete düşmüştü. Galiba beni değiştirip, yerime başka birini getirmelerini kabul etmeliydim diye düşündü. Fazla ağır gelecek bu. Son izcinin defterini kapattı-ğını görünce: “Müsaadenizle,” dedi.

Miss Maydew’un arkasından bekleme odasına girdi. Gazeteci gitmişti. “Sizin truptan Anne Cowder adında bir kızın izini arıyorum,” dedi.

Miss Maydew: “Tanımıyorum,” dedi.

“Daha dün geldi.”

“Hepsi birbirlerine benzerler. Çinliler gibi. Ad-larını bile öğrenemem.”

“Bu sarışındır. Yeşil gözleri vardır. Sesi güzel-dir.”

Miss Maydew: “Bu trupta öylesi yok,” dedi, “yok öylesi. Seslerini dinliyemiyorum bile. Tüylerim diken diken oluyor.”

“Provadan sonra, bir erkekle beraber çıktığını hatırlamıyor musunuz?”

“Nerden hatırlıyacak mışım?. Amma da tuhaf-sınız.”

“Adam sizi de davet etmiş.”

Miss Maydew: “Sersem şişko,” dedi.

“Kimdi?”

“Bilmem. Collier galiba Davenant demişti, yoksa Davis mi demişti? Daha önce hiç görmemiştim. Her-

halde Cohen'in kavga ettiği adam olacak. Ama biri de Callitrope'dan dem vurmuştu."

"Bu önemli bir mesele, Miss Maydew. Kız ortadan kayboldu."

"Bu gezi tiyatrolarında olağan işler bunlar. Giyinme odalarına bir girin hep **Erkek** lâfı ederler. Nasıl artist olabilirler sanki. Öyle adiller ki."

"Bana hiç bir yardımda bulunamaz mısınız? Bu Davenant denilen adamı nerede bulabileceğim hakkında hiç fikriniz yok mu?"

"Collier bilir. Bu gece dönecek. Belki de bilemez. Bence adamı ömründe görmüş değil. Şimdi yavaş yavaş hatırlıyorum. Colliers ona Davis diyordu, şey dedi, yok yok Davenant demişti. Davis'in hissesini satın almış."

Mather dertli dertli uzaklaştı. İç güdü ile hep insanların toplandıkları yerlere giderdi, çünkü boş odalar, kimsesiz sokaklardan çok yabancı insanlar topluluğunda ip ucu bulunabilirdi, bu iç güdü ile so-fayı aştı. Gözlerini hırs bürümüş bu kadınların arasında İngilterenin bir harbin eşiğinde bulunduğu kim-senin aklına gelmezdi. "Mrs. Opkinsona dedim ki, bu lâfı bana söylüyorsan dedim." "Bu Dora'ya ne yara-şacak." Sun'î ipek donların arkasından çok ihtiyar bir kadın lâfa karıştı: "Dizleri bükük tam beş saat yattıydı." Kızın biri arsız arsız güldü, gürültülü bir fısıltı ile: "Aman ne feci. Adam hapı yutmuş artık desene." Bu insanlar ne diye harbi dert edinsinler? Kendilerini ilgilendiren ölümler, hastalıklar, aşklarla tika basa dolu havanın içinden, masadan masaya, raftan rafa geziniyorlardı. Sert, katı suratlı bir ka-dın Mather'in koluna dokundu; altmış yaşında kadar olmalıydı; sanki biri vuracakmış gibi konuşurken iki de birde başını önüne eğiyor, sonra gene şuursuz, ön-lenmez, bir kötülük, hainlik ifadesiyle başı yukarı kalkıyordu. Şimdi de Mather'in kolunu çekştiriyor-

du. Parmaklarında balık kokusu vardı. “Şunu bana indiriver yavrum,” dedi. “Kolların uzun senin. Yok yok, onu değil. Pembeyi” ve çantasında para araştırmağa başladı.. Anne’in çantasında..

4

Mather’in kardeşi intihar etmişti. O bir teşkilâtın bir parçası olmağa, eğitim ve disiplin görmeğe, emir almağa Mather’den bile daha içten, daha çok can atardı, ama Mather’in aksine kendine göre bir teşkilât bulmamıştı. İşler ters gidince de kendini öldürmüştü; Mather cesedin hüviyetini tesbit etmek için Morga çağırılmıştı. Hep inşallah başkasıdır diye dua etmişti, ki solgun, boğulmuş surat ortaya çıkıncaya kadar. Bütün gün kardeşini bulmak için çabalamış, bir adresten bir adrese koşmuştu, sonra kardeşini Morg’da bulunca ilk duyduğu his keder olmamıştı. Artık acele etmeme lüzum yok, oturabilirim demişti. Bir kahveye gidip çay ısmarlamıştı. İkinci fincandan sonra kederini hissetmeğe başlamıştı.

Şimdi de aynıydı. Düşündü: Acele etmemem gerekti, bilezik satan kadının karşısında kendimi böyle aptal yerine koymamam gerekti. Ölmüş olmalı. Böyle acele etmemeliydim.

İhtiyar kadın. “Teşekkür ederim yavrum,” diye rek küçücük pembe eşyayı kaldırdı. Bu çanta hakkınca Mather’in hiç şüphesi yoktu. Çantayı Anne’a kendi hediye etmişti; pahalı bir çantaydı. Nottwich’de bulunabilecek cinsten değildi, hattâ daha da emin olmak için, markasının çıkarıldığı yere bakmak yeterdi. Artık tamamıyla sondu, bitmişti; artık acele et-

meğe lüzum yoktu; kahvede duyduğu acıdan daha derin bir acı kendini hissettirmeğe başlamıştı (bitişik masada bir adam kızarmış pisi balığı yiyordu, şimdi de, neden olduğunu bilmeden, kederle balık kokusu arasında bir ilgi buluvermişti.) Ama ilk önce gayet soğuk ve hesaplı bir iç rahatlığı duymuştu, alçakları nihayet elime geçirdim demişti. Biri bunu hayatiyle ödiyecekti. İhtiyar kadın eline ufacık bir sutiye geçirilmiş, pis pis sırtarak üstünde deniyordu, sutiye, muhafaza etmeğe değer, çok daha genç ve güzel göğüslü birine göre yapılmıştı.

Kadını hemen tevkif edebilirdi, ama bunun yersiz olacağını kestirmişti; bu iş ihtiyar kadınla bitmiyordu; hepsini ele geçirecekti; bu takib ne kadar uzun sürerse o kadar iyiydi, çünkü bitene kadar geleceği düşünmiyecekti. Şimdi Raven'in silâhlı olduğuna şükrediyordu, çünkü kendi de silâhlıydı, kimbilir belk de olayların gidişatı ona silâhını kullandırabilirdi.

Başını kaldırdı, bir de baktı ki, aradığı kara kuru insan, gözlerini Anne'nın çantasına dikmiş, masaların ardında duruyordu, yırtık dudağı bir kaç günlük sakal bıyıkla az çok örtülmüştü.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1

Raven bütün glinünü ayakta geçirmişti. Durmacasına ilerlemesi, harekette olması gerekmişti; bir kaç kuruş bozuk parasını yiyeceğe yatırmağa cesaret edememişti, çünkü olduğu yerde durup insanlara yüzünü seyrettirecek durumda değildi. Postanenin dışında bir gazete aldı, kendi eşkâlinin tarifini, kara çerçeve içinde büyük harflerle yazılmış olarak buldu. Bu yazının arka sayfalardan birinde oluşuna kızdı: Avrupanın durumu hakkındaki haberler ilk sayfayı doldurmuştu. Cholmondeley'i bulmak için gözlerini dört bir yana gezdire gezdire oradan oraya dolaşmaktan öğlene doğru ölesiye yorulmuştu. Bir an durdu, bir berber dükkânının vitrininde kendi yüzünü seyretti; kahveden kaçtığından beri traş olmamıştı; büyük dudağındaki yara izini örtebilirdi, ama denemişti biliyordu, sakalı yer yer çıkıyordu, çenesinde gürdü, üst dudağının üstünde seyrek, ve kıpkırmızı yara izinin iki yanında ise hiç kıl yoktu. Çenesindeki düzensiz sakal yüzünden daha da göze batar bir hale gelmişti ama berbere gidip traş olmağa cesaret edemiyordu. Bir kahve makinesinin yanından geçti, makinenin deliğine ancak altı penilik paralar yahut şilinler sığardı, halbuki cebinde daha büyük paralar vardı. İçindeki derin, korkunç nefret olmasa, çoktan teslim olurdu; topu topu beş yıl yerdi, ama, bu yorğun ve bitkin haliyle, Bakan'ın ölümü de bir kâbus, bir lânet gibi sıkboğaz ediyordu onu, sadece hırsızlıktan ötürü arandığına sanki inanamıyordu artık.

Arsalarda barınmağa, Culs-de-Sac'da dolaşmağa korkuyordu, çünkü ordan bir polis geçecek olursa ve kendinden başka kimse yoksa, göze batabilirdi, polis tutup bir daha bakabilirdi, bu yüzden hep kalabalık arasında yürüdü durdu, birçok kimselerin kendini tanıyabilmesi tehlikesini göze aldı. Sıkıntılı, soğuk bir gündü, ama hiç olmazsa yağmur yağmıyordu, dükkânlar Noel hediyeleriyle, bütün yıl arka raflarda durup da şimdi vitrinleri doldurmak için ortaya çıkarılmış bir yığın işe yaramaz eşya ile dolmuştu; tilki başı biçiminde iğneler, Cenotaph kitap destekleri, pişmiş yumurtaya geçirmek için yün kapaklar, tahtalı, zarlı bir sürü oyun aletleri, değnekler, oklar üstüne yerleştirilmiş mânâsız, saçma alâmeti farika ilânları, "eski atış oyunu," "Duvarı Kedi," ve "Kırmızı Balık Avı" tahtaları. Katolik kilisesinin yanında dinî eşyalar satan bir dükkânda Soho kahvesinde görüp da hırslandığı şekilleri gördü; alçıdan yapılmış ana ve çocuk, akıllı adamlar ve çobanlar. Hepsini kahverengi kâğıttan bir mağaranın içine yerleştirilmişti, etrafında din ve imana dair kitaplar, St. Theresa'nın ufacık, kısacık duaları vardı. "Mukaddes Aile": Bu hikâyenin hâlâ devam ettiğinden ötürü derin, tiksintiyle karışık bir öfke duyarak yüzünü cama yapıştırdı. "Çünkü handa onlara yer yoktu," Noelde tahta sıralara oturup öğle yemeğini bekleyişlerini hatırladı, bir yandan incecik, kesin bir ses Kayser Augustos'a dair bir şeyler okurdu, herkesin kendi şehrine dönüp vergi ödemesine dair bir şeyler okurdu. Noelde kimse dayak yemezdi: Bütün cezalar Boks Gününe bırakılırdı. Sevgi, yardım, sabır, tevazu: Okumuş adamdı o; bu faziletlerin hepsini biliyordu; hepsinin değerini ölçüp biçmişti. Herşeyi diledikleri gibi evirip çevirirlerdi: Şurada gösterilen hikâyeye bile, tarihî hikâyeydi bu, gerçekten olmuştu, ama bunu bile kendi amaçlarına uydurmak için evirip çevirmiş-

lerdi. Adamı tutup Allah yapmışlardı, çünkü böylece içleri rahat ediyordu, adama yaptıkları çığlıktan, kötülükten ötürü sorumlu olmuyorlardı. Zaten kendi de kabullenmemiş miydi? Hep bu lâfla diretiyorlardı zaten, eğer orada asılmak istemeseymiş gökten melekleri yardımına çağırırmış. İmansızlığın verdiği iç burukluğu ile, çağırırdı ya, diye düşünüldü, tıpkı asılmak üzereyken babasının sehpadan kurtulabilmesi kabilinden.. Oracıktan, yüzü cama dayalı duruyor, bu düşünce dizisine birinin itiraz etmesini bekliyor, çocuğa dehşetle karışık bir şefkat, tatlılık ile bakıyordu. “piç kurusu,” çocuğun ne töhmet altında olduğunu da biliyordu okumuş adamdı, pis lânet Yahudileri, kancık Yehuda’yı ve bahçeden doğru askerler gelirken onun tarafından çıkıp bıçağını kullanan tek adamı okumuştı, biliyordu.

Sokak boyunca bir polis geliyordu, Raven vitrine baktı. Adam başını çevirmeden geçip gitti. Acaba ne kadarını biliyorlar diye merak etti. Kız olanları anlatmış mıdır? Herhalde şimdiye kadar anlatmıştır dedi. Ama anlatsa haberi gazetede olurdu, baktı. Kız hakkında tek kelime yoktu. Birden sarsılmıştı. Kızı neredeyse öldürecekti, halbuki kız onu ele vermemişti; demek ki söylediklerine inanmıştı. Bir an için gene garaja döndü, yağmurun altında, çocuk arabasının yanındaydı, gariplik, yapayalnızlık hissi içinde kararmıştı, ansızın değerli bir şey kaybettiğini, düzeltilemeyecek bir yanlışlık yaptığını hissetti, artık o beylik lâfı bile içini rahatlandırmıyordu: “Hele biraz bekle... Kadın kısmında hep böyle olur.” Kızı bulmak istedi, ama ne de ümit var ya, diye düşündü. Chölmondeley’i bile bulamıyorum. Alçı beşiğin içindeki ufacık alçı bebeğe bakarak acı acı söylendi: “Eğer Tanrı olaydın, ona bir kötülük etmiyeceğimi bilirdin: Bana bir fırsat verirdin, kaldırımda dönüp

karşımda bulurdum," ve yarı ümitle döndü baktı, ama tabii bir şey göremedi.

Yürürken, yerde kaldırımın kenarında bir çeyrek buldu. Eğilip aldı ve geldiği yoldan geri dönüp, önünden geçtiği kahve makinesine yaklaştı. Makine bir şekerci dükkânının dışındaydı, dükkân da bir kilisenin yanındaydı, kilisenin önünde bir dizi kadın bir nevi satış için sıra bekliyordu. Kadınlar gürültü yapmağa, sabırsızlanmağa başlamışlardı; satış tam saat başı açılacaktı, Raven yankesiciler için bulunmaz fırsat bu diye düşündü. Hepsi birbirlerine sımsıkı sokulmuşlardı, ufacık bir sarsıntıyı farketmelerine imkân yoktu. Bu düşüncede şahsî hiç bir şey yoktu; hiç bir zaman kadınların çantalarını çalacak kadar alçalmamıştı. Ama gene de, kayıtsızca, çantalara karşı hafif bir ilgi duydu. Bu çantaların biri öbürlerinden farklıydı, ihtiyar ve oldukça pis bir kadının elindeydi, yeniydi, pahalı bir çantaydı, şıktı, daha önce de görmüş olduğu bir çantaydı; derhal hatırladı, küçücük banyoyu, kendi elindeki tabancayı, kızın çantadan çıkardığı pudriyeri hatırladı.

Kapı açıldı, kadınlar içeri daldılar: Ansızın kaldırımında bir başına kala kalmıştı, bir yanında kahve makinesi bir yanında satışın afişi duruyordu: "Giriş bir çeyrek." Kendi kendine, onun çantası olamaz, dedi, bu biçim yüzlerce çanta vardır, ama gene de çantanın ardından, ceviz kaplamalı kadın girdi. Eski şapkalar, çatlak vazolar, dizi dizi kadın çamaşırlarının ardında, papaz bir kürsünün üstünde: "Kendimizi zaafa kaptırmıyalım," diye vaaz ediyordu. Duası bitince, papaz, kalabalığın baskısı ile ıvrır zıvır dolu bir eşya rafına doğru itiklendi: Göl manzaraları gösteren çerçeveli, ufacık, amatör sulu boya tabloları, İtalyada geçen tatiller hatırası cicili bicili sigara kutuları, pirinç sigara tabloları, ve bir dizi işe yaramaz roman.. Raven de kalabalığa katılıp, en gözde rafa

doğru sürüklendi. Elinden bir şey gelmiyordu. Bu kalabalığın arasında bir tek kişiyl ariyamazdı, ama zararı yoktu, çünkü itiklene itiklene bir tezgâhın önüne gelmişti, arka tarafında ihtiyar kadın duruyordu. Eğildi, çantaya baktı. Kızın "Benim adım Anne" deyişini hatırladı ve işte orada, derinin üstünde, maddeden harfin çıkartıldığı yerde A harfinin hafif izi belli oluyordu. Başını kaldırdı, tezgâhın yanı başında başka bir adamın daha durduğunu farketmedi, gözleri tozlu, pis, kötü bir suratın hayaliyle dolmuştu.

Mr. Cholmondeley'in kalleşliğine nasıl şaşmışsa, bu çantayı görünce de aynı keskin şaşkınlığa uğramıştı. İhtiyar Harb Bakanından dolayı kendinde bir suç göremiyordu, adam nasıl olsa dünyadaki büyüklerden biriydi, "mevki işgal ediyordu," Raven okumuş adamdı, bu kelimeleri biliyordu. "Sinangog'daki önemli mevkiiler" derlerdi, yarı kapalı kadının ardından kâtibenin fısıltısını hatırlayıp üzülecek olsa bile kendini müdafaa için kadını öldürdüğünü düşünürdü. Ama bu kötü bir şeydi işte: Aynı seviyede insanların birbirine kazık atması kötüydü. Tezgâhın üstünden eğildi, kadının yanına varmıştı, "Bu çantayı nereden buldun?" diye fısıldadı, ama bir kadın kalabalığı ok gibi aralarına girdi; ihtiyar kulağına fısıldayanın kim olduğunu bile görememişti. Belki de çantayı satılık malların arasından alınmış sanan bir kadın sormuştur, ama ne de olsa bu sual kadını ürkütmüştü. Raven kadının dirseği ile yol aç aça kapıya yollandığını gördü, peşine takıldı.

Sofadan çıktığı vakit kadın uzaklaşmıştı ama görünürdeydi, uzun, eski moda elbisesinin eteğini bir köşe başında sürüklüyordu. Raven hızlı yürüdü. Teleş içinde arkasından başka bir adamın daha geldiğini farketmedi, yoksa görseydi, adamın yumuşacık şapkasını, üniforma gibi giyilmiş paltosunu hemen

tanırdı. Çok geçmeden saptıkları yolu tanıdı; kızla beraber bu yoldan geçmişlerdi. Sanki kafasının içinde, eskiden yaşadığı bir olayı, yeniden yaşıyordu. Biraz sonra bir gazeteci dükkânına varacaklardı; orada bir polis durmuştu, Raven kızı öldürmeğe niyetlenmişti, evlerin ötesinde bir yere götürecekti; hiç canını yakmadan boynundan vuracaktı. Tezgâhın karşı tarafındaki suratta gördüğü kırışık, buruşuk habis ifade sanki evet dercesine: “Üzülme a canım, biz senin yerine yaptık o işi,” diyordu.

İhtiyar kadının bu derece çabuk çabuk yürümesi inanılmıyacak şeydi. Çantayı bir elinde tutmuş, öbür eliyle gülünç etekliğinin ucunu kaldırıyordu; eli sene önceki elbiseleriyle uyuya kalıp sonradan uyanan dişi bir Rip Van Winkle’i (1) andırıyordu. Raven kendi kendine düşündü: Kıza bir şeyler yapmışlar bunlar; ama “bunlar” kimdi? Polise baş vurmamıştı; Raven’in anlattıklarına inanmıştı, kızın ortadan kaybolması olsa olsa Cholmondeley’in işine gelirdi. Anasının öldüğü günden beri ilk defa olarak birinin hesabına korkuyordu, çünkü Cholmondeley’in amansız olduğunu çok iyi biliyordu.

İstasyonu geçince kadın, ufacak, kasvetli evlerle çevrili Hayber Caddesine saptı. Kaba saba, kurşunî dantel perdeler evlerin içini gizliyordu, sadece tek tük bazı pencerelerde saksiya dikilmiş bir çiçek dantelin önünde cama yeşil, parıltılı yapraklarıyla yapıştırılmış gibi duruyordu. Bunlar, kapalı camların ardında havayı tazelandiren ıslıl ıslıl, canlı sardunyalar değildi. Bu al çiçekler Hayber Caddesi sâkinlerinden daha yoksul bir sınıfa, istismar edilenlere aitti. Hayber Caddesinde, istismar edenlerin zambakları ortaya

(1) Washington Irving adlı Amerikan yazarının aynı adlı hikâyesinde 20 yıl uyuduktan sonra uyanıp bambaşka bir dünya gören adam.

çıktı. Bunların hepsi ufak çapta birer Cholmondeley idi. 61 numaralı evin kapısında kadın durup çantasında anahtarını aradı; Raven de kadına yetişmeğe vakit buldu. Kapanmak üzere olan kapıya ayağını dayadı: "Size bir iki sual sormak istiyorum," dedi.

Kadın: "Def ol," dedi, "senin takımından olanlarla alış verişimiz yok."

Raven sükûnetle itip kapıyı açtı: "Dinlesen iyi edersin," dedi, "İyi olur senin için." Kadın, ufacık, karanlık sofadaki eşyaların arasında geriye doğru sendeledi: Herşeye nefretle göz gezdirdi: Cam muhafazalı doldurulmuş sülün kuşu, taşra müzayedelerinden alınıp, şapka asacağı diye kullanılan güve yenikli geyik başı, yaldızlı yıldızlarla süslenmiş kara madeni şemsiyelik, gaz lambasının üstündeki pembe cam abajur. Raven: "Çantayı nereden buldun?" dedi. "Ha, şunu da söyleyeyim. Pörsümüştü boynunu tutup sıkmak isten bile değil benim için."

İhtiyar kadın: "Acky!" diye haykırdı "Acky!"

"Burada ne iş görüyorsunuz, ha?" Raven sofa'nın dibindeki iki kapıdan birini gelişi güzel açtı, samanları örtüsünden fırlamış eski püskü bir sedir, yaldız çerçevesi kocaman bir ayna, dizine kadar denize girmiş çıplak bir kız resmi gördü, ev lavanta ve bayat gaz kokuyordu.

Kadın gene haykırdı: "Acky!"

Raven: "Demek yaptığın iş bu ha," dedi; "Seni bunak kerhaneci seni!" Tekrar sofaya döndü. Ama kadın yalnız değildi artık. Acky yanındaydı; lâstik altı pabuçlariyle hiç ses çıkarmadan evin arka tarafından gelmişti. Uzun boyluydu, saçsızdı, kaçamak ve sanki dindar bir bakışla Raven'e bakıyordu. "Ne istiyorsun dostum?" Adam tamamiyle bambaşka bir sınıftandı: İyi bir okul, diyanet fakültesi telâffuzunu bu hale getirmişti, burnunu kırıp bu hale sokan ise bambaşka bir şeydi.

İhtiyar kadın, Acky'nin koruyucu koltuğuna sığıp "Ne lâflar etti!" diye söylendi.

Raven: "İşim acele benim," dedi. "Bu evi darma-dağın etmek istemiyorum. Söyle bakayım çantayı nereden buldun?"

Kabak kafalı adam: "Karımın elindeki el çantasından bahsediyorsanız," dedi, "o çanta karıma —değil mi Cicim— karıma bir kiracımız tarafından verildi."

"Ne zaman?"

"Bir kaç gece önce."

"Şimdi nerede?"

"Zaten bir tek gece kaldı."

"Çantayı ne diye verdi size?"

Acky: "İnsan bu yoldan bir defa geçer," dedi, "bilirsiniz bu lâfı herhalde."

"Yalnız mı geldi?"

İhtiyar kadın: "Elbette yalnız gelmedi," dedi, Acky öksürdü, elini kadının yüzüne kapadı ve kadını yavaşça arkasına itti. "Zevci ile beraber geldi." dedi. Raven'e yaklaştı. "Bu yüz bana nedense yabancı gelmiyor. Cicim, yavrum, bana **Journal** gazetesini getir lûtfen."

Raven: "Lüzum yok," dedi, "tâ kendisi." "Çanta hakkında yalan söylediniz," dedi. "Kız buraya gel-diye dün gece gelmiş olmalı. Sizin bu pis kerhanenizi arıyacağım."

Adam: "Cicim," dedi, "git arka taraftan çık da polis çağır." Raven'in eli tabancasındaydı ama hareket etmedi, tabancayı çıkarmadı, gözü, kararsızca mutfak kapısından geçip giden ihtiyar kadına dikilmişti. "Haydi, acele et. Cicim, şekerim."

Raven: "Eğer polise gideceğine inansam sizi şimdi hemen vururdum, ama polise gideceği yok," dedi. Siz polisten korkmaktan yana benden aşağı

kalmazsınız. İhtiyar şimdi mutfakta bir köşeye saklanmış duruyordur.”

Acky: “Hayır, sizi temin ederim ki gitti; kapının sesini duydum; isterseniz kendiniz de bakın,” dedi, Raven önüne geçer geçmez hemen elini kaldırıp bir demir muşta ile kulağının arkasına doğru indirdi.

Ama Raven zaten böyle bir şey bekliyordu. Kafasını yana eğdi, sağ salım, elinde tabancasıyla mutfak kapısından girdi. “Kıpırdamayın,” dedi, “Bu tabanca hiç ses çıkarmaz. Kıpırdadığınız an olduğunuz yere çivilerim sizi.” İhtiyar kadın tahmin ettiği yerdeydi, konsol ile masanın arasında köşeye büzülmüştü. “Ah Acky, vurmalyydın,” diye inilmedi.

Acky küfretmeğe başladı. Küfürler ağzından salya gibi kolayca, rahatça akıyordu, ama sesinin tonu, telâffuzu değişmemişti hâlâ; iyi okul, diyanet fakültesinin dili ile konuşuyordu. Arada Raven’in anlamadığı bir yığın Lâtince kelime geçiyordu. Sabırsızlanarak: “Kız nerede?” diye sordu. Ama Acky duymadı bile; oracıkta durup duruyordu, sinirden sanki kaskatı kesilmişti, göz bebekleri kapaklarının altında kabarmış, gizlenmiş gibiydi; belki de dua ediyordu; Raven’in anladığına göre Lâtince kelimelerden bazıları duayı andırıyordu: “Saccus Stercoris” “Fauces”. Gene sordu: “Kız nerde?”

İhtiyar kadın, “İlişmesene,” dedi, “seni duymuyor bile.” Konsolun dibinde, köşesinden inilder gibi “Acky” dedi, “bir şey yok, güzelim, evdesin.” Raven hırsla, “Neler yaptılar ona?” dedi.

Birden anlaşılmaz lâfların arkası kesildi. Adam ilerledi, mutfak kapısının önünde durdu. Muştayı tutan eli, ceketinin yakasına gitti, “Ne de olsa, muhterem Piskopos, siz de... Gençliğinizde... saman yığınlarının arasında...” Titredi.

Raven: “Söyle şuna çekilsin,” dedi, “evi arıyacağım.” Gözleri, ikisine de dikilmişti. Bu ufacak, boğuk

ev sinirlerini bozmuştu, mutfakta delilik vardı, kötülük vardı. İhtiyar kadın köşesinden nefretle Raven'i seyrediyordu. Raven: "Yarabbi," dedi, "eğer öldürmüşseniz...." Sonra. "karnınıza bir kurşun girse nasıl olur biliyor musunuz? Orada yatıp kalırsınız, kanınız akar..." Tıpkı örümcek vurmak gibi olacak diye düşündü. Birden adama bağırды: "Çekil yolumdan."

Acky: "St. Paul bile..." diyor, koskocaman açılmış, parıl parıl gözleriyle Raven'i seyrediyordu, yolu kapıyordu. Raven adamın suratına vurdu, sonra muştalı elinden kaçınmak için geriledi. Tabancayı kaldırdı, kadın haykırdı: "Dur! Şimdi çekerim ben onu oradan." "Acky'ye elini süreyim deme," dedi. "Zaten yeteri kadar kötülük ettiler ona." Kocasının koluna girdi, ancak omuzuna yetişebiliyordu, saçlarına kır düşmüştü, pisti, acınacak şekilde şefkatliydi, "Acky, güzelim," dedi, "gel oturma odasına gidelim." Yılanmış, kötü bakışlı, buruşuk suratını adamın koluna stırttı, "Acky, Piskopostan mektup var," dedi.

Yapma bebek gözü gibi adamın göz bebekleri a-şağıya doğru kaydı. Hemen hemen kendine gelmişti. "Çççç-Çççç, galiba biraz öfkelenip kendimi kaybettim," dedi. "Yarı tanıyarak yarı tanımayarak Rave-ne baktı. "Bu herif hâlâ burada Cicim."

"Gel oturma odasına gidelim Acky güzelim. Seninle konuşmak istiyorum." Adam kendini gevşek bırakmıştı, kadın kolundan çekip sofaya çıkardı, Raven arkalarından gitti, merdivenleri çıktı. Çıkarken konuşmalarını duyuyordu; aralarında bir şey tasarlıyorlardı; kendi gözden kaybolup köşeyi dönünce herhalde gidip polis çağıracaklardı. Kız orada değilse, yahut başlarından atmışlarsa polisten bir korkuları olamazdı. İlk katın sofasında uzun, büyük, çatlak bir ayna vardı; merdivenden çıkarken aynadaki akısla karşı karşıya geldi, traşsız bir çene, ya-

rık dudak ve çirkinlik.. Kalbi kaburga kemiklerine vura vura atmağa başladı; şu anda kendini müdafaa için ateş etmesi gerekse ne gözünde hayır ne elinde tutar taraf kalmıştı. Ümitsizlik içinde düşündü: Bu çok feci, kendimi kaybediyorum, kadın yüzünden kendime hâkim olamaz oldum. Karşısına çıkan ilk kapıyı açtı, evin en iyi yatak odası olduğu anlaşılan bir oda ile karşılaştı; üstünde çiçekli bir örtü ile kocaman iki kişilik bir yatak, cilâli ceviz çayalar, tarak, firkete için işlemeli bir torba, birinin takma dişi için, musluğun yanbaşıda bir şişe Lizol. Kocaman elbise dolabının kapısını açtı, burnuna eski elbiselerin ağır kokusu ve naftalin kokusu doldu. Kapalı pencereye yaklaştı, Hayber caddesine baktı, bu arada da bir yandan oturma odasından duyulan fısıltıları dinliyordu. Acky ile Cici bir şeyler tasarlıyorlardı. Bir an gözü iri yarı, kaba saba tavırlı, yumuşak şapkalı bir adama takıldı, adam karşı evde bir kadınla konuşuyordu; Başka bir adam yanına yaklaştı, beraber yürüyerek uzaklaştılar, Raven adamları hemen tanıdı: Polis. Tabii Raven'i muhakkak görmüş olmaları gerekmiyordu, belki de gelişigüzel bir araştırma yapıyorlardı. Hemen dışarı, sofaya çıkıp kulak kabarttı: Artık Acky ile Cici'nin sesi çıkmıyordu. İlk önce belki evden çıkıp gitmişlerdir diye düşündü, sonra daha dikkatle dinleyince kadının nefes alışının hafif hisirtisini merdivenlerin dibinde bir yerde duydu.

Sofadan başka bir kapı daha vardı. Yokladı. Kilitliydi. Aşağıdaki iki ihtiyar için daha fazla vakit kaybedecek değildi. Kilide ateş etti, parçaladı. Ama içerde kimse yoktu. Oda boştu. Kocaman karyola ile hemen hemen oda dolmuştu, işlemeyen şöminesi, önündeki pirinç küllük ile nerdeyse tamamıyla kaplanmıştı. Pencereden bakınca topu topu ufacık taş bir avlu, bir çöp tenekesi, evi komşulardan ayıran

yüksek, isli bir duvar, ve akşama yaklaşan günün soluk, kurşunî ışığını gördü. Musluğun yanında bir radyo vardı, elbise dolabı boştu. Bu odanın ne diye kulanıldığını hemen anlamıştı.

Ama içini bir şey dürttü, dışarı çıkmadı, odada birinin kokusu var gibiydi. Odadan çıkamıyordu. sonra bir de kapının kilitli olması meselesi vardı. Boş bir odayı ne diye kilitlemişlerdi, yoksa içinde bir ipucu, onlarca bir tehlike mi vardı? Yatağın yastıklarını kaldırıp baktı, bir yandan da eli tabancasında, düşünüyordu, bir başkasının derdi, felâketi yüzünden beynini kurcalıyordu. Ah, bilseydi, bilseydi. Daima tabancasına güvenen bir insanın acı hazin zaafını hissetti. Okumuş adamım ben, değil miyim, lâfı alay edercesine aklına geliyordu, ama dışardaki polislerden biri bu odaya girecek olsa, kendisinden çok daha fazla şeyler anlayıp bulabileceğini de biliyordu. Çömeldi, yatağın altına baktı. Hiç bir şey yoktu. Odanın son derece toplu ve düzenli oluşu da gayri tabii idi, sanki bir cinayetden sonra bilhassa derlenip toplanmış gibiydi. Halılar bile sanki silkelenmişti.

Acaba kendi kendime uyduruyor muyum bunları diye düşündü. Belki kız çantasını gerçekten ihtiyara hediye etmiştir? Ama kızın evde kaldığı gece hakkında yalan söylediklerini, çantanın markasını çıkardıklarını bir türlü unutamıyordu. Sonra kapıyı da kilitlemişlerdi. Evet kapı kilitlenebilirdi... Hırsızlara karşı filân... Ama o zaman da anahtarını dış tarafta bırakmaları gerekirdi. Aman, elbette herşeyin bir izah şekli vardı, bunu biliyordu; ne diye başka bir insanın isminin baş harflerini çantanın üstünde bırakması lâzımdı sanki? Sonra, eve bir çok kiracı gelirse hangi gece geldiğini tabii şaşırabilirdin... İzah şekli vardı tabii, ama burada birşeyler olduğu, sonradan odanın derlenip toparlandığı hissini de bir türlü içinden çıkaramıyordu. Bu his de, kızı bulmak i-

çin ancak dışardaki polisi çağırması gerektiği fikrinin verdiği çaresizlik hissi ile beraber siniyordu içine. Kendi kanun dışı olduğu için, kızın da kanun dışı olması, polisten uzaklaşması gerekiyordu: "Ah Tanrım! Ne olurdu," Garaja, alçı bebeğe yağan yağmurun sesi, ufacık taş avludan süzülen akşam güneşi, merdivenin dibinden gelen Cici'm'in hışırtılı nefesi... "Bir kısacık saat görebileydik..."

Tekrar sofaya çıktı, ama sanki çok değer verdiği sevdiği bir yerden ayrılıyormuş gibi, bir his onu gene içeri çekiyordu. İkinci kata çıkıp bir bir her odayı ararken aynı his yakasını bırakmadı. O odalarda da yataklar, dolaplar, bayat kokular, tuvalet eşyasından başka bir şey yoktu, birinde, bir dolabın içinde kırık bir baston vardı. Bu odaların hepsi, deminki odadan daha tozlu, daha az derli topluydu, daha fazla kullanılmıştı. Bomboş odaların arasında durup kulak kabarttı; artık hiç bir ses duyulmuyordu; Cici ile Acky çıt çıkarmadan duruyorlar, Raven'in aşağı inmesini bekliyorlardı. Acaba saçmalayıp boşu boşuna tehlikeye mi girdim diye düşündü. Ama, madem ki saklıyacıkları bir şey yoktu, ne diye polis çağırmamışlardı? Onları yalnız bırakmıştı, kendi yukardayken korkacakları bir şey yoktu, bir şey nasıl onu aşağıdaki odaya çekip duruyorsa, aynı şekilde bir şey de onlara engel oluyordu.

O his Raven'i gene odaya çekti. Kapıyı arkasından kapayıp da kocaman yatak ile duvarın arasındaki daracık yerde durunca içini bir rahatlık kapladı. Kalbini çeken, buran şey geçmişti. Artık gene düşünabiliyordu. Odayı karış karış iyice aradı. Musluğun üstündeki radyoyu bile yerinden kaldırdı. Derken merdivenlerin gıcırdadığını duydu, başını kapıya dayayınca, Acky olduğunu tahmin ettiği birinin beceriksiz bir ihtimamla merdivenleri bir bir çıkışını duydu; sonra gelen sofayı geçti, işte şimdi de tam kapı

nın dışında bekliyor, dinliyor olmalıydı. Bu ihtiyarların korkacakları bir şey olmadığını düşünmek imkânsızdı. Raven yatağın kenarına sıkışarak parlak, çiçekli duvar kâğıdını eliyle yokliya yokliya ilerledi; bazı kimselerin boşluğu duvar kâğıdıyla örttüklerini duymuştu. Şömineye yaklaştı, kül siperini yerinden çıkardı.

Şöminenin içine bir kadın vücudu diklenmişti, ayakları ocağın dibinde başı bacanın içindeydi, görünmüyordu. İlk düşüncesi intikam oldu; eğer aradığı kız bu ise, eğer ölmüşse, ikisini de vuracağım, ağır ağır ölsünler diye en çok canlarını yakan yerlerinden vuracağım dedi. Sonra yere çömeldi, vücudu çekti.

Elleri ve ayakları bağlanmıştı, dişlerinin arasına, sesi çıkmasın diye, pamuk tıkılmıştı, gözleri kapalıydı. İlk önce pamuğu çıkardı, ölü mü canlı mı olduğunu anıyamamıştı; küfretti: "Kendine gel, orospu, kendine gel." Kıza doğru eğildi, yalvardı "Kendine gel." Kızı bırakmağa korkuyordu, ibrikte su yoktu, elinden bir şey gelmiyordu; ipleri kestikten sonra yere, kızın yanına oturdu, gözü kapıda, bir eli tabancasında, bir eli kızın göğsündeydi. Elinin altında kızın nefes almağa başlamasını duymak hayata yeniden başlamak gibi bir his olmuştu.

Kız nerede olduğunu bilmiyordu. "Ne olursunuz. Güneş. Çok kuvvetli." Odada güneş ışığı yoktu; çok geçmeden kitap okunamıyacak kadar karanlık olacaktı oda. Raven düşündü: Kimbilir ne kadar zamandır kızı burada gömülü bırakmışlar; kör kandil kış ışığından korumak için avucunu gözlerinin üstüne dayadı. "Artık uyuyabilirim. Hava var."

Raven. "Yok, yok," dedi, "buradan çıkmamız gerek." Ama bu basit karar için bile hazırlıklı değildi. "Ama nereye?"

"Benim kim olduğumu hatırlamıyorsun," dedi.

“Benim gidecek bir yerim yok. Ama seni emin bir yere bırakırım.”

Kız: “Bazı şeyler öğrendim,” dedi. Raven, korku ve ölüm gibi şeyleri kastedtiğini sanmıştı, ama sesi biraz kuvvet alınca kız açıkça anlatmağa başladı, “Bahsettiğin adamdı. Cholmondeley.”

“Demek beni tanıdın.” Ama kız kulak asmadı. Sanki karanlıkta beklerken hiç durmamacasına, kurtarılır kurtarılmaz, vakit az olduğundan, hemen ne söyleyeceğini düşünüp tasarlamıştı.

“Bir tahmin yapıp nerede çalıştığını söyledim. Bir Şirket. Hemen korktu. Orada çalışıyor olmalı. Şimdi adını hatırlamıyorum. Hatırlamam lâzım.”

Raven: “Üzülme,” dedi. “Aferin. Nasıl olsa hatırlarsın. Ama nasıl oldu da aklımı kaybetmedin... Yarabbi, ne cesurmuşsun.”

“Biraz önceye kadar hatırlıyordum. Odada beni aradığımı duydum. Sonra gittin, o zaman herşeyi unuttum.”

“Artık yürüyebilir misin?”

“Elbette yürüyebilirim. Acele etmeliyiz.”

“Nereye?”

“Hepsini tasarlamıştım. Hatırlarım. Düşünmek için bol bol vaktim vardı.”

“Sanki hiç korkmamış gibi bir halin var.”

“Bulunacağımı biliyordum nasıl olsa. Yalnız acele etmem gerekiyordu. Çok vaktimiz yok. Hep harbi düşündüm.”

Raven gene hayran hayran: “Ne kadar cesurmuşsun,” dedi.

Sanki kendine hazırladığı bir programı takib edercesine, düzenle ellerini, ayaklarını aşağı yukarı hareket ettirmeğe başladı: “Harbi bir hayli düşündüm. Bir yerde okumuştum, nerede olduğunu unuttum, küçük çocuklar, içindeki hava yetmediği için maske takamıyorlarmış.” Ellerini Raven’in omuzuna

dayıyarak dizleri üstünde doğruldu: "Orada da pek fazla hava yoktu. Onun için hayalimdeki şeyler hayli canlıydı. Durdurmalıyız bunu diye düşündüm. Sağma değil mi, ikimizin bunu yapabilmesi, ama yapacak başka kimse yok." "Ayaklarım fena halde karın-calanıyor," dedi, "demek ki tekrar canlanıyorlar." Ayağa kalkmağa çabaladı ama faydasızdı.

Raven seyreliyordu: "Başka ne düşünüdñ?" diye sordu.

"Seni de düşündüm. Keşke öyle çekip gitmeseydim, seni bir başına bırakmasaydım," diye düşündüm.

"Ben de polise gittiğini sanmıştım."

"Yapamazdım bunu." Eli Raven'in omuzunda, bu defa davranıp kalkabildi. "Ben senin tarafını tutuyorum."

Raven: "Buradan çıkmamız gerek," dedi. "Yürüyebilir misin?"

"Evet."

"Öyleyse bırak beni. Dışarda biri var."

Elinde tabancasıyla kapının dibinde durup kulak kabarttı. Bu iki ihtiyarın düşünüp bir plân tasarlamağ için kendinden bol vakitleri olmuştu. Kapıyı çekip açtı. Hemen hemen karanlıklı. Sofada kimseyi göremedi. Pis bunak kenarda bekliyordur, kafama muştayı indirmek için bekliyordur diye düşündü. Hemen davranıp koşayım derken, ayağı kapıya bağladıkları ipe takıldı. Diz üstü yuvarlanmıştı, tabanca yerdeydi, doğrulup kalkıncaya kadar Acky'nin muştası sol omuzuna indi. Sendeledi, hareket edemiyordu, ancak düşünmek için bir iki saniye vakit buldu: Bundan sonra kafama vuracak, gene yufkalaştım, ipi düşünmem gerekti, derken Anne'in sesini duydu: "At o muştayı elinden." Zorlukla ayağa kalktı, kız yerden tabancayı almış Acky'ye çevirmiş-

ti. Merdivenin dibinden ihtiyar kadın seslendi: "Acky neredesin?"

Raven: "Ver tabancayı bana," dedi. "Merdivenlerden in, kocakarından korkmana lüzum yok." Anne' in ardından, arka arka ilerliyordu, tabancayı Acky' ye çevirmişti, ama ihtiyarlar çoktan kaçmışlardı. Raven üzülerek: "Atılacak olsaydı, kurşunu sıkacaktım," dedi.

Anne: "Hiç de ürkmezdim," dedi, "kendim de aynı şeyi yapardım."

Raven gene: "Aferin," dedi. Sokakta gördüğü polis memurlarını unutmuştu bile, ama eli kapı tokmağına gidince hatırladı. "Polisler dışardaysa hemen kaçmam gerek," dedi. Kıza iyice itimad etmeden önce bir an durakladı, sonra. "Bu gece için bir barmak buldum. Depo arsasında. Artık kullanmadıkları bir kulübe var. Bu gece, istasyon duvarının elli metre kadar ilerisinde seni beklerim." dedi. Kapıyı açtı. Sokakta kimse hareket etmiyordu; yan yana, yolun ortasında, bomboş akşam alacakaranlığının içine doğru ilerlediler. Anne: "Karşı kaldırımda, eşikte bir adam gördün mü?" diye sordu.

Raven: "Evet," dedi, "gördüm."

"Ben de onu benzettim ...ama nasıl olur...?"

"Sokağın ucunda bir tane daha vardı. Polis bunlar tabii, ama benim kim olduğumu tanımadılar. Tanısalar yakalamaya çalışırlardı."

"Sen de ateş ederdin değil mi?"

"Elbet ederim. Ama tanımadılar beni." Güldü, gecenin ıslaklığı boğazına dolmuştu. "İyi aldattım onları." Tren köprüsünün berisinde, şehrin ışıkları yandı, ama bulundukları yerde boz renkli akşamın alacakaranlığı, arsada duyulan makine sesi vardı.

Anne: "Fazla yüyüyemiyeceğim," dedi. "Affedersin. Galiba pek iyi değilim."

Raven: "Çok kalmadı," dedi. "Gevşek bir tahta

var. Bu sabah erkenden kendim hazırladım. Hattâ çuval bile var, bir yığın çuval var. Tıpkı ev gibi olacak değil mi?"

"Ev gibi mi?" Raven cevap vermedi, depo arsasının katranlı duvarını eliyle yokluyor, bodrumdaki mutfağı hatırlıyordu, ilk gözünün önüne gelen şey masanın üstüne dayalı kanları akan anası oldu. Kapıyı kilitlemek zahmetine bile katlanmamıştı: İşte Raven'e karşı sevgisi bu çeşitti. Kendi de çok kötü, çirkin şeyler yapmıştı, ama bu derece çirkinini yapmamıştı. Bir gün yapacaktı ama. Bu, hayata yeniden başlamak gibi bir şey olacaktı: O zaman biri tutup da ölümden yahut kandan, yahut yaradan yahut evden bahsedecek olsa onun da tatlı tatlı hatırlıyacağı bir şeyi olabilecekti.

Anne: "Bence biraz fazla çıplak bir ev," dedi.

Raven: "Benden korkmana lüzum yok," dedi. "Seni fazla tutacak değilim. Oturur bana anlatırsın, Cholmondeley ne yaptı sana, sonra istediğin yere gidersin."

"Üste para versen bir yere gidecek halim yok." Koltuk altlarından tutup kızı katranlı duvara dayaması gerekti. Kendi tükenmez irade kaynağından kızın içine biraz azim katmağa çalışarak: "Dayan," dedi, "neredeyse geldik." Bütün gücü ile kızı tutarken, hayal meyal aydınlıkta yüzünü görmeğe çabalarlarken soğuktan titredi. "Kulübede dinlenirsin. Bir alay çuval var." Oturduğu yeri, kendi parasıyla satın aldığı, yahut taş taş üstüne koyarak kendi emeğiyle yaptığı evi anlatan bir adam hali vardı.

Mather kapı önünün gölgesine sığındı. Bu, bütün

korktuklarından da beterdi. Eli tabancasına gitti. İstese hemen gidip Raven'i tevkif edebilirdi... yahut da bu arada bir kurşun yerdı. Polis olduğu için ilk önce ateş edemezdi. Sokağın dibinde Saunders, bir hareket, bir işaret bekliyordu. Arkada, üniformalı bir polis memuru her ikisinin emrine hazır duruyordu. Ama Mather kıpırdamadı bile. Yollarından alakoymadı, inşallah yalnızdırlar ümidiyle arkalarından baktı. Sonra köşe başına kadar arkalarından gitti, Sanders'le buluştu. Saunders: "Vay namussuz vay," dedi.

Mather: "Yok canım," dedi, "sadece Raven'le Anne." Kibrit çaktı, son yirmi dakikadır dudaklarının arasında duran sigarayı yaktı. Depo arsaları boyunca ilerliyen adamı, kadını güçlükle seçebiliyorlardı, ama biraz ilerilerinde bir kibrit daha yandı. Mather: "İyice sarıldılar," dedi. "Artık gözümüzden kaçamazlar."

"İkkkkkisini de ya-ya-yakalıyacak mısın?"

"İçerde kadın varken ateş edemeyiz. Hiç düşünemiyor musun, kadın yaralanırsa gazetelerde ne şamata çıkarırlar. Zaten cinayet değil ki adamın suçu."

Saunders bir solukta: "Seninki için de dikkatli olmalıyız," dedi.

Mather: "Haydi davranalım," dedi, "irtibatı kesmiyelim. Kızı düşündüğüm yok artık. Emin ol, bitti bu iş. İyi kafese koymuş beni. Ben şimdi sadece Raven'e... ve Nottwich'deki suç ortağına karşı en munasip ne harekette bulunabiliriz onu düşünüyorum. Ateş etmemiz gerekiyorsa, ederiz."

Saunders: "Durdular," dedi. Gözleri Mather'inden daha keskindi. Mather: "Ben gidip oradan kaçırırsam sen burada ele geçirebilir misin?" diye sordu.

Saunders: "Hayır," dedi. Çabuk çabuk ilerlemeğe başladı. "Tahtalardan birini gevşetti. İçeri giriyorlar."

Mather: "Aldırma" dedi, "Ben arkalarından gideceğim. Üç adam daha getir, birini aralığa dik, sonra bulabileyim onu orada. Deponun bütün giriş yerlerine zaten adam diktik. Öbürleri içeri girsinler. Ama sessiz sedasız yapın bu işi."

Mather, kömür tozlarının üstünde yürürken Raven'la Anne'in ayak seslerini duyuyordu, ama kendi ayak sesleri de gürültü yaptığından takib etmek kolay olmuyordu. Bir kamyonun arkasında gözden kaybolmuşlardı, üstelik hava da gitgide kararıyordu. Bir ara, gölgesi gözüne ilişti, sonra bir lokomotif öttü, Mather'in üstüne doğru boz renkli bir duman bulutu püskürdü; bir an, bu yürüyüş dağda sislerin arasında yürümeği andırıyordu. Yüzünü ılık, pis bir ıslaklık kapladı; duman dağılınca, öndekileri gözden kaybetmişti. Depo arsasında gece vakti birini aramanın güçlüğünü kestirmeğe başladı. Her taraf kamyon doluydu, birinin içine girip sinmiş olabiliyorlardı. Hırsla bacağına vurdu, hafif bir sesle söğdü; derken kulağının dibindeymiş gibi Anne'in fısıltısını duydu: "Dayanamıyacağım." Aralarında bir kaç kamyon vardı; sonra gene ilerleyiş başladı, ama, sanki biri ağır bir şey taşıyormuş gibi yavaş, ağır adımlardı bunlar. Mather kamyonun tepesine çıktı, kimsesiz, garip, kömür tozları, kırık kömür taneleri, barakalar, odun ve kok kömürü yığınlarıyla dolu kapkaranlıklar boşluğa gözlerini dikti. Burası sanki harbe, iki cephe arasındaki sahipsiz ve çok tehlikeli bölgeydi, ve kırık dökük maden parçaları arasında, yaralı arkadaşını kollarında taşıyarak bir asker buradan geçip gidiyordu. Mather, Raven ile Anne'ı, sanki casusmuş gibi, tuhaf bir utanma hissi duyarak gözlü-

yordu. İncecik, salına salına giden bu gölge, ansızın kendi sevdiği kızı tanıyan bir insan oluvermişti. Aralarında garip bir ilgi bir bağ vardı. Acaba bu hırsızlık için kaç sene yer diye düşünüyordu. Artık ateş etmek istemiyordu. Zavallı mahlûk dedi, zaten artık bitik haldedir, herhalde girip oturacak bir yer arıyordur; öyle bir yer de bulmuştu, rayların arasında, küçük, tahtadan bir baraka vardı.

Mather gene kibrit çaktı, Saunders aşağı taraf-ta emir bekliyordu. Mather: “Şu barakanın içinde-ler,” dedi. “Adamları nöbete dik. Dışarı çıkmağa yel-tenirlerse hemen yakalayın, yoksa gün ışığına kadar bekleyin. Elimizden bir kaza çıkmasını istemeyiz.”

“S-s-siz kalmıyor musunuz?”

Mather, “Ben burada olmazsam sizin işiniz daha kolay olur,” dedi. “Ben merkezdeyim bu gece.” Hafif bir sesle ilâve etti: “Beni düşünmeyin. İşinize bakın. Ha, kendini iyi kolla. Tabancan yanında mı?”

“Tabii.”

“Size adam gönderirim. Beklemek donduracak sizi ama barakaya hücum etmek de faydasız. Belki dışarı çıkarken ateş eder.”

Saunders, “Sizin için g-g-güç bu,” dedi. Karanlık iyiden iyiye bastırmış, deponun garipliğini az çok kapatmıştı. Barakanın içinde hiç bir hayat izi, en ufacık bir ışık parıltısı yoktu: çok geçmeden, rüzgâr-dan korunmak için kamyonu sırtını dayayıp oturur-ken, yanbaşındaki polislin nefesini duyarken, sanki o baraka yokmuş, sanki bütün bunlar hiç olmamış gibi geldi Saunders’a, bir yandan da (durmamacasına işleyen kafasından) vakit geçirmek için, okuldayken öğrendiği bir şiiri tekrarlıyordu. Kapkara bir kuleye dair bir şiirdi bu: “Bu acıyı hak etmek için nice kötülük etmiş olmalı.” İnsanın içine rahatlık veren lâf-

lar bunlar diye düşündü; kendi mesleğinde bulunanlar için biçilmiş kaftandı bu: onun için hatırlanmış olmalıydı.

3

Komiser başını yatak odasının kapısından uzak tarak. “Yemeğe kimler geliyor şekerim?” diye sordu.

Mrs. Calkin, “Kim geliyorsa geliyor,” dedi, “üstünü değiştirmelisin.”

Komiser, “Ben de diyecektim ki...”

Mrs. Calkin sertçe: “Diyecektin ki.”

“Şu yeni hizmetçi. Öğret de bana Binbaşı Calkin,” desin.

Mrs. Calkin: “Acele etsen iyi olur,” dedi.

“İnşallah gene Valinin hanımı değildir, değil mi?” Tembel tembel banyoya doğru ilerledi, sonra cayıp, çarçabuk aşağıya yemek odasına girdi. İçki-leri gözden geçirmesi gerekti. Ama gelen Valinin hanımı ise içki içilmiyecek demekti. Piker hiç gelmezdi, hakkı da yok değildi ya. Gelmişken hiç olmazsa ağzını şöyle bir ıslatabilirdi; vakit geçirmemek için, sodasız içti, sonra da kadehi bir parça soda ve mendiliyle temizledi. Valinin hanımının oturacağı yere koydu. Bundan sonra da polis merkezine telefon etti.

Ümitsiz bir sesle: “Yeni bir haber var mı?” diye sordu. Danışmak için merkeze çağırmağa yanaşmıyacıklarını biliyordu.

Müfettişin sesini duydu: “Nerede olduğunu bili-

yoruz. Etrafını çevirdik. Sadece sabah olup da ortalık ağarsın diye bekliyoruz.”

“Benim bir faydam dokunabilir mi? İsterseniz bir geleyim de biraz konuşalım.”

“Hiç lüzum yok efendim.”

Üzgün üzgün telefonu yerine bıraktı, Valinin hanımının kadehine burnundan üfledi (farkına varmazdı ki) ve yukarı çıktı. Dalgın dalgın Binbaşı Calkin, diye düşündü, Binbaşı Calkin. İşin güç tarafı ben erkeklerin anlıyacağı bir adamım. Penceresinden Nottwicht'in dağınık ışıklarına bakarken nedense harbi, askerî mahkemeyi, vatan hainlerine hadlerini bildirmenin tatlı günlerini hatırladı. Üniforması hâlâ oracıkta, Rotary Kulübünün yemeğinde yılda bir defa eski gün dostlarıyla buluşmak için giydiği smokinin yanında asılıydı. Hafif bir naftalin kokusu burnuna geldi. Hey Allahım diye düşündü, bir haftaya kadar gene aynı şeyler başlıyabilir. O zaman neler becerebileceğimizi gösteririz. Acaba üniformanın içine girebilir miyim? Sivil pantolonunun üstüne ceke-ti giyip denemekten kendini alamadı. Evet, gerçi biraz dar geliyordu ama aynada görüldüğüne bakılırsa hiç de fena değildi, biraz sıkıyordu yalnız, bol-laştırmak gerekti. Memleketteki nüfuzu ile onbeş güne kalmaz üniforma giyerdi. Şansı da yardım ederse, eskisinden daha da çok iş görebilirdi bu harbde.

Karısı: “Joseph,” dedi, “ne yapıyorsun kuzum?” Karısı payetli siyah elbisesiyle aynayı kaplamıştı, şişman hanım elbiseleri satan dükkânın vitrin modellerini andırıyordu. “Çıkar şunu hemen. Bütün yemek boyunca naftalin kokacaksın. Valinin hanımı mantosunu filân çıkarıyor. Neredeyse Sir Marcus...”

Komiser: “Ne diye bana haber vermedin,” dedi, “Sir Marcus'un geldiğini bileydin... İhtiyarı nasıl kafese koydun?”

Mrs. Calkin gururla, "Kendi kendini davet etti," dedi. "Ben de Valinin hanımına telefon ettim."

"Piker gelmiyor mu?"

"Bütün gün eve hiç uğramamış."

Komiser, üniformasının ceketini çıkardı, ihtimamla yerine astı. Harb bir sene daha devam etseydi Albay olacaktı: Alay merkeziyle arası gayet iyiydi, levazıma maliyetinden biraz daha fazlaya erzak temin ediyordu. Bundan sonraki harbde bu rütbeyi ele geçirecekti. Sir Marcus'un otomobilinin sesini duyunca aşağı indi. Valinin hanımı yere çömelmiş, kanepenin altında Pekin cinsi köpeğini arıyordu, hayvan yabancılardan kaçmağı âdet edinmişti; diz üstü çökmüş, başını kanepenin altına daldırmış, tatlı bir sesle sesleniyordu: "Chinky, Chinky." Chinky homurdanarak gözden kayboldu. Komiser, sesine samimî bir eda vermeğe çalışarak: "Eh, eh," dedi, "Alfred nasıl?"

"Alfred mi?" Valinin hanımı kanepenin altından çıkmakla meşguldü. "Alfred değil, Chinky. Ha," çabuk çabuk konuşuyordu, çünkü konuşurken karşısındakinin ne demek istediğini düşünmek adetindeydi, "yani nasıl mı demek istiyorsunuz? Alfred mi? Gene ortadan kayboldu."

"Chinky mi?"

"Hayır, Alfred." Zaten Valinin hanımıyla fazla konuşmağa gelmezdi.

Mrs. Calkin odaya girdi. "Buldun mu şekerim?"

Komiser: "Hayır gene ortadan kayboldu," dedi. "Alfred'i kasedediyorsan."

Valinin hanımı, "Kanapenin altında," dedi, "Bir türlü çıkmıyor."

Mrs. Calkin: "Daha önce haber vermeliydim," dedi. "Sir Marcus'un köpeklerden nefret ettiğini duymuşsundur sanmıştım. Tabii orada sesini çıkarmadan durursa..."

Mrs. Piker: “Yavrucak,” dedi, “öyle hassastır ki, istenmediğini hemen anlar.”

Komiser, bu konuşmağa fazla dayanamayacağını hissetti. “Alfred Piker benim en aziz dostumdur. İstenmediğinden bahsetmenize tahammül edemem.” dedi, ama kimse kulak asmadı. Hizmetçi Sir Marcus’ un geldiğini haber veriyordu.

Sir Marcus, parmaklarının ucuna basarak odaya girdi. Çok yaşlı, sıhhati bozuk bir adamdı, çenesinde, piliç tüyünü andıran bir tutam beyaz sakal vardı. Bakınca, sanki kabuğunun içinde büzülmüş bir ceviz gibi elbiselerinin içinde kuruyup büzülmüş hissini veriyordu. Telâffuzunda hafifçe, yabancı telâffuzu hissedilirdi, ya Yahudiydi derdiniz yahut da eski İngiliz ailelerindendi. Bir çok şehirlerde yoğrulmuş olduğu hissini verirdi. Adamda Filistin’den bir iz varsa, St. James’den de bir iz vardı.

“Mrs. Calkin, bana bu fırsatı vermeniz çok büyük bir lûtuflar...” Ne söylediğini duymak çok güçtü, konuşurken âdetâ fısıldardı. Donuk, ihtiyar gözleri hepsini bir bir gözden geçirdi. “Çoktandır tanışmak için...”

“Sizi Valinin hanımıyla tanıştırayım Sir Marcus.”

Sir Marcus zarafetle yerlere kadar eğilerek öyle bir selâm verdi ki adamı Pompadurun tefecisi sanırdınız. “Nottwich şehrinin bu mümtaz şahsiyeti...” Halinde ne alay ne de üstünlük ifadesi vardı. Sadece yaşlı bir adamdı. Ona göre herkes birdi. Kimseyi birbirinden ayırd etme zahmetine katlanacak hali yoktu.

Komiser dalgın dalgın: “Ben de sizi Riviera’da sanıyordum Sir Marcus,” dedi. “Bir şey içer misiniz? Hanımlara teklif etmeğe lüzum dahi yok.”

Sir Marcus: “Maalesef ben içmem,” diye fısıldı.

dadı. Komiserin suratı asılmıştı. “İki gün önce döndüm.”

“Harb dedikoduları, ha?... Şu köpeklerin bir çenesi açılmıya görsün.”

Mrs. Calkin sert bir sesle. “Joseph.” dedi. ve mânâlı mânâlı kanepeye baktı.

İhtiyarın donuk gözleri biraz açıldı. “Evet. Evet,” Sir Marcus sözlerini tekrarlıyarak. “Dedikodu.” dedi.

“Anladığıma göre, Midland Çelik Fabrikasına daha fazla işçi almışsınız.”

Sir Marcus fısıltı ile: “Öyleymiş.” dedi.

Hizmetçi yemeğin hazır olduğunu haber verdi. Ses Chinky’yi ürküttü, kanepenin altında homurdanmağa başladı, bir an herkes heyecanla gözlerini Sir Marcus’a dikti. Ama bir şey duymamıştı, yahut köpeğin sesi şuur altında bazı hatıralar canlandırmış olacaktı, Mrs. Calkin’in koluna girip yemek odasına yollanırken, “Dırdırıcı köpeklerden kaçtım,” dedi.

Mrs. Calkin: “Joseph, Mrs. Piker’e limonata ver,” dedi. Komiser, kadının limonata içişini sinirli sinirli seyretti. Tadı tuhafına gitmiş olacak ki, Mrs. Piker bir yudum aldı, durdu, sonra tekrar denedi. “Allah, Allah,” dedi. “Ne nefis limonata. Harikulâde bir kokusu var.”

Sir Marcus çorba tabağını geçirdi; balık tabağını geçirdi; entree yenip bittikten sonra, üzerinde “Joseph Calkin’e, Calkin ve Calkin mensuplarından hatıra... (yazının sonu öbür tarafta kalıyordu) yazılı gümüş kaplama vazunun üstüne doğru eğilerek fısıldadı: “Bir galeta ile biraz sıcak su rica edebilir miyim?” İzah etti: “Doktorum geceleri başka bir şey yememe müsaade etmiyor.”

Komiser: “Vah, vah,” dedi, “yemek ve içki insana yaşlandıkça....” Kendi boş kadehine dik dik bak-

tı, ne hayat bu da, ah bir fırsatını bulup da çocukların arasına katılsam, şöyle bir kendimi göstersem, erkek olduğumu hissetsem....

Valinin hanımı ansızın, "Chinky bu kemiklere bayılır," dedi sesi boğazına takıldı.

Sir Marcus fısıltı ile sordu: "Chinky kim?"

Mrs. Calkin çabucak cevap verdi: "Mrs. Piker'in şipşirin bir kedisi var."

Sir Marcus, "İyi ki köpek değil," diye fısıldadı. "Köpeklerde bir hal var," İhtiyar eli galeta parçasıyla hafif bir hareket yaptı. "hele Pekin cinsi köpeklerde." Hayret edilecek derecede kuvvetli bir kin duyarak: "Yep, yep, yep." dedi, bir yudum sıcak su içti. Hemen hemen hiç bir zevki olmıyan bir adamdı; en kuvvetli hissi kindi, en büyük gayesi müdafaaydı servetinin müdafaası, her sene Cannes güneşinde toplayıp biriktirdiği bir nebze hayatiyetin müdafaası, hayatının müdafaası. Şayet galeta yiyerek yaşıyacağı günler uzayacaksa, galetayı memnuniyetle yiyordu.

Sir Marcus'un son galeta kırıntısını sıcak su ile yutup, yeleğinin cebinden çıkardığı ufacık altın kutunun içinden beyaz bir hap alıp yutuşunu seyrederken, komiser ihtiyarın pek fazla ömrü kalmamış olsa gerek diye düşündü. Kalbi hastaydı; belliydi, konuşmasından, bir yere trenle gidecekse hususî vagonlara binişinden, Midland Çelik Fabrikasının upuzun koridorlarını tekerlekli iskemleyle geçişinden belliydi. Komiser, Sir Marcus'u bir kaç defa resmî davetlerde görmüştü, umumî grevden sonra, Sir Marcus polis kuvvetlerine yaptıkları hizmete karşılık bir şükran hediyesi olarak tam teçhizatlı bir jimnastik salonu yaptırmıştı, ama daha önce evine ayak basmış değildi.

Herkes Sir Marcus hakkında bir çok şey bilirdi.

Ama işin kötüsü kimsenin bildiği birbirini tutmazdı. İlk adından dolayı bazıları onu Rum zannederdi; bir kısmı da Yahudi diye tuttururdu. İş arkadaşları eski bir İngiliz ailesinden olduğunu iddia ederlerdi; burnu da hiç bir şey ifade etmiyordu, bu biçim burun Cornwall ve Batı tarafları ahalisinde sık sık görülürdü. İsmi **Who's Who**'da geçmiyordu, bir ara hayatını yazmağa yeltenen bir gazeteci kayıtlarda bir hayli eksiklik bulmuştu; hiç bir rivayetin tam kaynağını bulmak mümkün olmuyordu. Marsilyadaki resmî ve hukukî kayıtlarda bile eksiklik vardı, üstelik Sir Marcus'un gençliğinde bu şehirdeyken, umumhanelerden birine giden bir adamdan para çaldığı ve hırsızlık suçundan mahkûm edildiği iddia ediliyordu. Şimdi de, Avrupanın en zengin adamlarından biri olan Sir Marcus koskoca yemek odasında oturmuş, ceketinden galeta tozlarını silkeliyordu.

Kimse yaşını da bilmezdi, belki dişçisi bilirdi; komiser adamın yaşının dişlerinden anlaşılabileceğine inanırdı. Belki de bu yaşta, ağzındaki dişler kendi dişleri değildi: Gene kayıtlarda bir eksiklik...

Mrs. Calkin şen bir tavırla, masadan kalkarak, bir yandan da gözünü sert sert kocasına dikerek, "Eh bırakalım da beyler içki içsinler," dedi, "herhalde konuşacakları çok şey vardır."

Kapı kapanınca Sir Marcus: "Bu kadını bir yerde bir köpekle beraber görmüştüm. Eminim," dedi.

Komiser. "Bir bardak şarap içsem bir mahzuru var mı?" diye sordu. "Bir başına içmek zevkli değil ama mademki siz içmiyorsunuz. Bir puro almaz mısınız?"

Sir Marcus: "Hayır," diye fısıldadı. "Kullanmam." Sonra. "Sizi görmek istiyordum... Mahrem olarak... şu Raven denen adam hakkında," dedi. "Davis çok endişeli. İşin kötüsü şu, adamı şöyle bir gör-

müş. Tamamiyle tesadüfi olarak. Hırsızlığın yapıldığı anda, Victoria caddesinde bir arkadaşının yazıhanesinde. Bu adam bir bahaneyle o yazıhaneye girmiş. Şimdi Davis, şahit sayılabileceği için adam kendini temizlemek istiyecektir diye korkuyor.”

Komiser, bardağına yeniden şarap doldurarak gururla. “Söyleyin kendisine,” dedi, “hiç üzülmesin. Adam elimize geçmiş sayılabilir. Şu anda nerede olduğunu biliyoruz. Etrafı çevrili. Sadece gün ışığına kadar bekliyoruz, kendi çıkıp da görünsün diye...”

“Ne diye bekliyorsunuz? Zavallı budalanın hemen ele geçirilmesi daha doğru olmaz mı?”

“Silâhlı da ondan. Karanlıkta neler olmaz. Dışarı çıkarken bir yandan ateş edebilir. Sonra bir şey daha var. Yanında bir kız var. Adam kaçıp da kız vurulursa doğru olmaz.”

Oyalanmak için ne galeta, ne sıcak su, ne de beyaz tablet bulunmadığından tembel tembel masanın üstünde duran ellerine doğru başını eğdi. Hafif bir sesle: “Size şunu anlatmak istiyorum,” dedi. “Bir bakıma bu bizim mesuliyetimiz altında. Davis’den dolayı.. Bir müşkülât çıkacak olursa: Kız ölürse; Bütün servetimizle polisi destekleriz. Tahkikat yapılacak olsa dahi en iyi müdafaayı... Biliyorsunuz benim de dostlarım var...”

“Gün ışığına kadar beklemek daha iyi olacak, Sir Marcus. Bana itimad edin. Ben durumun ne olduğunu biliyorum. Ben de askerdim, bilirsiniz.”

Sir Marcus: “Evet, işin bu tarafını anlıyorum.”

“Anlaşılan koca buldog gene ısıracak, ha? Kabadayı bir hükûmetimiz var diye ne kadar şükretsek az.”

Sir Marcus. “Evet, Evet,” dedi. “Artık hemen hemen kat’ileşti diyebiliriz.” İhtiyar donuk gözler şa-

rap şişesine dikildi: "İçmenize ben mâni olmıyayım. Binbaşı," dedi.

"Eh, mademki öyle arzu ettiniz, bu gecelik son bir tane daha içeyim."

Sir Marcus: "Böyle iyi haberler duyduğuma çok sevindim." dedi. "Nottwich'de silâhlı bir hapis kaçkının elini kolunu salıya salıya dolaşması hoş bir şey değil. Adamlarınızın hayatını da tehlikeye koymamalısınız. Sizin efendi memurlarınızdan birine bir şey olacağına şu...şu mundarın ölmesi daha hayırlı." Ansızın arkasına dayandı, sudan çıkmış balık gibi soluk soluğa kaldı. "Bir tablet. Lûtfen. Çabuk." dedi.

Komiser, adamın cebinden altın kutuyu çıkardı, ama Sir Marcus kendine gelmişti. Tableti kendi eliyle aldı. Komiser: "Arabanızı çağırtayım mı, Sir Marcus?" diye sordu.

Sir Marcus fısıldadı: "Hayır, hayır, tehlike yok. Sadece sancı yaptı." Tostoparlak açılmış, fersiz gözleriyle pantolonun üstündeki galeta tozlarına baktı. "Ne diyorduk? Ha, efendi adamlar, onların hayatını tehlikeye sokmamalısınız. Memleketin onlara ihtiyacı var."

"Çok doğru efendim."

Sir Marcus kinle fısıldadı: "Bana göre bu... bu pis serseri... vatan hainidir. Bugünlerde herkes lüzumlu vatani için. Ben olsam bu herife vatan haini muamelesi yapardım."

"Evet, böyle de düşünülebilir."

"Bir bardak daha içmez misiniz. Binbaşı?"

"Evet, fena olmaz, içeyim."

"Düşünün, kimseyi vurmasa bile, bu herif kaç faydalı ferdin işine mâni olacak. Gardiyanlar. Polis nöbetçileri. Memleketin sırtından barınacak, karını doyacak, halbuki başkaları..."

"Hayatlarını feda ediyorlar.. Haklısınız. Sir

Marcus.” Bu lâflar gereği kadar tesir etmişti. Dolaptaki üniformasını hatırladı; düğmeleri parlatılmak istiyordu: Kralın düğmeleri. Naftalin kokusu hâlâ burnundaydı. “Yabancı topraklarında bile bir parça yer vardır ki...” dedi. “Shakespeare anlamıştı bunu. Hattâ şöyle dediği vakit, koca Gaunt bile..”

“Bence çok daha iyi olur, Binbaşı Calkin, şayet adamlarınız tehlikeye mahal bırakmazlarsa.. Şayet görür görmez ateş ederlerse. İnsan, otu kökünden çekip çıkarmalı.”

“Evet daha iyi olur.”

“Polisler sizin evlâtlarınız sayılır.”

“Koca Piker da bir defasında bana böyle demişti. Allah iyiliğini versin, ama başka mânâda demişti. Keşke siz de benimle beraber içebilseydiniz Sir Marcus. Anlayışlı insansınız. Bir asker ne hisseder biliyorsunuz. Bir zamanlar ben de ordudaydım.”

“Belki gene de girersiniz.”

“Bir insanın ne hissettiğini biliyorsunuz. Aramız hiç bir zaman açılmamalı Sir Marcus. Size bir şey demek istiyorum. Vicdan azabı çekiyorum. Kane-peninin altında bir köpek sahiden vardı.”

“Köpek mi?”

“Chinky adında bir Pekin köpeği. Bilmiyorum nasıl ama...”

“Ama kedi demişti.”

“Bilmenizi istemedi de.”

Sir Marcus: “Aldatılmak hoşuma gitmez,” dedi, “Piker’la seçimlerde görüşürüz.” Yorgun yorgun hafifçe içini çekti, meşgul olunacak, ayarlanacak, o kadar çok iş, alınacak o kadar çok intikam var ki, der gibi içini çekti, üstelik aradan ne kadar da vakit geçmişti... Yahudi mahallesinden, umumhaneden beri, tabii şayet gerçekten geçmişinde Yahudi mahallesi ve umumhane varsa. Birden fısıltı ile, “Hemen şimdi

merkeze telefon edip adamı görür görmez vurmalarını söyleyeceksin değil mi?" dedi, "mesuliyeti üstüme alırım de. Ben arkadayım."

"Nasıl... Nasıl olur bilmem ama..."

İhtiyarın elleri sabırsızlıkla kıpırdadı: Ayarlanacak o kadar çok iş vardı ki. "Dinle beni. Hiç bir zaman, yapamıyacağım bir vaidde bulunmam. Buradan on mil kadar ilerde bir eğitim merkezi var. Harb ilân edilir edilmez Albay rütbesiyle sizi merkezin başına geçiririm."

"Ya Albay Banks?"

"O nakledilecek."

"Yani şayet telefon edersem?"

"Yani şayet muvaffak olursan."

"Ve adam ölürse?"

"Adam önemli değil. Genç bir düzenbaz. Tereddüde hiç lüzum yok. Haydi bir bardak daha şarap için."

Komiser elini şişeye uzattı: Tahmininden daha az bir heyecanla "Albay Calkin" diye düşündü, ama elinde olmadan daha başka şeyler de hatırladı. Hassas, orta yaşlı bir adamdı. Kendi tâyinini hatırladı. o da "Pistonlu" idi, tıpkı bu eğitim merkezine yapılacak tayini gibi, ama ansızın memleketin en iyi polis kuvvetlerinden birinin başına geçmeği, bunun vereceği gururu hayalinde canlandırdı. İsteksiz bir tavırla: "Artık şarap içmesem," dedi, "uykumu kaçırıyor, sonra bizim hanım...."

Sir Marcus, fersiz gözlerini kırıştıra kırıştıra, "Eh, Albayım," dedi, "ne olursa olsun bana güvenebilirsiniz."

Komiser yalvarırcasına. "İsterdim ama," dedi. "Sizi memnun etmek isterdim. Sir Marcus. Ama nasıl olacak bilemiyorum... Polisler yapamazlar ki bunu."

"Bilinmesine ne lüzum var?"

“Benim emirlerimi dinliyeceklerini hiç sanmam. Hele böyle bir mevzuda.”

Sir Marcus fısıldadı: “Yani sizin mevkiinizde bir adamın... **Nüfuzu** olamaz mı?” Maiyetinde çalışan en ufak memurların üzerinde nüfuz sahibi olmağa gayret eden bir insanın temkînlî haliyle konuşuyordu.

“Sizi memnun etmek isterdim.”

Sir Marcus: “İşte telefon şurada,” dedi. “Ne olursa olsun, kendi yetkinizi kullanabilirsiniz. Hiç bir zaman kimseye elinden gelmeyen bir işi yapmasını teklif etmem zaten.”

Komiser: “Hepsi yaman çocuklardır. Sık sık akşamları merkeze uğrar bir iki kadeh atarım. İşlerine bağlıdır. Daha iyisini bulamazsınız. Nasıl olsa ele geçirirler. Korkmanıza lüzum yok Sir Marcus,” dedi.

“Yani ölü olarak mı?”

“Ölü veya diri. Kaçmasına mahal bırakmazlar. İyi çocuklardır.”

Sir Marcus: “Ama ölmesi lâzım,” dedi. Aksırdı. Derin nefes alış adamı bitik bir hale getirmiş gibiydi. Hafif hafif soluyarak gene arkasına dayandı.

“Bunu istiyemem onlardan durup dururken, Sir Marcus. Bu bir nevi cinayet.”

“Saçma.”

“Çocuklarla beraber geçirdiğim akşamlar benim için çok mühimdir, çok kıymeti vardır. Böyle bir şey yaparsam bir daha sémntlerine uğrıyamam. Olduğum gibi kalmam daha evlâ. Gene bana bir askerî mahkeme tevdi ederler. Harb oldukça vatan hainleri bulunur nasıl olsa.”

Sir Marcus. “O zaman komisyon filân da alamazsınız,” dedi, “bakın bunu yaparım işte.” Calkin’in gömleğinden burnuna doğru alay edercesine bir nalfalin kokusu yükseldi. “Daha uzun zaman komiser-

likte kalmamanız için de gerekeni yaparım. Hem siz hem Piker.” Burnundan ufacık, garip, ışığa benzer bir ses çıkardı. Boş yere ciğerlerini kullanıp gülemeyecek derecede ihtiyardı. “Haydi, bir bardak daha için.”

“Yok, icmesem daha iyi. Bakın, Sir Marcus, büronuza polis memurları dikeyim. Davis’i muhafaza altına alayım.”

Sir Marcus. “Davis’e fazla aldırış ettiğim yok,” dedi. “Şoförümü çağırır mısınız lütfen?”

“İsteğinizi yerine getirmek isterdim, Sir Marcus. İçeriye hanımları görmeğe gitmek istemez miydiniz?”

Sir Marcus: “Yok, yok,” diye fısıldadı, “o köpek oradayken gitmem.” İhtiyarı yerinden kaldırıp bastonunu eline vermek gerekti; sakalında hâlâ bir kaç galeta kırıntısı vardı. “Bu gece fikrinizi değiştirirseniz bana telefon edin, uyumıyacağım.” Komiser merhametli bir anlayışla, bu yaşta bir adam ölümü başka türlü üdüşünür herhalde, dedi, her an kaygan bir kaldırımında, banyonun içine düşmüş bir kalıp sabunda ölüm tehlikesi mevcuttur. Bu istediği ona göre gayet tabii bir şey olmalı; çok yaşlı olmak anormal bir şeydi; insanın anlayışlı olması gerekiyordu. Ama Sir Marcus ile beraber bahçede yürürken, ihtiyarı otomobiline bindirirken elinde olmadan kendi kendine “Albay Calkin, Albay Calkin.” diye söylendi, sonra ilâve etti: “C. B..”

Köpek, oturma odasında havlıyordu. Eninde sonunda hayvanı kanepenin altından çıkarabilmişlerdi; çok ihtimamla büyütülmüş çok sinirli bir hayvandı, bir yabancı tutup da ansızın yahut sert bir sesle hayvana bir şey söyleyecek olsa, hemen kendi etrafında fır fır döner, ağzı köpüklenir, insan sesini andıran bir havlayışla bağırdı, uzun tüyleri bir yandan ha-

lıyı elektrik süpürgesi gibi süpürürdü. Komiser, şöyle bir kaçamak yapıp çocuklarla bir iki kadeh atsam diye düşündü. Ama bu fikir de can sıkıntısını, kararsızlığını gideremedi. Acaba Sir Marcus elinden bu zevki de alır mıydı? Ama almıştı bile. Aklında bu biçim fikirler varken ne Müfettişin ne de Şefin yüzüne bakamazdı. Kendi çalışma odasına girdi, telefonun başına oturdu. Beş dakika sonra Sir Marcus evine varmış olacaktı. Zaten elindeki zevkin çoğu gitmişti, artık kaybedecek fazla bir şeyi kalmamıştı. Ufacık, asık suratlı fırsat düşkünü bir zavallıydı, hiç bir şey yapmadan öyle otura kaldı.

Karısı başını kapıdan soktu. “Ne yapıyorsun kuzum, Joseph?” dedi. “Hemen gel Mrs. Piker ile konuş.”

4

Sir Marcus, aynı zamanda diplomalı bir hasta bakıcı olan uşağıyla beraber, Tabakhane civarında kocaman bir binanın tepesinde otururdu. Evi barkı, herşeyi burasıydı. Londrada Claridge otelinde, Cannes’da da Ritz’de kalırdı. Uşağı kendisini tekerlekli iskemleyle kapıda karşıladı, iskemleyi iterek ihtiyarı asansöre bindirdi, sonra koridordan odasına götürdü. Odanın sıcaklığı tam gereken sıcaklıktaydı, şerit makinesi hafif, tatlı bir sesle yazı masasının yanında tıkırdıyordu. Perdeler kapatılmamıştı, çift kanatlı koca pencerelerin dışında, Hanlow uçak meydanının projektörleriyle yol yol çizgili Nottwich göğü uzanıyordu.

“Yatabilirsin, Mollison. Ben uyumıyacağım.”

Bugünlerde Sir Marcus pek az uyuyordu. Yaşamak için o kadar az vakti kalmıştı ki, bir kaç saatlik uykunun bile yeri büyüktü. Sonra uykuya pek ihtiyacı da yoktu. Yorulmuyordu ki uyku gereksin. Telefon hemen yanı başındaydı, ilk önce yazı masasının üstündeki raporu, sonra tel makinesine dizili haberleri okudu. Sabahleyin yapılacak gaz maskesi taliminin hazırlıklarını okudu. Dışarı gönderilmek ihtimali olan alt kat memurlarına gaz maskeleri verilmişti. İşin kabarık olduğu saatler geçtikten ve büro işi başladıktan sonra alarm çalacaktı. Nakliye servisi işçileri, kamyon şoförleri ve gel-git adamları işlerine koyulurken hemen maskelerini takacaklardı. Bu şekilde, işe giderken maskelerini almağı unutup da Midland Çelik Fabrikasının kıymetli vaktini boşu boşuna hastahanede geçirmeleri ihtimali önlenmiş oluyordu.

1918 Kasım ayından beri en verimli günlerdi bunlar. Sir Marcus telin üzerinden fiatları okudu. Silâh ve Cephane tahvilâtının fiatları gitgide yükseliyordu, tabii bir yandan da çelik fiatları yükseliyordu. İngiltere hükûmetinin ihraç lisanslarını kesmiş olmasının da önemi yoktu; dahilî istihlâk miktarı, Haig'in Hindenburg hattına hücumundan beri hiç bu derece yükselmemişti. Sir Marcus'un bir çok memleketlerde bir çok dostları vardı. Sir Marcus bu dostlarıyla muntazaman Cannes'da kışı beraber geçirir, yahut Rodcs açıklarında Sppelsa'nın yatı ile gezerdi; Mrs. Cranbeim'in çok yakın dostuydu. Silâh ihracı imkânsızdı, ama silâhlanan milletler için önemi çok büyük olan nikel hâlâ ihraç edilebiliyordu. Sonra, yat birazcık sallanıp da Rosen, Mrs. Ziffo'nun siyah saten elbisesine kustuğu akşam, Mrs. Granbeim, Britanyanın kendi ihtiyaçları karşılandığı müddetçe hü-

kûmetin İsviçre ve başka bitaraf memleketlere nikel ihracını durdurmayacağını kat'iyetle söylemişti. Demek ki istikbal çok parlaktı, çünkü Mrs. Cranbeim'in sözüne güvenilebilirdi. Sırlarını paylaştığı yaşlı devlet adamı için bu tabir uygun görülürse, Mrs. Cranbeim'in verdiği haberler tam aslan yatağından çıkmış denilebilirdi.

Durum artık kesindi; Sir Marcus tel makinesinde, ilgili iki memleketin ültimatom hükümlerini ne değiştirmeye ne de olduğu gibi kabul etmeye yanaşmadıklarını okudu. Büyük bir ihtimalle beş gün içinde en az dört memleket harbe girecek ve günlük cep-hane istihlâki bir milyon libreye yükselecekti.

Ama gene de Sir Marcus tam keyifli değildi. Davis işleri alt üst etmişti. Davis'e, katil cinayetinın se-meresini görmemeli dediği vakit bu çalınmış para saç-malığı hiç aklına gelmemişti. Şimdi bütün gece uya-nık durup telefonunun çalmasını beklemesi gereki-yordu. İhtiyar, sıska vücudunu şişirilmiş lâs-tik yastıkların üstünde elinden geldiği kadar rahat ettirdi: Sir Marcus, tıpkı bir iskelet gibi, her bir ke-miğini ayrı ayrı hissederdi, sanki elbiselerinin astarı kurşundan yapılmıştı da kemikleri değe değe aşını-yor gibiydi. Bir saat gece yarısını vurdu, bütün bir gün daha yaşamıştı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

1

Raven etrafını yokliya yokliya, çuvalları buluncaya kadar ufacık kulübenin kapkara karanlığında dolaştı. Yastık silker gibi çuvalları silkerek üst üste dizdi. Heyecanla fısıldadı: “Burada biraz dinlenebilir misin acaba?” Anne elini uzatarak yürüdü, köşeye geldi: “Burası buz gibi.”

“Sen yat, ben biraz daha çuval bulurum.” Kibrit çaktı, minicik alevi katı, buz gibi karanlığın içinde dolaştı. Çuvalları getirdi, Anne’in üstüne örttü, kibriti attı.

Anne: “Birazcık ışık yakamaz mıyız?” diye sordu.

“Tehlikeli olur. Hem de,” dedi, “benim için iyi bir fırsat bu. Karanlıkta beni göremezsin. **Bunu** göremezsin.” Gizli gizli dudağına dokundu. Kapının dibinde dışarıyı dinliyordu; demir parçalarının, kömür tozlarının üstünde ayak sesleri, sonra alçak bir sesle konuşmalar duydu. “Düşünmem gerek. Burada olduğumu biliyorlar. Belki sen gitsen daha iyi olur. Senin bir suçun yok. Buraya gelirlerse ateş edilir.”

“Benim burada olduğumu biliyorlar mı dersin?”

“Arkamızdan buraya kadar gelmiş olmalılar.”

Anne: “Öyleyse kalırım,” dedi, “ben buradayken ateş etmezler. Sabaha kadar, sen dışarı çıkana kadar beklerler.”

Raven, acı bir inanmazlıkla, dostluk şüpheleri yeniden içinde belirerek: “Eksik olma,” dedi.

“Dedim sana. Ben senin tarafındayım.”

“Bir çıkar yol düşünmeliyim.”

“Şimdi dinlensen daha iyi. Düşünmek için koca gece var önünde.”

Raven: “Burası oldukça... iyi,” dedi, “bütün bir dünya dolusu lânet insanlardan uzak. Hem de karanlık.” Anne’in yanına yaklaşıyor, karşı köşede, kucagında tabancasıyla, oturuyordu. Birden şüpheyle sordu: “Ne düşünüyorsun?” Bir kahkaha sesi duyunca şaşırdı. Anne “Tıpkı ev gibi,” dedi.

“Ben evlerden pek hazzetmem. Bir zamanlar ben de bir evde oturmuştum.”

“Anlatsana. Adın ne senin?”

“Biliyorsun adımlı. Gazetelerde okumuşsundur.”

“İlk adın ve göbek adın demek istemiştin.”

“Göbek adı. İyi bu işte. Bugünlerde kimsenin din ile alış verışı yok.” Küskün küskün tabancasının namlusuyla kömür tozu kaplı yere vurarak “Hem de hiç mi hiç,” dedi. Karşı köşede kızın nefes alışını duyuyordu, gözden ırak, kendinden ıraktı, gene, birşeyler kaçırmış, hayatı eksikmiş gibi o garip his geldi içine. “Sende bir kötülük var demek istemiyorum. Herhalde dindarsındır.”

“Ne bileyim.”

“Ben seni o eve öldürmek için götürmüştüm...”

“Öldürmek mi?”

“Ya ne sanmıştın? Ben âşık olacak tip değilim ya? Kızların hayalinde canlandırdığı tip? Heykel gibi yakışıklı?”

“Peki ne diye öldürmedin?”

“O adamlar geldiler. O yüzden. Yoksa sana âşık olmadım ya. Ben kadın kısmına saplanacak adam değilim. O bakıma yakamı kurtarmışım. Dünyada kadın kısmına karşı yumuşamam.” Perişan bir sesle devam etti: “Ne diye polise gidip beni ele vermedin? Ne diye şimdi bağırıyorsun?”

"Eh, elinde tabancan var ya?"

"Ateş etmem ki."

"Neden etmez mişsin?"

"Deli değilim ya ben. İnsanlar bana dürüst davranırsa ben de onlara dürüst davranırım. Haydi bakalım. Bağır. Kılımı kıpırdatmam."

Anne. "Eh," dedi, "müsaade edersen ben de sana karşı minnettar olayım biraz. Bu gece beni kurtardın ya."

"O salaklar seni öldüremezdi. Cesaret edemezlerdi ki. Öldürmek için tam erkek olmalı."

"Öyleyse, senin aziz dostun Cholmondeley'in beni öldürmesine ramak kalmıştı. Senin tarafını tuttuğumu anlar anlamaz boğazımı sıktı."

"Benim tarafımı tutmak mı?"

"Aradığın adamı bulmak için."

"Vay namussuz alçak vay." Tabancasına eğilmiş kötü kötü düşünüyordu, ama düşünceleri nefretten, bu karanlık, emin köşeciğe kayıyordu. İşte buna alışık değildi. "Akli başında kızsın sen. Hoşlandım senden."

"İltifatına teşekkür ederim."

"İltifat değildi. Öyle lâflar etmem ben. Ama sana güvenip bir şey söylemek istiyorum, güvenemiyorum."

"Neymiş bakalım bu sır?"

"Sır değil. Londra'da, peşime takıldıkları vakit, odamda bıraktığım kediye söyleyecektim. Sen olsan bakarsın ona."

"Beni sükütu hayale uğrattın Mr. Raven. Ben de bir kaç cinayet itiraf edeceksin sanmıştım." Sonra, birden ciddileşerek bağırды: "A, buldum. Davis'in çalıştığı yeri buldum."

"Davis mi?"

"İşte şu Cholmondeley dediğin adam. Eminim.

Midland Çelik fabrikası. Metropole otelinin yakınında bir sokakta. Koskocaman saray gibi bir yer."

Raven tabancasıyla donmuş, buz gibi yere vuraarak: "Buradan çıkmalıyım," dedi.

"Polise gitsen olmaz mı?"

Raven: "Ben mi?" dedi. "Ben mi polise gideyim?" Güldü. "Bak bu iyi olur işte. Ellerimi uzatayım da kelepçeleri geçirsinler bari..."

Anne: "Ben bir yolunu bulmalıyım," dedi. Sesi kesildiği vakit, sanki gitmiş gibiydi. Raven sert bir sesle. "Orada mısın?" diye sordu.

"Elbet buradayım. Ne geçiriyorsun aklından?"

"Yalnız başına olmak tuhaf oluyor da." O acı inanmazlık hissi gene geri gelmişti. İki kibrit çıkıp yüzüne, biçimsiz ağzına yaklaştırdı. "Bak," dedi, "i-yice bak." Ufacık alevler yanıyor, yavaş yavaş bitiyordu. "Bana yardım edecek değilsin ya? Bana?"

Anne: "Neyin var sanki?" dedi, "hoşuma gittin." Alevler derisine değiyordu, ama iki kibriti dimdik tuttu, alevi parmaklarını yaktı, acısı zevke yakın bir şeydi. Ama buna da omuz silkti; artık iş işten geçmişti; karanlıkta oturup duruyordu; gözlerinin ardında göz yaşları kocaman ağırlıklar gibiydi, ama ağlıyamadı. Tam vaktinde gereken su yolunu açıp yaş akıtma maharetine yabancıydı. Tabancasıyla yeri yokliya yokliya kendi köşesinden Anne'a doğru ilerledi. "Üşüyor musun?" diye sordu.

"Daha sıcak yerlere alışığımdır da."

Kala kala kendi çuvalları kalmıştı. Onları da Anne'a doğru iterek. "Al örtün bunlarla," dedi.

"Sana da var mı?"

Raven sert bir sesle, sanki kızıdan nefret ediyormuş gibi.

"Elbet var. Ben kendime bakmasını bilirim," dedi. Elleri öyle üşümüştü ki, tabancayı kullanacak ol-

sa güçlük çekecekti. "Buradan çıkmalıyım."

"Bir çıkar yol düşünürüz. Şimdi biraz uyu."

"Uyuyamam. Son günlerde kötü rüyalar görüyordum."

"Öyleyse birbirimize hikâye anlatalım. Zaten çocuk saati yaklaştı."

"Ben hikâye bilmem."

"Öyleyse ben anlatayım. Nasıl olsun? Komik mi olsun?"

"Ben bu hikâyelerde gülünecek hiç bir şey bulamam."

"Üç ayının hikâyesi uygun olabilir."

"Maddî bir hikâye olmasın. Paraya dair hiç bir şey duymak istemiyorum."

Yanına yaklaşırken, artık Raven'i görebiliyordu: Söylediklerinden hiç bir şey anlıyamıyan kapkara, iki büklüm bir gölge.. Alay ettiğini anlıyamıyacağına bildiği için, rahat rahat adamla alay etmeğe başladı. "Sana tilki ile kediyi anlatayım. Kedinin biri ormanda bir tilkiye rastlamış, hep de tilkilerin akıllı geçindiğini duyarmış. Nezaketle bir merhaba demiş, işler ne âlemde diye sormuş. Ama tilki çok gururluymuş. "Bana ne hakla işler ne âlemde diye soruyorsun, seni fare düşkününü aç gözlü seni? Sen dünyadan ne anlarsın sanki?" demiş. Kedi de. "Eh, ben de bir şey biliyorum," demiş. "Tilki sormuş. "Neymiş o?" diye, sormuş kedi de "Köpeklerden kaçmasını," demiş. "Beni kovaladıkları vakit, ben bir ağaca sapanlarım." Derken tilki kabar kabar kabarmış. "Sen bir tek şey biliyorsun, ben böyle yüzlercesini bilirim" demiş, "bende nice nice hünerler vardır. Gel benimle beraber de sana göstereyim." Tam o sırada dört tane av köpeğiyle bir avcı çıka gelmiş. Kedi ağaca tırmanmış, "Haydi göster hünerlerini Tilki efendi, göster bakalım," demiş. Ama köpekler dişlerini tilkiye

geçirmişler bile. O zaman kedi gülmüş, tilkiye dönmüş demiş ki, "Gördün mü çok bilmiş efendi, şimdi bu bir tek hüneri bileydin, sen de sağ salım ağaçta benim yanımda olacaktın." Anne sustu. Yanıbaşındaki karartıya dönerek. "Uyudun mu?" diye sordu.

Raven: "Hayır," dedi, "Uyumadım."

"Şimdi sıra senin."

Raven asık suratla ters ters, üzgün üzgün: "Ben hikâyeye bilmem," dedi.

"Böyle hikâyeler bilmez misin sen? Nasıl yetiştirmişler seni?"

Raven: "Okumuşumdur ben de," diye directti, "ama şimdi aklımda başka şeyler var. Hem de yığın yığın."

"Keyfine bak. Beterin beteri var."

"Neymiş o?"

"Bu işi ilk önce başlatan adamı düşün, ihtiyarı öldüren adamı demek istiyorum, Davis'in arkadaşını."

Raven hışımla: "Ne söylüyorsun sen?" dedi, "Davis'in arkadaşı mı?" Ama öfkesini içine bastırdı. "Benim kızdığım adamın öldürülmesi değil, attıkları kazık."

Anne şen bir tavırla çuvalların altında hoş beş etmeğe yeltenerek, "Tabii canım," dedi, "adam öldürmek gibi ufacık şeylere ben de aldırmam."

Raven, bir ümit ararcasına başını kaldırıp karanlıkta gözlerini gezdirerek: "Aldırmaz mısın?" dedi.

Anne: "Ama adam öldürmekten adam öldürmeğe fark var," dedi. "Meselâ ihtiyarı öldüren burada olsaydı şimdi... neydi ihtiyarın adı?"

"Hatırlamıyorum."

"Ben de. Nasıl olsa dilimiz dönmezdi."

"Devam et. Burada olsaydı,..."

“Sana vur herifi derdim de kılım kıpırdamazdı, sonra da: Aferin derdim”. Bu konu hoşuna gitmişti. “Sana söylediklerimi hatırlıyor musun, çocuklar için gaz maskesi icad edemediklerini söylemiştim. İşte şimdi şu anda onun kafasını böyle şeyler kurcalıyor olmalı. Gaz maskesinin altında canlı kalıp da çocuklarının boğulup içinin dışına çıkışını seyreden analar..”

Raven inatçı bir edayla: “Yoksullara göre hava hoş.” dedi, “zenginlerden de bana ne? Böyle bir dünyaya çocuk getirmek istemem zaten.” Anne, adamın gergin, iki büklüm vücudünü görebiliyordu. “Sırf onların egocistliği bu. Kendi keyiflerine bakıyorlar, çirkin biri doğsa da umurlarında değil. Yatakta, yahut bir duvar dibinde geçen üç dakika, halbuki doğan için bütün bir ömür boyu.. Ana şefkati ha,” dedi. Mutfak masası,, muşambanın üstündeki sebze bıçağı, anasının elbisesini kaplıyan kanlar olduğu gibi gözünün önüne gelmişti. “Ben okumuş adamım bak. Hükûmet Çocuk Yuvalarının birinde hem de. Öyle derler bunlara, yuva derler. Yuva ne demektir dersin?” Ama Anne’in konuşmasına fırsat vermiyordu. “Yanılıyorsun işte. Sence işi gücü olan bir koca, güzel bir ocak, geniş bir karyola, terlik, beşik, vesaire demektir. Yuva bu değil işte. Yuva demek, bir çocuk için, kilisede konuştu diye bir başına hapis, yaptığı her iş için bir güzel sopa demektir. Kuru ekmek ve su demektir. Biraz keyifleneyim desen nöbetçinin birinin seni hakladığının resmidir demektir. İşte yuva budur.”

“Eh, o da bütün bunları düzeltmek istiyordu, öyle değil mi? O da bizim gibi yoksuldu.”

“Kimden bahsediyorsun?”

“Şu ihtiyardan, neydi adı? Okumadın mı gazetelerde? Fakir mahalleleri kalkındırmak için ordunun masrafını kıstmış. Yeni işçi evlerini açarken, çocuk-

larla konuşurken çekilmiş resimleri var. O zenginlerden yana değildi ki. Harbe girmek istemiyordu. Onun için vurdular. Kalıbımı basarım ki, şimdi o öldü diye, para yapan insanlar vardır. Hem de bütün bunları kendi başarmış, öyle yazdılar. Babası hırsızmış, anası da kendini....”

Raven. “Öldürmüş mü?” diye fısıldadı. “Nasıl öldürmüş okudun mu?”

“Boğmuş.”

Raven. “İnsanın okuduğu şeyler, düşündürmeğe yetiyor,” dedi.

“Öyle ya, şu ihtiyarı.. nedir adı.. öldüren adamın da şimdi düşünecek hayli şeyi olmalı.”

Raven: “Belki,” dedi, “gazetelerin bildiklerini o bilmiyordu ki. Ona para verenler, onlar biliyorlardı. Belki bilinmesi gereken şeyleri bilsek, bir adamın neler geçirdiğini bilsek, o zaman onun da haklı olduğu noktaları anlardık.”

“Bunun gibisi kolay kolay anlaşılamaz. Neyse haydi şimdi uyuyalım.”

Raven: “Benim düşünmem gerek.” dedi.

Ama o kadar soğuktu ki uyuyamıyordu; üstüne de hiç çuval yoktu, kara paltosu da, pamuklu gibi incecik olmuştu. Kapının altından öylesine bir cereyan geliyor ki İskoçyanın buzlu raylarını süpürüp gelmiş derdiniz, öylesine bir karayel esiyordu ki denizden olanca buzlu sisi içeri taşıyor derdiniz. Kendi kendine düşündü: “İhtiyara bir kötülük yapmak istemedim, şahsı bir şey yoktu bunda...” Sana vur herifi derdim, sonra da ‘aferin’ derdim.” Birden aklına delice bir fikir geldi, elinde tabancasıyla kapıyı açıp dışarı çıkmak, üstüne ateş etsinler diye beklemek istedi. O zaman kız: “Çok bilmiş efendi,” derdi, “bu bir tek hüneri bileydin, köpekler..” Sonra birden düşündü, ihtiyar hakkında edindiği bu bilgi Chol-mon-deley’e

karşı kinini bir kat daha arttırmıştı. Chol-mon-deley bütün bunları biliyordu. Bu yüzden Cholmondeley'in karnına bir kurşun fazla sıkacaktı, bir tane de efendisi için. Peki ama öbür adamı nasıl bulacaktı?. Ancak hafızasında bir tek fotoğraf vardı, ihtiyar Bakan bu fotoğrafla takdim mektubu arasında bir ilgi bulmuştu, yara izi taşıyan bir genç resmiydi; şimdi herhalde ihtiyar bir adam olmuştur diye düşündü

Anne: "Uyuyor musun?" dedi.

Raven: "Hayır," dedi, "ne olsun?"

"Biri kıpırdıyor gibi geldi de."

Raven dinledi. Sadece rüzgâr dışarda gevşek bir tahtayı tıkırdatıyordu. "Sen uyumana bak. Korkmana lüzum yok. Göz görecektik kadar ortalık aydınlanmadan gelmezler." Düşündü, acaba gençken nerede tanışmışlardır bunlar? Herhalde onun bildiği, alıştığı yualardan birinde değil. Birden uyuya kaldı, ihtiyar Bakan ona doğru geliyor. "Vur beni. Gözüm-den vur beni" diyordu. Raven ufacık bir çocuktuk e-
linde sapan vardı. Ağlıyor, vurmak istemiyor, Bakan da. "Vur, yavrum. Beraber yuvamıza dönersin. Vur," diyordu.

Raven gene öyle birden bire uyandı. Uyku arasında tabancayı sımsıkı kavramıştı, namılı Anne'in uyuduğu köşeye çevrilmişti. Dehşetle gözlerini karanlığa dikti, kâtipenin bağırmağa yeltendiği vakit kapının altından gelen fısıltısını andırır bir ses duymuştu. "Uyuyor musun? Ne diyorsun?" diye sordu.

Anne: "Uyanığım," dedi. Kendini savunurcasına. "Dua ediyordum sadece," dedi.

Raven: "Allaha inanır mısın?" diye sordu.

Anne: "Bilmem," dedi. "Belki ara sıra. Dua etmek de bir alışkanlık. Ne zararı var? Merdiven altından geçerken parmaklarını kilitlemek âdetine benzer. Olan biten uğura hepimizin ihtiyacı var."

Raven: "Yuva'da çok dua ederdik," dedi. "Gün de iki defa, bir de yemeklerden önce."

"Bu hiç bir şey ifade etmez."

"Hayır, etmez. Ama herşey geçmiş, olup bitmiş şeyleri hatırlatırsa insanın asabı bozuluyor. Bazen yepyeni bir hayata başlamak istersin, sonra tutar biri dua eder, yahut bir koku duyarsın, yahut gazetedede bir şey okursun, hemen hepsini hatırlarsın, hem o yerleri, hem de o insanları." Ufacık, buz gibi kulübede biraz yakınlık duyabilmek için yaklaştı; insan dışarda bekliyenler olduğunu bilirse, bu bekliyenler kaçamaman için yahut ilk önce ateş etmeğe başlamaman için gün ışığını beklerlerse, içine daha da derin bir yalnızlık hissi çöker. Gün ağarınca kızı dışarıya çıkartmak, ondan sonra kendi içerde kalıp dişe, göz göze ateş etmek fikri kafasına yerleşmişti. Ama bu demek, Cholmondeley ile efendisini serbest bırakmak demektir; böylelikle onların da ekmeğine yağ sürülmüş olacaktı. "Bir ara bir yerde okumuştum... Okumağı severim... okumuş adamım ben." dedi, "şey hakkında okumuştum, psiko...psiko..."

Anne: "Boş ver şimdi," dedi, "anladım ne demek istiyorsun."

"Anlaşılan insanın rüyalarının mânâsı varmış, Kahve falı, iskambil falı filân gibi değil."

Anne. "Bir zamanlar bir ahabam vardı," dedi. "Öyle iyi iskambil falı bilirdi ki, insanın tüyleri diken diken olurdu. Bir tuhaf iskambilleri vardı, öyle acıip acıip resimli. Asılmış adam..."

Raven. "Öyle değildi okuduğum," dedi. "Şöyleydi.. Aman, iyi bilemiyorum işte. Zaten hepsini anlayamazsın ya. Anlaşılan, eğer rüyalarını anlatırsan.. Sanki sırtında yük taşıyormuşsun gibiymiş; anandan babandan, onların anasından babasından ötürü bu yük doğuştan sana yüklenmiş imiş.... tâ geçmişe dayanırmış ucu, tıpkı İncilde günâhların tekrarlanması

gibi. Sonra sen büyüdükçe yükün daha ağırlaşmış; yapman gereken ve yapmadığın şeyler, yaptığın şeyler filân. Ne etsen bu yük çekermiş seni.” Dertli, kasvetli yüzünü ellerine dayadı. “Tıpkı papaza günâh çıkarır gibiymiş. Yalnız, günâh çıkardığın vakit gidip aynı günâhları yeniden işlersin. Benim demek istediğim, bu doktorlara bütün rüyalarını, ama gördüğün bütün rüyaların hepsini anlatırmışsın, ondan sonra o yaptıklarını bir daha yapmak **istememişsin**. Ama herşeyi anlatman gerekmiş.”

“Uydurma çocuk rüyâlarını da mı?”

“Herşeyi. Hepsini anlattıktan sonra da, artık bitirmiş.”

Anne: “Bana pek zırva gözüktü bu,” dedi.

“Galiba doğru dürüst anlatamadım. Ama okuduğum buydu. Belki günün birinde denemeğe değer demiştim.”

“Hayat tuhaf şeylerle dolu. Benimle senin şimdi burada oluşumuz. Senin beni öldürmek istediğini zannetmen. Benim harbi durdurabileceğimizi sanmam. Senin psikon da bunlardan daha tuhaf değil ya.”

Raven: “Asıl mühim olan o şeylerden kurtulman,” dedi. “Mühim olan doktorun yapacağı bir şey değil. Bilmem, bana öyle geldi. Sana bizim yuvayı, kuru ekmekle suyu, duaları anlatmam gibi, anlattıktan sonra hiç de mühim gelmedi artık onlar.” Hafifçe, kendi kendine küfretti. “Kadın kısmına kapılmam sanırdım. Dudağım kurtarır beni derdim. Kapılmak emin iş değil. İnsanı yavaşlatıyor. Başkalarının başından da geçti, gördüm. Sonunda ya deliğe girdiler, yahut biri bağarsaklarını usturayla deşti. Şimdi, bütün öbürleri gibi, ben de kapılıverdim.”

Anne: “Hoşlandım senden,” dedi, “dostuz seninle...”

Raven: “Benim bir şey istediğim yok,” dedi. “Çirkinim, biliyorum. Yalnız bir tek şey sterim. Baş-

kaları gibi olma. Polise gitme. Kadın kısmı çoğunluk öyle yapar. Çok gördüm böylesini. Ama belki sen o kadın kısmından değilsindir. İyi kızsındır sen.”

“Birinin sevgilisiyim ben.”

Soğuşun, karanlığın içinde, hazin, güç bir gururla. “Bana göre hava hoş,” diye bağırdı, “başka bir şey istediğim yok ki, sadece bunu istiyorum, beni kazıklama diyorum.”

Anne: “Polise gidecek değilim,” dedi. “Sana söz veriyorum, bunu yapmam. Sevdığım adam hariç, bütün başka tanıdıklarım kadar seni de seviyorum.”

“Ben de belki sana bir iki şey anlatırım diye düşünmüştüm... rüyalarımı... doktora anlatır gibi. Doktorları tanırım. Onlara güvenilmez. Buraya gelmeden önce bir doktora gitmiştim. Şu dudağımı düzeltsin istiyordum. Beni narkozla uyutmağa kalkıştı. Polise haber verecekti. Güvenemezsin onlara. Ama sana güvenebilirim.”

Anne: “Gerçekten güvenebilirsin bana,” dedi. “Polise haber vermem. Ama daha önce biraz uyu, sonra istersen rüyalarını anlatırsın bana. Koca gece var önümüzde.”

Elinde olmadan ansızın, soğuktan Raven’in dişleri takırdadı. Anne işitmişti. Elini uzattı, paltosuna dokundu. “Üşümüşsün,” dedi. “Bütün çuvalları bana vermişsin.”

“Benim ihtiyacım yok. Paltom var.”

Anne: “Dost değil miyiz?” dedi. “Bu işte beraberiz. Al şu iki çuvalı.”

“Bir kaç tane daha olacak. Bir arıyayım.” Kibrit çaktı, duvarın etrafında eliyle yokliya yokliya dolaştı. “Anne’den uzak bir köşeye, eli boş çökerek. “İşte iki tane buldum,” dedi. “Uyuyamıyorum. Doğru dürüst uyuyamıyorum. Daha demin bir rüya gördüm. Şu ihtiyar var ya..”

“Hangi ihtiyar?”

“Öldürülen ihtiyar adam. Ben çocukmuşum, elimde sapan varmış, o da, “Gözlerimden vur beni” diyormuş, ben ağlıyormuşum, o da “Gözlerimden vur beni yavrum” diyormuş.”

Anne: “Tam üstüne bastın, ne de mânâ çıkarırım ya ben bundan,” dedi.

“Ben sadece sana anlatmak istedim.”

“Ne biçim bir adamdı rüyanda?”

“Ta kendisiydi.” Çarçabuk ilâve etti: “Resimlerde gördüğüm gibi.” Hatıralarını kara kara gözünün önünden geçirîi, içinden gelen delice bir istekle itiraf etmeğe yeltendi. Bu ana kadar hayatında güvenebileceği kimse olmamıştı. “Bunları dinlemeğe aldırmiyorsun ya?” diye sordu. Anne: “Dostuz ya,” diye cevap verince, derinden derine garip bir saadet duydu. “Bu şimdiye kadar geçirdiğim en güzel gece.” dedi. Ama hâlâ anlatamıyacağı bazı şeyler vardı. Herşeyi anlatmadıkça, güvenini tam olarak göstermedikçe, saadeti tam olmayacaktı. Kızı şaşırtmak yahut üzmemek istemiyordu, asıl itirafına yavaş yavaş yaklaşıp anlatmağa başladı: “Çocukluğuma dair daha başka rüyalar da gördüm. Rüyamda gördüm ki, kapıyı açıyorum, mutfak kapısını; annem orada.. boğazını kesmiş... çok çirkindi... başı hemen hemen kopmuştu... iyice testere gibi kesmiş... ekmek bıçağıyla...”

Anne: “Rüya değil bu,” dedi.

“Değil. Haklısın, rüya değildi.” Bekledi. Karanlıkta, kendinden yana bir şefkat hissinin yaklaştığını hissediyordu. “Çok çirkin bir şeydi bu, öyle değil mi? Bunun üstüne çirkinlik bulunamaz değil mi? Beni öylesine umursamamış ki, görmüyeyim diye kapıyı kilitlememiş bile. Onđan sonra da Yuva geliyor. Onu biliyorsun. O da çirkin bir şey, ama bunun kadar değil. Beni yeteri kadar okuttular, gazetede okuduklarımı anlayacak kadar. Şu psiko meselesi gibi. Yazım

düzgündü, şehir lisanı konuşurum. İlk başta çok dayak yedik, bir başıma hapsedildim, kuru ekmek su ve Yuvadaki bütün şeyler. Ama beni okuttuktan sonra artık bunlar sökmedi. Ondandır sonra başa çıkamadılar. Üstüme suç atamaz oldular. Şüphelenirlerdi ama bir türlü isbatını bulamazlardı. Bir defasında papaz beni suçlu çıkarmak istedi. Yuvadan çıkacağımız gün, bunun gerçek hayat gibi olduğunu söyledikleri vakit haklıymışlar. Jimi, ben, bir kaç tabansız oğlan daha.” Acı acı devam etti: “Şimdi ilk defa üstüme bir suç atıldılar, üstelik suçlu da değilim.”

Anne: “Kurtulursun,” dedi, “beraberce bir çıkar yol düşünüyoruz.”

“Senin böyle beraberce demen çok hoş, ama bu defa artık kancayı iyice taktılar bana. İlkönce Cholmondeley ile efendisini ele geçirsem, gerisi umurumda değil.” Sinirli, sinirli, bir nevi gururla devam etti: “Sana adam öldürdüğümü söylersem şaşar mısın?” Bu sanki ilk maniyaydı; bunu atlatırsa, güvenebilirdi.

“Kimi?”

“Hiç Battling Kite’ı duydun mu?”

“Hayır.”

Ürkek bir sevinçle güldü. “Şimdi sana hayatım pahasına güveniyorum demektir. Yirmi dört saat önce bana hayatım pahasına sana güveneceğimi söyleseydin... ama tabii sana delil vermiş değilim. O zaman yarışlara giriyordum. Kite rakip avenedendi. Yapılacak başka bir şey yoktu. Benim patronu temizlemeğe yeltendi. Yarı kısmımız bir otomobille çarçabuk şehre döndük. Hepimiz onunla aynı trendeyiz sanıyordu. Halbuki, tren geldiği vakit biz istasyondaydık. Vagondan iner inmez hemen üstüne çullandık. Ben boğazını kestim, öbürleri herifi tuttular, tâ hep beraber parmaklıklardan çıkana kadar. Sonra mecmuacının raflarının dibine bıraktık, tüy-

dük." Sonra. "Çünkü, ya onlar yaşıyacaktı ya biz. Yarışta, yanlarında ustura vardı. Tam harbdı."

Bir müddet sonra Anne: "Evet. Anlıyorum. İstemeseydi olmazdı," dedi.

Raven: "Pek çirkin bir şey gibi geliyor," dedi. "İşin tuhaf tarafı hiç de çirkin değildi. Tabiiydi."

"Sonra o işte kaldın mı?"

"Hayır. Değmezdi. Öbürlerine de güvenemiyordum. Ya yufkalaştılar yahut da büsbütün kabadayı kesildiler. Kafalarını kullanmıyorlardı. Sana Kite'i anlatmak istemiştım. Pişman değilim. Dine inanmam. Ama sen dostuz dedin, ben de yanlış düşünesin istemedim. Kite meselesi karşıma Cholmondeley'i çıkardı. Şimdi anlıyorum, adam tanımak için yarış işine girmiş. Ben de onu enayinin biri sanmıştım."

"Rüya derken lâfı nereye getirdik."

"Şimdi rüyalardan da bahsedecektini. Anlaşılan Kite'i öylece öldürüvermek sinirli etti beni." Sesi korku ve ümitle hafifçe titredi. Ümitliydi çünkü, kız madem ki bir cinayeti böyle soğukkanlılıkla karşılamıştı belki "Aferin," "kılım kıpırdamazdı," lâflarını geri alabilirdi; korkuyordu, çünkü bir yabancıya böylesine güvenmek ve aldatılmamak imkânsızdı, inanamıyordu. Ama herşeyi anlatabilmek, başka bir kimsenin herşeyi bilip de aldırmamasını hissetmek güzel bir şey diye düşündü; bu tıpkı uzun bir zaman uykuya dalabilmek gibi olacaktı. "Demincek uyudum ya biraz, iki-üç aydan beri, kaç gecedir ilk defa böyle uyuyorum. Galiba yeteri kadar dayanıklı değilim daha."

Anne: "Bana kalırsa, oldukça dayanıklısın. Artık Kite'den bahsetme."

"Artık kimse Kite'den bahsedildiğini duymıyacak. Ama sana anlatsaydım.." hemen itiraftan kaçındı. "Son zamanlarda, rüyamda sanki öldürdüğüm Kite değilmiş de ihtiyar bir kadınmış diye gördüm."

Bir kapının altından seslendiğini duydum, kapıyı açmağa çalıştım, ama tokmağını tutuyordu, tahtanın arkasından ateş ettim, ama tokmağı sıkı sıkı tutuyordu, kapıyı açmak için öldürmek zorunda kaldım. Sonra gene rüyamda gördüm ki, hâlâ canlıymış, gözlerinden vurdum. Ama bu bile...çirkin değildi."

Anne: "Rüyalarında hayli dayanıklısın bakıyorum," dedi.

"O rüyada bir ihtiyar adam da öldürdüm. Yazı masasının arkasında. Tabancamda ses kesme cihazı vardı. Masanın arkasına düştü. Canını yakmak istemedim. Benden yana adamın hiç bir ilişiği yoktu ki; iyice vurdum. Sonra eline bir kâğıt koydum. Bir şey almam gerekmiyordu."

"O ne demek... bir şey almam gerekmiyordu ne demek?"

Raven: "Bir şey alayım diye para vermediler. Cholmondeley ile patronu."

"Bu rüya değil."

"Hayır. Rüya değil." Sessizlik Raven'i korkutuyordu. Sessizliği kapamak için çabuk çabuk konuşmağa başladı. "İhtiyarın bizden olduğunu bilmiyordum ki. Öyle olduğunu bileydim elimi sürmezdim. Sonra bütün bu harb lâfları. Bana hiç bir şey ifade etmiyor. Harb olacakmış, bana ne? Benim için her zaman harb vardı. Boyuna çocuklardan dem vurup duruyorsun. Büyük insanlara merhametin yok mu? Ya o ya ben demekti. Döndüğüm vakit iki yüz lira, elli lira da peşin. Çok para bu. Gene Kite işini tekrarlamak demekti. Kite'i öldürmek kadar kolaydı." Durdu, "şimdi beni bırakacak mısın?" Sessizliğin arasında Anne adamın heyecanlı, nefes nefese soluğunu duydu. "Hayır, seni bırakmıyacağım."

Raven: "Bu iyi, ah, bu iyi," dedi. Elini uzattı, çuvalın üstünde Anne'ın buz gibi elini tuttu. Bir an

için eli trassız yanağına dayadı; biçimsiz dudağı ile bu ele dokunacak değildi. "Birine tam tamına güvenmek güzeldir."

2

Anne, tekrar konuşmadan önce uzun bir zaman bekledi. Sesi kıvamında çıksın, tiksintisi belli olmasın diye çabalıyordu. Sonra, şöyle bir denedi, ama ağzından sadece: "Seni bırakmıyacağım," lâfı çıktı. Karanlıkta, oturup, dururken, cinayet hakkında bütün okudukları aklına geldi: gözünden vurulup koridor-da yatan ihtiyar kâtibe, yaşlı Sosyalistin insafsızca darmadağın edilmiş kafatası.. Gazeteler buna, harb kahramanı kralın tahta geçmesini sağlamak için Sırp Kral ve Kraliçesinin pencereden atılışından beri işlenmiş en korkunç siyasî cinayet diyorlardı.

Raven gene; "Birine böyle güvenebilmek güzeldir." dedi, ve ansızın, şimdiye kadar çirkinliğini fazla hissetmemiş olduğu halde Anne adamın dudağını hatırladı, neredeyse düşünürken kusacaktı. Gene de, bu işe devam etmeliyim diye düşündü, ne hissettiğini anlamamalı, Cholmondeley'i ve patronunu bulmalı, sonra da... Anne adamdan kaçarcasına karanlığa sığındı.

Raven: "Şimdi dışardalar, bekliyorlar. Londra'dan polisler getirmişler," dedi.

"Londra'dan mı?"

Raven gururla: "Gazetelerde yazıyordu," dedi. "Scotland Yard'dan Komiser Muavini Mather."

Anne korku, üzüntü, şaşkınlık içinde bağırarak için kendini güç tuttu. "Burada mı?"

“Belki de şimdi dışardadır.”

“Ne diye içeri girmiyor?”

“Karanlıkta beni dünyada ele geçiremezler. Artık senin de burada olduğunu anlamışlardır. Ateş edemezler.”

“Ama sen.... sen ateş eder misin?”

Raven: “Benim ölecek diye korktuğum kimsem yok.”

“Gün ağarınca nasıl çıkacaksın dışarı?”

“O kadar bekliyecek değilim. Sadece önümü görebilmem için birazcık aydınlık olsun yeter. Ateş edebilecek kadar aydınlık. **Onlar** önce ateş edemeyecekler, ateş edip vuramayacaklar. İşte benim güvendiğim nokta da bu. Kaçarsam, beni nerede bulacaklarını dünyada bilemezler. Midland Çelik fabrikasında olduğumu bir sen bileceksin.”

Anne, korkunç bir nefret duyuyordu. “Demek soğuk kanlılıkla kılın kıpırdamadan ateş edeceksin?”

“Benim tarafımı tuttuğunu söylememiş miydin sen?”

Anne düşünmeğe çalışarak, ihtiyatla, “A, evet,” dedi, “evet.” Dünyayı ve...**Jimmy**’yi korumak biraz güçleşiyordu. İş çatallaşırsa, dünyayı kurtarmak ikinci plânda kalacaktı. Acaba Jimmy ne düşünüyor diye merak etti. Jimmy’nin ağır, müsamahasız dürüstlüğü iyi bilirdi; Raven’in kafasını kesip eline verse, gene ne diye Raven ve Cholmondeley hakkında bu türlü hareket ettiğini izah edemeyecekti. Harbi önlemek istedim iddiası, kendine dahi zayıf ve saçma geliyordu.

“Haydi uyuyalım artık,” dedi. “Önümüzde upuzun bir gün var.”

Raven: “Artık uyuyabilirim gibi,” dedi. “Bilemezsin ne kadar güzel...” Ama şimdi de Anne uyuyamıyordu. Düşünecek pek çok şey vardı. Adam uyuklayken tabancasını çalıp polisi çağırmağı düşündü,

ama bunun ne faydası olacaktı? Dünyada anlattıklarına inanmazlardı; sonra ihtiyarı öldürdüğüne dair delil de yoktu elinde. Böyle dahi olsa, gene kaçabilirdi. Vakit gerekti, halbuki vakit yoktu. Güney yönünden, askerî hava meydanının bulunduğu yerden, bir uğultu, uçak sesleri duydu. Devriye geziyorlar, Nottwich'in madenlerini, Midland Çeliğini koruyorlardı, ateş böceklerini andıran bu ufacık ışıkcı parçacıkları çabuk çabuk, hep beraber dolaşıyorlar, tren yolunun, depo arsalarının, Anne ile Raven'in yattığı barakanın, rüzgârdan mahfuz, kamyonun önünde oturup ı-sınayım diye kollarını çırpıp Saunders'in St. Luke kilisesinin vaiz kürsüsünde olduğuna dair rüya gören Acky'nin, tel makinesinin dibinde gözüne uyku girmeden bekliyen Sir Marcus'un üstünden geçip gidiyorlardı.

Bir haftadan beri ilk defa olarak Raven derin bir uykuya dalabildi, tabancası kucağındaydı. Rüyasında, Guy Fawkes (1) günü kocaman bir ateş yakıtığını gördü. Eline geçen herşeyi bu ateşe atıyordu: tırtıllı bir bıçak, yarış kartları, bir masa bacağı. Hepsi ılık ılık, derin derin, güzel yanıyordu. Etrafında fişekler atılıyordu. Harb Bakanı ateşin karşı tarafında gene göründü. "Bırak beni kendi halime. Burası ılık." dedi, sonra Guy Fawkes gibi ateşlerin arasında çöktü.

Bir saat vurdu: Anne canları saydı, bütün gece yaptığı gibi gene birer birer saydı; hemen hemen sabah olmuştu, halbuki hiç bir plân tasarlamamıştı. Öksürdü; boğazı ağrıyordu, sonra, ansızın sevinçle havanın sisli olduğunu farkettiler: Yükseklerde dolaşan kara sislerden değildi bu; nehirden çıkıp gelmiş, alçacık, sarı, ıslak, soğuk bir sisti, yeteri kadar koyu

(1) Parlamente'ye suikaste yeltenmiştir. Her yıl 5 Kasım'da ateş yakılıp resmi veya heykeli yakılır.

ise, bu siste bir adam pekâlâ görünmeden kaçabilirdi. Adamdan artık öylesine tiksiniyordu ki, elini güçlüklerle uzattı, dokundu. Raven hemen uyanmıştı. Anne: "Sis basıyor," dedi.

"Aman ne kadar iyi! Aman ne kadar iyi!" Hafifçe gülüyordu. "İnsan böyle şeylerle neredeyse Tanrıya, hakka inanıyor, değil mi?" Günün soluk ilk ışığında birbirlerini hayal meyal görebiliyorlardı. Uykusu dağıldığı için, artık soğuğu duyuyor, titriyordu. "Rüyamda kocaman bir ateş gördüm," dedi; Anne, adamın üstünde hiç çuval olmadığını gördü, ama merhamet duyamadı. Bu vahşi bir hayvandı, iyi idare etmek, sonra öldürmek gerekiyordu. "Varsın donsun." diye düşündü. Raven tabancayı gözden geçiriyordu. Anne, emniyeti açtığını gördü. "Ya sen? Sen bana dürüst davrandın. Başına bir şey açılın istemem. Sanmasınlar ki," bir an durakladı, sonra âdetâ sorarcasına, çekinerek, "bu işte beraberiz," dedi.

"Ben bir şey düşünürüm."

"Keşke seni bayıltsaydım. O zaman öyle sanmazlardı. Ama yufkalaştım işte. Şimdi üste para verseler sana dokunamam."

Anne dayanamadı: "İki yüz elli liraya da mı?" dedi.

Raven: "O yabancıydı," dedi. "Aynı şey değil ki. Ben onu o burnu kafdağında olanlardan sanmıştım. Sen..." gene durakladı, gözlerini donuk donuk tabancasına dikmişti, "dostsun."

Anne: "Meraklanma," dedi, "bir şey uydururum."

Raven hayran hayran: "Zekisin sen," dedi. Sisin aralıklı kapıdan içeri girip, ufacık barakayı kıvrır kıvrır, soğuk soğuk doldurmasını seyretti. "Neredeyse iyice koyulaşacak, o zaman kaçmağı göze alabilir insan." Tabancayı sol eline aldı, sağ elinin

parmaklarını oynattı. "Bu siste beni dünyada ele geçiremezler."

"Ateş edecek misin?"

"Elbette edeceğim."

Anne: "Aklıma bir şey geldi," dedi. "İşi garantiye almamız gerek. Bana paltonla şapkanı ver. Bunları giyer, ilk önce ben dışarı çıkarım, benim peşime takılırlar. Bu siste, ele geçirinceye kadar da farkına varmazlar. Sen düdükleri işitir işitmez ağır ağır beşe kadar say ondan sonra kaç. Ben sağa doğru koşarım. Sen sola kaçarsın."

Raven: "Amma cesursun," dedi. Başını salladı. "Olmaz. Ateş ederler belki."

"İlk önce onların ateş etmiyeceklerini sen söylemiştin."

"Doğru. Ama bu iş için hiç olmazsa bir kaç sene giyersin."

Anne: "Yok canım," dedi. "Bir şey uydururum. Beni zorladın derim." Belli belirsiz hissedilebilen, acı bir ifadeyle; "Böylelikle koroda yükselirim. Belki bir iki satır konuşma verirler bana," dedi.

Raven sıkılgan bir tavırla. "Benim sevgilim olduğunu söylersen, sana ilişmezler. Hiç olmazsa bu tarafları iyidir. Adamın sevgilisine ilişmezler," dedi.

"Bıçağın var mı?"

"Var." Bütün ceplerini aradı; yoktu; Acky'nin evinde büyük yatak odasında unutmuş olmalıydı.

Anne: "Eteğimi kesmek istedim," dedi. "Daha çabuk koşardım."

"Ben yırtmağa çalışayım." Raven diz çöktü, kumaşa asıldı, ama yırtamadı. Aşağı doğru bakarken Anne, adamı bileklerinin inceliğine şaşıtı; elleri genç, narin bir çocuğun eli kadar ince, kuvvetsizdi. Bütün kuvveti, ayaklarının dibinde duran aletteydi. Mather'i düşündü, ayaklarının dibinde diz çökmüş ince-

cik, sıskacık, çirkin yaratık için tiksinti ve nefretin yanı sıra bir alay da hissetti.

“Aldırma,” dedi. “Elimden geldiği kadar koşarım. Ver bana paltonu.”

Paltoyu çıkarırken titredi. Altında, sarsak, eski, iki dirseği delik kareli bir elbiseyi örten bu kapkara daracık boruyu üstünden çıkarıp atınca, kılığındaki kasvetli, haşın ifade kayboluvermişti. Elbise üstünden yerleşmemiş gibi sarkıyordu. Sıskaydı, iyi beslenmemiş bir hali vardı. Artık kimse bu haliyle onu tehlikeli sayamazdı. Delikleri göstermemek için kollarını iki yanına bastırdı. Anne: “Şapkanı da,” dedi. Raven şapkayı çuvalların üstünden alıp uzattı. Küçük düşmüş gibi bir hali vardı, eskiden olsa, bu hissi duyar duymaz öfkesinden geçilmezdi. Anne: “Bak,” dedi, “unutma. Düdük seslerini bekle, sonra saymağa başla.”

Raven: Hiç hoşuna gitmiyor bu iş,” dedi. Ümitsizlik içinde, Anne’dan ayrılmanın verdiği derin sızıyı anlatmağa yeltendi: Bu ayrılış sanki bir son gibiydi. “Gene görüşürüz... Bir gün...” dedi. Anne düşünmeden hemen teselli edercesine: “Evet,” deyince acı bir ümitsizlikle, “Evet,” diye güldü, “pek sanmam, hele öldüreyim şu...” ama öldüreceği adamın adını bile bilmiyordu.

ALTINCI BÖLÜM

1

Saunders uyuya kalmıştı; yanı başında bir sesle uyandı. "Sis koyulaşıyor, efendim."

Daha şimdiden hayli koyulaşmıştı, günün ilk ı-sıkları sise tozlu, sarı, bir renk vermişti, daha önce ne diye uyandırmadı diye içinden adama küfretmek geldi, ama kekemeliği yüzünden boş yere kelime har-camaktan çekinirdi. "Haber salın, sokulsunlar," de-di.

"Barakaya hücum edecek miyim, efendim?"

"Hayır. Kız var içerde. A-a-ateş edemeyiz. Dı-sarı çıkana kadar bekliyeceğiz."

Polis daha yanından ayrılmadan, gözüne bir şey çarptı: "Kapı açılıyor." Saunders düdüğü ağzına koydu, emniyetini açtı. Işık fenaydı, sis adamın gö-zünü aldatıyordu; ama kapıdan çıkıp, sağa kömür kamyonlarına doğru sığınan kara paltoyu hemen ta-nıdı. Düdüğü çaldı, karartının ardına yollandı. Kara palto ancak yarım dakika kazanbilmişti, çabuk çabuk sisin içinde ilerliyordu. Beş altı metreden ötesini gö-rebilmek imkânsızdı. Ama Saunders bezmeden göl-genin ardından gidiyor, durmadan düdüğünü çalı-yordu. Ümid ettiği gibi ön tarafta da bir düdük öttü; kaçak şaşaladı; bir an durakladı, Saunders hemen yetişti. Etrafını sarmışlardı, Saunders bu anın teh-likeli olduğunu biliyordu. Telâşla düdüğünü sisin a-rasına doğru üç defa öttürdü, polisleri yakınlaştırıp tam bir çevre çevirmek istiyordu, çok geçmeden dü-dük sesleri sapsarı görünmezliğin içinde kocaman görünmez bir çember çeviriverdi.

Ama yavaşlamıştı; kaçak bir atakla gözden kayboldu. Saunders iki düdük işareti saldı: "Yavaş yavaş yaklaşın, bağı kaybetmeyin." Önü sıra, sağa doğru, adamın görünmüş olduğunu haber veren bir düdük sesi duydu, polisler bu sese yaklaştılar. Her biri, iki yanındaki polisle teması kaçırmıyordu. Çevre tam kaldıkça, adam kaçamazdı. Ama çevre gittikçe küçülüyordu, halbuki ortada adamdan iz yoktu. Kısacık, tek tek, arayan düdük sesleri şaşkındı, hırçındı. Derken Saunders ilerde on on iki adım ötede bir polisin sisin içinde yaklaştığını gördü: Kaçak ilerde, orta yerde, kamyonların arasında bir yerde olmalıydı. Elinde tabancasıyla Saunders ilerledi, yerini bir polis alıp çevreyi tamamladı.

Ansızın Saunders kaçağı seçebildi. Güvenli bir yere sığınmıştı, bir kömür yığını, ve arkasındaki boş kamyon iyice muhafaza altına alıp adamı ânî bir baskından koruyordu. Arkasındaki polis tarafından görülemiyordu, düello yaparmış gibi yan dönmüştü, bir omuzu Saunders'a karşıydı, önünde diz boyu travers yükseliyordu. Bu duruşun Saunders'a göre tek mânâsı vardı, adam ateş edecekti, anlaşılan gözü dünyayı görmüyordu artık. Şapkası yüzüne inikti; paltosu garip bir şekilde sanki asılı gibiydi; elleri cebindeydi. Saunders sarı sarı sis kıvrımlarının arasından seslendi: "İyilikle çıksan daha iyi edersin." Tabancasını doğrulttu, sokuldu, parmağı tetikteydi. Ama adamın hareketsizliği Saunders'ı ürkütmüştü. Sis dalgasının altında yarı saklı bir gölgeye sığınmıştı. Asıl göz önünde olan kendiydi, arkasında Doğu ve günün ilk ışıkları vardı. Bu bir nevi idamını beklemek gibi bir şeydi, çünkü ilk önce kendi ateş edemiyordu. Ama ne olursa olsun, dedi, Mather'in bu hususta ne hissettiğini biliyordu, adamın Mather'in sevgilisiyle de bir ilişkisi olduğunu biliyordu, ateş etmek için daha başka mazeret gerekmiyordu. Mather onu kollardı

nasıl olsa. Bir tek hareket yeterdi. Hiç kökelemeden, keskin bir sesle. "Eller yukarı!" diye bağırdı. Gölge hiç hareket etmedi. Mather'i inciten, üzen bu adama derin bir nefret duyarak için için: İtaat etmezse vururum, dedi: Hepsi bana destek olurlar: Son bir fırsat daha vereyim. "Eller yukarı!" Gölge aynı gerkilde, elleri cebinde, hayal meyal seçilen bir tehdit ifadesi gibi kalınca, Saunders ateş etti.

Ama tam tetiği çekerken bir düdük sesi duyuldu, duvarın ve yolun yönünden gelen acı, telâşlı bir ısıktı bu, kauçuktan bir hayvanın çığlığı gibi bir düdük sesiydi. Bu düdüğün mânâsı açıktı, Saunders birden olanları kavradı: Mather'in sevgilisine ateş etmişti; kız polisleri yanlış ize çekmişti. Arkasındaki adamlara: "Kapıya dönün!" diye seslenerek ileriye koştu. Kurşunu yedikten sonra kızın sallandığını görmüştü. "Vuruldun mu?" diye sordu, daha iyi görebilmek için şapkayı çıkarıp attı.

Anne cılız, yorgun bir sesle, kamyona sıkıca dayanarak, "Beni öldürmek isteyen üçüncü adamsın," dedi. "Şirin Nottwich'e buyurunuz. Neyse, daha altı canım kaldı."

Saunders'ın kekemeliği gene başlamıştı: "V-v-v-v-...."

Anne: "İşte şuraya ateş ettin," dedi, "bak gör bir defa." Kamyonun kenarındaki uzun, sarı sıyrığı gösteriyordu. "Düpedüz "avut" oldu. Bir kutu çikolata bile kazanamazdın."

Saunders: "Benimle b-b-b-eraber gelmen lâzım," dedi.

"Memnuniyetle. Şu paltoyu çıkarsam olur mu? Pek mânâsız hissediyorum kendimi."

Kapıda, dört polis yerde yatan bir şeyin etrafını çevirmişti. Biri. "İmdat arabası çağırttık." dedi. "Öldü mü?"

“Henüz değil. Midesinden vurulmuş. Herhalde düdük çalıyordu...”

Saunders birden derin bir hırs duyarak. “Yana çekilin çocuklar,” dedi, “hanım görsün.” Sanki duvara tebeşirle çirkin bir resim çizmiş de göstermek istemiyormuş gibi çekinerek, şaşkın bir halde gerilediler, ortaya, hiç bir zaman canlı olmamış, sıcak kan dolaşımını damarlarında hiç bir zaman hissetmemiş gibi duran bembeyaz, duru bir yüz çıktı. Bu yüzdeki ifadeye sâkin, diyemezsiniz, bu ifade sadece boşluktaki yokluktaki. Kan, arkadaşlarının çözüp gevşettiği pantolonunu lekelemişti, yolun kömür tozlarının üstüne birikmişti. Saunders. “İki kişi şu hanımı merkeze götürün. Araba gelinceye kadar ben burada kalacağım,” dedi.

2

Mather. “İfade vermek istiyorsan, dikkatli olman hususunda seni ikaz etmem lâzım. Söylediğin herhangi bir şey aleyhine delil olarak kullanılabilir,” dedi.

Anne: “İfade vermem için bir şey yok ortada,” dedi. “Seninle konuşmak istiyorum, Jimmy.”

Mather: “Müfettiş burada olsaydı, bu vak’ayı ona teslim edecektim,” dedi. “Şunu anlamamı istiyorum ki şahsî... yâni seni tevkif etmememin sebebi..”

Anne: “İnsana bir fincan kahve verirler,” dedi. “Neredeyse kahvaltı vakti.”

Mather öfkeyle masaya bir yumruk vurdu, “Adam nereye gitti?”

Anne: “Dur biraz, sıkıştırma beni,” dedi. “Anlatacağım çok şey var. Ama inanmıyacaksın.”

Mather: “Vurduğu adamı gördün,” dedi. “Karısı ve iki çocuğu var. Demin hastaneden telefon ettiler. Dahilî kanama yapmış.”

Anne: “Saat kaç?” diye sordu.

“Sekiz. Susman hiç fark etmez. Nasıl olsa elimizden kaçamaz. Bir saat sonra alarm çalacak. Sokaklarda gaz maskesi takmıyan kimse kalmıyacak. Hemen ele geçer. Ne giyiyor?”

“Bana yiyecek bir şey verseniz. Yirmi dört saat-tir ağzıma lokma koymadım. Karnım doyarsa belki kafam işler.”

Mather: “Suçortağı olarak hüküm giymemen için bir tek fırsat var. İfade vermen lâzım.”

Anne: “Bu kaçınıcı mertebe suç sayılır?” diye sordu.

“Adamı korumak mı istiyorsun? Ne diye ona verdiğin sözlü tutuyorsun, sanki sözünü...”

Anne: “Haydi görelim,” dedi, “şahsiyata dök işi bakalım. Kimse ayıplamaz seni. Ben ayıplıyamam. Ama ona verdiğim bir sözü tutuyorum sanmıyasın. İhtiyarı o öldürmüş. Bana kendi söyledi.”

“Hangi ihtiyarı?”

“Harb Bakanını.”

Mather: “Daha münasip bir şey uydurmalıydın.” dedi.

“Ama doğru. Bu paraları o çalmamış ki. Kazıklamışlar onu. O işi yapmak için ücret diye vermişler.”

Mather: “İyi masal uydurmuş sana,” dedi, “ama o paraların nereden alındığını ben biliyorum.”

“Ben de biliyorum. Tahmin edebiliyorum. Bu şehirden bir yerden çıkmış o paralar.”

“Yanlış söylemiş sana. Victoria caddesinde, Ray İmalât Şirketinden çıkmış.”

Anne başını salladı: “Oradan değil. Midland Çelik fabrikasından.”

"Demek oraya gidecek, Midland Çelik fabrikasına... Tabakhanede?"

Anne: "Evet," dedi. Bu kelimedede bir kesinlik, bir sonuç ifadesi vardı, Anne'ı ürkütüyordu. Artık Raven'den nefret ediyordu, kan içinde yerde yatan polis memurunu gördükten sonra, Raven'in ölümünü içten diliyordu, ama elinde olmadan barakayı, soğuşu, çuval yığmlarını, adamın tam ve ümitsiz güvenini hatırladı. Mather telefonu açıp emir verirken, başı öne eğik oturuyordu. Mather, "Adamı orada bekleriz," dedi. "Kimi görecekmış?"

"Bilmiyor."

Mather, "Maamafih bunda bir iş olabilir," dedi. "Her iki şirket arasında bir münasebet olabilir. Herhalde bir memur tarafından aldatılmıştır."

"Bu parayı ona veren ufak bir memur değil, bildiğim bir şey var diye beni öldürmek isteyen de..."

Mather: "Senin uydurma masalın için daha vakit var," dedi. Bir zil çaldı, içeri giren polis memuruna: "İfadesi alınmak için bu kızı burada bekletin. Bir sandviçle bir fincan kahve verebilirsiniz artık," dedi.

"Sen nereye gidiyorsun?"

"Senin ahbabı getirmeğe."

"Ateş eder. Senden daha çabuk eli. Ne olur bırak başkaları.." Yalvarmağa başladı. "Tam bir ifade vereceğim. Kite'ı da öldürmüş."

Mather polis memuruna: "Kaydet şunu," dedi. "Altosunu giydi. "Sis açılıyor."

"Anlamıyor musun, eğer doğruysa... bırak, biraz vakit bırak, şu adamı bulsun... o zaman harbi önleriz."

"Sana masal anlatmış."

"Bana doğruyu söylüyordu. Ama tabii sen orada değildin... adamın anlattıklarını sen duymadın. Sana

anlatırken başka türlü oluyor. Ben de.. herkesi koruyorum sanıyordum.”

Mather başın bir tavırla. “Bütün yaptığın iş de bir adamın ölümüne sebep olmak,” dedi.

“Ama bütün bunları burada anlatınca başka türlü mânâ çıkıyor. Saçmaymış gibi geliyor. Ama kendini inanıyordu. Belki,” Ümitsiz bir sesle devam etti “deliydi.”

Mather kapıyı açtı. Birden Anne arkasından seslendi: “Jimmy, deli değildi. Beni öldürmeğe çalıştılar.”

Mather: “Dönüşümde ifadeni okurum,” diyerek kapıyı kapattı.

YEDİNCİ BÖLÜM

1

Hastahanede hepsinin keyfine diyecek yoktu. Son sokak toplantısından beri böyle şamata olmamıştı, o zaman da koca Piker'i kaçırmışlar, Weevil'in tâ ucuna götürmüşler, fidye ödemezsen tepe taklak suya daldırırız diye de tehdit etmişlerdi. Hey gidi koca Fergusson, hey gidi koca Buddy şimdi de o düzenliyordu işi. Meydana üç tane sıhhi imdat arabası çıkarılmıştı, bir tanesinde de cenaze işareti vardı. Derken biri tuttu. Mike benzini burun şırıngası ile çekiyor, diye bağırdı, bunu duyunca Mike'ı un ve kurum yağmuruna tuttular; zaten unu da kurumu da koca koca kovalarda hazırlamışlardı. Bütün bunlar, programın gayri resmî kısmıydı. Ellerine geçir-diklerini unla, kurumla oğacaklardı, ölüleri de cenaze arabası toplıyacaktı. Ölüler, otopsiye taze taze kalsınlar diye cesetlerin saklandığı buzhaneye konulacaktı.

Asistan operatörlerden biri, çabuk çabuk, sinirli sinirli meydanın köşesini dönüp gitti. Bir sezaryen ameliyat yapmağa gidiyordu, talebelerin aklına eserse tutup sataşacaklarından yahut suya tuta-caklarından korkuyordu; daha beş yıl önce böyle bir şamatalı eğlence günü bir kadın öldüğü için uzun uzun tahkikatta bulunulmuş, türlü rezalet çıkmıştı. Kadına bakan operatörü talebeler kaçırmış, Guy Fawkes kılığına sokmuş, şehirde bir baştan bir başa dolaştırmışlardı. Allaktan kadın paralı hastalardan değildi, hernekadar mahkemede kocası sinirlenmiş,

bağırıp çağırması, ağlayıp sızlamışsa da, Hâkim gençliğe karşı müsamahakâr olmanın gerektiği kanaatine varmıştı. Hâkim de bir zamanlar talebeydi, hattâ o sırada, Üniversitenin rektörünü kurum yağmuru-na tuttuğu günü tatlı tatlı yadetmişti.

Asistan Operatör de o günkü şamata da vardı. Sağ sâlim camlı koridora kapağı attıktan sonra o gün olanları hatırlayıp tatlı tatlı güldü. Üniversite rektörü hiç sevilmeyen bir adamdı, klâsik taraftarıydı, halbuki bu bir taşra üniversitesi için oldukça uygunsuzdu. Lucan'ın **Pharsalia**'sını, kendi uydurması çapraşık, karışık bir vezinle çevirmişti. Operatör, bu şiirde vurgulara dair bir şey hatırladı. Adamın ufacık, eciş bücüş, ürkek suratı, gözlüğü kırıldıktan sonra dahi gülmeğe, şakadan anlar görünmeğe çabalayışı gözünün önüne geldi.. Ama adamın şaka kaldırır hiç bir tarafı yoktu. Zaten bu yüzden kuruma boğmuşlardı ya.

Artık güvende olduğuna iyice akli yatınca, meydana patırtıya bakıp, tatlı tatlı güldü. Beyaz gömlekleri kurumdan kapkara olmuştu bile. Biri eline bir mide pompası geçirmişti. Neredeyse High Street'deki dükkânı basacaklar, maskot'ları olan, güve yeniği ile delik deşik doldurulmuş kaplanı alacaklardı. Veznedar Colson'un yüzünde ürkek bir ifadeyle bir kapıdan öbür kapıya telâşlı telâşlı dolaştığını görünce hafifçe güldü, gençlik diye düşündü: Belki onu da ele geçirirler, yok, bırakmışlar: Ama ne yaman gündü, ne görmüşlerdi o gün, "Zafer bulutlarını takib ederken," "temiz sulara dalarken."

Buddy'nin keyfine diyecek yoktu. Herkes onun emirlerini dinlemeğe can atıyordu. Buddy önderdi. O söyledi mi derhal istediği adamı suya daldırırlar yahut kuruma tutarlardı. Muazzam bir nüfuzu vardı, imtihanlarda fena not alması, Operatörler tarafından küçümsenmesinin iyi bir izahıydı bu. Buddy

bugün emir verecek olsa, Operatör gelse hali duman demekti. Kurum, su ve un Buddy'nin fikriydi; eğer böyle bir "şamata" çıkarmağı düşünmemiş olsaydı, gaz maskesi denemesi kasvetli, sıkıntılı resmî bir görevden başka bir şey olmayacaktı. "Şamata" lâfının bile tesiri büyüktü; kaideden, kontrolden tam bir hürriyet demekti. Buddy, açık göz ve akıllı talebeleri toplantıya çağırmış ve izah etmişti. "Sokakta gaz maskesi takmadan dolaşanlar vatan hainidir. Bu denemeyi sekteye uğratmak isteyenler var. Biz de hastahaneye getirdiklerimize hadlerini bildireceğiz."

Talebeler, fıkır fıkır bir yığın halinde Buddy'nin etrafını sarmışlardı. "Yaşa be Buddy." "Hey pompayı kollasana." "Benim stetoskopumu hangi namussuz aldı?" "Ya kaplan Tim ne olacak?" Buddy Ferguson'un etrafını sarmışlar, emir bekliyorlardı. Buddy de bir İmdat Arabasının basamağına çıkmış, hepsine tepeden bakıyordu, beyaz gömleğinin önü açılmıştı, parmaklarını yeleşinin ceplerine sokmuştu, dört köşe göğsü gururla kabarıyordu, çocuklar da bir yandan, "Kaplan Tim! Kaplan Tim! Kaplan Tim!" diye haykırıyorlardı.

"Dostlar, Romalılar, Vatandaşlar," (1) diye başlayınca ortalık kâhkahadan kırıldı: İlâhi koca Buddy, Buddy her zaman en olmayacak lâfı yerinde söylerdi. Bütün eğlencelere tat katardı. Buddy'nin ne edeceğini, ne diyeceğini önceden kestiremezsiniz. "Verin bana..." Gülmekten katılıyorlardı. Ne yaman herifti şu Buddy. Hey gidi koca Buddy hey.

Hareket etmek isteyen, içi tıka basa samanla dolmuş kocaman bir hayvan gibi Buddy Ferguson da vücudünün her bir köşesini tek tek hissediyordu. Kolunu budunu yokladı; hareket için can atıyordu. Bir

(1) Shakespeare'in "Julius Ceasar" piyesinden bir satır.

alay imtihan, konferanstan sonra artık Buddy Ferguson hareket istiyordu. Çocuklar fıkır fıkır etrafını sararken kendini insanların önderi saydı. Harb patlayınca artık Kızıl Haç işlerine elveda demekti: Bölük Komutanı Buddy Ferguson, Siperlerin Aslanı Buddy Ferguson. İyi not aldığı tek imtihan Fiili Tatbikat görevleri dersiydi.

Buddy Ferguson, "Bir kaç arkadaş eksik," dedi. "Simmons Aitkin, Mallowes, Watt. Hepsi kancık bunların, biz vatan hizmeti görürken onlar tutmuş anatomi hatmediyorlar. Şehirde yapışırız yakalarına. Hava Birliğimiz hemen evlerine damlıyacak."

Biri. "Ya kadınlar, Buddy," diye haykırdı, hepsi gülüşmeğe, birbirlerini dürtüklemeye, güreşmeğe, başladılar. Buddy çapkın tanınmıştı. Arkadaşlarına Metropole'ün barında çalışan kız hakkında bile mânâlı mânâlı lâflar ederdi, kıza Sulu Juliet adını takmıştı, akşam kendi evinde, sözüm ona çay içerken neler neler olur der gibi haller takınırdı.

Buddy Ferguson İmdat arabasının basamağından indi. "Gönderin bana onları da," dedi, "Harb olunca analık artmalı." Kendini kuvvetli, kaba, kabadayı, canlı hissediyordu. Daha hiç bir kadınla yatmadığını hatırlamıyordu bile, tek macerası Nottwich'in tek orospusu ile başarısız geçirdiği andı; ama saldığı nam ona yetiyordu, kendi hayalinde Nottwich'deki her yatağa girip çıkmıştı. Kadınları tanıyordu, realistti.

"Sert davran kadınlara ha," diye biri bağırırdı, "hem de nasıl!" Bir yandan da geleceğe ait bütün düşünceleri kenara atıyordu; taşra hekimliği, ufacık kasvetli odalarda bekliyen müşteriler, yığın yığın ebe vak'aları, tatsız tuzsuz bir kadınla cebi delik bir hayat. Kabadayı önder, aslan Buddy seslendi: "Gaz maskeleriniz yanınızda mı?" İnsan, böyle önder oldu mu imtihan solda sıfır kalmaz da ne olur-

du? Genç hemşirelerden çoğunun pencerelere dizilip seyrettiğini gördü. Küçük esmer Milly'yi görüyordu. Milly Cumartesi günü onunla beraber çay içecekti. Gururdan adelelerinin gerildiğini hissetti. Kendi kendine, neler neler olacak, bu defaki cümbüş hepsini bastırarak diye düşündü, hazin gerçeği, bir kendinin bir de sırası geldikçe her bir kızın teker teker öğrendiği hazin gerçeği unutuyordu: Bisküvilerin çöreklerin başında konuşmadan geçen uzun dakikaları, maç sonuçlarına dair kaçamak konuşmaları, kapının önünde oturup sessiz sedasız, uslu uslu hava alışları unutuyordu.

Tutkal fabrikasının alarm düdüğü uzun, yükselen çığlığını attı, isterik bir köpeğin çığlığını andırıyordu, herkes Mütareke günlerinin sükûnetinin hatırası ile bir ân sâkin sâkin olduğu yerde kaldı. Sonra hemen üçe ayrıldılar, İmdat arabalarının tepelerine tırmandılar, gaz maskelerini taktılar, Nottwich'in, soğuk, boş sokaklarına yollandılar. Arabalardan, her köşede üçer beşer dağıldılar, küçük kümeler halinde, bütün o gürültüden sonra bu sessizlik içinde mahzun mahzun sokaklarda dolaşmağa koyuldular. Sokaklar hemen hemen bomboştu. Bir kaç hademe, bir kaç küçük kmemur bisikletleriyle geçtiler, gaz maskelerinin içinde, sirkte bisiklet numaraları yapan ayıları andırıyorlardı. Hepsi birbirleriyle konuşurken avaz avaz haykırıyorlardı, maskenin dışında seslerinin nasıl duyulduğunu kestiremiyorlardı. Her biri ayrı ayrı, dışarı ses salmayan birer telefon kabine kapatılmış gibiydi. Mika göz yerlerinden her bir eşiği, her bir kapı önünü aç gözlülükle kolluyor, bir kurban arıyorlardı. Buddy Ferguson'un etrafında bir grup toplanmıştı, gaz maskesi takmadan vazifeye çıkmış bir polisi ele geçirmeği teklif ediyorlardı. Ama Buddy veto hakkını kullanarak teklifi reddetti. Bunun gelişigüzel bir "şamata" olmadığını, ancak

gaz maskesi takmak zahmetine katlanmıyacak kadar vatanına aldırış etmiyen kimseleri ele geçirmek gerektiğini söyledi. "Bazı kimseler deniz taliminden bile kaçınırlar," dedi. "Hatırlarım bir defa Akdenizde deniz talimine gelmiyen biri vardı, adama neler etmiştik, ne eğlenmiştik."

Bu lâfı duyar duymaz, yardıma gelmiyenleri, o anda anatomi çalışmakta olan talebeleri hatırladılar. Buddy Ferguson, "Watt şuralarda bir yerde oturur," dedi, "gidip Watt'ı bir benzetelim." Sanki bir kaç şişe bira içmiş gibi, bütün vücudunu bir rahatlık sardı. "Tabakhane yolunda," dedi. "Soldaki ilk sokak. Sağdaki ilk sokak. Soldaki ilk sokak. Oniki numara. Birinci kat. "Evi biliyorum, çünkü ilk sömestirden sonra, Watt'ın ne eşek herif olduğunu anlamadan önce, orada beraber çay içmiştik." Bu ilk hatasını hatırlayınca, Watt'a yumruk yumruğa, eliyle, gözüyle bir şey yapıp, aradaki ayrılığı lâfta alayda bırakmamak arzusu birden içinde kabardı.

Boş Takabhane yolunda koşmağa başladılar, kurum kaplı beyaz gömlekleriyle yarım düzine ucubeyi andırıyorlardı; bunları birbirinden ayırd etmek imkânsızdı. Midland Çelik fabrikasının kocaman cam kapısından bakınca içerde üç kişinin asansörün yanında durup kapıcıyla konuştuğunu gördüler. Etrafta bir hayli üniformalı polis vardı, meydanda da kendi arkadaşlarından rakip bir grup gördüler, onların şansı daha iyi gitmişti, ufacık tefecik bir adamı ellerine geçirmişler (adam durmadan debeleniyordu) imdat arabasına sürüklüyorlardı. Polisler seyrediyor, gülüyorlardı, tâ yukarlarda tayyareler vızıldıyarak geçiyor, bu denemeye gerçek payı vermek için şehrin ortasında alçalıyorlardı. Soldan ilk sokak. Sağdan ilk sokak. Nottwich'in göbeği, bir yabancı için anî tezatla doludur. Ancak kuzeye doğru şehrin ucunda, parkın dışında, hali vakti yerinde,

orta halli kimselere ait evlerle dolu dizi dizi sokaklar görürsünüz. Çarşıya yaklaştınız mı bir bakarsınız modern; krom yazıhanelerin ardı sıra ufacık ciğerci dükkânları çıkagelir, Metropole'ün şatafatından sonra da viran evler, pişmiş sebze kokuları ortaya çıkar. Nottwich'de insanların burnundan ötesini görememesi, birbirinin halinden anlamaması için hiç bir mazeret yoktur.

Soldan ilk sokak. Bir tarafta evler bitiyor, çıplak bir kaya başlıyordu, sokak Şato'nun dibinden sarp bir yokuşla iniyordu. Burası artık gerçekten şato değildi; sarı, tuğladan bir müzeydi, içi çakmak taşından ok başları, kırık dökük toprak çanaklar, zooloji dairesinde güve yeniği içinde, doldurulmuş ge-yik başları ve 1843 de Nottwich lordunun Mısırdan getirdiği bir mumya ile doluydu. Güveler mumyaya ilışmemişlerdi, ama bekçi mumyanın içinde sıçan sesleri duyduğunu söylerdi. Mike'in cebinde bir burun duşu vardı, kayaya tırmanmak istiyordu. Buddy Ferguson'a seslendi, bekçinin maske takmadan dışarda olduğunu, düşman hava kuvvetlerine işaret verdiğini söyledi. Ama Buddy ile arkadaşları yokuş aşağı koşarak on iki numaraya yollanıyorlardı.

Kapıyı ev sahibesi açtı. Güldü, Mr. Watt'ın evde olduğunu söyledi; zannederseniz ders çalışıyor dedi; Buddy Ferguson'un omuzuna vurdu, Mr. Watt'ın yarım saat için kitaplarından baş kaldırmasının iyi geleceğini söyledi. Buddy. "Biz götürürüz onu," dedi.

Ev sahibesi. "Aa, Mr. Ferguson'muş," dedi. "Nerede olsa sesinizi tanırım, ama şu maskelerin altında dünyada konuşmasanız anlamazdım. Ben de tam dışarı çıkıyordum, Mr. Watt gaz maskesi tecrübesini hatırlattı."

Buddy, "Ya demek kendi hatırlamış." dedi. Ev sahibesi tarafından tanındığı için maskenin altında

kızarmıştı. Şimdi kendini göstermeği her zamankinden fazla istiyordu.

“Seni hastahaneye götürürler,” dedi.

Buddy “Haydi bakalım çocuklar,” diyerek merdivenlerden çıktı. Ama kalabalık olmaları işi bozuyordu. Hep birden Watt’ın kapısından girip, çocuğu oturduğu iskemleden çekip kaldırmak imkânsızdı. Hepsi Buddy’nin ardından birer birer odaya girip sıkışkan bir tavırla ses çıkarmadan masanın etrafına dizilmek zorunda kaldılar. Tecrübeli biri tam o anda onlarla başa çıkabilir ne yapacağını kestirirdi, ama Watt sevilmediğini biliyordu. Gülünç hale düşmekten korkuyordu. Çalışmağı sevdiği için çok çalışırdı, yoksulluğunun bunda payı yoktu. Oyun sevilmediği için oynamazdı, vücut çelimsizliğinin de payı yoktu bunda. Başarısını kafası sağlıyacaktı. Talebe olarak, sevilmediğinden ötürü bir üzüntü duyuyorsa, bu üzüntüsü gelecekteki refahı, Harley caddesindeki muayenehanesi, mesleğinin debdebesi için şimdiden ödediği bir kefaretti. Ona acımak için hiç bir sebep yoktu; asıl acınacak olan öbürleri, ömür boyunca taşra doktorluğuna gömülmeden önce beş yıl için kaba saba, patırtıcı bir hayat yaşıyan bu çocuklardı.

Watt, “Lûtfen kapıyı kapatın. Cereyan yapıyor,” dedi ve bu alayı öbürlerinin tetikte duran öfkesini derhal kabarttı.

Buddy: “Bu sabah ne diye hastahaneye gelmediğini sormak için geldik buraya,” dedi.

Watt, “Ferguson bu, değil mi?” diye sordu. “Ne diye sormak istediğinizi anlamıyorum.”

“Sen de kancık mısın?”

“Amma da eskimiş kelimeler kullanıyorsun. Hayır, kancık değilim. Sadece eski bir kaç tıbbî kitabı gözden geçiriyorum, nasıl olsa sizleri ilgilendirmeyeceği için, buradan çıkıp gitmenizi rica ederim.”

“Çalışıyorsun ha? Senin gibiler zaten böyle löp-çü olur. Bizler tutup insan gibi iş görürken...”

Watt, “Benim zevk aldığım şeyler başka, bütün mesele bu,” dedi, “ben bu eski kitapları gözden geçirmekten hoşlanıyorum, siz de bu acaip kılıkla gü-rültü patırdı çıkararak sokaklarda dolaşmasını se-viyorsunuz.”

Bu lâftan sonra çocuğun üstüne çullandılar. Watt askerî üniformaya hakaret etmekten beter ol-muştu. Buddy, “Seni soyacağız,” dedi.

“İyi ya. Kendim çıkarırsam daha çabuk olur.” diyerek Watt soyunmağa başladı. “Bu hareket psi-kolojik bakımdan çok enteresan. Hadım etme kabili-ninden bir şey. Zannımca, bunun asıl sebebi bir nevi cinsî kıskançlıktır.”

Buddy “Seni namussuz pezevenk seni,” dedi. Mürekkep şişesini alıp içindekini duvara boşalttı. “Cinsiyet” kelimesinden hoşlanmazdı. Bar kızları-na, hemşirelere, orospulara akılyatardı, aşka da ak-lyatardı, ona göre aşk iri göğüslü, şefkatle karışık bir şeydi. Cinsiyet kelimesi bu ikisini birleştiriyor, ikisi arasında bir ilgi olduğunu ifade ediyordu san-ki; bu da kanını beynine fırlatmağa yetti. “Odayı alt üst edin!” diye haykırdı, o anda hepsi keyiflenmiş-ler, rahatlamışlardı, genç boğalar gibi güçlerini gös-teriyorlardı. Artık heyifleri yerine geldiği için fazla zarar verecek bir şey yapmadılar, kitapları raflar-dan alıp yerlere atıldılar; bir nevi muhafazakâr hisle resimlerden birinin camını kırdılar, çünkü resim Munke'nin bir nü'süydü. Watt onları seyrediyordu; korkmuştu; korkusu arttıkça alayı da artıyordu. Bir-den Buddy dönüp don paça duran Watt'a tâ doğuş-tan kibarlığa, başarıya hazır olan Watt'a baktı; nef-ret ediyordu. Kendini iktidarsız hissetti, Watt gibi “kibar” değildi, onun kadar zekî de değildi, bir kaç yıl sonra artık hiç bir sözü, hiç bir hareketi Harley

caddesi doktorunun, kıbar hanımların doktorunun, asıl ve zengin doktorun servetine saadetine tesir etmiyecekti. İnsan hürriyetinden dem vurmanın ne mânâsı vardı? Ancak harb ve ölüm Buddy'yi mecburiyetten, taşra doktorluğundan, sıkıcı bir eşten ve birç toplantılarından kurtarabilirdi. Watt'ın hafızasında anışlarında yer edebilirse mes'ut olabileceğine kanaat getirdi. Mürekkep şişesini aldı, masanın üstünde açık duran eski tıp kitabının ilk sayfasının üstüne boşalttı.

"Haydi be çocuklar," dedi, "bu oda midemi bulandırıyor." Çocukların önü sıra merdivenlerden indi. İçinde derin bir ferahlık, sevinçli bir heyecan duyuyordu, sanki erkekliğini isbat etmişti.

Daha kapıdan çıkar çıkmaz ellerine ihtiyar bir kadın geçirdiler. Kadın, olanların farkında bile değildi. Yardım topluyorlar sanıp, bir çeyrek uzattı. Beraber hastaneye gelmesini söylediler: Çok da naziktiler; biri kadının sepetini taşımak istedi; şiddetten, olağanüstü bir nezakete dönüvermişlerdi. Kadın hallerine güldü. "Allah, Allah, daha kimbilir neler icad edeceksiniz." dedi. Çocuklardan biri koluna girip, nazik nazik yanı sıra yürüyünce, "Noel Baba hanginizsiniz?" diye sordu. Buddy bundan hoşlanmıştı: Ciddiyeti, vekarı incinmişti: Birden pek asil hisler belirmişti içinde: "Önce kadınlar ve çocuklar": "bir yandan düşen bombalara rağmen kadını sağ salım geçirdi...." Olduğu yerde durdu, öbürleri kadınla beraber ilerliyordu; kadının keyfine diyecek yoktu; kıkır kıkır gülüyor, çocukları tartaklıyordu; buz gibi soğuk havanın içinde sesi tâ uzaklardan duyuluyordu. Durmadan "şu nesneleri çıkarın da açığa çıkın bakalım," diyordu, daha köşeyi dönüp gözden kaybolmamışlardı, kadın çocuklara Mormon diye takılmağa başlamışlardı. Müslüman demek istemişti, çünkü Müslümanların yüzlerini örttüğünü, bir alay

karıları olduğunu sanırdı. Tepeden vınlayarak bir uçak geçti, Mike gelene kadar Buddy sokakta ölülerle başbaşaydı. Mike iyi bir fikri olduğunu söyledi. Şatodaki mumyayı aşırıp, gaz maskesi yok diye hastaneye götürseler nasıl olurdu? Cenaze arabasıyla dolaşanlar Kaplan Tim'i ele geçirmişler, Piker'ı arıya arıya, bağıra çağıra şehri dolaşıyorlardı.

Buddy: "Yok," dedi, "bu gelişigüzel bir 'şamata' değil. Bu ciddî bir iş." Birden, yan sokaklardan birinin başında gaz maskesi takmamış bir adam görüldü, adam onun baktığını sezince hemen gözden kaybolmuştu. Buddy: "Çabuk. Peşinden gidelim," dedi. "Eyvallah." Adamın arkasından sokağa daldılar. Mike çabuk koşardı: Buddy şimdiden şişmanlığa yüz tutmuştu, çok geçmeden Mike on metre kadar ilerleydi. Adam çok daha öndeydi, bir köşeyi dönüp gözden kayboldu. Buddy "Haydi," dedi. "Ben yeti-sene kadar tut adamı." Mike gözden kaybolmuştu, Buddy bir kapının dibinden bir ses duydu. Ses, "Hey," diyordu, "bana bak. Nedir acelen?"

Buddy durdu. Adam sırtını kapıya dayamış duruyordu. Geri çekilmişti, acelesinden Buddy adamı görmeden geçmişti. Adamda ciddî, tasarlanmış, korkulu bir hal vardı. Ufacık gotik villâlarla dolu sokak bomboştu.

Adam: "Beni arıyordunuz değil mi?" diye sordu.

Buddy sert bir sesle: "Gaz masken nerede?" dedi.

Adam hiddetle: "Oyun mu bu?" dedi.

"Elbette oyun değil. Nizama aykırı senin halin. Benimle hastaneye geleceksin."

"Geleceğim demek, ha?" Adam sırtını sıkı sıkı kapıya dayamıştı, ufacık tefecikti, dirseklerini iki yana çıkarmıştı. Buddy, "Hem de nasıl geleceksin," dedi. Göğsünü şişirdi, pazılarını kabarttı. Disiplin, diye düşündü, disiplin. Münasebetsiz herif subay ne-

dir anlamıyor bile. Vücut kuvvetinin üstünlüğünden ötürü derin bir haz duydu. Herif sessiz sedasız gelmezse burnunu dağıtacaktı.

Adam: "Pekâlâ," dedi, "geleyim." Sıskacık, kötü kötü bakan suratı, yarık dudağı, biçimsiz kareli elbisesi ile kapıdan ilerledi, söz dinlemesi bile hücumu geçmek kabilindendi. Buddy, "O taraftan değil," dedi, "soldan."

Ufacık tefecik adam, cebinin içinden tabancasını Buddy'ye doğrultmuş, ucunu Buddy'nin yan tarafına dayamıştı, "Devam et," dedi. "Ben nizama aykırımı ha, bu iyi işte," keyifsiz bir gülüşle güldü. "Şu kapıdan gir bakalım, yoksa aykırı kendin olacaksın." (küçük bir garağın karşısındaydılar; garaaj boştu; sahibi otomobiliyle yazıhanesine gitmişti, ufacık dört köşe garaaj bir kaç adamlık yolun ucunda duruyordu.)

Buddy öfkelenmişti, "Nedir bu böyle!" Ama eşkâli her iki gazetede basılmış olan bu suratı tanımıştı, sonra adamın hareketlerindeki kesin ifade hiç umursamadan ateş edebileceğini gösteriyordu. Bu, hayatında hiç unutamadığı bir an oldu; hareketini hiç de garipsemeyen arkadaşları bile hatırlattı ona bunu; hayatı boyunca bu olay yazılı olarak nice nice yerlerde karşısına çıktı: Tarih yazılarında, meşhur cinayetlerin haberlerinde: Bir işinden bir işine, durmamacasına bu olay peşinden geldi durdu. Hiç kimse hareket tarzında bir gariplik görmemişti, kim olsa aynı şeyi yapardı: Garaaja girer, Raven'in emrini dinliyerek kapıları kapatırdı. Ama arkadaşları bu darbenin şiddetini kavriyamamışlardı: Tabii, sözde bomba yağmuru altında sokakta duran, harbi zevkle, heyecanla bekliyen onlar değildi, incecik, telâşlı, amansız bir elin tuttuğu otomatik tabanca şeklinde gerçek harbin burnunun dibine dayandığı, bir vakıt-

lar kendini siperlerin aslanı saymış olan Buddy de-ğillerdi onlar.

Raven: "Soyun!" dedi, Buddy hemen itaat ederek soyundu. Gaz maskesini, beyaz gömleğini, yeşil tvid elbisesini, hattâ daha fazlasını sırtından çıkardı. İş olup bittiği vakit artık tek ümidi kalmamıştı. Erkeklerin önderi olduğunu isbat etmek için harb çıksın diye dua etmek gerekmiyordu artık. Şimdi sadece sırtında bir tek donla soğuk garajda titreyen, ürkek, tumbul, korkak bir gençti. Donunun arkasında bir yırtık vardı, dizleri pembeydi, tüsüzdü. Güçlü kuvvetli olduğu belliydi, ama midesinin yuvarlaklığından, ensesinin kalınlığından artık tohuma kaçmağa yüz tuttuğu da belliydi. Av köpeği gibi harekete ihtiyacı vardı, ama şehirde edindiği hareket imkânı yetmiyordu, haftada bir kaç defa soğuğa, dona aldırmadan şortunu atletini giyip, ağır ağır, inatla parkın etrafında dolaşırdı, yüzü hafifçe pembeleşirdi, ama dadıların alaylı gülüşlerine, çocukların münasebetsiz lâf âtmalarına aldırış bile etmezdi. Vücudü kıvamında olsun diye yapıyordu, ama beklediği bu değildi: Delikli bir donla çıt çıkarmadan titriye titriye beklemek, bir tutuşla bileğini büküp kırabileceği bu çelimsiz, sıska şehirli bozuntusunun, kendi elbiselerini, beyaz gömleğini giyip, en sonra gaz maskesini takışını seyretmek değildi.

Raven: "Dön bakalım," dedi, Buddy Ferguson da itaat etti. Öyle zavallı bir hali vardı ki, Raven boş bulunsa dahi fırsattan istifade edecek durumda değildi, hem zavallı bir hali vardı hem de korkuyordu. Fazla hayal kabiliyeti yoktu, garajın yuvarlak tavanının altında, acı ve ölüm yüklü upuzun, kurşunî, hain bir maden parçasının pırılıtsında gizli bu tehlikeyi daha önce hiç tasavvur edememişti, "Ellerini arkana koy." Raven, pembe, kuvvetli, ve sucuğu andıran kollarını Buddy'nin kendi kravatı ile bağladı;

bu resmî mekteplerin birinden bir talebelik hatırası olan kahverengi sarı çizgili kravat... “Yere yat,” Buddy Fergusson uslu uslu söz dinledi. Raven bir mendille ayaklarını bağladı, başka bir mendili de ağzına tıkadı. Pek dayanıklı değildi ,ama başka çare yoktu. Acele etmesi gerekiyordu. Garajdan çıktı, kapıları yavaşça arkasından kapattı. Bir kaç saat serbestçe hareket edebileceğini ümit ediyordu, ama tam olarak bir kaç dakika bile güvende olduğundan emin değildi.

Sessizce, dikkatle Şatonun kayalarından çıktı, bir yandan da başka talebe var mı diye etrafı kolaçan ediyordu. Ama talebeler uzaklaşmıştı; bazıları trenden inenleri kontrol etmek için istasyona toplanmıştı, bir kısmı da kuzeye, madenlere varan sokaklara dağılmıştı. En büyük tehlike alârmın “tehlike bitti” işaretini vermesiydi. Etrafta bir çok polis vardı: Neden olduğunu biliyordu ama hiç aldırış etmeden polislerin yanından geçip Tabakhaneye doğru ilerledi. Tam zaten Midland çelik fabrikasının kocaman cam kapılarının önünde yolu bitiyordu. Her nedense kadere körü körüne inanırdı, garip bir adalete akli yatardı; kapıdan içeri girdikten sonra kendine kazık atan o adamı bulacağına inanıyordu. Sağ salım Tabakhaneye girdi, daracık otomobil yolundan geçti, burada ancak bir dizi taşıt için yol vardı, kara cam ve çelikten yapılmış kocaman iş yerine, çalışma binasına ilerledi. Bir nevi başarı ve heyecanla tabancasını eliyle sıkı sıkı vücudüne bastırdı. İçinde biriken kötülük ve kinle karışık bir iç rahatlığı ve sanki sevinci andıran bir his vardı, daha önce hiç duymadığı bir his; hasinliği, burukluğu kaybolmuştu, elnden gitmişti; intikamında şahsî kine düşen pay daha da azdı. Sanki başka birinin hesabına hareket ediyordu.

Midland Çelik fabrikasının kapısının arkasında

bir adam dışarı bakıyor, bomboş duran otomobilleri, boş sokağı seyrediyordu. Memur hali vardı adamda. Raven kaldırımı aştı. Maskenin göz yerinden kapının arkasındaki adama baktı. Bir an durakladı: Soho kahvesinin dışında bir an için gördüğü bir suratı hatırladı. Hemen kapıdan çekildi, çabuk çabuk Tabakhane yolunda ilerledi. Polisler daha erken davranmışlardı.

Hiç bir önemi yok bunun, diye kendi kendine söylendi. Issız High Street'e çıkmıştı, burada topu topu postanenin yanında bisikletine binen gaz maskeli bir telgrafçıdan başka kimseler yoktu. Bu sadece polisin Victoria caddesindeki yazıhane ile Midland Çelik fabrikası arasında bir ilgi olduğunu anladığını gösteriyordu. Kızın, insana kazık atan takımdan olduğunu göstermiyordu. Eski burukluğundan, yalnızlığından kalma bir iz hafifçe içinde belirdi. Hemen hemen tam inanarak dürüsttür o diye söylendi, o kazık atmaz bana, bu işte beraberiz; şüpheli bir güvenle kızın lâfını hatırladı: "Dostuz."

2

Prodüktör o gün provanın erken yapılmasını istemişti. Herkese gaz maskesi alıp masrafı yükseltecek değildi. Gaz maskesi denemesi başlamadan tiyatroya gelecekler. "Tehlike yok" düdüğü çalana kadar da çıkmıyacaklardı. Mr. Davis yeni numaraları görmek istediğini söylemişti, prodüktör de onu yazı ile provadan haberdar etmişti. Bu kâğıt, traş olduğu aynanın kenarına, sevgililerinin telefon numaralarının yazılı olduğu kâğıdın yanına sokulmuştu.

Bu modern, kaloriferli bekâr apartmanı buz gibi soğuktu. Kalorifer dairesinde anlaşılan bir bozukluk vardı, sözde daimî sıcak su da ancak ılıktı. Mr. Davis traş olurken üst üste suratını kesti, çenesine boydan boya minicik minicik pamuk parçaları yapıştırdı. Gözü Mayfair 632 ve Museum 798 telefon numaralarına ilişti. Bunlar Coral ve Lucy idi. Esmer ve sarışın, tombul ve ince. Beyaz ve kara melekleri. Hafif, sabah sisi hâlâ camları sarartıyordu, geri geri giden bir otomobil sesi duyunca, Raven'in tren deposunda, silâhlı polislerle güzelce çevrili olduğunu hatırladı. Sir Marcus'un herşeyi ayarladığını biliyordu, insanın son gününü yaşaması acaba nasıl bir şeydir diye düşündü. Mr. Davis memnun memnun: "Vakti, saati bilinmiyor bu işin," diye düşündü, şapı yüzüne bastırıyor, daha büyük çiziklere yapıştırıyordu. Raven'in şimdi bilmesi gerektiği şekilde insan öleceğini bilirse, acaba gene kaloriferin işlememesine, jiletin kör olmasına sinirlenir miydi? Mr. Davis'in kafası böyle derin soyut fikirlerle doluydu, ölüme mahkûm birinin traşta ufacık bir jilet çizdiği gibiekten plikten bir şeyin farkına varabilmesi hayli tuhaf olur diye düşündü. Ama tabii Raven barakada traş olmuyordu ya!

Mr. Davis çarçabuk kahvaltı etti: Aşağıdan lokantadan asansörle gönderilen iki dilim kızarmış ekmek, iki fincan kahve, dört böbrek, ve bir dilim jambon ile biraz marmelât. Raven'in böyle bir kahvaltı edemeyeceğini düşünmek içine tatlı bir haz vermişti: Hapishanede bir ölüm mahkûmu belki bunları yiyebilirdi: Ama Raven yiyemezdi. Mr. Davis zıyankârlığa hiç gelemezdi: Bu kahvaltının parasını ödemişti, onun için ikinci dilim ekmeğin üstüne tereyağından ve marmelattan ne artmışsa hepsini boşalttı. Kravatına biraz marmelat döküldü.

Sir Marcus'un memnuniyetsizliği bir yana, üzül-

lecek bir nokta daha vardı, o da kızdı. İyiden iyiye işi şaşkınlığa vurmuştu: İlk önce kızı öldürmeğe yeltenmiş ondan sonra da öldürmemişti. Bütün bunlar Sir Marcus'un yüzünden olmuştu. Eğer Sir Marcus kızı haber alırsa kimbilir ne yapar diye korkmuştu. Ama artık korkacak bir şey yoktu. Kız iyiden iyiye suç ortağı olarak ortaya çıkmıştı, mahkemede bir suçlunun ifadesine inanıp Sir Marcus'a inanmamazlık etmezlerdi ya. Gaz maskesi denemesini unutmuştu, işlere çeki düzen verilmesinde ötürü keyifli keyifli biraz rahat edip eğlenmek için çarçabuk tiyatronun yolunu tuttu. Yolda, otomatik makineye para atıp bir paket şekerleme aldı.

Geldiği vakit, baktı, Mr. Collier endişeliydi. Yeni numarayı bir defa prova etmişlerdi, ön sırada sırtında kürk mantosuyla oturan Miss Maydew da bu numarayı kaba ve âdî bulduğunu söylemişti. Arada biraz cinsiyet, aşk lâfı olursa aldırmazmış ama bunun kalitesi düşükmüş, Mr. Collier'e göre Miss Maydew'un ne düşündüğünün önemi yokmuş, ama bu sefer Mr. Cohen... "Lûtfen söyleyin neresini âdî buluyorsunuz.. Ben anlıyamıyorum...." dedi.

Mr. Davis, "Adî olup olmadığını ben size söyleyim. Tekrarlayın bir daha," diyerek Miss Maydew'un tam arkasındaki koltuklardan birine yerleşti, bir yandan önünde oturan Miss Maydew'un kürk paltonun ılık kokusunu, ve pahalı lavantasını kokluyor, bir yandan da bir şekerlemeyi ağzında eriterek emiyordu. İçinden, hayat işte bundan âlâ olamaz diye geçiriyordu. Temsil onundu. Hiç olmazsa yüzde kırkı onundu. Kızlar kırmızı çizgili mavi şort ve sutiyenleriyle ve postacı şapkalarıyla ellerinde birer bereket timsali külahla sahneye çıktıkları vakit kendi yüzde kırk hissesini, kaşları doğu ırklarını hatırlatan, sağdaki esmer kız ile, tombul bacaklı, iri ağızlı sarışın kızı gözüne kestirdi (iri ağız bir kız için iyi

alâmetti.) Kızlar iki posta kutusunun arasında, muntazam, ufacık kalçalarını sallıya sallıya dansediyorlar, Mr. Davis de şekerlemesini ağzında emiyordu.

Mr. Collier, "Bu temsilin adı 'İki Gönül Noeli'." dedi.

"Neden?"

"Çünkü, şu külâhlar klâsik bir tarzda Noel hediyelerini temsil ediyor. 'İki Gönül' de biraz cinsiyet ifade ediyor. İçinde 'İki Gönül' lâfı bulunan bütün temsiller tutar."

Miss Maydew: "Şimdiye kadar zaten 'İki Gönül Yuvası' ve 'İki Gönül Bir Olunca' adıyla temsil verdik," dedi.

Mr. Collier: "'İki Gönül' adıyla zaten fazla bir şey bulunamıyor," dedi. Sonra zavallı bir edayla âdetâ yalvarırcasına sordu: "Ne olur, söyleyene neresinde bayağılık var bunun?"

"Meselâ şu külâhlar."

Mr. Collier, "Ama bunlar klâsik şeyler," dedi. "Yunanlılardan kalma."

"Sonra şu posta kutuları."

Mr. Collier ağlamaklı olmuştu. "Posta kutuları mı?" dedi, "Nesi var Allah aşkına posta kutularının?"

Miss Maydew: "Azizim," dedi, "posta kutularının nesi olduğunu kendi kafanız çıkaramıyorsa ben size söyleyecek değilim. Ama hanımlar komitesini toplarsanız, onlara söyleyebilirim. Maafih ille de posta kutuları kalsın diyorsanız, hiç olmazsa kırmızıya boyayın da bari uçak postası olsun."

Mr. Collier: "Ne oluyor kuzum, oyun mu oynuyoruz?" dedi. Sonra acı acı devam etti: "Kimbilir mektup yazarken ne sıkıntı çekiyorsunuzdur." Adamın arkasında, kızlar sabırla piyanonun çıkardığı seslere uyarak külâhlarını, toparlacak kalçalarını sallıyorlardı. Mr. Collier öfkeyle kızlara dönerek:

“Kessenize canım şunu! Durun da biraz düşüneyim,” diye söylendi.

Mr. Davis: “Güzel bu. Temsile koyarız bunu,” dedi. Lavantasını zevkle ciğerlerine doldurduğu Miss Maydew’un söylediklerinin aksini iddia etmek hoşuna gidiyordu. Kadını sanki dövmüş yahut onunla yatmış gibi tuhaf bir zevk duyuyordu: Daha yüksek tabakadan olan bir kadına karşı üstünlüğünü isbat etmek zevkini tadıyordu. Daha büyüme çağında, kasvetli Midland yatılı okulunda sırasında oturup çakıyla ismini tahtaya kazırken, bu çeşit lâfların, tavrın hayalini kurardı.

“Gerçekten bu fikirde misiniz Mr. Davenant?”

“Adım Davis’dir.”

“Affedersiniz, Mr. Davis.” Mr. Collier, dert dert üstüne geliyor diye düşündü, şimdi de yeni sermayedarı kızdırıyorum.”

Miss Maydew, “Bence berbat bu,” dedi. Mr. Davis ağzına bir şekerleme daha attı “Haydi devam, dostum,” dedi, “devam.” Hep birden devam ettiler: Şarkılar ve danslar tatlı tatlı Mr. Davis’in içine siniyordu: Kimi zaman hazin, kimi zaman tatlı ve içli, kimi zaman neş’eli.. Mr. Davis en çok tatlı ve içli olanları sevmişti. “Anamı hatırlatıyorsun” diye şarkı söyledikleri vakit, gerçekten anasını düşünmüştü: Bulunmaz dinleyiciydi. Sahnenin yan tarafında biri çıkıp Mr. Collier’e seslendi. Mr. Collier, “Ne söylüyorsun?” diye haykırdı.

Mavi tulumlu bir genç makine gibi şarkısına devam ediyordu:

“Fotoğrafın

“Tatlı hayalinin....”

Mr. Collier, “Noel ağacı mı dedin?” diye haykırdı.

**"Aralıkta,
Anacağım seni....."**

Mr. Collier bağırdı: "Götürün." Şarkı, "başka bir ana" kelimeleriyle birden bitiverdi; genç adam, "çok hızlı çaldın," diyerek piyanistle ağız kavgasına başladı.

Sahnenin yan tarafındaki adam. "Götüremem," dedi, "sipariş verilmişti." Önünde önlük, başında bez bir takke vardı. "Bir araba ve iki atla getirildi. Gelin de bir bakın." Mr. Collier gitti, sonra hemen döndü. "Vay canına!" dedi, "tam beş metre boyunda. Bu pis oyunu kim oynadı acaba?" Mr. Davis tatlı bir hayal ülkesindeydi: Terlikleri, muazzam bir salonun şöminesinin önünde ısıtılıyordu, havada Miss Maydew'unkine benzeyen nefis bir koku vardı, o sabah piskoposun önünde resmen evlendiği iyi fakat asil bir kızla tam yatmak üzereydi. Kız, biraz Mr. Davis'in anasını hatırlatıyordu. "Aralıkta..."

Birden Mr. Collier'in söylediklerinin farkına vardı: "Bir sandık ta cam top ve mum var."

Mr. Davis. "Ne," dedi, "benim küçük hediyem gelmiş demek?"

"Sizin.... Küçük...?"

Mr. Davis, "Sahnede bir Noel toplantısı yaparız diye düşünmüştüm," dedi, "Sizin gibi san'atkârlarla samimi bir hava içinde tanışmak isterim. Biraz dans, bir iki şarkı," sesinde, belli bir cansızlık vardı, "bol bol gençlik." Mr. Collier'in yüzünde hafif bir tebessüm belirdi. "Ya," dedi, "çok nazıksınız, Mr. Davis. Çok memnun olunuz."

"Ağaç iyi mi?"

"Evet Mr. Daven-Davis, muazzam bir ağaç." Mavi tulumlu gencin neredeyse gülecekmiş gibi bir hali vardı, Mr. Collier dönüp ters ters baktı. "Hepimiz size çok teşekkür ederiz, Mr. Davis, öyle değil mi kızlar?" Hep birden, sanki önceden ezberlenmiş,

prova edilmiş gibi, nazık bir sesle, tam bir ses ve ahenk birliğiyle cevap verdiler: "Elbette, Mr. Collier." Yalnız Miss Maydew cevap vermemiştir; bir de kara şehlâ gözlü bir kız iki saniye gecikerek "Hem de nasıl," demiştir.

Bu, derhal Mr. Davis'in dikkatini çekmişti. Takdir ederek, müstakil ruhlu bir kız, dedi, kalabalıktan kendini ayırıyor. "Ben de arkaya gidip ağaca bir bakayım. Size mâni olmıyayım, dostum, siz işinze bakın." diyerek sahnenin yan tarafına ilerledi, ağaç, giyinme odalarının yolunu tıkamıştı. Elektrikçinin biri cam toplardan bir kaçını komiklik olsun diye asmıştı, eşyanın pırıltısı, ampullerin ışığının altında cam toparlacıklar buz gibi bir ciddiyetle ısıldıyordu. Mr. Davis ellerini oğuşturdu, içine gömülü çocukça bir neşe birden canlanmıştı; "Pek güzel duruyor," dedi. İçini bir nevi Noel sükûneti kaplamıştı: Ara sıra Raven'i hatırlayışı, aydınlık mukaddes beşiğin etrafını saran ufacık karanlık kabilindendi.

Bir ses: "İşte ağaç diye buna derler," dedi. Koşuşan, esmer kızdı. Arkasından, sahnenin yan tarafına gelmişti, sahnede prova edilen numarada onun rolü yoktu. Kısa boyluydu, tombuldu, pek de güzel değildi; bir sandığın üstüne oturdu ve Mr. Davis'i sıkıcı, dostça bir bakışla süzmeğe başladı.

Mr. Davis: "İnsana Noel'i hissettiriyor," dedi.

Kız; "Bir şişe şarap aynı işi görür," diye cevap verdi.

"Adın ne senin?"

"Ruby."

"Prova bittikten sonra buluşup beraber öğle yemeği yesek nasıl olur?"

Ruby, "Senin gezdirdiğin kızlar ortadan kayboluyor galiba," dedi. "Bir biftek ve soğan işime gelir ama öyle katakulli istemem. Ben polis hafiyesi'nin sevgilisi değilim."

Mr. Davis birden sordu. "Ne?"

"Kız, Yard polislerinden birinin sevgilisiymiş. Adam dün buraya geldi."

Mr. Davis birden aklını toparlıyarak, hırsla: "Bir şey yok," dedi. "Benim yanımda güvendesin."

"Benim pek şansım açık değildir de."

Bu yeni kuruntusuna rağmen, Mr. Davis kendini canlı, kuvvetli hissediyordu; bugün onun ömrünün son günü değildi ya. Sabah kahvaltısında yediği jambonla böbreklerin kokusu nefesiyle biraz ağzına geliyordu. Müzik, hafifçe duyuluyordu: "Fotoğrafın, tatlı hayalinin..."; upuzun karanlık, ısıtılı ağacın dibinde duruyordu, dışının arasına kaçan ufacık bir şekerleme parçasını diliyle yalıyarak: "Şimdi şanslısın işte," dedi. "Benden iyisini bulamazdın."

Kız, alışık olduğu kasvetli bakışıyla: "Ne yapalım, öyle sayacağız," dedi.

"Metropolda? Tam saat birde?"

"Gelirim. Sağ kalırsam. Bende bu şans varken, tam beleş yemek yiyecekken, otomobil altında filân kalabilirim."

"Amma komik olur."

"Artık komik olup olmayacağı neyi komik görebildiğine bağlı." Yanında, sandıkta Mr. Davis'e yer açtı. Yanyana oturdular, gözlerini ağaca diktiler. "Aralıkta, seni anacağım." Mr. Davis elini kızın çıplak dizine koydu. Şarkının, Noel hazırlıklarının tesiriyle biraz kendinden geçmişti. Eli, korodaki çocuğun başını okşıyan papazın eli gibi, dümdüz,, kızın dizine yayılmıştı.

Kız: "Sindbad," dedi.

"Sindbad mı?"

"Yani, Mavi Sakal diyecektim. Bu numaralar insanın aklını karıştırıyor."

Mr. Davis başını, kızın postacı şapkasına dayıyarak, "Benden korkmuyorsun ya?" diye sızlandı.

“Eğer bir kız ortadan kaybolacaksa ,o piyango garanti bana çıkar.”

Mr. Davis hafif bir sesle: “Benden bu kadar çabuk ayrılmamalıydı.” dedi. “Öyle, yemekten hemen sonra. Beni bir başıma eve gönderdi. Benimle beraber olsaydı emniyette olacaktı.” Şöyle bir denermiş gibi kolunu Ruby’nin beline doladı, sıktı, sonra elektrikçi yaklaşırken hemen çarçabuk bıraktı. “Sen zeki bir kıza benziyorsun,” dedi, “sana müstakil rol vermeli. Herhalde sesin de güzeldir.”

“Benim sesim mi? Tavuskuşunda ne kadar ses varsa bende de o kadar vardır.”

“Haydi bir öpücük ver.”

“Elbet veririm.” Bir hayli tükürüklü bir öpücüktü bu. Ruby. “Sana ne diyeyim?” dedi. “Beleş yemek yedirecek bir adama tutup da Mister demek bir tuhaf oluyor.”

Mr. Davis, “Bana... Willy de,” diye cevap verdi.

Ruby, kasvetli içini çekerek: “İyi, ya,” dedi. “İnşallah görüşürüz Willy. Metropole’de. Birde. Ben gelirim. İnşallah sen de gelirsın, yoksa güzelim bir biftek ve soğan suya düştü demektir.” Sahneye yollandı. Onun numarası başlamıştı. **Alâeddin Ne demişti....** Yanındaki kıza, “Hemen kafesledim,” dedi. **Pekin’e geldiği vakit?** Ruby: “İşin kötüsü,” dedi. “Sonradan elimden kaçırıyorum. Biraz hoş beş ondan sonra çek arabayı teranesi. Ama hiç olmazsa güzel bir karnımı doyuracağım ya.” Sonra: “Aman işte,” dedi, “gene tahtaya vurmağı unuttum.”

Mr. Davis yeteri kadar göreceğini görmüştü: Geldiğine değmişti: Şimdi artık elektrikçiler ve öbür memurlarla biraz çene çalıp dostluk etmek kalmıştı. Yavaş yavaş, giyinme odaları yönünden ilerledi, arada bir durup bir iki lâf ediyor, altın sigara tabakasını uzatıp ikram ediyordu. Belli olmazdı: Daha kulis hayatına yabancı olduğundan, kim bilir belki giyin-

me odası hizmetçileri arasında bir şeyler, mese-lâ genç kabiliyetler, desteklenmesi, sonra söz gelişi Metropol'da beslenmesi gereken kimseler bulurum diye düşündü. Ama derhal işin iç yüzünü kavradı; bütün giyinme odası hizmetçileri yaşlıydı; adamın burada ne diye dolaştığını bir türlü kestiremediklerinden, kızların odalarından birine saklanmasını diye adım adım peşini takib ettiler. Bu, Mr. Davis'in gücüne gitmişti ama nezaketini bozmadı. Sahne kapısından, pis soğuk sokağa çıktı, bir yandan elini salıyordu. Zaten Midland Çelik fabrikasına gidip Sir Marcus'u görmesi gerekiyordu. Bu Noel sabahı, herhalde hepsi için iyi haberler getiriyordu.

High Street garipsenecek derecede boştu, yalnız herzamankinden daha çok polis dolaşıyordu; gaz maskesi denemesini tamamiyle unutmuştu. Kimse Mr. Davis'in işine karışmağa cesaret edemezdi, bütün polisler yüzünü iyi tanırlardı, ama gene de hiç biri Mr. Davis'in gerçek işinin ne olduğunu bilemezdi. Ancak, adamın seyrelmiş saçlarına, koca göbeğine, tombul, buruşuk ellerine bakarak hiç yadırgamadan Sir Marcus'un gençlerinden biri derlerdi. İnsanın şefi bu derece yaşlı olursa, şefe nisbeten memurları da tabii daima genç sayılır. Mr. Davis neş'eli bir tavırla karşı kaldırımdaki polis memuruna el salladı, ağzına bir şekerleme attı. Maskesiz dolaşanları hastaneye götürmek zaten polisin işi değildi, üstelik de kimse Mr. Davis'le çatışmağa yeltenemezdi. O tombul, sevimli, kalender halinde öyle bir şey vardı ki, ansızın kötülüğe, şeytanlığa dönebilirdi. Pek ciddi, vakur bir adamın buz tutmuş bir yokuşa yaklaşıp da düşmesine ramak kalışını nasıl seyrederseniz, onlar da Mr. Davis'in kaldırımında, Tabakhaneye doğru ilerleyişini aynı keyifli alay ve bekleyişle seyreliyorlardı. Tabakhane yönünden, sokak boyunca, gaz maskeli bir tıp talebesi geliyordu.

Mr. Davis'in gözü talebeye ilişkinceye kadar hayli vakit geçti, gaz maskesini görmek de bir an için onu epey şaşırttı. Bu sulhseverler de çok ileri gidiyorlar artık, diye düşündü. Bir sürü gösteriş ve saçmalık. Adam durup da gaz maskesinin altından, Mr. Davis'in bir türlü alıyamadığı bir şeyler mırıldanınca, Mr. Davis omuzlarını kaldırdı, kabarak: "Saçma. Bu işe iyi hazırlandık," dedi. Sonra birden hatırladı ve tekrar dostça bir eda takındı: Öyle ya, bu sulhseverlik değil düpedüz vatanseverlik gösterisi idi. "Doğru, doğru," dedi, "tamamiyle aklımdan çıkmış. Gaz maskesi denemesi." Kalın göz yerlerinden bakan, kim olduğu belirsiz gözler, boğuk, anlaşılmaz ses Mr. Davis'in yeniden sinirini bozdu. Şakacı bir edayla: "Beni de hastaneye götürecek değilsiniz ya? Ben işi başından aşmış bir adamım," dedi. Talebe elini Mr. Davis'in koluna dayamıştı, kendi düşüncelerine dalmış gibi bir hali vardı. Mr Davis bir polisin sırtarak karşı kaldırımından geçtiğini gördü, öfkesini güçlkle tuttu. Havada, yükseklerde hâlâ biraz sis vardı, bir kaç ufak sisin arasında, alçaklarda uçuyor, havayı derin mırıltıları ile dolduruyor, güneye, hava alanına doğru yollanıyordu. Mr. Davis öfkesini bastırmağa çabalıyarak. "Göndünüz ya, deneme bitti. Düdükler neredeyse çalacak. Sabahı hastanede geçirmem saçma olacak. Beni tanırırsınız. Adım Davis. Nottwich'de herkes tanır beni. Şuradaki polise sorun. Kimse beni vatanımı sevmez diye suçlandıramaz" dedi.

Adam. "Deneme neredeyse sona erdi diyorsunuz demek," dedi.

"Siz gençlerin görevinize bu kadar bağlı olmanızı görmekle memnun oluyorum. Herhalde bir ara hastanede tanışmışsızdır. Bütün önemli olaylarda orada bulunurum, sonra kolay kolay bir adamın sesini unutmam. Hattâ," diye devam etti, "yeni tiyatroya"

ya en yüksek teberruda bulunan da benim.” Mr. Davis yoluna devam etmek istiyordu, ama adam yolunu tıkamıştı, sonra yana çekilip adamın etrafında dolaşmak da biraz gülünç olacaktı. Adam, kaçmağa çabaladığını sanabilirdi; Biraz çekişme olabilirdi, polisler de köşeden gözetliyorlardı. Mürekkep balığının fışkırttığı mürekkep kabilinden Mr. Davis’in kafasının içini bir kötülük kapladı, kara zehiri ile düşüncelerini lekeledi, kararttı. Şu üniformalı yılışık ayıyı... derhal kovdurmaliyim... Calkin’le bu meseleyi görüşeyim. Gaz maskeli, incecik, sıskacık adama döndü, adamın vücudu bir çocuk vücudünü andırıyor, beyaz gömleği sanki üstünden dökülüyordu; neşeli bir tavırla konuşmağa devam etti: “Siz gençler öğünülecek işler başarıyorsunuz. Bunu benim kadar takdir eden bulunmaz. Harb çıkarsa...”

Bcğuk ses “Kendine Davis adını takmışsın,” dedi.

Mr. Davis anî bir hırçınlıkla: “Vaktimi boşuna harcatıyorsunuz,” dedi. “Ben işi başından aşmış bir adamım. Elbette adım Davis’tir,” Gitgide artan öfkesini güçlkle yatıştırdı. “Bana bakın, makul adamım ben. Hastaneye istediğiniz kadar para veririm. Meselâ, kefalet karşılığı on lira diyelim.”

Adam: “Pekâlâ,” dedi, “nerede para?”

Mr. Davis: “Bana itimad edin,” dedi. “Bu kadar çok parayı üstümde taşımam.” Gülmeğe benzer bir ses duyunca şaşırdı. Bu iş fazla ileri gitmişti artık. “Pekâlâ,” dedi. “Benimle beraber yazıhaneme gelin, size parayı ödiyeyim. Ama veznedardan muntazam bir makbuz isterim.”

Adam garip, ahenksiz, maskenin boğduğu kısık sesiyle, “Karşılığını alırsın,” dedi, Mr. Davis ilerlesin diye yana çekilip yol açtı. Mr. Davis’in keyfi tamamiyle yerine gelmişti. Söz gelişi konuşmalarına devam etti. “O nesnenin altındayken size şekerleme ik-

ram etmemin mânâsı yok.” Gaz maskesinin üstüne komik bir şekilde şapkasını yan yatırmış bir postacı çocuk geçti. Mr. Davis’e bakıp ıslık çaldı, Mr. Davis hafifçe kızardı. Parmakları çocuğun saçını yolar, kulağını çekmek, bileğini bükmek için kıvrandı durdu. “Çocuklar keyif ediyorlar,” dedi. İçini dökmeye yelteniyordu sanki; doktorların yanında kendini güvende hisseder ve tuhaf bir şekilde önemli sayardı. İnsan, tutup da, söz gelişi, hazım cihazı hakkında doktora bir alay saçma anlatır, doktor da bunları, komedi artistinin hoş bir hikâyeyi benimseyişi gibi, benimser, içinden yeteri kadar malzeme çıkarırdı. “Son günlerde boyuna hıçkırık tutuyor beni,” dedi. “Her yemekten sonra. Çabuk yediğimden değil de.... Ama, tabii canım, siz daha talebesiniz. Gene de bu işleri benden iyi bilirsiniz. Sonra gözümlün önünde benekler uçuşuyor. Galiba biraz pehriz yapmam gerekiyor. Ama güç de yâni. Benim durumumda bir insan bir hayli ağırlama, ziyafet külfetine girmek zorundadır. Meselâ...” yol arkadaşının sanki hissizmiş gibi duran ifadesiz kolunu yakaladı, bilmiş bir edayla sıkarak: “meselâ size tutup da bugün öğle yemeği yemiyeceğim diye vaidde bulunmam abes. Siz tababetçiler halden anlar kimselersiniz, onun için öğle yemeğinde bir kızla buluşacağımı size pekâlâ söyleyebilirim. Metropole’de. Saat birde.” Bazı fikirler birbirini hatırlattığından, hemen elini cebine soktu, şekerleme paketi orada mı diye yokladı.

Bir polisin daha yanısıra geçtiler. Mr. Davis el salladı. Yol arkadaşı pek sessizdi: Mr. Davis, çocuk oldukça sıkılgan, diye düşündü, benim gibi bir adamla sokakta dolaşmağa alışık değil; bu düşünce adamın halindeki bazı kabalıkları hoş gösterebiliyordu; hattâ Mr. Davis’in ağırlına giden tereddüt ve şüphesi de adamın muamele bilmezliğinden ileri geliyordu anlaşılan, hava eninde sonunda güzelleşmişti, so-

ğuk, bulanık havanın arasında hafifçe güneş parlıyordu, yediği böbreklerle jambonun tadı hâlâ damağındaydı, üstelik asil ve zengin bir adamın kızı olan Miss Maydew'un yanında kendini gösterebilmişti, sonra, Metropole'da kabiliyetli bir kızla buluşacaktı, bütün bunlardan başka da Raven'in cesedi çoktan morgun buz gibi taşının üstüne serilmiş olmalıydı... İşte bütün bu sebeplerden ötürü Mr. Davis dünyaya karşı nezaket, şefkat hissediyordu, içinde tam bir Noel hissi vardı; çocuğun sıkılganlığını gidermeğe yeltenerek, "Eminim sizinle daha önce bir yerde tanıştık," dedi. "Belki de hastanenin operatörü bizi tanıştırmıştır." Ama yol arkadaşı inad ediyor, hiç bir yakınlık göstermiyordu. "Yeni koğuşun açılması münasebetiyle pek şirin şarkılar söylemişsiniz." Gene çocuğun incecik, narin bileklerine baktı. "Sakin kız kılığına girip de o yaramaz şarkıları söyleyen siz olmyasınız?" Mr. Davis şarkıyı hatırlıyarak bol bol güldü, Tabakhane yoluna saptı; Şarap şişesinin başında, klüpte, eşi dostu arasında, erkekçe şakalara nice nice defalar gülmeğe alışmış bir adam edasıyla gülüyordu. "Gülmekten katılıyordum az daha." Elini yol arkadaşının omuzuna koydu, Midland Çelik fabrikasının cam kapısından içeri daldı.

Bir köşeden yabancının biri ortaya çıktı, danışma gişesindeki memur da zoraki bir sesle: "Tamam, bir şey yok. Bu, Mr. Davis'dir," dedi.

Artık kendini rahat hissetiği, ait olduğu yere gelmişti ya, Mr. Davis hemen ters ters bu ne saçmalık der gibi bir sesle sordu: "Ne oluyor kuzum?"

Polis memuru: "Sadece gözümüzü açık tutuyorumuz," dedi.

Mr. Davis oldukça cırlak ve hırçın bir sesle, "Raven?" diye sordu. Adam başını salladı. Mr. Davis: "Yoksa elinizden kaçırdınız mı? Ne budalalık..." dedi.

Polis memuru, "Korkmanıza lüzum yok," diye cevap verdi. "Saklandığı yerden çıkar çıkmaz derhal ele geçecek. Bu defa yakayı kurtaramaz."

"Peki siz ne diye buradasınız? Yoksa zannediyor musunuz ki..."

Adam: "Öyle emir aldık," dedi.

"Sir Marcus'a haber verdiniz mi?"

"Evet, biliyor."

Mr. Davis yorulmuş, ihtiyarlamış gibiydi. Aksi bir sesle yol arkadaşına, "Benimle beraber gel de parayı vereyim. Kaybedecek vaktim yok," dedi. Siyah, parlak bir şeyle döşenmiş, koridorda, camlı asansör kapısına doğru isteksiz, kararsız, adımlarla ilerledi. Maskeli adam arkasından koridoru geçti, asansöre bindi; ağır ağır, aksaksız bir çıkışla beraber yükseliyorlardı; aynı kafese konmuş iki kuş gibi yakın, içli dışlıydılar sanki; koca bina kat kat altlarında kalıyordu; siyah ceketli bir memur, bir hayli kurutma kâğıdı gerektiren anlaşılmaz bir görevi görmek için telâşlı telâşlı, geçti; bir kız elinde bir dosya kâğıtla kapalı bir kapının önünde oturmuş, kendi kendine vereceği mazereti söylüyor, deniyordu; bir hademe başına bir demet yeni kurşun kalem koymuş muvazene temin ederek seke seke bir koridorda yürüyordu. Boş bir katta durdular.

Mr. Davis'in aklından bir şeyler geçiyordu, ağır ağır yürüdü, kendi oda kapısının tokmağını hafifçe çevirdi, sanki içerde biri onu bekliyormuş gibi bir korkusu vardı. Ama oda bomboştı. İçerden bir kapı açıldı, kabarık sarı saçlı, kalın çerçeveli gözlüklü bir kadın, "Willy," dedi, sonra yanındaki adamı gördü. "Sir Marcus sizi görmek istiyor, Mr. Davis," dedi.

Mr. Davis "Pekâlâ Miss Connett," dedi. "Bana bir tren tarifi bulun."

"Gidiyor musunuz?.. Hemen mi?"

Mr. Davis durakladı: “Şehre kaçta tren var bakın... Yemekten sonra.”

“Peki, Mr. Davis.” Kız gitti, ikisi yalnız kalmışlardı. Mr. Davis hafifçe titredi, elektrik sobasını açtı. Gaz maskeli adam gene konuştu, maskenin boğuklaştırdığı bu ses Mr. Davis’in hafızasını yeniden kurcalamaya başladı. “Korktuğunuz bir şey mi var?”

Mr. Davis, “Şehirde bir deli başı boş geziyor,” dedi. Dışardan, koridordan duyulacak her sese, ayak sesine, zil sesine, kulağı kırısteydi: “Yemekten sonra” demek için gösterdiği cesareti kendinde bulacağını kendi de bilmezdi: Hemen uzaklaşmak, derhal Nottwich’den çıkıp gitmek istiyordu. İç avlu duvarından aşağıya doğru indirilen ufacık temizleyici iskelesinin sesini duyunca ürküp sıçradı. Hemen kapıya gitti, kilitledi; yazı masası, döner iskemlesi, içinde iki kadeh ve bir şişe tatlı şarap bulunan dolabı, çelik hakkında bir kaç teknik kitap, bir **Whitaker’s**, bir **Who’s Who** bir de **Çinli Odalık** kitabı ile dolu kitap rafları ile beraber, alıştığı, bildiği odasına kitlenmek, dışarda polis hafiyesinin beklediğini bilmekten daha büyük bir güven hissi veriyordu içine. Herşeye, sanki ilk defa görüyormuş, gibi göz gezdirdi, gerçekten de şimdiye kadar ufacık odasının sükûnetini, rahatlığını bu derece anlıyamamıştı. Temizleyici iskelesinin sallandırıldığı tahtaların gıcırtısını duyunca gene ürktü. Çift kanatlı penceresini kapattı. Sinirli bir ürkeklikle. “Sir Marcus var-sın beklesin,” dedi.

“Sir Marcus kim?”

“Benim patronum.” Kâtibesinin oda kapısının açık oluşu, birinin oradan odaya girebileceğini hatırlatıp huzurunu kaçırttı. Artık acelesi yoktu, çalışacak değildi, yanında biri bulunsun istiyordu. “Sizin aceleniz yok. Çıkarın şunu kafanızdan, pek havasız olsa gerek, bir kadeh şarap için,” dedi. Dolaba doğ-

ru ilerlerken iç kapıyı kapadı, kilitledi. Şarabı ve kadehleri getirirken iç rahatlığı ile derin bir nefes aldı. “Şimdi işte **tamamıyla** başbaşayız, size şu hıçkırıklarımı anlatayım.” İki kadehi ağzına kadar doldurdu, ama eli titriyordu, kenarından şarap taşı. “Herzaman, yemeklerden sonra...”

Boğuk ses, “Para...” dedi.

Mr. Davis, “Amma da saygısızsiniz. Bana güvenebilirsiniz. Ben Davis'im.” Yazı masasına gitti, bir çekmece açtı, içinden iki tane beşlik çıkarıp uzattı. “Ama bakın,” dedi, “karşılığında veznedarınızdan makbuz isterim.”

Adam paraları cebine koydu. Eli cebinde kaldı. “Bunlar da sahte para mı?” Bir sahne olduğu gibi Mr. Davis'in gözünün önüne geldi: Lyons'da bir köşe başı kahvesi, şuruplu dondurmanın tadı, tâ karşısında oturup, öldürdüğü ihtiyar kadından bahsetmek isteyen katil... Mr. Davis haykırdı: Ne bir kelime, ne bir yardım çağırışı, sadece mânâsız bir bağırma, bıçak eti kestiği an anestezi yapılmış adamın bağırması gibi.. Koştı, kaçtı, odayı açıp iç kapıya gitti, tokmağı kurcaladı. Siper arasında dikenli tele dolaşmış gibi boşu boşuna çabaladı durdu.

Raven, “Çekil oradan,” dedi. “Kapıyı kilitlemiştin.”

Mr. Davis masasının yanına döndü. Bacakları tutmadı, çöp sepetinin yanına yere, oturdu. “Hastayım. Hasta bir adamı öldürmezsin ya,” dedi. Bu fikir gerçekten ümit vermişti. İnandırmak için öğürdü.

Raven: “Seni daha öldürecek değilim,” dedi. “Belki de sesini çıkarmazsan, sana dediğimi yaparsan hiç öldürmem. Şu Sir Marcus, senin patronun mu?”

Mr. Davis, çöp sepetinin yanı başında ağlarken. “Yaşlı bir adam,” diye sızlandı.

Raven: "Seni görmek istiyor," dedi. "Beraber gideceğiz." Sonra, "Bu günü bekliyordum.. İkinizi birden bulabileceğim günü, dedi. O kadar iyi ki, inanamıyorum. Kalk, kalk bakalım," diye yerde yatan zavallı, titrek vücutte doğru, hırsla seslendi: "Şunu hatırla, Eğer bağırarak olursan içini kurşunla öylesine tıka basa doldurumum ki seni kapı desteği diye kullanırlar."

Mr. Davis yolu gösterdi. Miss Connett, elinde bir kâğıtla koridorda yaklaşıyordu. "Trenleri yazdım, Mr. Davis" dedi. "En uygunu üçü beş gece. İkiyi yedi gece treni öyle ağır gider ki, on dakikadan fazla kazanmış sayılmazsınız. Ondan sonra da gece treninden önce bir tek beş on treni kalıyor."

Mr. Davis, "Masama bırakın," dedi. Kızın önünde, pırıl pırıl, modern, debdebeli koridorda ayak sürtüyordu; cesaret edebilse sanki binlerce şeye, servetine, rahatına, nüfuzuna veda edecekti, hattâ orada kalıp ayak sürtmesi, ayrılamaması ("Evet, masamın üstüne bırakınız, May" belki de şimdiye kadar "küçük kızlar"a karşı kullanmağa hiç lüzum hissetmediği bir yumuşaklık ve incelik hissini ifade etmek içindi. Raven, eli cebinde, adamın arkasında duruyordu. Şefinin öyle bitik bir hali vardı ki, Miss Connett, "Rahatsız mısınız Mr. Davis?" diye sordu.

Mr. Davis, "Çok iyiyim," dedi. Yabancı memlekete giden bir kâşifin son karşılaştığı kimseye medeniyetin son hududunda kendinden bir haber bırakmak istemesi kabilinden, "Doğu" yahut "Batı yönünde beni bulabilirsiniz," dercesine, "Sir Marcus'u görmeğe gidiyoruz, May," dedi.

Miss Connett, "Sizi görmek için çok acele ediyor," dedi. Telefon çaldı. "Şimdi arıyan da belki odur." Kız, çok yüksek topuklarının üstünde ilerledi, Mr. Davis, kolundaki pişmanlık duymıyan baskının, kendini ittiğini, asansöre girmeğe zorladığını hisset-

ti. Bir kat daha çıktılar. Mr. Davis kapıyı iki yana açarken gene öğürdü. Kendini yere atmak, kurşunları sırtına yemek istiyordu. Soluğu kesilmiş, yenilmiş koşucuya stadyomda bir millik koşu yolu nasıl görünülse, ona da Sir Marcus'un odasına giden uzun, pırıl pırıl koridor öyle görünüyordu.

Sir Marcus, kucağında masa vazifesi gören tep-sisi ile, tekerlekli iskemlesinde oturuyordu. Yanında uşağı vardı, sırtı kapıya dönüktü, ama uşağı, Mr. Davis'in yanında maskeli tıp talebesi ile beraber bitik bir halde içeri girişini görmüştü. Sir Marcus, "Davis mi gelen?" diye fısıldadı. Galetasından bir parça kopardı, sıcak süttten bir yudum aldı. Günün çalışmasına kendini hazırlıyor, kuvvet topluyordu.

"Evet, efendim." Uşak hayretle, Mr. Davis'in sıhhi kauçuk döşemeli odada bitkin bir halde ilerleyişini seyretti; Mr. Davis'in sanki desteğe ihtiyacı varmış, sanki her an dizleri çökecekmiş gibi bir hali vardı.

Sir Marcus. "Çık öyleyse dışarı." dedi.

"Peki, efendim." Ama gaz maskeli adam kapının anahtarını çevirmişti; uşağın yüzünü belli belirsiz bir sevinç, ümitsiz bir bekleyiş ifadesi kapladı, sanki artık kauçuk döşeme üzerinde tekerlekli iskemle sürüklemek, üstünü başını temiz tutmağa takati olmıyan yaşlı bir adamı giydirip soymak, sıcak süt, yahut sıcak su yahut bisküi taşımakta başka, bambaşka bir şeyler çıkagelecekmiş gibi bir bekleyiş belirdi içinde.

Sir Marcus. "Ne bekliyorsun?" diye sordu.

Raven hemen uşağa emir verdi, "Duvara dayan."

Mr. Davis çirpıncasına, "Tabancası var. Ne derse yapın," dedi. Ama uşağa bunu söylemeğe lüzum yoktu. Tabanca artık ortaya çıkmıştı, her üçüne karşı dikilmişti, uşak duvara dayanmıştı, Mr. Da-

vis odanın ortasında titriyordu, Sir Marcus onlara bakmak için tekerlekli iskemlesini çevirmişti.

Sir Marcus, "Ne istiyorsun?" diye sordu.

"Patron sen misin?"

Sir Marcus. "Polisler aşağıda," dedi. "Buradan çıkamazsın, tâ ki ben...." Telefon çalmağa başladı. Çaldı, çaldı, sonra sustu.

Raven: "Şu sakalın altında bir yara izi var yüzünde değil mi? Yanlışlık yapmak istemiyorum. Onda senin fotoğrafın vardı. Aynı yuvada bulunmuşsunuz." Öfkeyle, hışımla debdebeli odaya göz gezdirdi, içinden odayı kendi hatıralarıyla çatlak çanlar, taş merdivenler, tahta sıralarla, sobanın üstünde yumurta kaynayan ufacık apartman dairesiyle mukayese etti. Bu adam, yaşlı Bakan'dan çok daha fazla yükselmişti hayatta.

Sir Marcus, "Delisin sen," diye fısıldadı. O kadar yaşlıydı ki, artık korkmuyordu; tabanca, tekerlekli iskemleye binerken yanlış atacağı bir adımdan, yahut banyoda kaymaktan daha büyük bir tehlike ifade etmiyordu. Sadece hafif bir sinirlilik, yemeği yarım kaldığından ötürü belli belirsiz bir kızgınlık duyuyordu. İhtiyar dudağını tepsiye eğdi, sıcak süttten gürülü ile bir yudum içti.

Duvarın dibinden usak birden cevap verdi. "Yara izi var," Ama Sir Marcus hiç birine aldırmaz etmiyor, incecik, seyrek sakalının üstünden döke döke sütünü içiyordu.

Raven, tabancasını Mr. Davis'e çevirdi. "Bu adamdı," dedi. "Kurşunla bağırsaklarını deşmemi istemiyorsan söyle, bu adamdı."

Mr. Davis dehşetle, itaat etmek için aceleyle, "Evet, evet," dedi, "o düşünmüştü bunu. Onun fikriydi. Burada işimiz kötüydü. Para kazanmamız gerekiyordu. Bu iş onun için yarım milyon demekti."

Raven: "Yarım milyon!" dedi. "Sonra tuttu bana sahte iki yüz lira verdi."

"Ben ona daha cömert davranmalıyız demiştim. O da, boğazından kes demişti."

Raven. "İhtiyarın öyle olduğunu bilseydim, tanısaydım dünyada yapmazdım," dedi. "Kafatasını parçaladım. İhtiyar kadına gelince, kurşunu gözlerine sıktım." Sir Marcus'a bağırdı: "Senin eserin bu, Nasıl beğeniyor musun?" Ama ihtiyar adam, hiç kıklı kıpırdamadan öylece oturuyordu: Yaşlılık hayal kudretini öldürmüştü. Emrettiği, sebep olduğu ölümler, onca gazetede okuduğu ölüm haberlerinden farksızdı. Birazcık oburluk (sütü için), birazcık kötülük (ara sıra bir kızın bulüzünün içine elini daldırıp hayatın sıcaklığını duymak), birazcık hırs ve hesap (bir ölüme karşılık yarım milyon), hayatını devam ettirmek için ufacık, inatçı, adetâ mekanik bir gayret: İşte onun bütün ihtirasları bunlardı. Bu sonuncu hissin tesiriyle, masasının kenarında duran zile doğru iskemlesini belli belirsiz ilerletti: "Hepsini şiddetle reddederim. Siz deilisiniz."

Raven: "Şimdi istediğim deliğe girdiniz," dedi. "Polis beni öldürse bile," diyerek tabancasına eliyle vurdu. "İşte delilim. Kullandığım tabanca bu. Cınayeti bu tabancaya yüklersiniz. Tabancayı orada bırakmamı söylemişsiniz ama işte burada. Sizi vurmasam bile bu tabanca çok uzun seneler için sizi deliğe tıkar."

Sir Marcus, belli belirsiz bir şekilde sessiz, lâstikli tekerlekleri çevirerek fısıldadı: "7 mm. lik Colt. Fabrikalar bunlardan binlerce yapıyor."

Raven öfkeyle: "Polisin tabanca ile yapmıyacağı yoktur. Mühassıslar var.." Sir Marcus'u vurmaktan önce korkutmak istiyordu; onun, vurmak istemediği zavallı ihtiyar kadından daha az azap çek-

mesi haksızlıktı. "Dua etmek ister misin? Yahudisin değil mi? Senden çok daha üstünleri Allaha inanırlar", kızın karanlık, soğuk barakada dua edişini hatırlamıştı. Sir Marcus'un koltuğunun tekerleği masaya dokundu, zile basmıştı, zilin boğuk sesi asansörün boşluğunda duyuluyor, durmadan çalıyordu. Raven bundan hiç bir şey anlamadı, ta ki uşak konuşunca kadar, Uşak yılların verdiği nefretle: "Pis bunak," dedi, "zili çalıyor." Raven daha ne yapacağını düşünmeden, biri kapının tokmağını kurcalamaya başlamıştı.

Raven, Sir Marcus'a, "Söyle geri çekilsinler, yoksa ateş ederim," dedi.

Sir Marcus: "Budala," diye fısıldadı, "seni sadece hırsızlık suçu ile ele geçirirler. Halbuki, beni öldürürsen, asılırsın." Ama, Mr. Davis denize düşen yılanı sarılır kabilinden, hemen dışardaki adama seslendi. "Uzaklaşın. Allah rızası için uzak durun."

Sir Marcus kötü kötü bakarak: "Sen budalasın, Davis," dedi. "Mademki nasıl olsa bizi öldürecek..." Raven, elinde tabancası ile karşılarında dururken, iki adam saçma sapan bir kavgaya tutuştular. Mr. Davis, "Beni öldürmesine hiç bir sebep yok ki," diye bağırdı. "Bizi bu işe sürükliyen sensin. Ben ancak senin adına hareket ettim."

Uşak gülmeğe başladı, "Bire karşı iki," dedi.

Sir Marcus gene Mr. Davis'e kötü kötü bakarak: "Kes sesini" diye fısıldadı. "İstediğim anda zaten seni yok edebilirim."

Mr. Davis tiz perdeden cırlak, tavus kuşu sesi ile haykırdı, "Göstersen kendini öyleyse." Dışarda biri kapıya abanıyordu.

Sir Marcus: "West Rand Goldfields dosyalandı," dedi. "Batı Afrika Petrol Şirketi."

Raven birden bire sabırsızlıkla huysuzlandı. Sir Marcus'a dua etmesini söylediği an, bir huzur ve iyi-

liğin hatırası tam içini doldurmak üzereydi, bu hissi içinden yok etmişlerdi. Tabancasını kaldırdı, Sir Marcus'u göğsünden vurdu. İkisini de susturmanın tek çaresiydi bu. Sir Marcus yemek tepsisinin üstüne, öne doğru devrildi, bardaktaki ılık süt masanın üstündeki kâğıtlara döküldü. Ağzından kan geliyordu.

Mr. Davis çabuk çabuk konuşmağa başladı: "Hep onun yüzündendi, pis bunak. Duydun ya dediklerini ben ne yapabilirdim? Kısıkvrak bağlamıştı beni. Bana karşı bir kininiz olamaz." Haykırdı: "Çekilin şu kapıdan. Çekilmezseniz beni öldürecek." Tepside yazı masasına damla damla süt damlarken, yeniden çarçabuk konuşmağa koyuldu: "Onun yüzünden olmasa, dünyada, hiç bir şey yapmazdım ben. Ne yaptı biliyor musun? Polis komiserine gitti de, sizi görür görmez vurmaları için emir çıkartmasını söyledi." Göğsünü hedef tutarak dikilmiş tabancaya bakmamağa çalışıyordu. Uşak duvarın dibinde sessiz sedasız, duruyordu, yüzü bembeyazdı. Sir Marcus'dan akan kanları acaip bir zevkle seyrediyordu. Demek ki kendinin de biraz cesareti olaymış.. herhangi bir zaman... bütün bu yıllar boyunca... işte böyle olacaktı.

Dışardan bir ses bağırdı: "Derhal bu kapıyı açın, yoksa dışardan ateş edeceğiz."

Mr. Davis: "Allah rızası için," diye bağırdı. "Bırakın kendi halime beni. Ateş edecek." Gaz maskesinin çerçevesinin içinden gözler memnun memnun kendini süzüyordu. Mr. Davis direktmeğe başladı. "Ben size hiç bir şey yapmadım ki." Raven'ın başının üzerinden saati görebiliyordu.. Kahvaltıdan beri daha üç saati geçmemişti: Böbrek ve jambonun sıcak, bayat tadı hâlâ damağındaydı: Bunun gerçekten herşeyin sonu olduğuna inanamıyordu: Saat birde bir kızla randevusu vardı: İnsan randevusundan

önce ölemezdi. “Hiç bir şey,” diye mırıldandı, “hiç ama hiç bir şey.”

Raven: “Sendin,” dedi. “Öldürmeğe çalıştın...”

Mr. Davis inildercesine “Hiç kimseyi, hiçbir şeyi,” dedi.

Raven durakladı. Bu kelime hâlâ diline yabancı geliyordu. “Dostumu öldürmeğe çalıştın.”

“Bilmiyorum. Anlamıyorum.”

Raven kapının arkasına doğru seslendi. “Çekilin oradan. Ateş ederseniz şu adamı vururum.” Döndü, “kızı,” dedi.

Mr. Davis, tir tir titriyordu. Sanki hora teper gibi bir hali vardı. “O senin dostun değildi ki. O olmasa polis ne diye buraya gelecekti.. Başka kim bilebilirdi ki?”

Raven: “Başka sebepten olmasa, bu lâfından dolayı seni öldüreceğim. O dürüsttür.”

Mr. Davis haykırdı: “O polis memurunun sevgilisi. Yard memurunun sevgilisi. Mather’in sevgilisi o.”

Raven ateş etti. Yeisle, azimle, bilerek, ve isteyerek, son kaçış fırsatını da vurdu, yok etti, bir kurşun yeteceği halde iki kurşun sıktı, bu iri yarı, inim inim inliyen Mr. Davis’in şahsında, sanki bütün dünyayı vurup yok ediyordu. Gerçekten de öyleydi. Çünkü bir insanın dünyası kendi hayatıdır, o da işte bunu vuruyor, yok ediyordu: Anasının intiharı, yuvada geçen uzun yıllar, yarış çeteleri, Kite’in ölümü, ihtiyarın ve kadının ölümü. Başka çıkar yol yoktu: İtiraf yolunu denemişti, malûm sebepten ötürü o da çürük çıkmıştı. İnsan, kendi kafasından başka, kimseye güvenemezdi: Ne doktora, ue papaza, ne de bir kadına. Denemenin bittiğini haber veren düdük bütün şehri kaplıyarak öttü, hemen arkasından kilise çanları gürültülü bir Noel ilâhisine koyuldular: Tilkilerin delikleri vardır, ama insanoğlu...

Bir kurşun kapının kilidini parçaladı. Raven, tabancası ile bir insanın midesne gelecek yüksekliğe nişan almıştı. “Dışarda Mather aında bir pezevenk var mı?” diye seslendi. “Uzak dursun daha iyi eder.”

Kapının açılmasını beklerken, elinde olmadan bir yığın şey hatırladı: Hepsini tek tek, ufak noktalarına varıncaya kadar hatırlamıyordu, bu anışları birbirine, bir sis gibi, karışmış, kaynaşmıştı, son intikamını da almak için fırsat kollarken, beklerken, düşünüşüne, dimağına bu anışlar şekil vermişti: Dolu yağarken, karanlık bir sokağın tepelerinden gelen bir şarkı sesi: “Bunun kar çiçeği olduğunu söylerler, adamın biri Grönland’dan getirmiş,” yaşlı eleştirmecinin **Maud** şiirini okuyan düzenli, heyecansız sesi: “Uzun bir kederden sonra, ne olurdu mümkün olaydı,” garajda dururken, sanki hiç bilmediği ve bir daha çıkamıyacağı bir memleketin hududunu aşıyor-muş gibi bir acı ve gariplik hissi ile kalbindeki buzların eridiğini hissediş; kahvedeki kızın sözleri: “Kötüdür ve çirkindir...” Anasının kolları arasında yatan kalleşliği, kançıları, çarmıhı bekliyen alçı bebek. Kız, ona. “Ben senin dostunum. Bana güvenebilirsin,” demişti. Bir kurşun daha kapının kilidini parçaladı.

Duvarın dibinde, bembeyaz yüzü ile, uşak, Allah aşkına, vazgeç şu işten” dedi, “Nasıl olsa seni ele geçirecekler. Adam doğru söylüyordu. Kız haber verdi. Telefonda duydum.”

Raven kapı açıldığı vakit, çabuk davranmalıyım, diye düşündü. İlk önce ben ateş etmeliyim. Ama beynini aynı anda yığın yığın, sürü sürü fikirler kapladı. Maskenin altında iyi göremiyordu, bir eliyle güçlkle maskeyi çıkarıp yere attı. Uşak artık adamın, çiğ, al al dudaklarını, karanlık, dertli gözlerini görabiliyordu. “Pencere var,” dedi. “Dama çık.” Anlayış kabiliyeti donuklaşmış, bir gayret yapmak iste-

yip istemediğini bilmiyen, birine hitab ediyordu. Raven yüzünü pencereye öylesine ağır ağır çevirdi ki, uzun, kocaman camın dışında sallanan temizleyici iskelesini gene uzak önce gördü. Mather, iskelelerin üzerindeydi; bu Raven'i arkadan yakalamak için son çareydi, ama polis hafiyesi bu işte kendi tecrübesizliğini hesaba katmamıştı. Ufacık iskele oraya buraya sallanıyordu: Mather bir eliyle ipe tutunuyor, bir eliyle de pencereye uzanıyordu; Raven döndüğü vakit eli de dolu olduğundan tabancasını çekemedi. Daracak Tabakhane'nin tepesinde altı kat havada sallanıp duruyordu, Raven'in tabancası için müdafaasız bir hedef teşkil ediyordu.

Raven alaycı gözlerle seyrediyor, nişan almağa çalışıyordu. Güç bir atış olmalıydı bu, ama sanki öldürmeğe karşı ilgisini kaybetmişti. Bir acı, bir ümitsizlik hissediyordu, ama bu his de, herşeyden çok tam bir yorgunluğu andırıyordu. Kendine yapılan bu ihanetten sonra artık ne nefret, ne hırs, ne öfke duyabiliyordu. Donmuş yağmur fırtınasının altında Wells'in kara Weevil nehri kendisi ve herhangi bir düşmanı arasında akıp gidiyordu. "Ah, Tanrım! Ne olurdu." ama bu sonuç daha doğduğu an alınca yazılmıştı, hayata giden her yol bir kapamıncaya kadar herkes tarafından aldatılmağa hazırlanmıştı: Bodrumda kan döken anası tarafından, Charlotte sokacağının dalavereci doktoru tarafından. Bunca zaman herkesin boyun eğdiği bu ihanetten kendi nasıl kaçınabilirdi: Kadın kısmına kapılmıştı. Kadın yüzünden olmasa Kite bile bugün sağ olabilirdi. Hepsi orgeç böyle kapılmışlardı: Menrith ve Carter, Jossy ve Ballard, Barker ve Koca Dane. Ağır, ağır, dalgın dalgın, acaip bir utançla, yalnızlığı, garipliği içinde bir nevi beraberlik hissi ile nişan aldı: Trooper ve Mayhew. Hepsi, bir gün gelmiş, kendi kadınlarının başkalarınınkinden daha iyi olduğunu, bu münâ-

sebetin bir bakıma başkalarınınkinden yüksek olduğunu sanmışlardı. Doğduğun an tek düşüneceğin nokta, hayattan çıkışının hayata girişinden daha temiz, daha çabuk olması gerektiğidir. İlk defa olarak içinde hiç bir burukluk ve acılık duymadan anasının intiharını hatırladı, uzun, isteksiz hedefine nişan alırken Saunders açılan kapının ardından Raven'i sırtından vurdu. Ölüm Raven'e dayanılmaz bir acı olarak geldi. Kadının çocuk doğurmasını andırır-casına sanki bu acıyı çıkarması, dünyaya getirmesi gerekiyordu, bu çabalamanın içinde de hıçkırdı, ağladı, inledi. Sonunda acı içinden çıktı, ve bu tek çocuğunun arkasından uçsuz bucaksız garipliğe katıldı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

1

Biri lokantaya girdi mi, yahut lokantadan çıktı mı yemek kokusu bekleme salonunu dolduruyordu. Şehrin Rotary Kulübü üyeleri yukardaki hususî odalardan birinde yemek yiyorlardı, kapı açılınca Ruby mantar sesini ve saçma sapan bir şiirin bir kaç satırını duydu. Saat biri beş geçiyordu. Ruby dışarı çıkıp kapıcı ile çene çaldı. “İşin en kötü tarafı ben, tam saati saatine gelen takımdanım. Saat birde demişti, ben de tıka basa bir yemek için can atıyorum. Kadın kısmı erkeği biraz bekletmeli biliyorum, ama insan karnı acıkınca ne yapabilir ki?” dedi. “İşin kötüsü, ben şanssızım. Benim gibi kızlar bir parçacık hoş vakit geçirmeğe cesaret edemezler, çünkü sonunda bakarsın çocuk peydahlarlar. Ben de peydahladım diyemem ama bir defasında kabakulak olmuştum. Koskoca bir adamdan da bir kıza kabakulak mikrobulaşacağına inanır mısın yâni? İşte ben böyle şanssız takımdanım,” dedi. “Bütün bu sırmalı kordonlar ve madalyalarla pek hoşsun sen de. Hiç olmazsa ağzını aç da bir kaç kelime söyle.”

Çarşı, her zamankinden daha kalabalıktı, artık gaz maskesi denemesi bittiğinden, herkes geciken alışverişini yapmağa çıkmıştı. Sadece Valinin hanımı Mrs. Alfred Piker gaz maskesi ile alışveriş yaparak herkese örnek olmak istemişti. Şimdi de dönmüş, evin yolunu tutmuştu, Chinky hanımının yanı sıra yürüyor, alçacık tüyleri, bacağınn kolları yerdeki soğuk sulara değiyordu, gaz maskesini de dış-

lerinin arasında taşıyordu. Bir sokak lambasının yanında durup, maskeyi yerdeki su birikintisine bıraktı. Mrs. Piker. "Aman, Chinky, seni afacan seni," dedi. Üniforması içinde, çarşının orta yerinde kapıcı pırıl pırıl parlıyordu. Hem Mons madalyası hem de Askerî Madalyasını takmıştı. Üç defa yaralanmıştı. İş adamları, Crosthwaite ve Crosthwaite Şirketinin Baş Seyyahu, High Street'deki büyük bakkaliye Şirketinin İdare Müdürü öğle yemeğini yemeğe geldikçe, kapıcı cam kapıyı ardına kadar açıyordu, Bir defasında da hemen yola fırlayıp, taksiden inmeğe çabalıyan şişman bir adamın yardımına koştu. Sonra hemen dönüp, Ruby'nin yanında, kızın söylediklerini ifadesiz, ilgisiz, şen bir tavırla dinlemeğe koyuldu.

Ruby, "On dakika gecikti," dedi. "Ben de onu, bir kızın güvenilebileceği bir tip sanmıştım. Tahtaya vurmam, yakama tükürmem filân gerekti. Hakkettim işte bunu. Şu biftek elimden gideceğime şerefim elimden gitseydi fittim. Tanır mısın onu? Koskoca gövdesiyle hayli dolaşır ortada. Adı Davis."

Kapıcı, "Buraya hep kızlarla gelir," dedi.

Burundan sıkma, çerçevesiz gözlüklü ufacık, tefecik bir adam yanlarından geçti. "Noelin kutlu olsun, Hallows."

Kapıcı. "Sizin de efendim," dedi. "Zaten pek fazla bir şey çıkaramazdın ondan."

"Dur bakalım, daha çorba bile çıkaramadım."

Yanlarından bir gazeteci çocuk geçti, News gazetesinin öğle nüshasını haykırarak satıyordu, bir de Journal'ın akşam baskısını, bir kaç dakika sonra da başka bir çocuk Post'un özel sayısı, ve daha Aristokrat olan Guardian'ın akşam baskısı ile yanlarından geçti. Çocukların ne bağırıldığını duymak imkânsızdı, sonra Kuzey-Doğu rüzgârı da gazetelerin sayfalarını karıştırdığından, başlıklarda ancak

“...cia” ve “...nayet” hecelerini seçebilmek mümkün oldu.

Ruby, “Bir kızın kendini düşüreceği bir had vardır nihayet,” dedi. “On dakika da bu haddin dışındadır.”

Kapıcı: “Daha da fazla bekledin hattâ,” dedi.

Ruby: “Ben böyleyim işte,” dedi. “Şimdi sen de bana kendini her gördüğün erkeğin kollarına atıyorsun diyeceksin, değil mi? Ben de öyle sanıyorum, ama bir türlü kollarının arasına düşemiyorum.” Dertli dertli devam etti: “İşin kötüsü, ben doğuştan, erkekleri mes’ut etmek için yaratılmışım. Her halimden belli. Bu yüzden de benden kaçıyorlar. Ayıplamam doğrusu. Ben de olsam istemezdim.”

Kapıcı: “İşte baş komiser gidiyor,” dedi. “Karağolda bir iki kadeh atacak. Karısı evde içmesine müsaade etmiyor. Çok senelere efendim.”

“Pek acele galibe işi.” Gazetede afişlerinden biri rüzgârla çevrildi. “Fa...” hecesi gözlerine çarptı. “Tutup bir kıza soğanlı, kızarmış patatesli bir biftek ikram edecek takımdan mıdır?”

Kapıcı: “Bak sana bir şey diyeyim,” dedi. “Beş dakika daha bekle şurda, ben yemeğe çıkacağım.

Ruby: “Tamam anlaştık şimdi,” dedi. Yakasına tükürdü, tahtaya vurdu. Sonra içeri girdi, oturdu, ve hayalinde canlandırdığı bir tiyatro müdürü ile uzun uzun sohbete daldı. Müdür az çok Mr. Davis’e benziyordu, ama randevularına sadık bir Mr. Davis’ di bu. Tiyatro Müdürü Ruby’ye kabiliyetli, şirin bir hanım olduğunu söyledi, yemeğe davet etti, sonra beraber gayet lüks bir apartmana geldiler, Ruby’ye bir kaç kokteyl ikram etti. Batı taraflarında haftada onbeş liraya bir iş kabul eder misin diye sordu, apartmanını gezdirmek istediğini söyledi. Ruby’nin esmer, tombul yüzü parladı: Heyecanla bir bacağı salladı, bacağı, öğlen üstü fiatlarını not alan bir iş a-

damının öfkeli gözüne çarptı. Adam başka bir iskemleye geçip kendi kendine homurdanmağa başladı. Ruby de kendi kendine söyleniyordu: “Burası yemek odası. Şuradan geçince de banyo. Bu da.. ne şık değil mi... bu da yatak odası.” Ruby, hemen gözünü kırpmadan haftada onbeş liranın canına minnet olduğunu söyledi, ama Batı tarafındaki o işi almak da şart mı diye sordu. Sonra saate bakıp dışarı çıktı. Kapıcı kendisini bekliyordu.

Ruby, “Ne?” dedi. “Yoksa bu üniforma ile mi çıkacağım?”

Kapıcı. “Topu topu yirmi dakika vaktim var,” dedi.

Ruby. “Öyleyse biftek suya düştü, dedi. “Eh, ne yapalım, sosis de olur.”

Çarşının karşı tarafında bir büfeye girip, tezgâhın önünde oturdular, sosis ve kahve getirttiler. Ruby, “Şu üniforma bir tuhafıma gidiyor,” dedi. “Seni kırk yılda bir, bir kızla gezmeğe giden saray nöbetçisi sanacaklar.”

Tezgâhın arkasındaki adam: “Cinayeti duydu nuz mu?” diye sordu.

“Ne cinayeti?”

“Sizden bir köşe başı ötede, Midland Çelik’de. Üç kişi ölmüş. Şu köca bunak Sir Marcus, iki kişi daha.” Öğle gazetesini açıp tezgâhın üstüne yaydı. Sosislerin, kahve fincanlarının, biberliğin, sıcak su ibriğinin ardında Sir Marcus’un ihtiyar, kötü bakışlı, suratı, Mr. Davis’in tombul endişeli yüzü onlara sanki gözlerini dikmiş bakıyordu. Ruby, “Demek bunun için gelmemiş” dedi. Bir zaman, okurken, hiç konuşmadı.

Kapıcı: “Acaba şu Raven’in gayesi neydi?” diye söylendi. “Şuraya bak,” dedi, parmağıyla, bir sütunun dibinde, Scotland Yard Siyasî Müdürünün uçakla gelip doğruca Midland Çelik fabrikasına gittiğini

haber veren küçük bir paragrafı gösteriyordu. "Ruby, "Ben ondan hiç bir şey anlamadım," dedi.

Kapıcı gazetenin sayfalarını çeviriyor, bir şey arıyordu. "Ne tuhaf değil mi? Neredeyse yeniden harbe gireceğiz, baş sayfayı tutup cinayet haberleriyle dolduruyorlar. Harb kala kala son sayfaya kalmış."

"Belki de harb olmaz."

Sosislerin başında, hiç çıt çıkarmıyorlardı. Aynı sandığın üstünde beraber oturup Noel ağacını seyrrettiği adamın böyle aniden, böyle feci bir şekilde öldürülmüş olması Ruby'nin fenasına gitmişti. Belki de adamcağız randevusuna gelecekti. Fena adama benzemiyordu. "Üzüldüm adama," dedi.

"Kime? Raven'e mi?"

"Yok canım, ona değil, Mr. Davis'e demek istemiştım."

"Anlıyorum ne hissettiğini. Ben de neredeyse, hemen hemen üzüldüm diyebilirim.... İhtiyar için. Bir zamanlar ben de Midland Çelik'de çalıştım. Adamın iyi anları da vardı. Noelde hindi dağıtırdı. Pek de fena adam değildi. Otelde bu kadarını bile yapmıyorlar."

Ruby, kahve fincanını boşaltarak, "Eh," dedi, "hayat gene devam ediyor."

"Bir fincan daha iç."

"Fazla kazık atmak istemiyorum sana."

"Yok canım, bir şey değil." Ruby, yüksek, arkalıksız iskemlesinin üstünde, adama doğru eğildi; başları birbirine değiyordu; ikisi de biraz sâkinleşmişti, ikisinin de tanıdığı bir adam aniden ölmüştü; ama bu müşterek bilgileri içlerine bir yakınlık, ah-baplık hissi vermişti, bu hissin garip bir tatlılığı, gerçekliği vardı. İnsanın kendini güvende hissettiği an duyduğu his gibi, yahut ihtirassız, şüphesiz, ıstırabsız âşık olmak gibi....

2

Midland Çelik'de, Saunders memurlardan birine tuvaletin yolunu sordu. Ellerini yıkadı. "Bu iş de bitti," diye düşündü. Hiç de hoş bir iş olmamıştı; adı bir hırsızlık vakasıyla başlamış, sonunda iki kişinin katli, katilin de öldürülmesiyle bitmişti. Bu işte tâ başından beri bir esrar havası vardı; herşey meydana çıkmamıştı. Mather şimdi üst katta, Siyasî Şube Müdürü ile beraberdi; Sir Marcus'un hususî evrakını araştırıyorlardı. Kızın anlattıkları doğru çıkacağı benziyordu.

Asıl Saunders'in aklını kurcalıyan, kızıdı. Bir yandan elinde olmadan kızın cesaretine, cür'etine hayran oluyor, bir yandan da Mather'e bu kadar ıstırap çektiirdiği için ondan nefret ediyordu. Mather'i kim üzse, derhal ondan nefret ederdi. Mather, "Yard'a götürülmesi gerek," demişti. "Belki aleyhine bir karar verirler. Üçü beş geçse treninde, kilitli bir kompartımana koy. Bu iş temizleninceye kadar yüzünü görmek istemiyorum," demişti. Bu işin tek sevinilecek tarafı da, Raven'in vurduğu polis memurunun hastanede iyiye doğru gitmesiydi.

Saunders, tuhaf bir başı boşluk, avarelik hissi içinde Midland Çelik'ten Tabakhaneye çıktı. Çarşının köşesinde bir biraheneye girdi, bira içti, iki sosis yedi. Sanki yeniden hayat normal seviyesine inmiş, sâkin sâkin akıp gitmeğe koyulmuştu. Tezgâhın arkasında bir iki sinema afişi arasına asılmış bir kart gözüne ilişti. "Kekemeler için Yeni Tedavi," Mr. Montague Phelps, M. A.. Mason Salonunda

bu yeni tedavi usûlünü açıklamak için bir toplantı yapacaktı. Giriş serbestti, ama teberru için bozuk para toplanacaktı. Tam saat ikide, bir sinemada Eddie Cantor vardı. Başka birinde de George Arliss. Saunders, kızı trene bindirme vaktine kadar kara-kola gitmek istemiyordu. Kekemeliğe karşı bir çok tedavi şekli denemişti; bunu da pekâlâ deniyebilirdi.

Çok büyük bir salondur. Duvarlarda masonların ileri gelenlerinin resimleri asılıydı. Hepsi de garip bir önem ifadesi olan kurdeleler, rozetler takmışlardı. Bu fotoğraflarda ağır, ezici bir refah, başarılı bir gıda havası vardı. İyi beslenmiş, başarı görmüş, rahatı, refahı yerinde bu resimler, eski püskü perde-süleri, oldukça solmuş, eflâtun şapkaları, okul günlerinden kalma kravatları ile huzursuz, dünyada yerini bulamamış, yadırgamış bu insanların tepesinde asılı duruyordu. Saunders şişman, çekingen tavırlı bir kadının arkasından girdi, bir memur kekelemeğe başladı: "İ-i-i-i-i-i-", Saunders, "Bir," dedi. Önlere yakın bir yere oturdu, arkasından, Çinlilerin çıtır pıtır konuşmalarını andıran kekeme bir konuşma devam ediyordu. Önce zorlu bir konuşmanın ufacık, kısacık patlayışları, sonra da kekemeliğin o hazine güçlüğü, engeli. Salonda elli kişi kadar vardı. Çirkin bir adamın dükkân vitrinlerinde kendini süzüşü gibi birbirlerini süzüyorlardı: İşte şöyle bakınca pek de fena değilim diyen çirkin adam gibi. Bir beraberlik, yakınlık hissi edindiler. Konuşup anlaşmamaları bir nevi konuşup anlaşma oluvermişti. Hep beraber bir mucize bekliyorlardı.

Saunders da onlarla beraber bekliyordu: Kömür kamyonunun rüzgâr almayan tarafında beklediği gibi, aynı sabırla bekliyordu. Bedbaht değildi. Kendi eksikliğinin değerini gözünde büyüttüğünü biliyordu; rahatça konuşabilse bile, duyacağı bir hayranlığı, sevgiyi gene ifadede güçlük çekecekti. Konuşabilme-

gücü insana söylenmesi gereken kelimeleri bahşedemez.

Mr. Montague Phelps, M. A., kürsüye çıktı. Redingot giymişti, saçları koyu renkti, biryantınlıydı. Mavi çenesi hafifçe pudralanmıştı, zavallı, küskün kalabalığa sanki “İşte sizin de biraz kendinize güveniniz olursa, benden bir iki ders aldıktan sonra bakın nasıl olabilirsiniz,” dercesine halinde tavrında garip ve ezici bir azamet ve soğukluk vardı. İyi yaşamış, kırk iki yaşlarında bir adamdı, hususi hayatı olduğu da belliydi. Adamı görünce insanın aklına rahat yataklar, doyurucu yemekler, Brighton Otel-leri gelirdi. Bir an için bu adam Saunders’a o sabah önemli haller takınarak Midland Çelik fabrikasına giren, yarım saat sonra da ansızın ve feci şekilde ölen Mr. Davis’i hatırlattı. Sanki Raven’in yaptığı iş hiç bir sonuç sağlamamıştı: Sanki öldürmek, hayal kurmak yahut rüya görmek kadar aldatıcı, hayal meyal bir işti. İşte Mr. Davis yeniden gelmiş buraya kurulmuştu: İkisi de aynı hamurdan yoğrulmuştu, bu hamur da ayrılamıyor, değişemiyordu; derken ansızın, Mr. Montague Phelps’in omuzunun üstünden, kürsünün tepesinde Saunders, Lcca’nın Büyük Başkanının fotoğrafını gördü; ihtiyar bir yüz, eğri bir burun, bir tutam sakal, Sir Marcus.

3

Midland Çelik’ten çıktığı vakit Binbaşı Calkin’in yüzü bembeyazdı. İlk defa olarak feci bir ölümün tesirlerini görüyordu. İşte harb buydu. Gücü yettiği kadar çarçabuk karakola geldi, müfettişin de ora-

da olduğunu görünce sevindi. "Daha dün gece benim evimde yemekteydi. Mrs. Piker de köpeği ile gelmişti. Evde köpek bulunduğunu anlatmamak için neler çekmiştik."

Müfettiş: "Nottwich'de bu köpek kadar başımıza dert açan bir hayvan daha yok," dedi. "Higham Sokağında kadınlar helâsına girişini anlatmış mıydım? Pek adamın şöyle dönüp bakacağı takımından bile değil bu köpek, ama ara sıra sapıtıyor. Mrs. Piker'in köpeği olmasaydı, şimdiye kadar çoktan yok etmiştik onu."

Binbaşı Calkin, "Bana, adamı görür görmez ateş etmeleri için sizlere emir vermemi söylemişti. Yapamam dedim. Şimdi düşünüyorum da belki iki hayat kurtarabilirdik."

Müfettiş: "Üzülmeyin efendim," dedi, "böyle bir emri nasıl olsa tutamazdık, hattâ Müsteşar kendi bile verse."

Binbaşı Calkin, "Tuhaf adamdı," dedi. "İçinde öyle bir his vardı ki, sizin içinizden bazılarına muhakkak sözümü geçireceğimden emindi. Bana neler neler vadetti. Herhalde dâhî dedikleri böyle olmalı. Onun gibisini bir daha göremeyiz. Ne büyük kayıp." Bardağına biraz daha viski koydu. "Tam da böyle adamlara ihtiyacımız varken. Harb..." Eli bardağında, Binbaşı Calkin sustu. Gözlerini viskiye dikmişti, bir şeyler görüyordu, askerî depo, dolaptaki üniforması... Artık dünyada albay olamazdı, ama diğer taraftan da Sir Marcus önliyemezdi ki... Ama garip bir şekilde, askerî mahkemeye nezaret edebilme fikri aklından geçince hiç de büyük bir sevinç, bir heyecan duymadı. "Gaz maskesi denemesi iyi yapılmışa benzer. Ama, tıp talebelerinin eline bu kadar yetki vermek doğru mudur bilemiyorum. Ne kadar ileri gitmeleri, nerede durmaları gerektiğini bilemiyorlar."

Müfettiş: “Bir yığın talebe vardı, bağıra çağır-
ra Vali’yi aramağa giderken buradan geçtiler. Mr.
Piker da ne diye bu talebelere karşı bu kadar yufka
davranıyor bilemiyorum.”

Binbaşı Calkin makine gibi söylendi. “Hey gidi
koca Piker.”

Müfettiş: “Çok ileri gidiyorlar,” dedi. Demin
Westminster’in veznedarı Higginbotham telefon et-
ti. Kızı garaja girmiş, bir de bakmış talebelerden bi-
ri pantolonsuz orada duruyor.”

Binbaşı Calkin tekrar hayata dönmeğe başla-
mıştı. “Bu, Rose Higgonbotham olacak. Hay gidi
Rose, hay. Peki ne yapmış?”

“Oğlana bir sabahlık vermiş.”

Binbaşı Calkin. “Bak bu iyi,” dedi. Bardağı e-
linde evirip çevirdi, sonra viskiyi sonuna kadar içti.
“Bunu Piker’a anlatmalıyım. Sen ne dedin?”

“Kızının şansı varmış da garajda cinayete kur-
ban gitmiş birinin cesedini bulmamış dedim. Çünkü
anlaşılan, Raven elbiselerini ve maskesini bu çocuk-
tan edinmiş.”

Binbaşı Calkin: “Peki, oğlanın Higgonbotham’-
ların garajında ne işi varmış?” diye sordu. “Ben gi-
dip bir çek bozdurayım da koca Higginbotham’a bu-
nu bir sorayım.” Gülmeğe başladı: ortalık gene du-
rulmuştu; hayat herzamanki sâkin haliyle devam e-
diyordu; küçük bir rezalet, müfettişle karşılıklı bir
kadeh atmak, Piker’a anlatılacak bir hikâye... West-
minster’e giderken neredeyse Mrs. Piker ile karşıla-
şıyordu. Gözükmemek için alelacele bir dükkâna dal-
dı, ve korkunç bir an hanımından hernerden bir
önde gitmekte olan Chinky’nin arkasından dükkâna
gireceğini sandı. Eliyle sokağa top atarmış gibi ha-
reketler yaptı, ama Chinky öyle oyuncu köpeklerden
değildi, üstelik ağzında bir de gaz maskesi taşıyordu.

Binbaşı Calkin ansızın arkasını döndü bir tezgâha dayanmak zorunda kaldı. Bir de baktı ki, girdiği dükkân ufacık bir tuhafiye dükkânıymış. Bu dükkâna daha önce hiç gelmemişti. “Ne arzu ediyorsunuz efendim?”

Binbaşı Calkin yılana sarılırcasına. “Pantolon askısı,” dedi.

“Ne renk olsun, efendim?” Binbaşı Calkin yan gözle Chinky’nin dükkânın önünden geçip gittiğini, hanımın da arkasından ilerlediğini gördü. İç rahatlığı ile, “Mor,” dedi.

4

İhtiyar kadın sokak kapısını yavaşça kapattı, parmaklarının ucuna basa basa ufacık karanlık sofada ilerledi. Yabancı biri yolunu bulamazdı, ama kadının şapka asacağına, ıvır-zıvır masasının, merdivenin yerini karıştı karıştı biliyordu. Elinde bir akşam gazetesi vardı, Acky’yi rahatsız etmemek için elinden geldiği kadar gürültü çıkarmadan mutfak kapısını açtığı vakit, yüzü saadet ve sevinçten ışıltı ışıldı. Ama sesini çıkarmadı, sepetini musluğun yanına taşıdı, içindeki patatesleri, ananas konservesini, iki yumurta ve bir dilim balığı boşalttı.

Acky mutfak masasının başında uzun bir mektup yazıyordu. Karısının mor mürekkebinin bir tarafta itmişti, en güzel mavi-siyah mürekkebi ve çoktandır mürekkep yüzü görmemiş bir dolma kalem kullanıyordu. İtina ile didinerek yazıyordu, bazen de başka bir kâğıt parçasına, yazacağı cümlelerin müsvedesini yapıyordu. İhtiyar kadın musluğun başın-

da durmuş seyrediyor, adamın konuşmasını bekliyor, soluğunu güçlükle tutuyor, ara sıra ağzından ısıklık gibi sesler çıkararak soluyordu. Sonunda Acky kalemını bıraktı, "Eh, söyle güzelim," dedi.

İhtiyar kadın neş'e içinde, "Ah, Acky," dedi, "ne dersin bu işe? Mr. Cholmondeley öldü. Öldürüldü." Sonra ilâve etti: "Gazete yazıyor. O Raven de."

Acky gazeteye baktı. "Aman ne feci" diye memnun memnun söylendi. "Başka bir ölüm daha. Top-tan bir ölüm dizisi." Haberi ağır ağır okudu.

"Düşün hele, böyle bir şey nah şurada, Nottwich'de olursun."

Acky: "Kötü adamdı," dedi. "Ama mademki artık öldü arkasından lâf edecek değilim. Bizi öyle bir işe bulaştırdı ki utanıyordum. Artık bence Nottwich'de kalmamız emin sayılabilir." Üç sayfa, ufacık, tertemiz, klâsik yazılara bakarken yüzünden derin bir bezginlik ifadesi geldi geçti.

"Ah, Acky'ciğim kendini yormuşsun".

Acky, "Bence, bu işi iyi aydınlatacak," dedi.

İhtiyar kadın. "Oku bana nonoşum," dedi. Musluğa, uçsuz bucaksız bir sabırla dayanıp beklerken, yaşlı, kötü bakışlı yüzü tatlı bir şefkatle kırış kırış olmuştu. Acky okumağa başladı. İlk önce hafif, duraklıyan bir sesle başlamıştı, ama kendi sesini duyunca kendine bir güven gelmeğe başladı, eli ceke-tinin yakasına gitti. "Pek muhterem Piskopos...." diye başladı. "İlk önce duruma resmîyetle girişmeği, sizinle daha önceki hukukumu istismar etmemegi münasip buldum."

"Tastamam Acky'ciğim, sen bütün hepsinden kat kat üstünsün."

"Size, onsekiz aylık bir sükûttan sonra, dördüncü defa olarak tekrar yazıyorum.."

"O kadar olmuş mu, nonoşum? Clacton'a gittiğimizden sonraydı."

“Onaltı ay... İlk verdiğiniz cevapların mahiyetine vâkıfım, durumumun Kilise Mahkemesince ele alındığını biliyorum, ama ne kadar derinden yaralandığıma sizi ikna ettiğim takdirde, durumumun tekrar ele alınması için elinizden geleni yapacağınızdan eminim muhterem Piskopos hazretleri. Benim zerre kadar dahlim olmıyan, hattâ bir başkası tarafından işlenmiş olsa hafif bir suç sayılabilecek durumda bulunan bir mesele için bütün ömrümce ıstırap çekmeğe mahkûm edilmiş bulunuyorum.”

“Pek güzel yazılmış, tontonum.”

“İşte bu noktada, teferruata geçiyorum güzelim. ‘Muhterem Piskopos Hazretleri, mahkemeden bir sene önce, ifadesinde de belirttiği gibi, perdeleri açmağa müsaade edilmediğine göre, karanlıkta görmüş olduğu bir adamın hüviyeti hususunda otel hizmetçisi nasıl yemin ederek şehadette bulunabilir? Kapıcının ifadesine gelince, muhterem Piskopos hazretleri, paranın Albay ve Mrs. Mark Egerton’un elinden çıkıp çıkmadığını mahkemede sormuş olmama rağmen bu sualim ka’le alınmamıştır. İftira, dedikodu ve yalancı şehadet’e müstenid olduğuna binaen, buna adalet mi denir?”

İhtiyar kadın sevgi ve gururla tebessüm etti: “Acky, şimdiye kadar yazdığın en güzel mektup bu.”

“Piskopos hazretleri, kilise muhitinde iyice bilindiğine göre, Albay Mark Egerton kilise meclisinde benim en büyük düşmanımdı, bu soruşturma da onun tahriki üzerine yapılmıştır. Mrs. Mark Egerton’a gelince, o da şıllıktır.”

“Bu münasip mi, Acky?”

“Bazen insan ancak doğruyu açıkça söyleyerek çıkar yol bulur, güzelim. Bu noktada, eskiden de yaptığım gibi delâilin teferruatını ele alıyorum, ama bu defa herzamankinden biraz daha sert davrandım. Nihayet, bu dünyevî adama ancak kendi lisanı ile

hitab etmiş oluyorum, güzelim.” Bu kısmı ezbere biliyordu; deli, çökük, puruzsüz, imanlı gözlerini kaldırarak, kelimeleri ağzından boşaltırcasına kadına doğru söylemeğe başladı: “Farzedelim ki, bu müşteri, rüşvetle elde edilmiş şahadet gerçek olsun, o zaman ne olacak Piskopos hazretleri? Bütün ömrümce ıstırap çekmemi icab ettiren, kendimi ve karımı geçindirebilecek üç beş kuruşu süflî işlerden temine mecbur kılan, affedilmez bir günah mı işledim? Siz de bilirsiniz ki, hattâ siz herkesten de daha iyi bilirsiniz ki... Çünkü sizi sarayda et kazanlarının arasındaymıştım... İnsan, ruhdan başka bir de vücuttan meydana gelmiştir. Biraz cismaniyet, benim vazifemdeki bir insanda dahi hoş görülebilir. Hattâ sizin dahi, muhterem Piskopos hazretleri zamanında muhakkak ki samanlığı seyran ettiğiniz demler olmuştur.” Sustu, biraz nefesi kesilmişti; derin bir hışı ve sevgi ile bakiştılar.

Acky, “Şimdi senin hakkında bir parça yazmak istiyorum, güzelim,” dedi. En derin, en temiz aşk olarak gördüğü kara, sarkık etekliğı, lekeli bulüzü, sarı, kırışık yüzü gözleriyle içine sindirdi. “Güzelim” dedi, “sensiz benim halim nice olurdu...” Başka bir paragrafın müsveddesini yapmağa başladı, kelimeleri yazarken yüksek sesle söylüyordu: “Bu uzun mahkeme.. hayır, martir.. devremde.. Mrs. Mark Egerton’un hakir görmeğe cür’et ettiği aziz zevcemin sadakatı.. Hayır, sadakatı ve sarsılmaz itimatı bana destek olmasaydı... ne yapardım bilemiyorum.. İdrak edemiyorum. Sanki Güzel Tanrımız zengin ve yüksek tabakaya mensuplarını kendi hizmetine tayin etmiş gibi. Hiç olmazsa, bu mahkeme bana. dostumu düşmanımı ayırd etmesini öğretti. Gene de mahkememde beni seven, bana güveni olan kadının sözleri ...o...o.. alçak ve süflî müfterinin sözlerinin yanında hiçe sayıldı.”

Gözlerinde gurur ve iftihar yaşlarıyla ihtiyar kadın öne doğru eğildi. "Bu güzel işte. Piskoposun karısı okur mu dersin? Aman, işte, yukarı çıkıp odaları toplamam lâzım biliyorum (belki gene bir kaç genç gelir), ama hernelense, Acky güzelim, bir müddet seninle beraber burada kalmak istiyorum. Yazdıkların bana sanki mukaddes bir şey veriyor." Musluğun yanı başında, mutfak iskemlesine çökercesine oturdu, adamın elinin hareket edişini, sanki inanılmıyacak derecede güzel ve, hiç bir zaman kendinin olacağına inanmadığı ama sonunda kendinin olmuş bir hayal odadan geçiyormuş gibi seyrediyordu. Acky, devam etti: "Ve sonunda da, şekerim, şöyle demek istiyorum: 'İftira ve yalancılık dünyasında, bu katı yüreklilik âleminde, bir tek kadın bana destek ve mihenk taşı olmuştur, bir tek kadına hem bu fânî dünyada hem de gelecekteki dünyada güvenebilirim."

Kadın: "Kendi kendilerinden utanmaları lâzım, Ah, Acky, güzelim," diye ağladı. "Ama doğru dedin. Seni asla bırakmam. Ölsem bile seni terketmem. Asla, asla, asla," ve iki kötü bakışlı yaşlı surat, ebedi bağlılıklarını tasdik ederken tam bir inanç, ve büyük bir aşkın derin hayranlığı ve karşılıklı ıstırapı içinde bakıştılar.

5

Anne çekinerek kompartman kapısını yokladı. Kompartmanda yapayalnızdı. Kapı kilitliydi, zaten Saunders'ın işini gizlemeğe yeltenmesine ve nezaketine karşı, Anne gene de bunun böyle olacağını tah-

min etmişti. Dertli, dertli, ufacak Midland istasyonuna baktı. Yaşama gayretine, çabalamasına karşı hayatta yaşamağa değer gördüğü şeylerin hepsi sanki gitmiş, yok olmuştu; hattâ işsiz bile kalmıştı. Gece açlığına dair Horlick'in bir afişinin ve Yorkshire sahlinin mavi ve sarı ile yapılmış resminin yanı sıra geçerken tiyatroların iş bulma idarelerinin birinden birine geçişten ibaret uzun yolculukları gözünün önüne getirdi. Tren bekleme salonları, helâların yanı sıra geçip gitmeğe koyuldu, inişli betondan yol yol rayların arasına katıldı.

Harbi önliyebilirim diye düşünerek ne aptallık etmişim diye kendi kendine söylendi. Üç kişi öldü, işte bütün yaptığım bu. Kendi de artık üç ölümden sorumlu olduğuna göre, Raven'e karşı eski tiksintisini duyamıyordu. İçinden geçip gittiği bu süprüntülük yerlerde, kömür yığınlarının arasında, hırdavat barakalarının yanı sıra, birazcık otun türeyip de cürufkların içinde çürüdüğü köşe bucakta duran boş kamyonların karşısında, Raven'ı gene acıyarak, gene hüznle düşündü. İkisi de aynı tarafı tutmuşlardı. Raven inanmıştı ona, o da söz vermişti, ondan sonra da biraz tereddüt lûtfunde dahi bulunmadan hemen verdiği sözü bozmuştu. Ölmeden evvel Raven, bu ihaneti anlamış olmalıydı: Artık bu cansız kafada Anne da, suçu üstüne atmak istiyen papaz, polise telefon eden doktorla aynı yerde, aynı durumda yerleşmiş olmalıydı.

Eh, işte, dünyada tek aldırış ettiği adam da elinden gitmişti: Bu onun da ıstırab çekmesi için bir nevi kefaret akçesi olsa gerekti: Hem de hiç yok yere elinden gitmişti. Öyle ya, kendi, bir başına harbi önliyemezdi ki! İnsanoglu kavgacı hayvandır, onlara harb gerektir; karşıdaki kanepede Saunders'ın bıraktığı gazetede dört memleketteki seferberliğin tamamlandığını, ultiatom süresinin gece yarısı so-

na erdiğini okudu; harb haberi artık baş sayfada değildi, çünkü Nottwich'liler için şu anda daha da yakın bir harb vardı, bu harb da Tabakhanede son safhasını bulmakta idi. Acı, acı, nasıl da hoşlandılar bu olanlardan, diye düşündü, akşam aydınlığı çizikli, yarıklı, karanlık topraktan yükseldi, bir fırın ısıltısı tâ uzaklarda cürûf yığmalarının uzun, kara tepelerinin ardında gözüktü. Bu da harbdi: Trenin ağır ağır içinden geçip gittiği, harb meydanından çıkıp iki cephe arasındaki sahipsiz topraklarda kendini sürükleyen, can çekişen bir hayvanın çabalamasına denk noktanın, tek tek sürtüne sürtüne uzaklaştığı bu hercümerç de bir harbdi.

Göz yaşlarını durdurmak için yüzünü cama yaptırdı: Donmuş camın soğuk baskısı dayanma gücünü dürtükledi. Tren hızını arttırdı, ufacık bir neo-Gotik kilise, bir dizi villâ, sonra da açıklık, kırık yerlerden geçtiler, bir kaç inek açık bir kapıdan giriyordu, daracık bozuk bir yol, lambasını yakan bir bisikletçiyi aştılar. Sinirlerine hâkim olabilmek için şarkı mırıldanmağa başladı, ama hatırlıyabildiği şarkılar ancak. "Alaeddin" ve "Bu sadece Kew'dur" olmuştu. Eve tâ uzaklardan otobüsle dönüşleri, telefondaki ses, elini sallamak için pencereye yaklaşmayışı, onun da tren hareket ederken, sırtı dönük oracıkta bekleyişi hatırına geldi. Daha o zamandan bile herşeyi berbat eden, Mr. Davis olmuştu.

Kasvetli, donmuş, açıklıklara bakarken, anısının aklına geldi, dünyayı harbden kurtarmış olsaydım, kimbilir belki de dünya değmezdi buna. Mr. Davis'i düşündü, Acky ve yaşlı karısını düşündü, tiyatro müdürü, Miss Maydew'u, kendi kaldığı evdeki ev sahibesini, kadının burnunun ucundaki damlayı düşündü. Peki ne dürtmüştü de dünyada bu acaip rolü oynamıştı? Mr. Davis'le beraber yemek yemeği tekliif etmeseydi, herhalde şu anda Raven hapiste öbür-

leri de hayatta olacaktı. Nottwich'in High Street adlı caddesinde havadaki ışıklı yazıları, haberleri incelemeye koyulmuş bir alay heyecanlı, endişeli yüzü hatırlamağa çalıştı, ama artık onları da tam canlı, tam açık olarak hatırlıyamıyordu.

Koridora açılan kapının kilidi çevrildi, pencereden kurşunî gitgide solan kış ışığına bakarken: Yeniden yeni yeni sualler sorulacak, diye düşündü. Hiç yakamı bırakmıyacaklar mı, bunlar benim? Yüksek sesle: "İfade verdim ya?" dedi.

Mather'in sesi cevap verdi: "Daha görüşülecek bir kaç şey var."

Ümitsiz bir tavırla Mather'e döndü: "Senin gelmen muhakkak lâzım mıydı?"

Mather: "Bu vak'anın gidişatına ben nezaret ediyorum." diyerek, sırtı gittikleri yöne doğru, kızın karşısındaki kanepeye oturdu; Anne geçtikleri yerleri kendine doğru gelirmiş gibi görüyor, Mather aynı yerlerin kızın omuzunun ardından akıp kayboluşunu seyrediyordu. "Bize anlattıklarını kontrol ediyoruk. Çok garip bir olay bu."

Anne bezgin bezgin. "Ama doğru," dedi.

Mather: "Londradaki Elçiliklerin yarısıyla telefonda konuştuk. Cenevre de ayrı. Vekil de bir taraftan."

Hafif bir sitemle: "Vah, vah, bu kadar külfete girdiğinize üzüldüm," dedi. Ama fazla da devam edemedi; adamın varlığı bir zamanlar dostça uzanan kocaman, beceriksiz eli, cüssesi, Anne'in resmî ve kayıtsız tavır takınma gücünü yıkmıştı. "Uf, çok müteessirim, affedersin," dedi. "Daha önce de söyledim, değil mi? Başka ne yapabilirdim...? Tutup kahveni döksem gene bu kelimeleri söyleyecektim, şimdi bütün bu insanlar öldükten sonra da gene bu kelimeleri söylüyorum. Daha çok şey ifade eden başka bir kelime yoktur, değil mi, var mıdır? Yaptıklarımın

hepsi ters çıktı; herşey düzgün, açık sanıyordum. Yanılmışın, haşaramadım Seni incitmeği hiç istemezdim. Herhalde Vekil..." Yaşsız ağlamağa başladı; sanki göz yaşı yolları donmuştu.

Mather: "Ben terfi edeceğim," dedi. "Neden bilmiyorum. Bana kalırsa ben işleri büsbütün karıştırdım." Kompartmanın karşı tarafına eğilerek tatlı ve yalvaran bir sesle devam etti: "Evlenebiliriz artık.. Hemen.. ama şimdi de sen istemesen çok haklısın derim. Sana mükâfat verecekler."

Bu, tıpkı kovulmayı bekliyerek müdürün odasına girip zam almağa, yahut daha iyi bir role girmeye benziyordu, ama şimdiye kadar böyle şeyler hiç çıkagelmemişti. Sesini çıkarmadan Mather'e bakıyordu.

Mather içli içli, "Tabii artık göklere çıkarılacaksınız," dedi. "Harbi önledin. Biliyorum, ben sana inanamıştım. Yanılmışım. Ben de her zaman güvenirim sanırdım... Şimdiye kadar duyup öğrendiklerimize göre, senin bana söyleyip de benim yalan sandığım şeylerin doğru olduğunu isbat ettik. Şimdi ultimatomu geri almaları gerekiyor. Başka yapabilecekleri bir şey yok." Gösteriş, lâf kalabalığı ve reklâma karşı derin bir nefretle. "Artık dillere destan olacaksınız," dedi, asık, mahzun bir suratla arkasına dayandı.

Anne inanamıyarak. "Yani," dedi, "şehre varınca, hemen gidip evlenebiliriz mi diyorsun?"

"İster misin sanki?"

Anne: "Taksi ile gitsek bile yeteri kadar çabuk gelebilecek bana" dedi.

"Bu kadar çabuk olamaz.. Üç hafta kadar sürer. Yıldırım nikâhı müsaadesine de paramız yetmez."

"Sen bana mükâfat alacağımı söylemedin mi? Hepsini bu müsaade uğruna deve yapacağım." Bir-

den bire ikisi aynı anda gülmeğe başlayınca sanki son üç gün vagondan çıkıp gitmiş, Nottwich'e yollanan rayların üstüne fırlatılmıştı. Bütün olanlar crada olmuştu, bir daha da oraya dönmeleri nasıl olsa gerekmiyordu. Ancak bir huzursuzluk gölgesi, Raven'in gitgide solup kaybolan hayali kalmıştı. Eğer Raven'in ölmezliği yaşayan insanların ağzında söylenip duracaksa, şu anda o da büsbütün yakadan atılmağa, yok edilmeğe karşı son savaşını yapıyor demekti.

Raven'in, üstünü çuvala örtüşü aklından geçerken, Anne "Gene de," dedi. Raven'in eli buz gibi eline değiyordu: "Başaramadım."

Mather: "Başaramadın mı?" dedi. "Sen muazzam bir başarı elde ettin." ve o anda, bir kaç saniye için Anne'a öyle geldi ki, bu başarısızlık hissi kafasından hiç bir zaman çıkmıyacak, her türlü saadeti gölgeliyecekti: Bu öyle bir şeydi ki, anlatamazdı: Sevgilisi hiç bir zaman anlıyamazdı. Ama Mather'in yüzündeki dertli, kasvetli hal kayboldukça Anne gene başarısızlığa uğruyordu: Yaptığının kefarecini ödemekten yana başarısızlığa uğruyordu. Bulutlar Mather'in sesi ile dağılıyor, büyük, kaba saba ama müşfik elinin altında ezilip kayboluyordu.

"Ne muazzam başarı." Olanların önemini, değerini kavradıkça Saunders'dan beter dili tutuluyordu. Bu iş, biraz gösteriş, biraz reklâma değerdı. Hat boyunca gerilere akıp giden, bu alaca karanlık yerler daha bir kaç yıl için güvende demekti. Taşralı adamdı o, sevdiği, bağlandığı şeylerin şöyle bir kaç yıl güven içinde olduğunu bilmekle pekâlâ yetinebiliyordu. Güveninin böyle kesin olmayışı onu daha da değerli yapıyordu. Biri, çalıların altında otları yakıyor, kara bir patikada, kafasında garip, eski moda toparlık bir şapka ile, bir türlü hendek atlamağa yanaşmıyan bir atın üstünde çiftçinin biri, av dönüşü, bir başına eve yollanıyordu. Pencerenin yanı sıra ışıklı, ufacık

bir köy belirdi, fenerlerle bezenmiş ufacık bir gezi vapuru gibi yüzercesine kaydı, geçti gitti; ancak kaşla göz arasında, kurşunî İngiliz kilisesini, bir türlü köşesini bırakmıyan kocamış bir köpek gibi yerleşmiş, yüzyılların kesif ölümlerini barındıran porsuk ağaçları ve mezarların arasına yerleşmiş kiliseyi seçebildi. Yel gibi gelip geçtikleri tahta peronda hamalın biri durmuş bir Noel ağacının üstündeki etiketi okuyordu.

“Pekâlâ başardın işte.” dedi.

Londra şehrinin kökleri Anne’ın kalbine işlemiştii; açıklık yerler, köyler, kasabalar gözünde yoktu; bakmadı bile, gözlerini Mather’in memnun, mes’ut yüzüne çevirdi. Kafasındaki hayali bir an daha orada barındırarak. “Anlamıyorsun,” dedi. “Başaramadım işte.” Ama tren uzun, kemerli köprüünün üstünden geçip Londra’ya girerken kendi bile bütün bunları unuttu, köprüünün altında tathici dükkânları, söylevlerini tebeşirle kaldırımlara yazmış Metodist kiliseleri ile yıldız dizileri gibi daracık, ufacık, eğri büğrü sokaklar altlarında uzanıyordu. O anda da Anne aynı şekilde düşünüyordu: İşte güven burada; camın buğusunu silerek yüzünü pencereye yaptırdı, saadetle, istekle, severek baktı, tıpkı anası ölen bir çocuğun, benimsiyeceği aileye, yüklenilmesi gereken sorumluluğun ne kadar güç ne kadar büyük olduğunu kavrayamadan bakışı gibi... Bir çocuk kümesi bağıra çağıra bir sokaktan geçiyorlardı, bağır-dıklarını biliyordu, çünkü o da onlardandı, yoksa ne seslerini duyabiliyor, ne de ağızlarını görebiliyordu; bir adam köşebaşında kebab kestane pişiriyordu, ateşi Anne’ın yüzünde parıldıyordu, tathici dükkânları, içi ucuz, adı hediyelerle dolu incecik beyaz çoraplar sallandırmışlardı. Gölgesiz, bulutsuz bir saadetle “Çok şükür,” dedi. “Yerimize geldik.”

VARLIK BÜYÜK cep Kitapları

Günümüz İngiliz edebiyatının en önemli romancılarından biri ve başlıcası olan Graham Greene'in iki kısa romanını dilimize çevirerek, yayınlamıştık. Bu sefer de onun esaslı romanlarından birini okuyucularımıza sunuyoruz.

Satılmış Adam'da bir cinayetin, bir profesyonel katilin hikâyesini okuyacaksınız. Ama önceden haber verelim, bütün sürükleyici mahiyetine rağmen bir zabıta romanı değildir bu. Okuyucunun merakını tahrikten başka birşey düşünmiyen piyasa yazarlarının tersine Greene, bize burada bir katil portresi çiziyor ve bir tip yaratıyor.